

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kopanlar ve Kapılanlar

**Tasfiyeciliğe
Karşı
Konuşma
ve
Yazılar**

E K S E N Y A Y I N C I L I K

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kopanlar ve Kapılanlar

Tasfiyeciliğe Karşı Konuşma ve Yazılar

EKSEN

YAYINCILIK

**EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti.
Guraba Hüseyinağa Mah. Şekerci Sk.
Emel Apt. No:25/2 Aksaray/İSTANBUL**

Tel-Fax: 525 59 61

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Baskı Tarihi: Ocak1994

**Baskı : Yön Matbaacılık
San.Ltd.Şti.**

Kopanlar ve Kapılanlar

Tasfiyeciliğe Karşı Konuşma ve Yazılar

İÇİNDEKİLER

7	EKİM'in Yeni Dönemi
11	Solda Çözülme ve EKİM'in Misyonu
26	EKİM'de Birlik Perspektifi
50	Birlik Sorunu Üzerine Tartışmalar
60	Komünist Siyasal Sınıf Örgütü Üzerine
72	Amatörlük ve Komünist Tavrı Üzerine
83	Proleter Sınıf Hareketi mi, Sekter Aydın Hareketi mi?
87	Spekülasyon Değil, Devrimci Müdahale
120	EKİM Davası Kazanacak
143	Kopanlar ve Kapılanlar
154	Bunalımlı Küçük-burjuva “Sol”culuğu: Tasfiyeci Kişilik
169	Tasfiyeciliğin Ekonomizmi
183	Profesyonel Devrimci Çekirdek Üzerine
238	Bir Bildirgenin Bildirmediği

EKİM'in yeni dönemi

EKİM bir dönemi geride bırakmış bulunmaktadır.

I. Genel Konferansımızı izleyen bu dönem, Türkiye devrimci hareketinde yeni bir tasfiyeci dalga olarak yaşandı ve bizim saflarımızda da önemli bir tahribata yolaçtı. Hareketin örgütsel cephesinde ciddi bir önderlik zayıflığı olarak kendini gösteren ve gelişme süreçlerimizde çarpıklıklara yolaçan bu dönem, Olağanüstü Konferansımızla birlikte bugün artık geride kalmıştır.

EKİM yeni döneme yalnızca ayakbağlarını çözerek, yozlaşmış ve yabancılaşmış öğelerden saflarını temizleyerek değil, çok daha önemli olarak, kusurlarını, gelişmesini bozup sınırlayan zaafiyet alanlarını sert ve uzlaşmaz bir mücadele konusu haline getirerek girmektedir. Bu önemli bir başarı ve yeni bir dönemin başında büyük bir avantajdır. Ne var ki bu bitmiş sonuçlanmış olmak bir yana, henüz başlamış bulunan ve hiç ara verilmeksizin kararlılıkla sürdürülmesi gereken bir mücadeledir. Olağanüstü Konferansımızın bu konuda uyarı niteliğindeki değerlendirmesi yeterince net, gerekleri bakımından ise yaşamsaldır.

“EKİM’de tasfiyecilik tasfiye edilmiştir... Konferansımız bunu işin en acil fakat en kolay yanı olarak değerlendirmektedir. EKİM’de düşkünlük derecesinde bir liberal tasfiyeciliği besleyen tüm kaynakların kurutulması ile kendi asli sorumluluklarını gerçekleştirecek bir çalışma ve seferberlik, görevlerimizin asıl alanıdır. Komünistler tüm güç ve iradeleri ile bu zor alanı kucaklayacaklardır. EKİM’in ideolojik çizgisi, bu güç ve iradenin hem kaynağı hem güvencesidir.”

Şu tekrar tekrar vurgulanmalı ve her yoldaş tarafından hep akılda tutulmalıdır. Tasfiyecilik bizdeki eksiklik ve zaafaların kendisi değil, fakat yalnızca yoğunlaşmış ve irinleşmiş bir biçimi oldu. Tasfiyeciliğin tasfiyesi kendi başına sorunu çözmemiş, fakat yalnızca çözüm için uygun koşullar yaratmıştır. Şimdi önümüzde kusurlarımızı gidermek, zaaflarımızın kökünü kazımak, görev ve hedeflerimizi gerçekleştirmek sorumluluğu vardır. Bu geniş ve uzun süreli bir mücadele alanıdır. Bu zorlu mücadele, en az tasfiyeciliğe karşı verilen ölçüsünde kararlı, o ölçüde kesin ve uzlaşmaz olmak zorundadır.

EKİM, Türkiye devrimci hareketinin yeni bir mezhebi değil, parti öncesi bir örgüt ve bir parti inşa hareketidir. Bu konum ve nitelik, onun görev ve sorumluluklarının kapsamını da vermektedir. I. Genel Konferansımızın belgelerinde (*Değerlendirme ve Kararlar*) bu görev ve sorumlulukların teorik, politik ve örgütsel kapsamı, organik bütünlüğü içinde ve yeterince açık bir biçimde ortaya konmuş bulunmaktadır.

Tasfiyecilik EKİM’in iddiasını ve misyonunu, onun teorik, politik ve örgütsel alanlardaki görev ve hedeflerini sınırlayıp daraltarak, bir parti inşa hareketinin değil “41. grup” konumunda bir yeni mezhebin ihtiyaçları derekesine indirgeyerek, boşa çıkarmak istedi. Tasfiyeciliği tasfiye etmiş bulunan EKİM’in önünde ise, görev ve hedeflerini hiç bir biçimde sınırlayıp daraltmadan, fakat bu görev ve hedeflerin farklı alanları arasında zaafa uğramış bulunan bütünlüğü ve uyumu yeniden kurmak ve pekiştirmek acil görevi durmaktadır. Bunun gerekleri kararlılıkla yerine getirilecektir.

EKİM’de aksayan, perspektiflerindeki bulanıklık ya da boşluk

değil, bunları gerçekleştirme güç ve iddiasındaki yetersizliktir. Özgüven ve misyon duygusundaki zayıflamadır. Dış koşulların baskısı ile görevlerin ağırlığı bu zayıflığı beslemiştir. Tasfiyeciliğe varan ideolojik dağılma buradan doğmuştur.

EKİM bu açıdan kendini yeniden bulmalıdır. Yeniden diyoruz, zira EKİM'in çıkışı gerçek bir iddia ve özgüvene dayalı idi. O kendisini I. Genel Konferansa ulaştıran ilk büyük gelişme atılımını buna borçluydu. Cüret etmiş ve başarmıştı. Buna gücü yetmeyenleri yolda bırakarak ve dönüp bir an bile geriye bakmayarak...

Sonradan tasfiyeci platforma kayan insanların hareketimiz üzerindeki en büyük tahribatı, onun bu güçlü yanını içten içe kemirmek ve zayıflatmak olmuştur. Bu tür öğeler, daha başından itibaren, biri diğerine bu uğursuz görevi bir miras olarak devrederek, güçsüz, güvensiz, iddiasız ve zavallı kişiliklerini hareketimizin bir niteliği haline dönüştürmek istemişlerdir, EKİM'in düzeyine yükseleceklerine, onu kendi düzeylerine düşürme eğilimi ve çabası içinde olmuşlardır. Olağanüstü Konferansımız hem bu tasfiyeci düşünce ve davranış çizgisinin son temsilcilerini süpürüp atarak, hem de böylelerinin saflarımızda ortaya çıkışını ve yaşama imkanı bulmasını kolaylaştıran zaafılarımızı irdeleyerek, önemli bir başarı elde etmiştir.

Şimdi EKİM yeniden, bu kez bizi partiye ulaştıracak bir perspektif ve ruhla, cüret edecek ve başaracaktır.

İddialı olmak, soyut değil fakat tümüyle somut bir niteliktir. İddia, kendini soyut sözlerde değil, sağlam perspektiflerde ve onlara dayalı somut gelişme süreçlerinde ortaya koymak zorundadır. Komünistler bunun bilincindedirler.

* * *

Örgüt yapımız ve yaşamımızdaki zaafı gidermek, sistematik bir siyasal faaliyet yürütme yeteneğinde bir örgütsel konuma ve çalışma tarzına ulaşmak, hareketimizin bugün en acil ihtiyacı durumundadır. Güç, dikkat, enerji ve çaba bugün buna, bu acil ihtiyaca yöneltilmiştir.

Ne var ki, zayıflığı örgütsel bunalım süreci içerisinde çıplak biçimde açığa çıkmış iç ideolojik birliğimizi kuvvetlendirip

pekiştirmek, ideolojik kavrayışı sürekli bir biçimde derinleştirmek, bu acil görevlerimizi sağlıklı bir biçimde başarabilmenin zorunlu koşuludur. Bunun anlamı ve önemi kavranmadıkça, bunalım öğelerine dönüşen sorunlarımızın gerçek ve kalıcı bir çözümüne de ulaşamayacaktır.

Politik çalışmada kendiliğindenciliğin ve dar pratikçiliğin, örgütsel alanda şekilsizliğin, ilkeliliğin, amatörlüğün gerisinde, her zaman ideolojik kavrayış zayıflığı, “teoriye karşı tam bir umursamazlık” vardır. Komünistler bu basit fakat yaşamsal doğruyu her zamankinden daha fazla akılda tutmalıdırlar.

* * *

I. Genel Konferansımızı izleyen dönem hareketimizin gelişmesinde önemli adımlara sahne olabilirdi, olmadı. Bu iki yıl kaybedilmiştir. Olağanüstü konferansımız bu gerçeği yüreklilikle ifade etmiştir. Fakat bunu, önümüzdeki yılda geride kalan dönemin kayıplarını da telafi etmek çağrısıyla birleştirmiştir. EKİM, bu çağrıyı gerçek kılacak tüm potansiyel olanaklara sahiptir. Herşey bu olanakların ne ölçüde örgütlenip seferber edilebileceğine bağlıdır. Kendi deneyimimiz doğru ve sağlam perspektiflerin başarının önkoşulu olduğunu, fakat asla kendisi olmadığını bir kez daha göstermiştir.

Başarı, bu perspektiflere sıkı sıkıya sarılarak, onları tüm güçlüklerle ve engellere rağmen yaşama uygulama gücü, iradesi ve ısrarı gösterilerek, bizzat ve somut olarak örgütlenibilmelidir.

İç mücadele süreci ve Olağanüstü Konferans, bugün hareketimize belli bir dinamizm kazandırmıştır. Fakat bugünkü haliyle bu henüz tatmin edici olmaktan uzaktır. Hareketin gerçek bir sarsıntı ve silkinişe ihtiyacı var. Bu doğrultuda bilinçli ve sürekli bir çaba gereklidir. Rehavet, gevşeklik, laçkalık, sorumsuzluk, tüm bunlar, tasfiyeciliği karakterize eden ilkelilik ve amatörlüğün yan sonuçları idi ve örgüt yaşamımızda epeyce iz bıraktılar. Kazandığımız dinamizmi bu izlerin tümünden kazınmasına da yönleltmeliyiz. Bu bize görevlerimizin tüm cephelerindeki yükleri cesaretle üstlenmek ve başarıyla gerçekleştirmek doğrultusunda daha güçlü bir dinamizm kazandıracaktır.

Solda çözölme ve EKİM'in misyonu

Mesut yoldaşın konuşması

Parti konusunda bizim başından beri belli bir kavrayışımız var. Parti sorununu devrim ve iktidar sorununun en önemli unsuru, devrime ve iktidara yürümenin biricik aracı olarak değeriendiriyoruz. Partileşme süreci üzerine de genel yaklaşım düzeyinde belli bir açıklığa kavuştuk. Aslında bu yaklaşımlar hem son derece geneldir hem de son derece önemlidir. Çünkü bizim kopuşumuzun anahtarı bir ölçüde burada yatıyor. Partiyi teorik-politik-örgütsel bir süreç olarak tanımlamak, partinin çeşitli unsurlarını, onun düzen karşısındaki konumlanışını, toplumsal tabanını ve ideolojik kimliğini tespit etmek; bizim ilk ulaştığımız tespitlerdir.

Parti sınıfa yönelik devrimci bir politik faaliyetin varlığıyla ancak anlam kazanabilir. Bunun içerisinde şekillenecek bir örgütsel oluşumla ve devrimin temel sorunlarını çözümlemeye yönelik bir programatik çerçeve ile anlamını kazanabilir. Tüm bunlar genel perspektifimiz içerisinde vardılar. Özetle program oluşturmaya

yönelik bir teorik çaba artı devrimci tarzda sınıfla birleşmeye yönelik bir politik çaba, eşittir bizim partileşme süreci dediğimiz sürecin kendisini tanımlıyordu.

Tüm bunlar önemli açıklıklar olmasına ve bizim belli bir kopuşu gerçekleştirmemize karşın, özelde partileşme sürecinin bugünün Türkiye'sinde nasıl bir seyir izleyeceği, bizim mevcut durum içerisinde nasıl bir rotayla partileşme sürecine gidebileceğimiz konusunda yeterli bir malzemeyi vermiyordu. Tabi bunun bir unsuru sınıfla birleşmekti, bunun bir unsuru devrimci bir örgütsel varoluş yaratmaktı; EKİM bu yönde ilk adımları attı. Fakat özel olarak bizim önümüze partileşme süreci belli bir konjonktürde, daha doğrusu birliğe bağlı olarak partileşme süreci belirli bir konjonktürde ortaya çıktı. TK ile başlayan birlik süreci bizim birlik politikamızın da içinde şekillendiği bir süreçtir. İlk başta biz birlik başyazısında, bu birlik sürecindeki ayrımların silikleştirilmesine yönelik yanlış eğilimlere karşı müdahale etmeye çalıştık. Ama bu başyazı da dahi bir şeyin ipuçları vardı. Deniliyordu ki, bu ayrımlar belirli nesnel temeller üzerinde oluşmuştur. Fakat gelinen noktada bu nesnel temellerin artık ortadan kalkmaya başladığı görülüyor. Dolayısıyla aslında partileşme sürecine giden bir birliğin oluşması açısından bugün nesnel imkanlar var. Neydi bunlar? Çağdaş popülizmin ve modern revizyonizmin, gerek ulusal gerek evrensel dayanaklarının ortadan kalkıyor olması; işçi hareketinde bir canlılığın, gittikçe radikalleşme eğiliminin ortaya çıkması; ve toplumsal dayanaklarını yitiren, özellikle de devrimci popülist akımların işçi sınıfıyla can havliyle de olsa birleşmeye yönelik bir performans göstermesi... Bunun çelişkili bir süreç olduğu ve bu süreç içerisinde ileriye yönelik güçler oluşturulabileceği 4. yıl başyazısıyla çok daha somut olarak konuldu, bunun ipuçları birlik yazısında olmakla beraber.

Bir başka boyut daha vardı; *Platform Taslağı* ile başlayan süreç. Burada da kendi dışına biraz daha geniş bakma olayı vardı. Özellikle de içinden çıkılmış bulunan kesimin henüz ciddi oranda parti güçleri oluşturduğunu ve buranın da ileriye çıkabilmek için en temel kanalı oluşturduğu gibi.

Aslında bizim TK'yla girdiğimiz birlik süreci, ya da TK

gibi bir olgunun ortaya çıkması, *Platform Taslağı*'ndaki bir saptamanın gittikçe belirli açılardan düzeltilme ihtiyacı duyulmasına vesile oldu. TK nedir? onu tanımlama ihtiyacı, özellikle re-formist kesimden belirli güçlerin ortaya çıkabileceğine yönelik edinilmiş verilere dayanan kanıt, bizi, bu akımın da geçirdiği iç evrimi ve bugünkü anlamını sorgulamaya yöneltti. Bu akımların özellikle ideolojik-teorik argümanlar noktasında marksist kavramlara daha yakın gözükmesi, artı sınıf içerisinde belirli bir güç olması ve belirli bir sınıf perspektifinin olması, özellikle de modern revizyonizmin etkilerinin azalmaya başladığı, ya da böyle bir bozucu odağın ortadan kalktığı bir dönemde bu akımın da kendi içinde iç arayışlara yönelebileceği ve buradan da marksist, partinin potansiyellerinin çıkabileceği yönünde bir vurguyla düzeltildi.

Bu düzeltme bence genel açıdan doğru bir tespitti. Ama varolan gerçeği, kendi iç evrimi içerisinde bütün ayrıntılarıyla gözetken bir unsur da taşımıyordu. Esasta nesnelliği şuraya dayanıyordu; bir TK, bir Gelenek olayı vardır, bir de 70'lerden sonra reformizmden devrimci hareketlere doğru kopuş yaşayan hareketler vardır. Bu hareketlerin bir kısmı az çok devrimci bir tavır gösteriyorlar ve örgüt anlayışları vardır. Diğer bir kısmı da marksist kavrayış açısından belirli bir noktayı temsil ediyorlar. Bu temel açıdan doğrudu, ama bence TK'yla girdiğimiz birlik sürecinin son derece güncelleşmesi ve somut bir durum haline gelmesi, bugünkü imkanların arkaplanı hakkında, bence belirli beklenti yanlışlarına yolaçtı. Bu beklenti yanlışlarının kendisi hem 4. yıl başyazısında ifadesini buldu ve hem de başka bazı yoldaşların da bu kesimin geçirdiği iç evrime ilişkin farklılıkları belirgin bir biçimde önemsizleştirmeye yönelik yazılarında ve çabalarında ifadesini buldu.

Konferans bu açıdan bence temel perspektifimizi değiştirmeye yönelik bir çaba değildi. Konferansın yaptığı tek şey o gün ortaya çıkmış gerçeği içerisinde, KH nezdinde birlik sürecimizi değerlendirmek ve bu kesimlerin ifade ettiği anlamı gelişen süreç ışığında yeniden tanımlamaktı. Konferans bunu gerçekleştirdi ve geçmiş temel perspektifi tümüyle onayladı bunun dışında. Konferansın yaptığı şey yalnızca bu kesimlerin politika ve örgüt konusunda

zayıf oldukları, dolayısıyla da bu yöne bir vurgu yapılması gerektiği oldu. Konferansın içerisinde farklı kanallara nispeten daha fazla önem verme eğilimi olmasına karşın, bence de konferansın genel eğilimi bu anlayışları onaylayan düzeyde değildi.

Birlik politikasını bir kesim üzerine dayandırma ya da daraltma (konferansta net bir şekilde böyle formüle edilmedi) yönünde bir eğilim vardı, ama böyle bir eğilimi konferans kabul etmedi. Genelde birlik politikasının doğruluğunu kabul etmekle beraber, konferansın EKİM'i merkeze koymasının ya da EKİM'in misyonuna vurgu yapmasının ardındaki gerçek şu idi: Gerçekten tarihsel olarak oluşmuş belli ayrımların salt modern revizyonizmin ve çağdaş popülizmin etkisinin ve küçük burjuva zeminin ortadan kalkmış olması, en azından kısa sürede bu akımların ileriye çıkması için elverişli bir zemin yaratmıyordu. Bu akımlar belli bir nesnellikte oluşmalarına karşın bunların getirdikleri belli gelenekler ve zayıflıklar vardır.

EKİM bu zayıflıkları aşmıştır, bu anlamda ilk müfrezedir ve şu andaki tek müfrezedir. Bundan sonraki birlik politikasında bu akımların bu zayıflıklarını gözetken ve bu zayıflıklarını ısrarla aşmasına çabalayan bir birlik politikası izlenecektir. Reformizme karşı bu onların örgütsel ve politik açıdan zayıflıklarıdır. Popülist akımlara karşı da daha çok onların genel popülist anlayışının eleştirisi, işçi sınıfından uzaklıkları, sınıf bakışından uzaklıklarının vurgulanmasıdır. Her adımda somut duruma göre, hem genel düzeyde hem de çıkabilecek somut durumlarda bu akımların taşıdıkları temel zayıflıkların aşılmasına özel bir önem vermek, bizim birlik politikamız açısından öne çıkarılan yön oldu. Dolayısıyla EKİM sadece parti potansiyellerini tespit etmek değil, sadece bugün için parti potansiyellerini çok geniş kesimlerde oluşturmayı ifade etmek değil, aynı zamanda bunları ortaya çıkartmaktan öte ayırıştırmak ve belli bir zemine çekerek onlarla birleşmek gibi bir misyonu kendisine biçiyordu.

Ben konferans kararının bütün bu unsurları taşıdığını ve bütün bu süreci konferans iradesine net ve doğru bir biçimde ifade ettiğini söylüyorum. Vurgu değişiklikleri denilen şeyler bunları kapsamaktadır. EKİM'in özel misyonuna vurgu yapılmaktadır.

Parti güçlerini ayrıştırmaktan ve öylece birleşmekten bahsedilmektedir. Geniş bir potansiyel olduğuna yönelik konferans kararlarında gene vurgu vardır, sol hareketin evriminin değerlendirilmesi ve bugün neden parti potansiyellerinin en geniş düzeyde çıkabileceğine yönelik tahlilimizin konferans kararlarında da yer aldığı görülür. Dolayısıyla bir vurgu farklılığını kabul etmekle beraber, bu vurgu farklılığının konferans iradesini yansıttığını düşünüyorum.

Hem genel perspektifi hem de bizim özel birlik sürecimizi partileşme sürecine bağlı olarak ifade ettikten sonra, konferansla birlikte, öncesinde, ama konferansla birlikte resmilik kazanan partileşme sürecimize ilişkin somut tespitler, dolayısıyla bu genel perspektifi özelleştirmeye yönelik bir takım tespitler de yaptık. Bunları şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1- Teorik-ideolojik gelişme partileşme sürecinin temel halkasıdır.

2- Bunun yanı sıra sınıfın öncü kuşağıyla birleşmek gerekir.

Ve ancak bu ikisinde gösterebileceğimiz performansa tabi olarak bir birlik politikası da, bizim partileşme sürecimizin bugüne uygulanmış şeklidir. Gerçekten o zaman bizim teorik-ideolojik gelişmenin partileşme sürecinin temel halkasını oluşturuyor diye tespit etmemizde belirli bir mantıksal arkaplan vardı. Bahsettiğimiz şey, yani modern revizyonizmin, çağdaş popülizmin çöküşü, yalnızca bu akımların değil, aynı zamanda bizim geçmiş birikimimizin tümünün de çöküşü anlamına geliyordu. Çünkü neticede geçmiş birikimimizin şu ya da bu biçimde popülist bir deformasyona uğraması ile de beslenen bir süreçti bu. Bütün bunlarda bir aydınlığa kavuşmadan, ne sol hareketin bugün yıkımına temel olan nedenleri, evrensel kaynakları açıklayabiliriz, ne de onun gerçekten küçük burjuva popülist karakterini... Ne de onu yeni bir ideolojik şekillenmeye yönelik bir motivasyon sağlayabiliriz. Bütün bu hareketlerin aynı zamanda özellikle de ideolojik kaynaklarıydı bunlar; Marksizm olarak ortaya koydukları kavrayıştı.

Dolayısıyla birlik politikası da buna bağlı olarak şekillenecek bir şeydi. Özellikle de sol hareketin kendi ideolojik kaynaklarını sorgulama açısından sergilediği tutuculuk ve içe kapanma gözetildiğinde, bu görevi, bu yüklerden kurtulmuş, özellikle de

kendi çıkışıyla beraber Türkiye sol hareketini değerlendirmeyi, bunların evrensel kaynaklarına yönelik bir değerlendirmeyle de şu veya bu biçimde yeterli olmasa da birleştiren EKİM, dolayısıyla mevcut uluslararası ideolojik odaklardan da nispeten bağımsızlaşmış bir EKİM, bu görevli gerçekleştirmek açısından, tüm bu nedenlerle de en şanslı hareketti. Ve birliğin merkezine kendisini koymasının arkasında böyle bir temel nesnellik de bulunuyordu.

Birlik anlayışımızın bence oturduğu zemin buydu. Bu zemin aynı zamanda komünistlerin mevcut konumlarıyla, ideolojik-politik ve örgütsel alanda katettikleri mesafeyle ve mevcut güçleriyle kendi başlarına bugün partileşme sürecini halledebilecek düzeye gelmemiş olmalarıyla bağlantılıydı. Zaten bu yönde net ve somut tespitler de yapılıyordu. Bu, şurada yapılan iç doğrusal gelişimle partileşme sürecini çözemez gibi bir tartışmaya varmadı, tartışılan şey farklı bir şeydi. Bugün gerçekten belirli akımlar eğer kendi tabanlarını yitirmişlerse ve buradan ileriye çıkacak unsurlar varsa, biz de mevcut güçsüzlüğümüz içerisinde, sorunların bu şekli içerisinde, bu unsurlarla birleşmek zorundayız. Çünkü parti sorunu güncel bir sorundur ama bizim mevcut konumumuzla parti sorununu kendi başımıza halledecek durumumuz yoktu. Dolayısıyla birlik, partileşme sürecini hızlandıracak bir olay olarak değerlendirildi. Orada diğer akımlar konusunda yapılan tespitler bence netti.

"Marksist çevreler" kavramı da bu çerçevede düşünülmek durumundadır. Bu, aradaki ayrım noktalarını silikleştiren ya da bugün KH dışında somut bir birlik muhatabı seçen yaklaşım değildir. Marksist çevreler kavramı da, her bir yoldaş, kullanan yoldaş farklı anlamlar vermekle beraber, hepsinin ortak özelliği, bunların henüz ortaya çıkmamış, ama ortaya çıkma ihtimali olan, yani potansiyel güçler olduğu idi. Bu potansiyel güçler hakkındaki yapılan tanımlamaya dayanıyordu.

Dolayısıyla bizim dışımızda marksist bir zeminde hareket eden hareketlerin varlığı gibi bir tespite dayandığını ben zannetmiyorum. Bizim birlik anlayışımız da böylesi hareketlerin tespiti üzerine oturmuyordu. Böyle olsaydı eğer, zaten bu hareketler somut olarak bizim birlik perspektifimizin muhatapları olurdu. Ama dün de bugün de, eğer sayıldığında, KH dışında bizim somut bir birlik

muhabatımız yoksa, konferansın da öyle bir değerlendirmesi yok demektir. Onun doğal sonucu çünkü, o hareketleri birliğimizin muhatapları olarak belirtmek olurdu.

Biz önümüze belli görevler de koyduk; tabi partileşme anlayışımızı bu özel süreçte tamamladıktan sonra. Neydi? Teorik-ideolojik bir atılım yapacağız. İki, sınıfla birleşme görevimizi önümüze koyacağız, bu doğrultuda örgütsel ve politik faaliyetimizi yetkinleştireceğiz. Somut politikalar tespit edeceğiz ve devrimci bir örgütsel-politik faaliyetle sınıfla birleşmeye çalışacağız. Nitekim bunun sorunlarını da tartıştık konferansta, partileşme süreciyle doğrudan bağlantılı olamasa da. Üç, ulaştığımız sonuç doğrultusunda, KH ile birlik çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Konferans bu çabanın geçmişini değerlendirmiş ve gelecekte nasıl yürütüleceğini tespit etmiştir. Partileşme sürecine yönelik olarak konferansın önüne koyduğu ivedi görevler bunlardı.

Bir yıl içerisinde bu görevlerden biz hangi adımları atabildik? Bugün somut olarak ortaya çıkıyor. Konferansımızın önümüze koyduğu ve bence böyle tanımlanmamasına rağmen, ki öyle tanımlanmasına gerek yok, partileşme süreciyle doğrudan bağlantılı görevlerin başarılması doğrultusunda, son bir yılımız önemli ölçüde kayıp bir yıldır. Etkin bir politik faaliyet oluşturamadık. İstedığımız düzeyde bir teorik çaba gösteremedik. Ve somut birlik muhabatıyla birlik süreci de geline nokta başarısızlığa uğramış bulunuyor. Ama ben burada anlayış düzeyinde bir kendiliğindenciliğin olduğunu zannetmiyorum. Sürecin kendi dinamiğinden kaynaklanan bir kendiliğindencilik vardır.

Bir, ortaya somut sorunlar çıkıyor; bu somut sorunları kavrama ve buna müdahale etmeden kaynaklanan, son derece doğal ve her zaman olacak bir mahsurumuz vardır. İki, bundan çok daha önemli olarak, bizim iç sorunlarımızdan kaynaklanan ve konferansımızın öne koyduğu görevleri yerine getirememek anlamında bir şey vardır. Ama görevlerin tanımlanmaması doğrultusunda bir kendiliğindencilik yoktur. Aynı zamanda gerek konferansımız gerekse bu hareketin metinleri, anlayışı, teorik çabayı da, partinin programatik temelini oluşturmak doğrultusunda bir çaba olarak tespit etmişti. Teorik Yayın Organı'nı bunun bir aracı olarak çıkarmaya karar

vermiştir. Geçen son bir yıl içerisinde ben gene de en anlamlı işlerin bu yönde yapıldığını düşünüyorum. Konferans kararlarının kaleme alınması, herşeyden önce 7-8 aylık bir süreçte gösterilen teorik bir performanstır, teorik bir çabadır. Bunun hareketin programatik sorunlarına ilişkin teorik bir çaba olduğunu, doğrudan bununla ilişkili bir teorik çaba olduğunu düşünüyorum. Nitekim teorik alanda ilk yayın da çıkmıştır ve buna ilişkin tespit edilen konular da, programatik çerçevenin temel unsurlarına yönelik konulardır. Bu açıdan sadece gereken görevleri gereken zamanda yerine getirememekten kaynaklanan bir eksiklik olduğu, ama anlayış düzeyinde bir kendiliğindencilik olduğunu kabul etmiyorum.

Şöyle bir iddia yoktur ama, bir yoldaşın konuşmasında geçti; elbette tarihsel sorunları tümünden halletmek ve programatik sorunları bunun üzerine oturtmak gibi bir iddia yoktur. Böyle bir çaba gerçekten süreci kendiliğindencilığe bırakır. Ama bütün programatik sorunları, tarihsel sorunların deneyimi ışığında, onu gözeterek, mümkün olduğunca geçmiş bu yönde eleştirerek, yeni bir temel oluşturmaya çalışarak ele alma perspektifi vardır. Bunun kendisi zorlu bir süreçtir. Ama böyle bir çaba olmadan da biz gerçekten partinin programatik temellerini oluşturamayız. Süreci bir ölçüde kapalı devre bir sürece ve belki çok daha doğrudan anlamıyla kendiliğindenci bir sürece teslim etmiş oluruz. Çünkü yaşanmış bir süreç vardır; yaşanan sürece bilinçli bir müdahale gerekiyorsa, bu süreci bilince çıkarabilmek gerekir. Geçmiş programın ana unsurlarını bir biçimde yazıp tekrar etmek, bugün bence bir hareketin beyninde ortaya çıkabilecek ciddi bir sakatlanmadır. Süreci anlayarak müdahale etmeye dayanmadığı ölçüde de, bu, hareketimizin kendiliğindenci bir sürece girmesini de kolaylaştıracak bir etkindir.

Biz profesyonel devrimci diyoruz, ama profesyonel devrimcilik konusunda dahi, ya da böyle bir örgütün profesyonel devrimci çekirdeğinin nasıl oluşturulacağına dair, bu tarihsel deneyimi gözetmeden geçmişin bildik kalıplarıyla -belli bir işlev görmüş olmasına rağmen artık belli kalıplar haline dönüşmüş olan kalıplarıyla- hareket edemeyiz. Bütün bunları da gözetmek gerekiyor.

Yapmamız gereken, genelde birlik politikasının kendi geçirdiği

iç evrimi değerlendirmekten ziyade ya da bizim partileşme anlayışımızın geçirdiği iç evrimin kendi içinde ve bu vurgu farklılıklarını tespit ederek değerlendirmekten ziyade, bugünkü Türkiye sol hareketini, bugün işçi sınıfına müdahalenin temel sorunlarının tartışıldığı bir zemin içerisinde yeniden ele almak gerekiyor. Biz bundan sonra birlik politikamızın ne olacağı yönünde bir saptamaya herhalde bugün Türkiye sol hareketinin içinde bulunduğu durumu anlamak, buna yönelik müdahalemizin nasıl olacağını tespit etmek temelinde ulaşabiliriz.

Gerçekten devrimci hareketin bugün durumu nedir? Bizim açımızdan birliğin bugün muhatabı olabilecek güçleri var mıdır? Ya da hangi hareket içerisindeki arayışlar ileriye yönelik bir arayış görüntüsü taşıyor? Ya da hangi hareket içerisindeki arayışlar geriye dönük bir nitelik taşıyor? Ya da devrimci harekette bugün 1987, '88, '89 hatta '90'daki ileriye çıkma potansiyeli var mıdır? Biz bir tespit yaptık, buradan parti güçleri çıkacaktır; buradan marksist proleter devrimci harekete sıçramak isteyen güçler çıkacaktır. KH dışta tutulursa, geçen 2-3 yıllık süreç böyle bir oluşumun ortaya çıkmadığını da gösteriyor. Bunun nedenlerini kavramak gerekiyor. Ben bunun temel nedeninin, bu hareketlerin gerçekten bir ideolojik boşluğa düştükten sonra, ideolojik açılımı ya da sorunları anlama konusunda bir iradeyi gösterememelerini, dolayısıyla bugün yapılan tek şeyin, eski örgütsel yapıların elde tutulmaya çalışılması gibi oldukça apolitik ve bu hareketleri geçmiştekine göre daha mezhepsel bir yapıya sürükleyen ve bu mezhebi koruma eğilimini tazyik eden bir durumdan da kay-naklandığını düşünüyorum. Özellikle devrimci hareketin önder kesimlerinde bugün temel saik, hareketin sorunlarını, tarihsel sorunları ve Türkiye'de işçi sınıfının ve Kürt hareketinin sorunlarını anlayıp buna müdahale etmekten ziyade, gittikçe mevcudu korumak, artan iç krizleri bir takım metodlarla yönetmek olarak düşünüyorum. Bu hareketler büyük ölçüde iç tartışmalara ve kısır tartışmalara gömülmüş durumdalar. Bu hareketler açısından bir kilitlenmedir. Bu kilitlenme tabandaki hoşnutsuzluğu arttırıyor; bütün mevcudu koruma eğilimlerine rağmen taban erozyonunu engelleyemiyor. Ve bu bir çöküş ve dağılma süreci olarak yaşanıyor.

O tespiti katılıyorum. Burada gerçekten EKİM'in oynayabileceği ideolojik ve politik performans belirleyici bir rol oynuyordu. Yani özel birlik görüşmelerine göre, ya da özel birlik muhatapları tespit etmeye göre, EKİM'in dikkatini ideolojik sorunlara ve politikanın sorunlarına daha fazla yöneltip, ideolojik alanda belirli görevlerini yapabileceği oranda, bugünkü güçleri ölçüsünde ne derece yapabiliyorsa, bunu yapmaya yöneltmesi çok daha belirleyici bir önem taşıyordu. Biz bunu bir yıl içerisinde yapamadık, ama yapamamış olmamız şunu anlatmıyor bence. Bizim yapabileceğimiz bu kadardır, bunu anlatmıyor bence. Bir yıl içerisinde bizim neden belirli alanlarda bir atalet içerisinde girdiğimiz açıktır. Bu sorunlar tartışıldığı zaman çok daha net bir biçimde görülecektir. Biz varolan güçlerimizi etkin bir biçimde kullanamayan bir hareketiz. Buna rağmen bugün hala bir ilgi odağıyız, kelimenin tam anlamıyla bir çekim merkezi olmamamıza rağmen. Bu güçleri harekete geçirdiğimizde, bugün yapabileceğimizden daha çok şey yapabileceğimize ben inanıyorum. Ama elbette ki sorunlar çok ağırdır, bunların hafifletilebilmesi mevcut güçleri yine bir şekilde birleştirebilmeye de bağlıdır. Bu sorunlar kısa sürede halledilebilecek sorunlar da değildir. Bizim yapabileceğimiz şey, özellikle ideolojik alanda yapabileceğimiz şey, bu sorunların üzerine gittiğimizi ve bu sorunları çözme kudreti gösterebilecek bir hareket olduğumuzu ortaya koyabilmektir bugün. Bundan çok daha ötesi zaten beklenemez. Bunun güç sınırlılığıyla bir ölçüde bir ilgisi olmasına rağmen, sadece güç sınırlılığıyla da açıklanacak bir şey olduğunu düşünmüyorum.

Sorunların çok ağır olduğu bir dönemde EKİM önüne bir hedef koymuştur ve bu hedef gerçekçi bir hedeftir. Bu hedef gerçekleştiği ölçüde, parti potansiyellerini birleştirmek konusunda yine de ciddi bir adımın atılmış olacağına inanıyorum. Bu olmadığı müddetçe, biz bir odak olarak öne çıkamadığımız ölçüde, devrimci hareketteki dağılma da sürecektir. Bu dağılma süreçlerine bizim müdahale etme imkanlarımız azalacaktır. Marksist aydın potansiyeli daha çok entellektüelizme gidecek, örgütçü dediğimiz kesim ise daha dar bir örgüt pratiği içerisinde kendisini tüketecektir.

Bunları birleştirebilmek gerçekten bir güç işidir. Ben burada

belirli öncelikler yapılabileceğini düşünüyorum. Bir yoldaşın ifade ettiği bir şey vardır. Marksist aydın potansiyeline özel bir dikkat göstermek gerekiyor. Bunlarla birleşmeye çalışmak gerekiyor. Bunları ilerletmeye çalışmak gerekiyor. Bu noktada ben daha gerçekçi olunması gerektiğini düşünüyorum. Marksist aydın potansiyeli olarak tanımlanan kesim, vurguları açısından bize daha yakın görünmesine karşın, tarih hep göstermiştir, bizim yaşayacağımız süreç de farklı olmayacaktır. Biz bir politik odak olmadığımız sürece bu kesimi çevremize toplayamayız. Özel olarak onları ileriye çekmek ayrı bir şeydir, birlik olarak bizim onları gündemimize almamız ayrı bir şeydir. Birinciye ben katılıyorum, ama ikinciye hem gerçekçi bulmuyorum, hem olduğu ölçüde de EKİM'in bugünkü konumuyla ifade ettiği potansiyelin, yani odak olma potansiyelinin önemli ölçüde dejenere de olabileceğine inanıyorum. Biz özellikle politik alanda, örgüt alanında zayıf olan, illegalite fikrinden belirli bir uzaklığa sahip olan bu insanları ancak güçlü bir illegal örgütle çekebiliriz. Aksi takdirde bunların hareketi yönlendirme, kendi eğilimleriyle yönlendirme olasılıkları da çok güçlüdür.

Bu noktada bence bugünkü mevcut durumu değerlendirmek, bunu kavramaya çalışmak ve geçmiş birlik politikasının da değerlendirilmesi üzerine, birlik politikasını yeniden belirlemek durumundayız. Beklentilerimizi yeniden ve gerçekçi bir şekilde saptamak durumundayız. Gerçekten bugün sol hareket nedir? 3-4 yıldır biz marksist-leninist müfrezeler çıkacaktır diyorduk, neden çıkmıyor? Genel bir bakışımız ve beklentimiz vardı; sol hareketin kendi iç evrimini ve onun ideolojik ve toplumsal dayanaklarını değerlendirme zemini üzerinde gelişen ve bu toplumsal ve ideolojik dayanakların artık kalktığı tespitiyle bütünleşen geniş bir birlik anlayışımız vardı. Bu perspektifin genişliğine ya da olgunun tahlilinin doğruluğuna ilişkin bir şey söylemek gerekmiyor, bu olgular ve tahliller doğrudur. Ama bugün ortada somut bir manzara vardır, çok açık bir manzara vardır. Bunu değerlendirmek ve bunun üzerine geline yerde süreci anlamak durumundayız. Gerçekten reformist kanal denilen kanal bitmiştir. TİP, TSİP, TKP bitmiştir. '70'lerde bunlardan kopuş yaşayarak ileriye çıktığını söylediğimiz gruplar, bu anlamda bizim parti potansiyeli çıkacağını düşündüğümüz gruplar, TKP-

B ve İşçinin Sesi bitmiştir, tasfiye olmuştur. Geriye hiçbir ilerici devrimci miras bırakmadan açık bir yozlaşma süreci yaşamıştır.

Marksist aydın potansiyeli diye tanımladığımız TK hareketi, ki (Y) nezdinde simgesini buluyor, bugün geldiği yer ve akibeti bellidir. Bugün geldiği yerle (Y)'nin aydınların temel zaafı konusunda ve bizim onları nasıl kazanabileceğimiz konusunda, sadece tarihten değil, kendi bugünümüzden de belli bir ders çıkarmamız açısından anlamlı bir noktaya geldiğini düşünüyorum. Bugün Marksizm dışı bir anlayışla başka bir güce yönelmiştir. Burada bir Gelenek kalmıştır. Onlar da yakından izlendiğinde, aslında artık ideolojik birliği yeniden kurmak sürecine girmişlerdir. Bu sürecin akibeti ne olacaktır, bence muhtemelen kendi dışındaki gelişmeler tarafından belirlenecektir. Onun dışında devrimci-demokrasinin diğer kanadı denilen kanattan Dev-Yol ve Kurtuluş, bugünkü liberal reformist kanadı teşkil ediyorlar, varoldukları kadarıyla.

Devrimci Sol'un pozisyonu biliniyor. Bunun dışında bir TDKP, TİKB, TKİH ve TKP-ML Hareketinden kaynaklanan bir kanat vardır. Devrimci kanat ifadesinin gittikçe bunlarla sınırlı bir eğilimi ifade ettiğini, Devrimci Sol, PKK gibi hareketleri bir tarafa bırakıyorum, bizim birlik politikamız açısından ilgi alanı olabilecek alan tanımlaması yaptığımızda, bunlar vardır. Bunun dışında da, bugün yokolma süreci içerisinde olan 10 Eylül, HDÖ, TKEP vb. gruplar vardır.

Biz politikamızı bu nesnel gerçek üzerine oluşturacağız. Bu nesnel gerçeğin kendisini anlamaya çalışacağız ve buradan ne elde edebileceğimizi düşüneceğiz. Somut birlik beklentimizin burada ifadesini nerede bulduğunu tespit edeceğiz. Bu bence genel birlik perspektifine sahip olmanın dışında bir olgu değildir. Sadece bunun somut muhataplarının tespit edilmesi açısından önemlidir; bir darlaşmayı ifade etmiyor. Bizim açımızdan çok açık konuşmak gerekirse, bugün birlik potansiyelleri, bu devrimciliklerini hala koruyan gruplardır. Yani bizim geldiğimiz gelenekle sınırlı gruplardır. Somut muhatap aranıyorsa, dönüştürülecek ve ileriye çıkması teşvik edilecek güç aranıyorsa, bunlardır. Ancak bununla bütünleşen, ancak bu gerçekçi tahlile dayanan bir geniş perspektif olabilir.

Aksi takdirde, sadece genelde vurgular yapmak, bu somut olgular arasında tercih yapmamak, solun gerçek durumunu saklayan, onun temel zaafalarını saklayan ve bu ayrım noktalarını, belli ayrım noktalarını silikleştiren bir sürece dönüşüyor.

Bugün birlik beklentimizin de, somut anlamda söylüyorum, ne kadar gerçekçi olduğunu da tahlil etmek durumundayız. Sol hareketin belli bir tarihi vardır. Biz bunun ideolojik ve toplumsal tabanının çekildiği zaman, bundan ileriye çıkacak güçler olduğunu da düşünüyorduk. Fakat iki şey var. Bir, kendi içinde yaşadıkları tarih bunların ayaklarına dolanmaktadır. Bir yoldaş bunlar ideolojik-teorik farklılıklar gözetmiyorlar diyor, doğrudur. Ama çok önemli bir engel haline gelen gelenek fetişizmi vardır, bir örgüt anlayışı fetişizmi vardır. Geçmiş değerlendirmek konusunda bir tutuculukları vardır, bunların kendi tarihlerinden de kaynaklanan...

Bunların ileriye çıkabilmeleri için tarihsel süreci anlamaları lazım. Tarihsel süreci anlayabilmeleri için, ilk başta kendi uluslararası ideolojik odaklarıyla hesaplaşabilmeleri lazım. Bu da doğrudan ve otomatikman kendi tarihleriyle ve kendi örgütsel kurumlarıyla hesaplaşmak anlamına geliyor.

Bunun kendisinin yarattığı şey bir tutuculuktur, ileriye çıkmama konusunda bir dirençtir ve bir tükeniştir. Dolayısıyla bunların kendi içinden kısa vadede ileriye çıkmalarını beklemek mümkün değildir. Dün dış ideolojik odakla şekillenmişlerdi, bugün onları yeniden şekillendirecek, yeniden ideolojik bir çehre verebilecek şey de, yine bence dış ideolojik bir mihrakın olmasıdır. Bunu uluslararası anlamında söylemiyorum, kendi dışlarında da en azından onları şekillendirecek kadar güçlü bir rüzgarın esiyor olmasıdır. Örneğin EKİM gibi bir odağın varlığıdır ve göstereceği performanstır.

Ayrıca Türkiye sol hareketinin, sorunları ideolojik anlamda aşabilmek açısından da çok önemli dezavantajları vardır. Özellikle devrimci hareketlerin entellektüel kadrolar açısından çektiği sıkıntı da düşünüldüğünde, bunlara ek olarak bu zaafı da, yakın vadede kendi ideolojik şekillenişlerine göre önemli açılımlar yapma şansı yoktur. Bunların şansı önemli ölçüde kendi dışlarındadır diye düşünüyorum.

Ben kısa vadede bu kesimden de somut bir birleşme ya da

somut bir proleter hareketin çıkma şansının zayıf olduğunu düşünüyorum. Böyle bir ihtimal vardır, ama böyle bir ihtimal zaten çok doğal olarak bugün geldiği düzeyle EKİM'e yönelik olacaktır; o da EKİM'in göstereceği performansa bağlı olarak.

Bu toplam tablo. Türkiye sol hareketinin belli bir bölümü, nedeni anlaşılması gereken bir takım etmenlerin belirleyiciliği altında bir direnç göstermekle beraber, Türkiye sol hareketi bugün bir çöküntüyle karşı karşıyadır. Birlik görüşmeleri bu çöküntünün bir ifadesine, bir yansımasına dönüşmüştür. Pek çok birlik fırsatları yakalanmasına karşın, bu kesimler e, adeta sadece birlik fırsatları peşinde koşan, ama iş birleşmeye gelince birleşmeyen bir tutum içerisinde.

Çünkü yapılacak şeylerin tanımlanmadığı, müthiş bir kafa karışıklığının olduğu bir dönemde, birlik de bir ideolojik şekillenme ile, yeni bir ideolojik kimlikle veya yolaçıcı bir şey etrafında olabilir. Sadece güçleri aritmetik olarak birleştirmek olarak algılandığı zaman, birliğin kendisi de mümkün olmuyor ve hareketlerin birlik deneyimleri budur. Demek ki o zaman birlik, gerçekten boşalan yeri dolduracak bir işlev görüyorsa, dolayısıyla onların ideolojik boşluklarını dolduracak bir işlev görüyorsa, bu koşullar içerisinde gerçekleşebiliyor.

Bugün bizim açımızdan sol harekete karşı özellikle yapmamız gereken görevleri, ayakta tutmak ya da onların direncini desteklemek, gerçekten devrimci hareketin olumlu yönlerini ortaya çıkarmak açısından, sadece bize ilişkin değil, genel olarak devrimci harekete ilişkin bir misyon duygusu vurgusunun yapılması, ama bu vurguyu belli bir tarih bilinciyle ve bu dönemi kavratma çabasıyla beraber yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bunları ayakta tutabilecek tek unsur, yine de kendi dışındaki devrimci yükselişlerdir. Türkiye'de işçi hareketinin alacağı boyuttur. Bugünkü haliyle Kürt hareketi sadece bu dağılmayı hızlandıran bir etkene dönüşmüştür.

Bu kesimlerle birleşmenin yolu ise, genel bir birlik söylemi yapmakla yetinmeyerek, özellikle iş ve güç birliği oluşturmaktır bunlarla. TDKP, TİKB, TKP-ML Hareketi için söylüyorum. Bunların bize karşı belirli önyargıları vardı. Bu önyargıların az çok kırılmaya başladığı bir dönemde, bizim onlarla birleşebilmemizin en pratik,

somut, en gerçekçi yolunun, gittikçe onlarla daha çok iş yapabilmekten geçtiğini düşünüyorum.

Genel bir birlik vurgusunun, bugün bir komünist siyasal odaklaşma yaratmanın önemi ile, öndeki görevin komünist siyasal odaklaşma yaratmak olduğu çağrısıyla ve bu yönde, bütün devrimcilere ve komünistlere bir çağrıyla birleştirildiğinde anlamlı olduğunu düşünüyorum. Bugün hareketin en önemli ihtiyacı, ideolojik ve siyasal bir odaklaşma yaratmaktır. Birlik de bunun unsurlarından bir tanesidir. Ve bence bugün bu odaklaşmanın yaratılmasında fazla pratik değer taşıyan bir yöntem değildir.

Bu yüzden önümüzdeki dönemde görevimizin, sosyalist siyasal odaklaşma yaratmak olduğunun ve bunun yaratılmasının iki yolu olduğunun ısrarla vurgulanması gerektiğini düşünüyorum. Biri, ideolojik performans göstermektir, diğeri de etkin bir sosyalist siyasal faaliyet yürütmektir. Bu iki unsur birleştirildiğinde, güçlerimizin yeterli olmamasına karşın, güçlerimizi harekete geçirebildiğimizde, ilgi odağını, çekim merkezine dönüştürmek açısından da en etkili, en pratik, en gerçekçi yolu gerçekleştirmiş olacağız. Birliğin bununla beraber ve bu sürece hizmet eden bir çerçeve içerisinde ele alınması gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak söyleyeceğim şey şudur. Bu noktada politik esneklik gerekiyor. Ama biz bir güçsüzlük ruh halinin olduğu bir dönemde ve ideolojik-siyasal ayrımların silikleştirilmeye çalışıldığı bir dönemde birlik girişimleri yapıyoruz. Burada gerçekten ideolojik ve siyasal saflığı her adımda korumak ve politik esnekliği, ancak bunun izin verdiği çerçeve içerisinde gösterebilmek mümkündür.

(MK Tutanakları, 1. kitapçık, s.56-67)

(Ekim'in 1 Ocak '93 tarihli 64. sayısından alınmıştır.)

EKİM'de birlik perspektifi

Cihan yoldaşın konuşması

Konuyu genişletmek eğilimi gösterecek miyim, bilmiyorum. Aslında uzun konuşmak istemiyorum. Kendimce yöntemsel ve ilkesel bakımdan önemli gördüğüm belli noktaların altını çizmekle yetinmek istiyorum. Ama bu isteğimi gerçekleştiremeyebilirim de.

Az konuşmak istiyorum, çünkü bugüne kadar bu konuda çok konuşmuş ve çok yazmış bir yoldaşım. Konuşmalarının kayıtları vardır, dolayısıyla yazılarımı ve konuşmalarımı bir arada değerlendirmek olanağı vardır. Konuştuğum ya da kalemimden çıkmış her şeyi, şu toplantının hemen öncesinde incelemek olanağı bulamadım maalesef. Yalnız bana yeterli bir fikir verecek kadarını da bulabildim.

Şöyle özetliyorum: Son derece sağlam bir birlik perspektifimiz var. Bu marksist-leninist yönetime bağlılıktan geliyor. Kendi içinde hiçbir tutarsızlığı yoktur. “*Herkes Kendi Bayrağı Altına*” dan başlıyor; en son konferans metnine kadar, bu tutarlılık, bu iç mantık, bu

kuvvet kendini sürdürüyor. Öylesine geniş ve kuvvetli bir zemine sahiptir ki, gelişmeleri kolaylıkla kucaklayabiliyor, kendine içselleştirebiliyor, sol hareketteki gelişmeleri ve buna bağlı olarak da birlik sorunu alanında ortaya çıkan sorunları...

Yalnız üzülererek belirtmek istiyorum. Bazı MK üyeleri bu kavrayışı edinebilmiş değiller. Özellikle bir yoldaş, çok net olarak altını çiziyorum, EKİM'in birlik perspektifinin, aslında EKİM'in kavrayışı demek gerekiyor bu noktada, dışındadır. EKİM'in kavrayışının diyorum, çünkü bu gündem maddesine ilişkin düşüncelerimi ifade ederken de belirttim; birlik sorunu herhangi bir taktik sorun değildir. Bu EKİM'in kendisini yaratma süreçlerinin, bunun ideolojik-politik anlamının ele alınışıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır.

Bu sorunu son derece kritik önemde görüyorum, bu birlik sorununa bakışı. Bu, EKİM çizgisinin sınandığı bir alandır. İki açıdan. Bir, EKİM bir iddia taşıyacak mıdır, taşımayacak mıdır? Bu sorundaki tutumlar bunu açığa çıkarıyor. İki, EKİM yaşadığı ideolojik gelişmeyi koruyacak mıdır, korumayacak mıdır? Onun anlamını değerlendirebilecek midir, değerlendiremeyecek midir? Bu iki bakımdan, biri ideolojik, biri politik bu iki nokta, son derece kritik bir önem taşımaktadır. Hareketimizin iddiasını ve kaderini sıkı sıkıya ilgilendirmektedir.

Hareketimizin birlik sorununda yaşadığı gelişmeleri, zaman zaman hareket adına değerlendirmek durumunda kaldım. Özel olarak da konferansta bunun geniş bir dökümünü yaptım, buna mecbur edildim, ama yaptım. Bu kavrayışsızlık kendini orada da net bir biçimde gösteriyordu. Bir başka uçta gösteriyordu, ama aynı kavrayışsızlıktı. Bunu yenebilmek için ve bu kavrayışsızlığı gösteren yoldaşla birleşebilmek için özel bir çaba harcadım. Bu sabah o konuşmayı okumak imkanı buldum. Son derece net ve son derece kuvvetli bir konuşmadır; ama hiçbir sonuç yaratmadığını, bütün bu çabaların hiçbir sonuç yaratmadığını görmenin şaşkınlığı içerisindeyim.

Bir kez daha yöntemsel bakışın kritik önemi açığa çıkıyor bu sorunda. Önümde konferans metni var. Parti üzerine konferans metninin birlik sorununa geçiş yapan paragrafını okuyorum;

"Tüm marksist potansiyeli aynı ideolojik ve örgütsel çizgide birleştirmek, parti sorununun bir öteki halkasıdır. Bu bir tercih değil, değerlendirilmesi gereken objektif bir olanak ve bir iltiyaçtır. Bu objektif olanağı sunan, sol hareketin geleneksel yapısı ve bu yapıda, gerek kendi iç evrimiyle; gerekse de Türkiye'deki ve dünyadaki nesnel gelişmelerin dolaysız etkisiyle, yaşanan çözülme ve bundan beslenen ayrışma eğilimidir." (EKİM I. Genel Konferansı/Değerlendirme ve Kararlar, s.132, Eksen Yayıncılık)

"Bu iç çözülme, ayrışma ve saflaşma sürecini marksist-leninist doğrultuda etkilemek ve ileriye çıkacak güçlerle birleşmek, EKİM'in birlik politikasının esasını oluşturmaktadır."

Paragrafları atlayarak okuyorum:

"EKİM, daha başından itibaren kaçınılmaz olarak darkafalı bir sekteizmle elele giden bu sağlıklı liberal eğilimlere kesin bir tavır aldı. Birlik sorununa bir öznel ihtiyaç, iyiniyet ve 'özveri'ye dayalı bir öznel arayış değil, sol hareketin tarihsel özelliklerinden, evriminden ve bugün artık ayrışmalar için olgunlaşmış çelişkili karakterinden doğan bir nesnel olanak olarak yaklaştı. Nesnel temellere dayalı sağlam bir birlik perspektifi ve politikasının, ancak sol hareketin tarihsel oluşum ve evriminin tahlilinden çıkarabileceği düşüncesini ısrarla savundu. Birleşme zemininin ideolojik ve ilkesel esaslarını da buna uygun bir biçimde tanımladı." (Değerlendirme ve Kararlar, s.133)

Bu yöntem, kalemimden çıkmıştır, beni hoş görün, hareketimiz için Marksizmin bir zaferidir. Birlik politikası ruh hali üzerine oturtulmaz. Birlik politikası, "böyle düşünüyorum" diye dile getirilmez. Birliği biz kiminle yapıyoruz, kiminle yapmamız gerekiyor? Sol harekette ortaya çıkabilecek ya da ortaya çıktığını iddia edebilecek bir takım güçlerle. Bu ancak sol hareketin tahlili üzerine oturabilir, onun tarihsel şekillenışı üzerine oturtulabilir, onun toplumsal karakterinin çözümlenışı üzerine oturabilir, onun ideolojik eğiliminin tahlili üzerine oturtulabilir.

Gerek konferansta gerek burada (burada cepheyi genişletiyorum) ben, bazen MK üyelerinde bunu göremiyorum. Birleşeceksek, nedir bunun imkanları ve nereden doğmaktadır? Aynı kalacaksak, nedir bunun güçlükleri ve nereden doğmaktadır? Bu somut tahlil

isteyen bir sorundur. Bu açıdan, ortaya koyduğu perspektifleri ve önerileri saklı tutuyorum, ama Mesut yoldaşın konuşması son derece başarılıdır, bir tahlile dayanıyor. Sonuçları doğru ya da yanlış olabilir; ama sol hareketin belli bir tahlilinden hareket ediliyor. Bugüne kadar birlik konusunda yazılmış her şey, hep sol hareketin bir tahlili üzerine oturmuştur. Bu tahlil zaman zaman gelişmiştir. Bu hem kavrayıştaki bir gelişmeye denk düşmüştür, hem de sol hareketteki evrime denk düşmüştür. Her iki durum da yaşanabilmiştir.

4. yıl başyazısı üzerine konferansta yaptığım değerlendirmeleri okumak imkanı buldum, dün akşamdan bugüne. KH'yı neden bir müfreze olarak görmek durumunda kaldığımızı da, bugün onun neden bir başka türlü değerlendirilmesi gerektiğini de, onun süreçlerinin, onunla birlik ilişkilerini yaşadığımız süreçlerin ortaya çıkardığı bir takım veriler üzerine oturtmaya çalışıyoruz. Bu azdır ya da çoktur; ama bir tahlil var burada. Yaşam bizim belli yaklaşımlarımızı boşa çıkarabilir. Yerine yeni bir yaklaşımı bir tahlilin üzerine oturtarak koyabiliyor muyuz? Bu yapılmadığı zaman yoldaşlar, bu tartışmalar kısırlaşır. Ben konuşmakta güçlük çekiyorum artık bu sorun açıldığı zaman. Çünkü bu konuda o kadar çok şey söylenmiş, o kadar kapsamlı tahliller yapılmıştır ki. Ama tartışma, bu tahlilleri hedef alan, yargıları ve sonuçları değil, bu tahlilleri, süreçlere bu belli bir bakışı hedef alan bir tarzda yapılmıyor.

Marksist güçler var mıdır, yok mudur? Bu soyut bir tartışma değil ki. Biz bu tartışmayı soyut yapamayız ki. Neden vardır, bu ancak bir tahlille ortaya konabilir. Eğer Türkiye'de bizim dışımızda marksist güçler ki kastedilen gruplar oluyor, böyle anlıyorum, başka türlü anlayamıyorum. Çünkü konferansın bu konuda yeni bir değerlendirme de yaptığı iddia ediliyor. Eğer potansiyel güçler olsaydı bunlar, konferans o güne kadar yeni bir değerlendirme yapmış olmayacaktı. Bilinen değerlendirmemizi tekrarlamış olacaktı. Bir marksist güçler kavramı kullanılıyor ve bunun konferansın yeni bir tahlili olduğu iddia ediliyor. Demek ki potansiyelden öte bir şey kastediliyor. Peki nedir, bu güçler nasıl oluşmuştur, nereden doğmuştur, nereden kopmuştur? Hangi ideolojik ve taktik temel

üzerinde anlam bulabilmektedir? Bunlar soyut olarak tartışılacak şeyler değildir, yoldaşlar. Bunlar sol harekete ilişkin somut tahliller gerektirir.

EKİM bütün bir varlığını bu konudaki kavrayışına borçludur. Bunu boşa çıkardığınız yerde EKİM'i bitirirsiniz. EKİM bunu kavramış ve ileriye sıçramayı başarmıştır. TDKP konferansından beri bütün üstünlüğü buydu. Nö diyordu: *"Kendimizi sol hareketin genel süreçleri üzerine oturtarak şu son yirmi yılı içerisinde kavramaya çalışmalıyız."* Bu bir yöntemsel bakıştı. Bir takım sonuçlara ulaşmadan da bu yöntemsel bakışı vardı. Buradan baktı, buradan deşti, belli sonuçlara ulaşmayı başarabildi. Bir tahlil var burada. Bunu kavrayarak koptu. Geçmiş süreçlere belli bir anlam attı, bunu başardığı ölçüde de kopmuş oldu.

Bu öteki marksist güçler nereden kopmuştur, nerede oluşmuştur? Ben bunları bugüne kadar anlayabilmiş değilim. Bizim her birlik tartışmamız, tekrar ediyorum, sol harekete ilişkin bir tahlile dayanır. Benden önce konuşan yoldaş, bir birlik tartışması yürüttü. Sol hareketin bugünkü düzeyi üzerinde bir tahlile oturmaya çalıştı bunu. Bu yöntemsel bakış korunamadığı sürece, birlik konusunda biz rüzgar gülü gibi salınır dururuz. Ben bir yoldaşın iddiasına katılıyorum. Konferansta ortaya koyduğu bakışla özünde bir farklılığı yoktur bugün. Özünde aynı bakıştır. Burada bir ifade de geçiyor: *"EKİM daha başından itibaren kaçınılmaz olarak darkafalı bir sekterizmle elele giden bu sağlıksız liberal eğilimlere kesin bir tavır aldı."*

Konferansta sekter eğilim, çok açık bir eğilimdi, müfrezeler çıkmaz kesinlemesine varıyordu. Bugün okudum; parti sorunu EKİM'in sorunudur, kesinlemelerine varılıyor. Bunun önü alınmaya çalışıldı. Devrimci hareketin ileriye bir takım güçler çıkarabileceği anlatılmaya çalışıldı, devrimci hareketin belli imkanlarından ve belli arayışlarından hareket edilerek. Aynı öz üzerinde bu yaklaşımın zıddı nedir? Müfrezeler çıkmaz kesinlemesinin zıddı (bu mantığın bir yöntemden ve bakıştan yoksun olmasının bir sonucu olarak), herkesi müfrezeye döndürmektir.

Bu marksist güçler kavramı nereden girdi bizim tartışmalarımıza? Burada komisyon tutanakları var, bunları hepiniz yeni

okumuş olmalıydınız. Bu kadar yoldaş konuştu da neden bu konuda sustu, ben anlayamıyorum gerçekten. Bunu MK'daki genel bir zayıflığa da yoruyorum. Bir yoldaş buna değinmek imkanı bulabildi. Bu benim konuşmamda geçiyor; marksist güçler diye geçmiyor, aydın çevreler kastedilerek, marksist aydın çevreler diyebiliriz bu çevrelere, ama deniyor ve bunun ne anlamda kullanılması gerektiği üzerine somut açıklamalar yapılıyor orada.

Belli bir toplumsal-siyasal pratik içerisinde şekillenmiş örgütsel yapılar ile, faaliyeti düşünsel etkinlik olan aydın öğeleri burada kimse birbirine karıştırmamalıdır. O tahlil yalnızca belli aydın çevreler kastedilerek, o tanımlama çok dikkatli sınırlarla önerilmiştir ve orada kalmıştır. Ama bu bazı yoldaşların dilinde marksist güçlere dönüşebilmiştir. Bu onların kendi tutarsızlığını anlatır. Konferansın tartışmalarında, 3 Şubat oturumunda, zerresi yoktur böyle bir tahlilin. Komisyonun yaptığı tartışmaların ortaya çıkardığı sonuçlar, bir çerçeve olarak toparlanmıştır, konferansa sunulmuştur. 3 Şubat tartışmaları bunun üzerine ve bunun bir onaylanması olarak gerçekleştirilmiştir. Herkes konuştu, neden acaba buradaki perspektiflere atf yapmadı, ben onu anlayabilmiş değilim. Çok uzun değil, okumak istiyorum onları, vurgularıyla birlikte.

Birinci nokta şöyle ifade edilebilir: *"Partileşme süreci birbirine kopmaz şekilde bağlı bir ideolojik, politik ve örgütsel gelişme sürecidir, böyle kavranmalıdır."*

"İkincisi, parti ve birlik sorununda politik ve örgütsel gelişmeyi besleyen bir ideolojik atılım ile, sınıfın öncü kuşağıyla birleşmek, bugün için yakalanması gereken iki temel halkadır. Bu ikinci noktayla bağlantılı bir üçüncü nokta, parti güçlerinin esas alanı işçi sınıfının öncü kuşağı ile devrimci hareketin bünyesindeki marksist potansiyeldir."

"İşçi sınıfının öncü kesimini kazanmak esastır. Devrimci hareketin bünyesindeki marksist potansiyeli harekete geçirmenin de temel bir yoludur. Bu sonuncusu bir vurgu oluyor. Yoksa devrimci hareketin bünyesinde birikmiş parti güçlerine yönelik özel bir politikayı ve çabayı ortadan kaldırmıyor."

Burada kesmek istiyorum, yorumlamak için. Devrimci hareketin bünyesindeki marksist potansiyel; bu harekete geçirilmesi

gereken, bu açığa çıkarılması gereken, açığa çıkarıldıktan sonra birleşilmesi gereken bir potansiyeldir. Bu somut maddi bir güç değildir. Bu fizik olarak insan topluluklarından oluşmuyor. Devrimci hareketin çelişkili ideolojik ve politik kimliği, bünyesinde barındırdığı güçlerin bu çelişkinin bir ucundan yararlanarak ileriye çıkmasına nesnel bir zemin oluşturuyor. Her zaman vurguladığımız, her zaman anlatmaya çalıştığımız şey buydu.

Yoldaşın kendisi konferans boyunca netleşme, saflaşma, ayrışma olarak bunu döne döne vurguluyordu. Ama bir yazıya taktığı için bunu böyle vurguluyordu. Bunun anlamını görebildiğim kadarıyla sindirebildiği için değil. Çünkü bunun anlamı sindirilebilseydi, bugün burada marksist güçler üzerine bir tanımlamayı, üstelik bir konferans değerlendirmesi olarak, üstelik bir konferans tespiti olarak ortaya koymak gücü ve cesareti gösteremezdi. Burada bir kasıt olmadığına göre, burada gerçekten de bir kavrayışsızlık vardır.

Beslenecek, açığa çıkarılacak ve ayrıştırılacak güç başka bir şeydir, potansiyel güç başka bir şeydir. EKİM 4 yılda bunu anlatamadıysa, ne anlattı bilemiyorum. Biz *“Herkes Kendi Bayrağı Altına!”* çağrısını yaptığımız zaman da, ayrıştırılacak ve birleştirilecek güçlerden sözediyorduk. Konferansta yaptığımız tartışmalar da bu zemin üzerine oturuyordu.

Konferans bizi belli bakımlardan eleştirdi. Hareketin ilkesel ve ideolojik çerçevede vurgulanmış birlik perspektifini, sağlam konmuş birlik perspektifini yaşama uygularken, belli zayıflıkların gösterildiği konusunda, eski MK’yı eleştirdi. Eski MK da bu eleştiriye kabul etti. Konferansın vurguları tersindendir. Hareketin ulaştığı sağlam ideolojik ve ilkesel çerçeveyi pratikte uygularken, yeterince titiz davranmadığına dönüktür. Bildiride öne çıkarılan üç madde, burada tutanaklar önümüzdedir, eski metinlerden aktarılacak öne çıkartılan üç madde, konferansın eski MK icraatına yönelttiği bir eleştiridir. Bu eleştiri gözetilerek, Mesut yoldaş buna isabetle işaret etti, bu eleştiri gözetilerek, parti sorununa ilişkin konferans metninin birlik bölümü kaleme alınmıştır. Ama tam da böyle bir dönemde, tam da bunun kaleme alındığı bir dönemde, MK içinde bazı yoldaşlar, bu perspektiften ayrılma bahtsızlığına

uğradıkları için, onlar bunu, yalnızca kendilerine yönelik bir çaba olarak algılayabilmişlerdir.

Onun altını çizmek, MK içinde ortaya çıkan perspektif kaymasını dizginlemek bakımından metni kaleme alan yoldaş için, belli bir kaygı konusu da olmuş olabilir. Sorun bu değildir. Tartışılacak sorun şudur: Konulan şey konferansın perspektiflerine aykırı mıdır, değil midir? Ben bunu basbayağı da sizi hedef alarak yazmış olabilirim. Ama konferansın iradesini, konferansın değerlendirmesini, konferansın çizdiği perspektifi aşan bir şey söylemiş miyim? buna bakmak gerekiyor.

Bu konuda kimsenin herhangi bir kanıt gösterdiğini ben göremedim. Bir yoldaş bir "marksist güçler" tanımlaması yaptı. Bu bütünüyle hayali bir iddiadır. Konferansın böyle bir tespiti yoktur. Konferans tersine EKİM'in misyonunu öne çıkarmıştır. Konferans tersine KH deneyiminin ardından, marksist güçlerin ortaya çıkarılması sorununa, ilkesel çerçevede daha dikkatli, daha titiz yaklaşmak gerektiği konusunda örgütü uyarmıştır, eski MK'nın icraatı temeli üzerinde. Konferans bir gevşeklik yaratmamıştır, bir gevşemeyi toplamaya çalışmıştır. Konferansın eski MK icraatına eleştirisi, bunu önemle belirtmek istiyorum, ilkesel ve ideolojik çerçevede değildir. Bu ideolojik ve ilkesel çerçevenin uygulanmasında, MK'nın pratik bir süreç içerisinde, aslında bana göre kaçınılmaz olarak düşebileceği belli yanlışların bir eleştirisini yapmıştır. Bir süreçtir; onun orada değerlendirmesini yapmak ve ondan belli sonuçlar çıkarmak gerekliydi ve anlamlıydı. Konferans bunu yapmış bulunmaktadır.

Konferans, bunu Mesut yoldaş da ifade etti, EKİM'in o güne kadarki birlik perspektiflerini aşmamıştır. Onları ulaştığı gelişme düzeyinde, karşılaştığı belli sorunlar temeli üzerinde, kuşkusuz belli bir değerlendirmenin konusu yapmıştır.

Ama ortaya illa yeni bir şey çıkarmasıysa tartışılması gereken şey, çıkardığı şey EKİM'in misyonuna özel bir vurgudur. Bunu bazı yoldaşlar yanlış anlamışlardır. Bunu bazı yoldaşlar, "parti sorunu EKİM'in sorunudur" noktasına vardırarak eğilimi göstermişlerdir. Konferans son derece isabetli bir biçimde, bu sektör eğilimin de aslında EKİM'in birlik politikasının üzerine oturduğu

çerçeveyi kavrayamamaktan gelen, devrimci hareketin o günkü durumu karşısında umutsuzluğa kapılmanın ve EKİM'in sağladığı o günkü ilerleme karşısında da biraz sarhoşluğa kapılmanın ürünü olan bu eğilime tavır almıştır.

Konferans EKİM'in sağladığı ilerleme ve biriktirdiği güçlerin en iyi şekilde değerlendirilmesini talep etmiştir. Bunun EKİM'e özel bir sorumluluk, özel bir misyon yüklediğinin altını çizmiştir, ama bunu birlik konusunda belli görevlerle birleştirerek. Konferans sorunun çiyalektiğini çok iyi kavramıştır. EKİM kendi güçlerini en iyi şekilde kullanabildiği ölçüde, devrimci hareketteki bir takım süreçleri hızlandırabilir, onu ayrıştırabilir, ileriye bir takım güçler çıkarabilir. onlarla birleşebilir.

Bu sağlam perspektif, aynen parti üzerine konferans metninin birlik bölümüne yansımıştır. Bir yoldaş burada şöyle bir iddiada bulunabildiği zaman, insan yalnızca büyük bir şaşkınlık duyuyor, büyük bir acı duyuyor. Burada bir kasıt mı vardır, bu kavrayışsızlıkta, yoksa gerçekten derinlemesine bir kavrayışsızlık mı vardır. Devrimci hareketin çelişkili yapısının yalnızca eski metinlerden aktarılan belli paragraflarda yer aldığı iddia edilebiliyor. Bir kere, bir an için, bunun yalnızca eski metinlerden aktarıldığını varsayalım. Bu aslında vurguyu güçlendirir. Bu, bu hareketin temellerinin, bu hareketin perspektiflerinin, bu zemine oturduğunu anlatır. Bunun bu hareketin kökü olduğunu, bu kavrayışın, bu hareketin temel kavrayışlarından biri olduğunu anlatır. Aslında vurguyu pekiştirir. Ama sorun bundan da ibaret değil. Ben yazılmış şeyleri, burada yeniden tutanaklara geçirmeyi son derece anlamsız buluyorum. Devrimci harekete ilişkin burada ayrıntılı tahliller vardır. Devrimci hareketin gelinen yerde bir ayrışmayı yaşayabilecek belli bir olgunlaşmaya da vardığı belirtilmektedir. Bu temel üzerinde EKİM'in sorumluluklarına ayrı bir dikkat çekilmektedir.

"Yeni dönemin hareketliliğine damgasını vuran işçi sınıfına yöneliş, bu bunalımı iyice artırdı. Zira tam da bu sayede, eski ideolojik şekilleniş ile yeni sınıfsal yöneliş arasındaki çelişki, daha açık görülür hale geldi. Yapısal bunalımın üçüncü temel kaynağı ise, şekilleniş ve gelişme döneminde solun değişik kesimlerine uluslararası dayanak olmuş, ideolojik, politik ve moral yönden

beslemiş başlıca odakların yaşadığı çözülme ve çöküş oldu. Eski toplumsal dayanaklarını kaybeden, eski ideolojik konumuna artık güvensizlik duyan sola son darbe, uluslararası dayanaklardan da yoksun kalmak oldu. Bu son gelişme, dünya sosyalizminin tarihsel geçmişinden ve akibetinden gelen sorunların daha derinden ve sarsıcı bir biçimde hissedilmesine yolaçtı. Tüm bu etkenlerin içiçe geçmiş baskısı altında, geleneksel yapılarda bir çözülme ayrışma ve bir yeniden saflaşma kaçınılmazdır." (Değerlendirme ve Kararlar, s.136)

Burada son derece sağlam, son derece dinamik bir birlik perspektifi vardır.

"İşte marksist-leninistlerin birlik perspektifi, bu ayrışma ve saflaşma içinde, geçmişi ileriye, proleter sosyalizmine yönelik olarak aşacak, net bir sınıfsal bakışa, sosyalizm programına ve ihtilalci sınıf örgütlenmesi fikrine ulaşacak güçleri, yalnızca onları kapsamaktadır." (Değerlendirme ve Kararlar, s.137)

Buna bu MK'da itirazı olan yoldaşlar mı var yoksa? Bu değilse nedir bizim birlik perspektifimiz? Bilemiyorum, biz niye bu anlamsız tartışmalarla yüzyüze kalıyoruz, anlayabilmiş değilim.

KH pratiğini ayrıca tartışacağız, onu saklı tutuyorum. Bir konferans metnin, bir konferans platformunda gerçekleşen tartışmalar ve onun ortaya çıkardığı genel eğilimden bir sapınayı ifade ettiği iddia ediliyor. Şimdi yalnızca buna cevap veriyorum. Bir yoldaş yaptığı titiz incelemenin ardından bu iddiayı reddetmiş bulunuyor. Bir yoldaş, Hüseyin yoldaşı kastediyorum, bu konuda son derece muğlak sözler söylemiş bulunuyor. Öteki iki yoldaş ise açık bir biçimde bu perspektiften sapıldığını iddia ediyorlar.

Hüseyin yoldaşın sözlerini muğlak buluyorum. Çünkü çok büyük, çok esaslı bir farklılık yok demek, bir şey demek değildir. Burada ilkesel ve ideolojik bir çerçeve vardır. Burada bir ayrılık var mıdır, yok mudur? H.Fırat'ın birlik sorunundaki somut pratiğini değerlendirmek ayrı bir sorundur. Bu metin nesneldir. Bu metine her türlü eleştiri yöneltilebilir, ama ideolojik ve politik koyaşundaki netliğine, herhangi bir biçimde itiraz edilemez.

Az önce son derece dinamik bir bakış açısını anlatıyor dediğim paragraftan itibaren okumaya devam ediyorum;

"Tüm bu çözücü dinamiklerin henüz etkisini bugünkü kadar açık ve etkili biçimde gösteremediği bir dönemde, geçmişin tahlili ve eleştirisi temelinde marksist-leninist bir kopmayla ortaya çıkan EKİM, tam da bu yolla, hareketin çelişkili, bir yönüyle liberalizme fakat öteki yönüyle sosyalizme açık ikili karakterinin sunduğu olanakları gördü ve kendi birlik perspektifini bu temelde şekillendirdi. 'Herkes Kendi Bayrağı Altına!' şiarıyla yola çıkan EKİM, çıkışının henüz erken bir tarihinde (solu saran liberal birlik cereyanından çok çok önce, 1988 sonbaharında), şu perspektifi formüle etti:

"Devrimci hareket bir bütün olarak bugün bir iç bunalım, ayrışma ve saflaşma süreci yaşıyor. Bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketinin yapısı ve bazı temel özellikleri (demokrasi ve sosyalizm ideallerini içiçe temsil etme, Marksizmden değişik düzeylerde etkilenme, işçi sınıfına duyulan samimi yakınlık vb.), bunu olanaklı kılmaktadır.'" (Değerlendirme ve Kararlar, s.137)

Devamını okumak istemiyorum yoldaşlar, hem teyibi yüklememek için, hem vaktinizi almamak için.

Bir hareketin birlik sorununa ilişkin perspektifini bu kadar dinamik, bu kadar net, sürekliliği içerisinde koyan bir metnin, burada nasıl, hangi olanaklarla şaibe altında bırakıldığını ben anlamakta güçlük çekiyorum. Bir yoldaş diyebiliyor ki, yazının kendisinde yok da alıntısında var. Yazı son derece dinamik bir tahlille gidiyor, bir hareketin izlediği çizgideki sürekliliği vurgulamak kaygısıyla, başlangıçtaki perspektiflerine atıf yapıyor. Bu aslında meseleyi daha vurgulu ve daha kuvvetli koymaktır. Buna bir itiraz var mıdır, yok mudur? Söylenecek söz, yapılacak tartışma bu alandadır. Buradaki koyuş, şu konferans sonrası dönemde, eğer EKİM üzerine düşeni de yaparsa, ileriye önemli güçlerin çıkabileceği olanağı üzerine oturuyor. Çok özel bir vurgu vardır burada. Bir olgunlaşma aşamasına dikkat çekiliyor.

Yoldaş bir çürümeden sözediyor. Ben bir çürüme olduğuna katılıyorum. Ama çürüme, çözülmenin ve sağlıklı olanın ileriye çıkmasının da zeminidir. İki yoldaş, en azından bu platformda bulunan iki yoldaş hatırlarlar; TDKP konferansında benim yaptığım değerlendirme de budur. TDKP'nin bunalımı, TDKP'nin içinden bir takım sağlıklı güçlerin ileriye çıkması için de, en uygun bir

zeminidir. Çünkü bunalım sağlıklı öğeler için eskinin, geleneksel olanın, bütün zaaflarının kavranmasına geniş imkanlar sunar. Ayakta kalmayı başaran, o zaafı kavrar ve ileriye sıçrar. Hareketler imkanları tükettikçe arayış artıyor, buna dikkatinizi çekerim.

Bu tahlil ayrıntılarıyla bunu ortaya koymaya çalışıyor. Bizim bir birlik politikamız yoktur diyenlerin, bu noktada aklına şaşarım. Bu kadar bir somut çözümlemeyi görüp de, burada bir birlik politikası görememek gerçekten şaşırtıcı. Ama biliyorum, eski bir gelenek var; birlik sorunu bu tür bir tahlil üzerine oturtulmaz da, şu veya bu hareketi seçmek, adlandırmak ve onunla ilgili somut bir girişime yönelmek sanılır. Bu eski tarzdı, biz bunu EKİM'den beri aştık. Şu şöyledir, şunlar marksisttir, şunlar değildir, şunlar meşrudur, şunlar değildir. Biz o dönemleri aştık. Biz bir başka kavrayış üzerine oturtuyoruz. Bu öyle bir kavrayıştır ki, kim olursa olsun onu değiştiremez. Nesnel bir tahlile oturuyor çünkü. Ancak bu tahlil boşa çıkarılarak, bu birlik perspektifi değiştirilebilir.

Burada yeni olan bir şey yok mudur? Size okuyayım, siz görmediniz. Konferans metinlerinde bu bakış var. Burada özel bir tarzda vurgulanmıştır. Okumak istiyorum:

“Devrimci hareketin ihtilalci sınıf partisine açık aydın öğeleriyle birleşmek hala da önemli olmakla birlikte, birlik sorunu herşeyden önce çeşitli gruplara dağılmış sosyalist işçilerle ve sınıf hareketiyle bağı olan devrimci güçlerle marksist-leninist bir çizgide ve sınıf tabanına dayalı bir ihtilalci örgüt zemininde birleşmek sorunudur.” (Değerlendirme ve Kararlar, s.138)

Hiç de yalnızca öncü işçilerle birleşelim denmiyor. Sınıf hareketiyle bağı olan devrimci güçlerle... Formülasyon daha değişik, farkında mısınız bilmiyorum. Marksist-leninist bir çizgide, bu da bir tanımdır. Zaten bu toplantıda, buna ilişkin önerilerim de olabilir; tartışacağız bu sorunu.

TDKP ile ya da TDKP'den öne çıkacak güçlerle, marksist-leninist bir çizgide birliği aramak, aslında bugüne kadar söylediğimizi bir başka biçimde formüle etmektir. İleriye çık birleşelim; evet, sorunu böyle de formüle edebilirsin. Ayrış, birleşelim de diyebilirsin. Bu bir vurgudur, bu bir değerlendirmeye dayanır. Burada bir bakış

değişikliği yoktur. Ama ben kritik soruyu sormak istiyorum. Şu sizi rahatsız ediyor mu? Bizim için öncelikli olan nedir? Sınıf hareketi ile bağı olan güçler midir, sınıf hareketinin öne çıkardığı öncü güçlerin yanı sıra, sınıf hareketiyle bağı olan devrimci güçler midir, onların içindeki marksist potansiyel midir, yoksa sınıf dışı güçler midir? Bence bu KH deneyiminden konferansın çıkardığı çok önemli bir sonuçtur. Tutanaklar buradadır, çok uzun tutanaklardır bunlar. Birlik konusundaki başyazımıza atıf yapılıyordu. Çünkü bu mesele o tutanaklarda özel bir tarzda vurgulanıyor. Deniyor ki, sınıfın öncü güçleriyle birleşmek komünistlerle birleşmeye göre önceliklidir. Komünistlerle birleşme süreci, sınıfın ileri kesimleriyle birleşmek sürecine tabidir. Sınıf yönelimine tabidir anlamına geliyor bu.

Bu bir genel bakıştır. Bu sürecin mekanik bir tarzda düzenlenmesini anlatmaz. İşin esasında, bu yöneliş temeli üzerinde gerçekleşecek birliklerin sağlıklı ve kalıcı olacağı anlatılmak istenir. Oradaki tanımlamada zaten tam da bu anlatılıyor.

Sınıf dışı güçlerle birleşme sürecimiz pratik olarak yaşandı. Bu noktada bunun deneyimi üzerine düşünürsek anlamlı sonuçlara ulaşabileceğiz. Bunu burada uzatmak istemiyorum. Bu KH sorununa gelmek istiyorum. Amacım bu meseleyi tartışmak değil, hem şu an tartışmak değil, hem de doğrusu o tartışmayla bu MK toplantısının çalışmasını bir güçlüğe de sokmak istemem.

Ama önemi şuradan gelmektedir. Bir tahlil var, üç yoldaş yaptı bunu. Denebilir ki döndüncü yoldaş da, Nadir yoldaş da kısmen katıldı buna. Deniyor ki, KH ile biz ideolojik ayrım noktalarını küçümseyen liberal bir birlik ilişkisi içerisine girdik. Bunun o an gerçekleşmemesinden umutsuzluğa kapılarak, bu kez tersinden sekterizme düştük. Bunu kim kime söylüyor, ben epey merak ediyorum. Şu tutanaklar çarşaf gibi buradayken, günlerdir yoldaşların görevi bu tutanakları incelemekken, bunu kim kime söylediğini ben çok merak ediyorum.

Başından alayım. KH ile ilişkilerde bir gevşekliğe düştüğümüz, onlara kendi gerçek gücümüz ve olanaklarımız konusunda olumsuz bir izlenim verdiğimiz iddia ediliyor. Acaba?

KH'nin konferansımıza gönderdiği metin ortadadır. Bunun

deneyimi üzerine, hakkında yapılan değerlendirmeler orada yeterince nettir. Hüseyin yoldaş ifade etti. *"Likidasyona Hayır!"* bildirisi iki Ekimci yoldaşın katkılarıyla çıkmıştır. KH getirmiştir bunu iki yoldaşa. Bunu okuyun düşünceleriniz söyleyin demiştir. İki Ekimci yoldaş, Hüseyin ve Cihan yoldaş, oradaki kritik noktaları, o bildiride yer alan bütün kritik noktaları, bildirinin yazarına hatırlatmışlardır. O bunları büyük bir sevinçle karşılamıştır, bildiri esas içeriğini böylece bulabilmiştir. Yoldaş ilgili kişi bunları içselleştiremedi derken, aslında son derece isabetli bir noktaya parmak basmaktadır. Kendi bildirileri bizim kalemimizden çıkacak kadar biz bu arkadaşları etkilemiştik.

Sorun bu değil yoldaşlar, o aksaklık buradan çıkmıyor. Siz şimdi yaşadığımız son bir yıllık süreci bir savunma psikoza içerisinde ele aldığınız için, tahmin ediyorum, hala da bunun üzerine yeterince düşünme olanağını da bulamadığınız için, daha doğrusu bundan ısrarla kaçtığınız için, sorunları böyle yüzeysel tahlil edebiliyorsunuz. Bu konuda bir tahliliniz yoktur, üzülererek söylüyorum. KH ile ilgili geçen gün, akşam yaptığımız tartışma sırasında da bunu gördüm. Bazı yoldaşların bu konuda bir tahlile sahip olamamasından yalnızca üzüntü duydum. Böyle bir tahlil olmadığı için orada anlamsız ve abartılı birtakım tepkiler ortaya kondu.

Tekrar ediyorum, bu KH sorununa girmek istemiyorum aslında. Yalnız görebildiğim kadarıyla, hareketin belli perspektiflerinden sapma olarak değerlendirilen ve bize atfedilen değerlendirme bunun üzerine oturmaktadır. Ben yoldaşların şu tespitine katılıyorum. KH olayı bizim birlik perspektifimizi ve bizim ideolojik konumumuzu test etmiştir. Hareketimiz sonuç olarak bundan başarı ile çıkmıştır, ama büyük talihsizlikler yaşayarak ve büyük yaralar alarak. Bu hareketin bünyesinde, temel sorunlarda ve onların odaklaşıp yumaklaştığı birlik sorunundaki zayıflıklar, bu vesile ile açığa çıkmıştır. Bu süreç böyle bir olumlu yan sonuç yaratmıştır, bunu hareket için bir kazanç sayıyorum. Çünkü bu daha değişik evrelerde ve daha talihsiz biçimlerde bizim karşımıza çıkabilirdi. Bugünkü sonuçlarından baktığım zaman, bize yarattığı problemlere, içimizde yarattığı kargaşalıklara, ilişkilerimizde yarattığı yıpranmalara rağmen, hareketimiz bu sorundan başarı ile çıkmıştır, ideolojik olarak sağlam

bir konumda olduğunu özünde ispatlamıştır.

Hareket bu düzeyi konferansın kendisinde de gösterdi. Konferansın bu konuda ortaya koyduğu maddeler bu perspektifi içermektedir. Bu maddelerde denilir ki:

"İki hareket arasındaki ideolojik yakınlaşma temeli üzerinde bir birlik olanağı doğmuştur. Fakat bu sorunda iki hareket eşit konumda değildirler. KH'nin içinde bulunduğu politik ve örgütsel durum, onun ideolojik zayıflıklarıyla doğrudan bağlantılıdır."

Bunun ne demek olduğunu kavramak mı istenmiyor yoldaşlar? KH'nin bugün içine düştüğü duruma bakarsanız, ne demek istendiği kavranacaktır.

İdeolojik üstünlük, kimin entellektüel kapasitesi daha zengindir sorunu değildir. Kimse böyle bir şey tartışmadı hiç bir zaman. Aydın oportünizmi bir ideolojik zayıflığı anlatır, politika ve örgüt sorunundaki zayıflık, bir ideolojik zayıflığı anlatır. Neden aynı yere döndü bu hareket, neden bu böyle değerlendirilmiyor? Neden EKİM'in etki alanında ileri şeyler savunuluyor, o alanın dışında çıkıldığı zaman eskiye dönülüyor.

Bunları çözümlemeden KH sürecini doğru değerlendirmesiniz. Taşınan bir takım kaygıları anlayamazsınız. Sekterleşme mi? Bu sekterlik konferansın bünyesinde ortaya çıktı; dizginlendi ama. "Bu arkadaşlar bizim kazanabileceğimiz arkadaşlardır, bunlarla birlik bir yana itilmemelidir, ama zayıflıklarına da prim verilmemelidir" denildi. Esneklik, güzel, benim de içinde yer aldığım bu tavır, bu esnekliğin en iyi örneğiydi. Bize öyle şeyler dayatılmıştı ki, ve bir önceki sürece ilişkin öyle garip tartışmalar yaratılmıştı ki, burada kendini kaybetmek, umutsuzluğa kapılmak, başka değerlendirmeler yapmaya yolaçardı. Böyle değerlendirmeler konferans bünyesinde ortaya çıktı. Önüne kesin bir biçimde dikilenlerden biri de ben oldum. Hiç de umutsuzluğa kapılmadım. Ama umutsuzluğa kapılan, bu sorunu sorun olmaktan çıkaran, bu sorunu gündemden çıkarmak isteyen eğilimler elbet konferansta vardı. Peki titizlik nereden doğdu? Esneklik budur. Esneklik gerçekleşmeyen bir süreçle ilgili sabrı koruyabilmektir, ısrarı koruyabilmektir. O sorunu, daha değişik yeni bir süreçte gerçekleştirebilme perspektifini koruyabilmektir. Burada esneklik

gösterilir. Ama bir hareketin yaşadığı süreçleri tartışmalı hale getiren birlik formülasyonlarına karşı tavır, ideolojik ve ilkesel titizlik kapsamına girer. Bu titizlik gösterilmiştir. Bu titizlik yerine göre sert biçimler içerisinde gösterilmiştir. Çünkü MK bu konuda yara almıştır. MK bu konuda zaafiyet göstermiştir.

Yoldaşlar hepiniz şunu söylediniz; esneklik göstermek gerekirdi. Ne olabilirdi bu esneklik? Bu birliğe belli bir formülasyon getirildi, bu formülasyonu kabul etmek mi gerekirdi? Bunun kabul edilemeyeceğini konferansımız bir değerlendirme olarak ortaya koymuştur. Bunun ötesinde her türlü esneklik fazlasıyla gösterildi. Bazı yoldaşlar biraz sabırlı olsalardı, konferansın ortaya koyduğu çerçeveyi sükunetle ve kararlılıkla izleselerdi, bu birlik gerçekleştirilebilirdi. Buna ben de katılıyorum. Ama bir kısım MK üyesinin bu konuda gösterdiği zayıflıklar, KH tarafından yaratılan tartışma zemini karşısında gösterdiği zayıflıklar, bu olanağın harcanmasıyla sonuçlandı.

Kendinizi aldatıyorsunuz yoldaşlar. "Yazın bu olabilirdi"; bu çok duygusal bir saplantıdır, lütfen bundan kurtulun. Süreci tahlil ederseniz bundan kurtulma olanağı bulabilirsiniz. İlgili arkadaş size bu konuda yardımcı da oluyor. Dediği net bir biçimde şudur: "Sizin konferansınızın bir tutumu vardı, bizim ise bir başka tutumumuz vardı. Bu temel üzerinde karşılıklı kararlılıklar gösterildi, ama içinde bu konuda zaafa düşenler oldu." Arkadaşın teki bir devrimcidir, bir aydındır, bir beyni vardır, bir perspektifi vardır ve net bir biçimde diyor ki: "Sizin MK'nın bir bölümü konferans kararlarınızdan ayrıldı, bu temel üzerinde bu birliği, biraz da bizim arzuladığımız temel üzerinde gerçekleştirmek olanağı doğdu." Bu kadar nesnel bir tanışımız da varken bizim, bazı yoldaşlar hala burada savunma psiközu içerisinde, bu süreci doğru anlamaktan uzak durabiliyorlar.

Bu süreç içerisinde belli gerginlikler yaşanmadı mı? Kuşkusuz yaşandı. Ama KH'ne karşı değil, birbirimize karşı. MK düzeyinde ortaya çıkan tutarsızlıklara, şaşkınlık verici tutarsızlıklara duyulan tepki temeli üzerinde doğdu bu. KH'nın istediği neydi? Bu soruya cevap verilmeden, "esneklik gösterilseydi, birleştirdik" demeniz hiçbir şey ifade etmiyor. Neyin istendiği son derece net ve bellidir.

Bunlar sık sık değişmiştir, bunu saklı tutuyorum. Bu ilgili kişiye ya da çevreye, yalnızca daha ihtiyatlı ve daha dikkatli yaklaşmayı gerektirirdi. Ayrıca ortaya çıkan bugünkü gerçekler ışığında da, arkasından öyle pek fazla gözyaşı dökülecek bir olay olduğunu da sanmıyorum. Çıkarılacak sonuçlar vardır. İlk güçlüğün ardından ideolojik perspektiflerini bu kadar kolay kaybedenlerden kopmasını bilebilmeliyiz. Bunu anlamamız gerekiyor yoldaşlar, yoksa hiçbir geleceğimiz olamaz. Dünyanın bugünkü koşullarında, tarihin bugünkü evresinde tek sermayemiz, tek hazinemiz, ideolojik tutarlılığımızdır. Bunu kaybettiğimiz zaman, şu solun bugünkü yaşadığı mezarlık alana kayarız.

Altı ay önce bize bu kadar yakın olan bu insan, neden bugün bize bu kadar uzak? Bu insan sıradan bir insan değil. O insan sorunlara ideolojik olarak bakabilen bir insan. Bu insan İS gibi bir hareketin PB'sinde yer alabilmiş bir insan. Bir takım temel perspektifleri nasıl oluyor da bu kadar kolay kaybedebiliyor. Demek ki hiç de öyle temel perspektifleri yoktu. Demek ki, bu birliğin EKİM zemini üzerinde gerçekleşmesi talebi bir nesnellige oturuyor, bir haklılığa oturuyor. Öteki EKİM'i, sağlıklı ilerlemeyi boşa çıkarmaktı. MK üyesi dört yoldaş bence bu konuda hem tutucu davranıyor, hem de tutarsız davranıyor. Tekrar ediyorum. Bu tartışma gündemini ben bununla karartmak istemezdim. Ama birlik meselesinde sözde yaşanan sapmanın buradan beslendiği üzerine derin bir tahlil olduğu için konuşmak zorunda kaldım.

Biz X'i olumlu ve devrimci bir tarzda etkilemiştik. Hiçbir devrimci bugüne kadar, onun yaptığı kadar, bize olumlu sıfatlar yakıştırmamıştır. Bizimle ilgili olumlu nitelemeler yapmamıştır. Peki neden yoldan çıktı? Bir, bizden etkilenmesini yeterince içselleştirememiştir; bu zaten olaylarla da kanıtlanmıştır. İki, bu temel üzerinde, TK'dan ayrışma sırasında edindiği belli güçler, onun ayağına kolayca dolanabildi. Üç, TK'dan kopan bu güçler, EKİM'e katılma kompleksi içindeydiler, bir EKİM kompleksi içerisindeydiler. Bu TK'nın geride kalanlarının yarattığı bir cereyandı, bu cereyan onları fazlasıyla etkiledi. Bu cereyanla X'i etkilediler. X de kendini bu cereyandan kurtaramadı ve kazandığı güçlere, biraz hiç de hak etmedikleri bir anlam atfederek onların tuzağına

düşebildi. Uzak görüşlü değilmiş.

"Likidasyona Hayır!" bidirisinin bir ileri nokta olduğunu söylüyor yoldaş. Ben buna katılıyorum, kuşkusuz. Ama o bildiride ortaya konulan ayrışma platformunun neden derinleştirilemediği, neden bundan ısrarla uzak durulduğu ciddi bir soru olarak durmaktadır. "TK ile Yolayırımı" broşürü çıkmıştır, bu soruya cevap veren tek bir yazı çıkmamıştır. Bu bir rastlantı mıdır acaba? Rastlantı olup olmadığını bizim spekülâtif tarzda tartışmamız gerekmiyor. Bugünkü sonuçlara bakın, bugünden bakın (süreçlerin avantajı budur zaten, süreçlerden bakmanın), bugünkü kavrayışlardan, bugünkü yönelimlerden bakın; o kesin hesaplasmadan neden kaçınıldığı, o zaruri ihtiyaçtan neden geri durulduğu konusunda bir fikre ulaşırsınız.

KH'ya konferansta belli bir anlam atfedilmekle birlikte (konferans tutanaklarını dün gece ve bu sabah okumuş biri olarak söylüyorum), net bir biçimde EKİM tek müfreze olarak değerlendiriliyor. Bu son derece normaldir. Bu kopuşu yaşayan örgüt EKİM'dir çünkü. Bizim dışımızda marksist potansiyel yok mudur, deniyor. Hayır, bu potansiyelin alanı ile ilgili kapsamlı bir tahlil de yapılıyor. Bu potansiyelin taşıdığı öneme ve EKİM'in bu potansiyele karşı sorumluluğuna özel bir dikkat de çekiliyor. Ama bu kopuşu yaşamış tek hareket EKİM'dir deniyor; son derece net bir biçimde. Oradaki eğilimin, oradaki bu derece net bir eğilimin, buraya yansıdığı zaman neden rahatsızlık verdiğini anlamıyorum. Biz en nihayet hareketin görüşünün ne olduğunu tartışıyoruz. Hareketin görüşü açığa çıksın, kimse kendini bununla bağlı hissetmek zorunda değildir. Kuşku duyulmasın, bu örgütte demokrasi vardır. Herkes kendi farklı fikirlerini ortaya koyabilir. Ama bunları tutup hareketin bugüne kadar ki perspektifleriyle gerekçelendirmeye kalkmak büyük bir tutarsızlıktır. Bunu belirtmek istiyorum. Bu büyük bir cesaretsizliktir aynı zamanda. Burada da bir çağrı yapmak istiyorum. Herkes kendi bayrağı altına, herkes kendi ideolojik perspektifi altına.

Bir hareketin bir MK üyesi, bir hareketin belgelerinden herhangi bir pasajı bulup, buna bir çelişki olarak işaret ettiği zaman, ben yalnızca acı duyuyorum. Neymiş sorun? EKİM, *"Biz*

bugüne kadar kendi sorunlarımızı devrimci hareketin ve işçi hareketinin genel sorunları içerisinde ele aldık", diyormuş. Oysa başka bir yerde, EKİM kendini komünist bir örgüt olarak ayrı tutuyormuş. Buradaki çelişki nerede ben anlayabilmiş değilim. Bunu dinleyen yoldaşların neden bu konuda konuşmak ihtiyacı duymadıklarını da anlayabilmiş değilim. Evet, EKİM'in kendi dar sorunları olmamıştır. 2. yıl başyazısında bu bir yöntemsel bakış olarak ayrıca özetlenmiştir. Denmiştir ki, bizim hareketimiz, sorunlarını, devrimci hareketin ve işçi hareketinin sorunları temeli üzerinde belirler. Bizim gündemimiz devrimci hareketin ve işçi hareketinin gündemidir. Şu derginin gündemi, Türkiye sol hareketinin gündemidir. Bu bir diyalektik ifadedir. Bunu kavramanın neresi güçtür, ben anlayamıyorum. Ama bu kavrayışı gösteren hareket; evet bu EKİM'dir.

Biz parti sorununa ilişkin komisyonun sunduğu çerçevede; *"Bu ideolojik atılım, devrimci hareketin bünyesindeki potansiyel güçlerin açığa çıkmasına yol açacak",* diyormuşuz. Oysa MK'nın konferans çağrı metninde deniliyormuş ki; *"Bunun güçleri Türkiye'de vardır, bu Türkiye'deki aydın potansiyelinin toplamıdır."*

Buradaki çelişki nedir, ben bunu da anlayabilmiş değilim. Bu konuda bir yoldaşın yazdığı bir mektupta, size sunamadığım mektubunda, epey bir boğuştum. Benim söylediklerimin alınıp bozularak bana karşı kullanılması üzerine orada epey mürekkep harcadım. Burada gene aynı şey var. Yoldaşın atıfta bulunduğu paragrafın hemen altına bakın, *"Konferansımızın yaşayacağı ideolojik atılım, bu güçlerin sağlıklı bir zemine çekilmesine bir ilk olanak olarak olacaktır",* deniliyor. Bu potansiyel güçler var tabi, Türkiye'de geniş bir aydın potansiyeli var. Ama bakınız, burada Hüseyin yoldaş bunu ne güzel tanımlamış PKK vesilesiyle. Yolu aç, zemini koy ki, o aydın potansiyeli o girdaba alıp devrim hizmetinde kullanabilesin. Çelişki bunun neresinde? Bu bir diyalektik bakıştır yoldaşlar. Ne kadar çok uğraşırsak o kadar çok insan kazanırız. Ne kadar çok insan kazanırsak, omuzlarımızdaki yükleri omuzlayacak o kadar çok omuz yaratmış olacağız. Neyi anlaşılmıyor bunun? Eğer EKİM bu çabayı karınca karınca gösteremezse, buradaki imzalar nasıl çoğalacaktır. Türkiye'nin o şekilsiz, omurgasız,

oportünizmle malül aydın potansiyeli nasıl devşirilecektir? Nedir burada anlaşılmayan?

Birlik, EKİM ve Parti Sorunu gibi temel bir gündem madde-sinde, böyle anlamsız, incir çekirdeğini doldurmayan ve hiçbir anlam da taşımayan sözümona çelişkiler bulup çıkarmak, bu hareke-tin tek tük konjonktürel yalpalamalarına böyle şeyleri kanıt gös-termek, bu kendini gülünçleştirmektir. Bu tırnaklamak ve tahrif etmektir, anlamsızdır. Burada perspektifler son derece nettir, açıktır, geniştir. Buna ya katılır, ya katılmaz. Kimse burada eklektizmin zerresini gösteremez. Alçakgönüllüğü bir daha bir yana bırakıyorum. Benim kalemimden şimdiye kadar eklektik bir söz çıkmamıştır. Pratik yanılgılarım olmuştur...

Evet yoldaşlar, kimsenin kuşkusu olmasın; Türkiye’de yalnız-ca ideolojik düzeyde de değil, politika ve örgüt düzeyinde, parti davasını üstlenecek başka bazı önemli güçler vardır. Bu konuda yoldaş kadar umutsuz düşünmüyorum. Ama onları çıkarıp çıkar-mamak, gelinen aşamada bütünüyle bizim icraatımıza bağlıdır. Son bir yılı değerlendirmek hiçbir şey vermeyecektir bize. Çünkü son bir yıl, bizim potansiyelimizin kilitlenmesidir. Bu MK toplantı-sını açarken de belirttim. Bu bir kayıp yıldır. Önce bu potansiyeli kilitleyip, sonra da kilitlenmiş potansiyel üzerine değerlendirme yapmak dürüst, adil ve tutarlı bir davranış değildir. Örgüt konferansı bir perspektif koymuştur. EKİM kendi üstünlüklerini ve olanaklarını en iyi şekilde kullanarak devrimci harekete yardımcı olmalıdır, onun iç ayrışmasını hızlandırmalıdır, demiştir. Ama EKİM MK’sı içerisinde bir eğilim, konferans sonrasında ortaya çıkarak, bu bakış açısını, hayır öncelikle birilerini bulalım da öyle birleşelim, saplantısına vardırırmıştır. İşin mantığını söylüyorum, formülasyonunu değil.

Gücünü kullan, güç kazanırsın. Birlikte göreceğiz, bize güç kazandıracak yoldaşlar, hiç kuşkunuz olmasın. Ama bunu her cephede yapabilirsek bu olabilir. Bu bir sorumluluktur. Bu konu-da, bu sorumluluğun hakkını vermezsek, büyük bir sorumsuzluk göstermiş olacağız. Bizi mahkum edeceklerdir. Yazıklar olsun diyeceklerdir; bir ilerleme sağladılar; geniş bakıyorlardı, bu geniş bakışa ulaşmış belli güçleri biriktirmişlerdi, bunları kullanabilseler-

di, geride kalanların elinden tutmuş olacaklardı. Bunu yapamadılar. Bunu yapmak yerine kendilerini iddiasızlaştırıp, sözümona kendi dışına değer vermek adı altında kendilerini edilgenliğe, çapsizliğe sürükleyerek, bu kazanımı da boşa harcadılar, denilecektir bize.

Son bir yıl her cephede zayıf geçti. Bu konuda Mesut yoldaşa katılmıyorum. Teorik cephede bizim yapabileceklerimiz bu kadar değildi. Bu cephede anlamlı bir takım şeyler yapıldı. Bu sınırlar içerisinde katılabilirim. Ama potansiyelimiz düşünüldüğü zaman çok anlamlı da bulmuyorum. Bir yıl düşünüldüğü zaman, olayların hızı düşünüldüğü zaman, çok anlamlı da bulmuyorum. Politik ve örgütsel cephe mi? O konuda konuşmak istemiyorum. O konuda icraat sahiplerinin kendileri konuşsunlar.

Şimdi kısaca toparlamak istiyorum. Şunu söylüyorum. Lütfen ayrılıklarımızın üzerini örtmeyelim. Çünkü bu ayrılıkların varolduğu ve kaybolmadığı çıkıyor, bu birincisi. İkincisi gelinen aşamada bu ayrılıkları, tartışmaları çok fazla uzatarak ve birbirimizi yorarak da çözebilmek imkanı biraz zayıf görünüyor. Özellikle belli yoldaşlar bakımından, özellikle de Adil yoldaş bakımından söylüyorum. Adil yoldaş ile konferansta çok kapsamlı tartışmalar yaptım. Adil yoldaşla buraya geldikten sonra epey ayrıntılı konuştum. Aslında bu konuşmaların belli sonuçlar verdiğine de inanmıştım. Ama bugünkü toplantı gösteriyor ki, bu konuda ilerleme yaratmak gerçekten güçtür. Bunun Adil yoldaşın kötü niyetinden geldiğine zerrece inanmıyorum. Çünkü bu kadar bir kötü niyet, bu kadar kaba bir biçimde gösterilemez, mümkün değildir. Belli ki yoldaş içtenlikle sorunu böyle kavıyor. Ama o kavrayışla EKİM'in kavrayışı arasında bir uçurum olduğunun altını çizmek istiyorum.

Bu benim yargım tabi, bu yeterli değil. Daha nesnel bir yargıya ihtiyacımız var. Şurada üç tutanak vardır ve bu tutanaklar temeli üzerinde hazırlanmış bir konferans metni vardır. Kamuoyu önünde örgüte sunacağız. MK bu tartışmanın bir evresinde, mümkünse benim bu konuşmamdan sonra, bu konuda kendi tavrını ortaya koymalıdır. Karar almalıdır demiyorum. Bu MK'nın kararı dahilinde bir şey değildir bence. Konferans tutanaklarının yayınlanmasını talep etmek, meşru bir taleptir; konferansın zaten

böyle bir kararı da vardır. Kamuoyu önünde örgüte sunulmuş bu tutanaklar nesnel yargıyı açığa çıkaracaktır. Birincisi budur.

İkincisi, en az Nadir yoldaşın koyduğu netlikte, MK kendi tutumunu net olarak tanımlamalıdır bence. Konferans tutanaklarından yansıyan genel eğilim ile, bu eğilimi yansıtırma iddiasındaki konferans metni arasındaki ilişki nedir, bu sorunu açıkta bırakamayız. Bu sorunu açıkta bıraktığımız takdirde bu tartışmayı da sürdüremeyiz. Çünkü parti ve birlik sorunları üzerine geleceğe dönük tartışmaları sürdürmek güçleşecektir. Bu bir ricadır. MK bu konudaki tavrını daha net tanımlamalıdır. Yoldaşlardan biri bu netliği gösterdi. Aslında Nesimi yoldaşın da bu netliği gösterdiğini söyleyebilirim. Çünkü bir çelişki, bir sapma olduğunu ifade etti. Ama Hüseyin yoldaşın kendi değerlendirmesini daha açık olarak ortaya koymasını talep ediyorum. Ayrıca tabi neticede de bu oylanmalıdır. MK bu değerlendirmeyi, bir organ olarak da oylanmalıdır.

Geleceğe dönük konuşmadım. Bu tartışmanın sonraki evresinin böyle sürmesini düşünüyorum. Biz parti sorununu tartışmalıyız. Bizim önümüzde bir parti sorunu vardır. Birlik sorununu tartışmalıyız, bu önümüzdeki sürece dönük olarak. Yoldaşlardan bazıları, Hüseyin yoldaş ve Mesut yoldaş, bu konudaki görüşlerini belirli sınırlar içerisinde ortaya koydular. Belli sınırlar içerisinde aslında Nadir yoldaş da konuştu bu konuda. Bu tartışmayı açmalı, özellikle de oradaki argümanların da, konulmuş argümanların da yardımıyla bu konuyu genişletmeliyiz.

Hareketin bu konuda aslında bence son derece net bir perspektifi vardır. Bu hem konferans tutanaklarından yansımaktadır, hem eğer bu tutanakların özünü yansıtıyorsa konferans metninden yansımaktadır. Hem de burada bir çerçeve olarak sunulmuştur konferansa; bu çerçevede net tanımlamalar vardır. Ama MK içerisindeki bu görüş dağılmasından dolayı, bunu bugüne kadar hayata geçirmek olanağı son derece zayıf kalmıştır.

MK bu konuda netleşmelidir. Eğer netleşmeyi başarabilirse, özellikle de konferans perspektifleriyle birleşmeyi başarabilirse, aslında perspektifi yeterince açıktır. Çok çok yapılacak şey nedir? Şu son bir yıllık süreçlerin ışığında, özellikle Mesut yoldaşın

yapmaya çalıştığı türden, sol hareketin durumuna biraz daha yakından bakmaktır. Onun bugünkü durumunu, bugün içinde bulunduğu evreyi, sunduğu imkanları somut olarak değerlendirmektir. Bu aslında konferansta konulmuş perspektifin, bugünkü somut gerçekliğe yaratıcı bir biçimde uygulanması sorumluluğuyla yüzyüze bırakacaktır bizi.

Konuşmamım toplam mantığı içerisinde geçmiş olabilir, ama bir formülasyon olarak koymak istiyorum. Konferansta -tek tek insanların görüşleri bakımından söylemiyorum, konferansa egemen genel eğilim bakımından söylüyorum- son derece sağlam geniş bir perspektif vardır, bir. Konferansın parti sorununa ilişkin metni bu perspektifi yansıtmaktadır, kapsamı ve özüyle yansıtmaktadır, iki. Kendi payıma konferans tutanaklarındaki genel eğilimin ve parti sorununa ilişkin konferans metninin altına imzamı yeniden atıyorum. Buradaki bütün perspektifleri kişi olarak üstleniyorum. Bu perspektiflerin MK tarafından kamuoyuna sunulmasını, tutanakları kastediyorum, bu nedenle özellikle de istiyorum. Bizim değerlendirmekte güçlük çektiğimiz bazı şeylerin örgüt kadroları tarafından daha sağduyulu tarzda değerlendirileceğine inanıyorum. Örgüt kadrolarının bu konudaki eğilimlerini iyi kötü biliyorum. Zayıf eğilimler yok değil. Var, ama genel eğilim sağlamdır. Konferans metnine de, konferans tutanaklarına da uygundur. Bunu hem bizzat şifai temaslarım sırasında gördüm, hem de örgütten sürekli olarak yansıyan değerlendirmelerde gördüm. Nesimi yoldaşın bu konudaki değerlendirmesini biraz öznel buluyorum, kişisel anlamda söylüyorum, kendikişisel yargısıdır. Bizim tabanımızda bu, ne bir umutsuzluğa yolaçmıştır, ne de bir demoralizasyona yolaçmıştır. Bu belli öğelerde vardır. Belli öğeler bizim birlik perspektifimizden yoksundurlar ya da bundan uzaktırlar. Onların bu zayıflıklarını gidermek bizim sorunumuzdur. Ama hareketin toplamı bakımından mayanın sağlam tuttuğundan, hareketin bu açıdan güvence altında olduğundan da hiç kuşku duymuyorum.

Bu tabana bu ölçüde güvendiğim içindir ki, bu konferans tutanaklarının (metni zaten sunulmuştur, eğer özellikle de konferans metninin tutanaklarından bir sapma olduğu iddia ediliyorsa) tabana, kadrolara bir an önce ulaştırılmasını talep ediyorum. Bu talebim

yeni değildir. Bu soruna ilişkin tutanaklar yazın gönderildi, örgüte dağıtılması talebi ile gönderildi. Ama bugüne kadar zannediyorum yalnızca bir disket olarak kaldı.

(MK Tutanakları, 1. kitapçık, s.67-84)

(Ekim'in 15 Ocak '93 tarihli 65. sayısından alınmıştır.)

Birlik sorunu üzerine tartışmalar

Cihan yoldaşın konuşmalarından ...

KH ile ilgili burada bir değerlendirme yapılmıştır. Herkes kendi fikirlerini ortaya koymuştur ve bunlar tutanaklarda vardır. Burada bir çoğunluk eğilimi ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu çoğunluk eğilimi doğal olarak MK kararıdır. Çoğunluk oyuyla alınan karardır. Yapılması gereken MK'nın bunu bir karar haline getirmesidir, tam da buradaki değerlendirmede altı çizilen noktaları öne çıkararak. Çünkü bir birlik süreci yaşanmıştır. Bu birlik süreci gerçekleştirilebilir bir süreç olarak değerlendirilmiştir. Ama belli nedenlere bağlanarak bunun gerçekleşmediği tespiti yapılmaktadır. Bunun bir değerlendirme metni haline getirilmesi ve kamuoyuna sunulması gerekiyor.

Parti sorunu ve partileşme süreci içerisinde EKİM'in konumu ve sorumlulukları, bunu açıklığa kavuşturan bir tartışma yapmamız gerekiyor. Biraz somut bir tartışma ama.

Konuşan belli yoldaşlar belli sınırlar içerisinde bu konudaki görüşlerini dile getirdiler. Bir yoldaşın deyiimiyle ben biraz geçmişe dönük olarak, biraz basit, ve yüzeysel koydum sorunu.

Ama ben bunun benim için yeterli olduğuna inanıyorum, basit ve yüzeysel koyuşun.

Konferansta yapılmış tartışmalarda ve konferans tartışmaları adına kaleme alınmış metinde, bu konuda yeterince açık perspektifler olduğuna inanıyorum. Burada tartışılması gereken bazı ek sorunlar vardır. Onları tartışacağız. Yoldaşların tartışma gündemine getirecekleri belli sorunlar vardır; bu tartışmayı açar, genişletir. Bu tartışmaya da ayrıca katılırım. Ben bu konuda söyleyeceğim şeyleri, dün gece notlar haline getirmiş bulunuyorum. Notlarımı okuduğum zaman, yazdıklarım ve konferansta konuş-tuklanmın genel çerçevesini aşan çok anlamlı bir şey bulamıyorum.

Birlik sürecini somutlamaktan söz ediliyor. Bu meseleyi, bu tartışmalar içerisinde, biraz o geriye dönük tartışmalar içerisinde ve aslında son derece ileriye dönük olarak, açık bir tanımlamaya kavuşturduğuma inanıyorum. Mevcut grup yapıları bizim birlik konusundaki muhataplarımız değildir. Bu grupların bünyesinde huzursuzluklar vardır, arayışlar vardır, ileriye çıkacak güçler vardır. Bunları ileriye çıkarmanın imkanları nereden gelmektedir, bunlar yeterli açıklıkta tahlil edilmiştir. Geline yerde biraz bunun olgun-laştığı bir safhadayız.

Eğer biz bu arayışların ihtiyaçlarına cevap verebilirsek, bunların ileriye çıkışını kolaylaştırabiliriz. Bunun yolu nereden geçmektedir. Tıpkı konferans oturumunda sunulan çerçevede ifade edildiği gibi; ideolojik alandan yüklenmek, politika ve örgüt alanından, sınıf hareketine yönelik olarak tespit ettiğimiz görev-lerden yüklenmek, bu insanlar için ileriye çıkış imkanları yarata-caktır.

Biz hiçbir zaman gündemimizi onları meşgul eden sorunlar dışında tespit etmedik. Bir yoldaşın (Adil) yanlış anladığı ya da anlayamadığı sorunun kendisi budur. Eğer bir hareket dar, hareket olarak kendini yaşatmanın bir takım fikri ve pratik sorunlarını tartışıyorsa, bu demektir ki kendi dışına karşı bir şey yapmıyor. Oysa, tekrar ediyorum; bizim fikir gündemimiz olsun, politika ve örgüt gündemimiz olsun, biz genellikle tam da devrimci hareketi bunaltan, tam da onun anlamakta ve aşmakta çaresiz kaldığı sorunlara ilişkin olarak bir şeyler söylemeye ve yapmaya çalışı-yoruz.

Eğer biz diyelim, açılmış bir tarihsel sorunlar tartışmasını,

eğer biz diyelim açılmış bir sol hareket tartışmasına, bir parti tartışmasına, (taktik sorunlara geçiyorum) bir Kürt hareketinin ortaya çıkardığı sorunlara, bir legalizm cereyanının sol hareket için yarattığı sorunlara, işçi hareketinin bugünkü gelişme düzeyinde onun neyi ifade ettiğine ve ona nasıl bir müdahale yapılabilirceğine; tüm bu sorunlara açık cevaplar verir, bu cevapları yaşam içerisinde biraz gerçekleştirme yeteneği gösterebilirsek, işte o arayış içerisinde olan insanlara en büyük iyiliği yapmış oluruz. Az çok iyi düşünen ve az çok iyi şeyler yapmaya çalışan bu hareket ne menem bir harekettir, bu bunu neye borçludur, diye baktıkları zaman insanlar, kendi içlerinde bulundukları bünyelerde belli süreçlerin dinamiklerine dönüşebilirler. Bu son derece açık bir olaydır. Kavranması güçtür ama gerçekte son derece açıktır.

Aydınlar için de aynı şey sözkonusudur. Aydınlar belli bir fikri düzeyi, belli bir örgütsel ve politik kimlikle birleştirebilen alternatiflere ciddi bir gözle bakmaktadırlar. Biz Gelenekçileri hiç tanımazdık, onlar da aslında bizi hiç tanımazlardı. Ama baktılar bir yerlerden belli bir grup çıkmış, anlamlı bazı şeyler söylüyor (hatırlıyorum yoldaş da söylüyordu, Ş aktarıyordu), meselelere duru baktığından, dilimizin nasıl da düzgün olduğundan, fikirde bir düzeyi nasıl da tutturduğumuzdan sözediyorlardı. Ve bir şeyler yaptığımızı hissediyorlardı. İllegal bir gazete çıkarıyorlar ve bir örgüt olmaya çalışıyorlar. O zaman biz bu insanlar için ilgi konusu olmaya başladık. Biz şu çok tartıştığımız X için de tam bu nedenle ilgi konusu olmuştuk. Biz bu X'i hiç tanımıyoruz. Bizim *Platform Taslağımız* çıkmış, X okumuş, "kim bu insanlar", ne kadar ilginç bunlar fikirleriyle, diye sormuş. Böyle çekim merkezi olunur, insanlara böyle tutamak yaratabilirsiniz. Onlarla birleşmenin ve onlarla daha büyük işler yapmanın yolunu da böyle açabilirsiniz. Katılıyorum; biraz dolambaçlı ve zor bir süreçtir. Ama kolay yol en zor yoldur. Kolay yol çıkmaz yoldur. Kolayından bir yere gidildiği görülmemiştir. Bu iş gerçekten zordur. Bu zorlu mücadeleye biz var mıyız yok muyuz? Bu MK buna var mıdır, yok mudur?

Bu MK kendisini afyonlayacak, kendisini oyalayacak bir takım formüllerle mi uğraşacaktır, TKEP'in, Kurtuluş'un ya da berikinin iki de bir yaptığı türden. Yoksa bu işin gerçekten çözücü halkasına yapışıp arayış içerisinde olan bu devrimcilere,

öne çıkmış olmanın da sorumluluğuyla, bir çıkış gösterebilecek midir, sorun budur. Mesut yoldaş açıkladı konuşmasında, "kastettiğimin özü budur" dedi, katılıyorum. Nadir ve Hüseyin yoldaş sorunu böyle formüle etmiş bulunuyorlar, onlara da katılıyorum. Diğer iki yoldaşla tartışmayı sürdürüyoruz.

Bu MK bu konuda bir fikir birliği sağlayıp yüklenecek midir kendi sorumluluklarını? Partiye yürümenin de, birlik konusunda kanallar yaratmanın da ben şahsen bir başka çıkışını bulamıyorum. Her alana bu gözle bakıyorum. Bize öyle alelade bir örgüt, biçim olarak düzenlenmiş ve üstüne de "profesyonel devrimci çekirdek" yaftası asılmış bir örgüt lazım değil. Yeni bir örgüt yaratabilecek miyiz? TDKP'yi ve TİKB'yi aşan... Birinde partili görüşü, diğerinde militan bir kimlik vardır. Bu ikisini aşan, bu ikisini sentezleyen, tam da ihtilalci bir sınıfa yaraşır. Böyle bir örgüt yaratabilecek miyiz? Biraz zor, bu zorluğun üstüne gidecek miyiz? Bütün sorun budur. Partiye yürümenin politik ve örgütsel alanı budur.

Geçiyorum öteki kısma. Bir yoldaşın (Adil) önerisi tartışmaya açılmış bulunuyor. Yoldaş diyor ki; "Tamam ideolojik sorunlar epeyce yüklüdür, kapsamı da bellidir, ama bizim bu yükün altından kalkacak kadrolarımız yoktur. Bize biraz politikaya yedirilmiş ideoloji, kısa dönemin ihtiyaçlarına cevap veren, bu tür bir ideolojik ve teorik gelişme lazım bize, bu kadarı bize yeterlidir."

Bu bir öneri ve bir bakıştır. MK bunu tartışmalı ve açıklığa kavuşturmalıdır. Ben ise başka bir şey öneriyorum. Bu bugüne kadar bizim bir çok vurgumuzda var. Bir yoldaş konuşmasında bunu formüle de etti. Dünyada ve Türkiye'de bir dönem kapanmıştır. Bu dönemin ihtiyaçlarına cevap verebilecek, bu dönemin sonuçları üzerine yükselecek bir partiyi biz yaratacak mıyız, yaratmayacak mıyız? Yaratamayacaksak, bu konuda bir umutsuzluk varsa, bence tartışılması gereken başka bazı şeyler var demektir.

Sorun EKİM denilen bir hareketi kısa dönemli politikalarla yaşatmak sorunu değildir. Ben hiçbir zaman sorunu böyle kavramadım. Bu böyleyse eğer, EKİM yaşadığını iddia ettiği sıçramayı biraz boşuna yaşamıştır. Ama böyle bir tartışma var ve mesela bu konuda bir açıklığa kavuşmak gerekiyor. Ve bu mesele biraz

biçimsiz de tartışılıyor. MK'dan talep ediyorum; bu konudaki tutumunu, bu konudaki bakışını net olarak ortaya koymalıdır. Çünkü teorik sorunlar ne tür bir önem taşıyor; taşıyor mu, taşımıyor mu? Bu gidip bizim MK düzeyimize yaraşmayan tartışmalara da bir biçimde bulaşılıyor. Bu gerçekten bir açığa çıksın. Olabilir ki konferansımız yanlışmıştır. Olabilir ki konferans öncesi MK yanlışmıştır.

Kuşkusuz alanı görüp bütün kapsamıyla çözmek, bu biraz bir efsane. Bu sizin, o 10 Mayıs tarihli mektubunuzda yaratıldı. Bizim eski MK'mız da, konferansımız da meseleyi hiç böyle koymadı. Burada metin vardır, birlikte okuruz. Sorunların kapsamını tanımlamak ile o sorunların bir yerinden girmek iki farklı şeydir. Bu farklılık konferansa çağrı metninde son derece net olarak konmuştur. Biz bu sorunlara bir yanından gireriz. Hangi güçler bize eklenir, hangi güçlerle ileriye götürebiliriz, bir şey demek zor, deniliyor. Ama memlekette bir toprak var. Bu toprakta bir zenginlik var. İyimser ve umutlu olmak gerekiyor geleceğe dönük olarak. Söylenen şey yalnızca budur. Yani biz hiç de bir subjektivizm icat etmiş değiliz. Ama metinleri, ama vurguları, mantığı dikkatlice incelemediğimiz zaman, bizim aklımızda sorunları bütün bir kapsamıyla çözmek şeklinde birşey kalıyor. Ve siz tutuyor yazıyorsunuz; konferansımız tarihsel sorunları bütün bir kapsamıyla çözecekti, böyle tespit etmiştik. Oysa bütün bir kapsamıyla değil de, ancak yöntemsel çerçevesi ve bazı ilk sonuçlarıyla çözdü. Bu da gösteriyor ki konferans başarısız!..

Ama ben o metni önüme alıp size gösterebilirim. O konferans metni diyor ki, bu sorunların kapsamı budur, ama bizim güçlerimiz ve yolumuz da şudur. Eğer bizim konferansımız bu sorunda sağlam bir yöntemsel bakış ve bu çerçevede bazı ilk sonuçları oluşturabilirse, bu, bu konudaki bir ideolojik gelişme sürecini yaratmakta çok anlamlı bir ilk adım olacaktır. Tam da konferansa çağrı metninin tanımladığı şey budur. Yani yoldaşın, yapılan bundan ibarettir, dediği şeyin kendisidir.

Bizim yapmaya çalıştığımız da iyi kötü bundan daha fazla bir şey değildir. Daha fazlası bizi çok aşar. Türkiyeli komünistleri de çok aşar, son derece net olarak söylüyorum. Ama şu konuda da açıklığa kavuşmak gerekiyor. Kısa dönemli bir takım politikalar,

devrimcileri ayakta tutmaya yetiyor mu, bundan da emin değilim. Bilebildiğim kadarıyla bu konuda da belli tartışmalar vardı. Her ağzını açan tarihsel sorunlar diyor, Stalin diyor. Devrimciler bunda nefes almadan kendilerini bir işe gereğince verecek durumda değiller. Bu en çok ilgi çeken tartışmadır nedense.

(2. kitapçık, s.124-127)

* * *

Birlik sorununa devam etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu tartışma, biraz da az önce işaret ettiğim bu KH sürecine ilişkin tartışmalardan ötürü, boğulan, yine gerilime giren ve dolayısıyla biraz gündemi boşa çıkaran bir tartışma oldu yerine göre. Ya da tartışılan bir takım başka anlamlı şeyler, onun gürültüsü içerisinde kaynadı.

MK bu konuda yaptığı tartışmaların sonucunu kendisi toplamak sorumluluğuyla yüzyüzedir. Ama benim görebildiğim şudur. Belli farklı yaklaşımlar olmakla birlikte, MK çoğunluğu, bu birleşme sorununun esasını, devrimci hareketteki iç yetmezliği, bunun yarattığı iç çözülme ve ayrışma eğilimini hızlandırmak noktasında hareketin temelli bazı sorumlulukları olduğu inancı ve görüşündedir.

Birlik sorununun esas halkası, EKİM'in kendi sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirebilmesidir. Kendi gündemini devrimci hareketi bunaltan, çözümsüzlüğe götüren sorunların üzerine kurabilmesidir. Dün de belirttim kendi görüşlerimi. Bu insanlara, devrimci hareketin arayış içerisindeki devrimci kadrolarına yapılabilecek en büyük iyilik budur. Onlara bir takım nitelikler ya da özellikler atfetmekten öteye, onların çözümsüz kaldığı sorunlarda, onların altından kalkamadığı sorunlarda çözüm üretebilmektir. Onların yapamadığını yapabilmektir. Dolayısıyla da onlara bir şeyler yapılabildiğini gösterebilmektir. Bu sorunun esas alanıdır bence. Hayalci olmamak, eğer bir sorumluluk yerine getirilecekse, bu alanda yeine getirmek gerekiyor.

Yalnız sorunun buna da indirgenemeyeceğini düşünüyorum. Bizim ek olarak tartışmamız gereken bazı şeyler var. Bu tartışmayı dikkatli yapmak temennisinde bulunuyorum. Ben çok uzun bir zamandır devrimci hareketin belli kesimlerine biraz özel

bir ilgi gösterilmesinden yanayım. Orada belli gelişmelerin, belli iç sıkıntıların olduğu söyleniyor. Ama bu ilginin amacını, anlamı-nı, sınırlarını MK iyi tartışamazsa, iyi belirleyemezse, bizim başımıza yeni bir KH problemi, başka biçimde, bir başka özel-likleriyle yeniden sarılacaktır.

Zannediyorum, Mesut yoldaşın bu konudaki çekingenliği biraz da buradan geliyor. TİKB’de gerçekten bir takım sorunlar kapıya dayanmışsa, bu kadroların tazyikiyle içte bir takım tartışmalar zorlanıyor, ama tepeden bu tartışmalar bir biçimde bastırılıyorsa, biz bu tartışmalara ilgi göstermeliyiz. İçine bulaşarak değil, o tartışmalara konu sorunlara ilişkin çabalarımızı arttırarak. Ya da diyelim ki, bizim belli ideolojik yaklaşımlarımıza ilgi gösteriliyor da bizim politik ve örgütsel faaliyetlerimiz konusunda belli kaygılar taşıyorsa, ya da diyelim ki liderler bu konuda belli aldatıcı değerlendirmeleri empoze ediyorlarsa, bunu boşa çıkaracak ilişki ve davranış tarzlarının, ya da bu alana ilişkin sorumluluklarımızın neler olduğunu tespit ederiz.

Aynı şekilde bu hareketten örneklemek istiyorum. Bu hareketin liderliğinde, hepsini tanımıyorum ama, bazılarında, ben yine de ileri çıkma eğilimi, ya da hiç değilse bugünkü statükodan memnun olmamak eğilimi, bundan rahatsız olmak eğilimi olduğuna da inanıyorum. Buna nasıl yönelebiliriz? Bu konuda ne yapabiliriz? Bunlar tartışılabilirdi, dün tartıştığımız bir sürü şey yerine. Bir TDKP iç platformuyla hayli erozyona uğramış, hayli yıpranmış bir harekettir. Deniz bitmiştir gerçekten TDKP için belli bakımlardan. Ama liderler bunu, görünen, biçimsel, yani reformist bir değişimin sınırları içerisinde, bu ileriye çıkma birikimini yozlaştırabilirler de, eritebilirler de. Bu, TDKP içerisinde gümbürtülü bir iç çatışma ve ileriye çıkışa da yolaçabilir. Biz hangisini tercih etmeliyiz? Orada işler nasıl gidiyor? Bunlara bakmamız gerekiyor.

Bir yoldaş, bugün geline yerde TKP-ML Hareketi’nin artık demokratik kapitalizmi savunmadığını, artık küçük-burjuva diktatörlüğü fikrini değiştirdiğini söylüyor. İyi ama, bunlar niye bu kadar gizli ve örtük değiştiriliyor? Türkiye’deki devrimci kadronun ortalama bilinci karşısında artık tutunamayan mevzilerdir bunlar. Böyle gizli kapaklı niye terkediliyor? Biz neden sorunların üzerine gidip, geçmişe dönük açık bir tartışmayı bu

alandanda körüklemiyoruz?

Birlik politikaları böyle tartışılır. Yoksa öteki tartışma gerçekten tespit edilmiş perspektifleri de aşılıyor. Bilmiyorum, onlara ilişkin düşüncelerimi dün söyledim, onlara girmeyeceğim. Ama o tartışmalar, yapılabilecek bu tür belli tartışmaları ve yönelişleri de karartıyor. Bu tartışmaya vakit de kalmıyor, çünkü sorun bir başka yerden tartışılıyor. Bu sorun, bir birlik sorunu, ayrımların karartılması noktasına geldiği zaman, burada hassasiyet gösterilmesi normaldir. Biz bu ayrımları koymuşuz. Bunlar yanlış olabilir, bunları eleştirmek hakkına herkes sahiptir. Ama hali-hazırda bunlar hareketin perspektifleridir. Bu ayrım noktaları esas alınarak bir birlik politikası yürütülebilir.

Ben bu gruplara ilişkin olarak, burada görüşlerin, gözlemlerin, değerlendirmelerin ortaya konulmasını isterdim. Bu, aslında Mesut yoldaşın ortaya koyduğu yargıların irdelenmesi olanağını da yaratırdı. Onların ne kadar isabetli olup olmadığı konusunda da bize bir fikir verirdi. Yoldaş da kendi bakımından haklı olabilir. Bunun da bir açıklığa kavuşması gerekiyordu. Bundan öteye daha da somutlanamıyor, bu birlik politikası dediğiniz şey.

Ne olur? Gerçekten karşılıklı ilerlemeler yaşanmıştır. Ayrım çizgileri ortadan kalkmıştır. İş daha değişik bir safhaya gelmiştir. O safhada, o safhaya dönük olarak atılacak adımları tartışmak başka bir şeydir. Nitekim, bir zaman biz TK ile böyle süreçler de yaşadık. Bunlara somut biçimler de kazandırmaya çalıştık. Ama sorunu, bu tür bir somutluk içerisinde tartışmak imkanımız yoktur bizim. Devrimci hareketin toplamına karşı sorumluluklarımızı en ileri düzeyde yerine getirmemiz, yanısıra da, belli bir devrimci kimliği koruyan, ama iç sorunlarla da bunalan, ileri çıkmak ile statükoyu korumak arasında bocalayan, bu bocalamalar temeli üzerinde, kendi içinde bir biçimde de potansiyel bir iç kutuplaşma yaşayabilen hareketler varsa, bunlara yüklenmesini de bilebilmeliyiz.

Ben örneğin kendi düşüncemi belirtiyorum. Bu gruplar içerisinde, kesinlikle oportünist tornistanlara aman vermemeliyiz. Tartışmayı açığa çıkarmalıyız. Geçmişle hesaplaşmanın kesin, açık zeminler üzerinde yapılmasını, kesin hatlar üzerinde yapılmasını zorlamalıyız. Birlik politikası budur yoldaşlar. Bu

biraz zor bir şey, kabul ediyorum. Fakat başka hiçbir yolu yoktur. Bu konudaki düşüncemi dün de belirttim.

Bu gündemi, bu çerçevesiyle tartışıp bir yere bağlamamız gerekiyor. Bu alanda bir şey var mı yok mu, bunu bir netleştirmemiz gerekiyor. Çok dağıtmamız da gerekmiyor. Bunlar çok tartıştığımız sorunlardır. Gerçekten gelinen yerde ne vaadediyor? Bize bu konuda ne gibi bir özel sorumluluk düşüyor? Bunu tartışmamız gerekiyor, bir.

Bu KH tartışmasından dün kendi payıma uzak durdum. Doğrusu hala da arzulamıyorum. Ama sabah kalktım, bazı örgüt belgeleri vardı klasörümde, okumak istedim onları. Örgütten bir takım yoldaşlar, "bu süreçler bir yıldır sürüyor, neden bizden gizli sürüyor, neden bize açıklanmıyor", diyorlar. Bunları okuduğum zaman, bütün bir örgütün bunu talep ettiğini hatırladım, çünkü gerilim içerisinde unuttuğum şeyi. Şimdi biz örgüte ne diyeceğiz? Kamuoyu önünde bir takım şeyleri genel planda söylemek mümkündür. Ama bu örgüt, bize, "siz bu süreçleri nasıl yaşadınız ve bugüne kadar neden kapalı kaldı, bu nasıl başladı ve niye bitti", bu sorular soruluyor. Bu sorular haklı sorulardır. Kendi payıma bu sorulardan başından itibaren kaygı duydum. Bu soruların bize sorulacağını biliyordum. Bu süreçlerin açık yaşanmasını, bu açıdan temenni de ederdim. Temenninin ötesinde sürekli talep de ettim.

Bu süreçler açık yaşınsaydı, kadrolar bu girişimleri izleselerdi, bu, dün de açık yüreklilikle belirttiğim gibi, hem bizim bir takım zaaflarımızı, bir takım yanlış tutumlarımızı varsa sınırlardı, engellerdi, o denetim ve onun baskısı. Hem de bu süreç bugün olumsuz bir tarzda noktalanmışsa, neden noktalandığı konusunda, örgütün iyi kötü bir fikri olurdu. Bizim de örgüte bu karmaşık süreci nasıl açıklayabileceğimize dair bir sıkıntı çekmemize çok fazla gerek de kalmazdı. Hatta devrimci kamuoyu bu süreçleri bilirdi. Bu konuda bence bir hata yaptık, bunu görmek zorundayız. Bir takım başka şeyleri tanıyoruz, ama işin bu yanını hiç tartışmıyoruz. Konferans bunu tartıştı. Konferans bu konuda, bizim geçmiş süreçlerimize belli eleştiriler de yöneltti.

Ama bizim yeni sürecimiz, eski süreçten daha kapalı bir süreç oldu. Eski sürecin hiç değilse belli tartışmaları kamuoyuna da yansımıştı. İç yazılar vardı, bunları yayınlamıştık. Bunlar bir

biçimde başyazıya konuldu, bir biçimde TK ile polemiklere konuldu. Karşı eleştirisi olan yoldaşların eleştirileri MYO'da yayınlandı. Yani sürecin iyi kötü belli renkleri, kamuoyuna da örgüte de yansiyordu.

Bu son bir yıl, bu konuda bütünüyle bir sis perdesiydi. Ama ben yazıları okuyorum, herkes de bunu iyi kötü biliyor. Bir yıldır siz bir şeyler yapıyorsunuz, şimdi tıkanmış neye göre tıkanı? Tıkanıldığını da biliyorlar. Buyrun, açıklayalım bunu örgüte.

(MK Tutanakları, 2. kitapçık, s.128-131)

(Ekim'in 1 Şubat '93 tarihli 66. sayısından alınmıştır.)

Komünist siyasal sınıf örgütü üzerine

Bir doktriner ile bir marksist arasındaki en temel ayırdedici özellik, doktriner teoriyi dünyayı yorumlamanın bir aracı olarak görürken, marksist ise dönüştürmenin bir klavuzu olarak görür. Bu temel, bir aydın ile bir marksist-leninist arasındaki karakteristik ayrımı sunar. Doktriner teoriyi kendi içinde, mantık kategorilerinin soyut yapısı içinde ele alırken, marksist-leninist tarihsel, toplumsal, siyasal/maddi koşulların soyutlaması olarak ele alır. Teoriyi aydının elinde soyut bir doktrine, bir marksistin elinde ise dönüştürmenin anahtarına/eylem klavuzu haline getiren, işte bu yöntem farklılığıdır.

“Marksist” aydında tarihsel bakışa yön veren mantıksal bakıştır. “Marksist” aydın tarihsel olaylara mantık kategorileri içinden bakar. Onun gözünde tarih ardarda gelen, birbirini izleyen ampirik olgular yığındır. O, tarihsel veriler diye adlandırdığı ampirik olgular yığını, tarihsel etkenlerinden, zaman ve mekan koşullarından soyutlar ve tarihsel olayları/olguları kronolojik seyrine göre izler, işlemlere sokar ve mantık kategorileri ile tahlillere girer, açıklar. Böylece tarihi olayları kendi içinde mantıksal bir düzene soktuğu gibi, tarihsel gelişim sürecinin günümüzle bağını “mantıksal olarak” ilişkilendirmiş olur. Burada olan bir bilinç yanılması değil, aydının

tarihi kendi gerçekliğine sığdırmaya, kendi öznelliğine sokmaya çalışmasıdır.

Bir marksist ise kendi gerçekliğini tarihsel gerçekliğin içinde (ve onun yalnızca bir ögesi/bir boyutu olarak) ele alır, yorumlar, konumlandırır. Marksistin tarihsel bakışında, tarihsel ve mantıksal gelişmeler birbirine uygun düşer, birbiriyle örtüşür. Marksist mantıksal gelişim ilkelerini tarihsel gelişimden elde eder. Aydın ise tam tersi bir yol izler. Tarihsel gelişim sürecini mantıksal gelişim süreci içinde görür, işler ve yorumlar. Böylece tarihsel gelişim sürecinden elde edilen mantık ilkeleri, aydının kafasında, tarihsel kesite dikte edilen zorunlu bir süreç haline gelir. Tarihsel bir olay/olgu/oluşum başka bir tarihsel kesitte, başka bir toplumsal-siyasal evreye, ilk oluşum sürecinin bütün evreleri ve özellikleriyle aynen dikte edilir, yamanır. Tarihe bugünkü gelişim süreci, gerçekliği ve gelişim doğrultusu içinde omuz vermek yerine, tarihin dün izlemiş olduğu süreci bugün yeniden kurmaya, oluşturmaya girişir. Böylece bir marksistin elinde yalnızca bir bilgi nesnesi, bir bilinç ve tecrübe ögesi olan tarihsel veriler, aydının kafasında dogmalar haline gelir, şablonların birer dayanağına dönüşür.

* * *

Bilimsel sosyalizm, modern sınıflı toplumsal bünyenin tek devrimci sınıfı olan proletaryanın tarihsel-toplumsal-siyasal eyleminin düşünsel klavuzudur. Proletarya bağımsız sınıf kimliğini ve siyasal gücünü örgütlü politik eyleminde kazanır. Proletaryanın örgütlü bağımsız politik eyleminin öncü kuvveti komünist partisidir. Kendi bağımsız sınıf örgütüne sahip olamayan bir proletarya, bağımsız devrimci bir politik eylem platformuna da ulaşamaz. Modern ücretli kölelik zincirlerini parçalayamaz.

Proletaryanın öncü siyasal örgütünün bağımsızlığı burjuva toplum düzeninden ideolojik ve politik olarak kopuşu ifade eder. Yoksa sınıf bilinçli öncü kesimini oluşturduğu proletaryadan “bağımsızlığı” değil. Zira bilimsel sosyalizm, politik gücünü ve toplumsal temelini proletaryada bulur. Demek oluyor ki, komünist bir siyasal sınıf örgütü varoluş hakkını proleter sınıf temelinde kökleşmesinde bulur, proleter toplumsal temelden bağımsızlığın-

da değil. Bir marksist için toplumsal/sınıfsal temelinden bağımsız bir siyasal örgüt savı, Meryem'in İsa'ya insan özsu­yundan bağımsız olarak döllenmiş olduğu savıyla aynı maddi değeri taşır. Bir marksist için toplumsal-siyasal bir temelden bağımsız bir örgüt/kuruluş (örneğin Kanarya Sevenler Derneği, Amazon Ormanlarını Koruma Örgütü vb.) ile bir toplumsal sınıf örgütü arasındaki temel ayrımın silikleştirilmesinin iki anlamı vardır; ya bu tam bir cehaletin göstergesidir, ya da proletaryayı siyasal sınıf örgütünden, siyasal sınıf örgütünü proletaryadan (toplumsal temelinden) bağımsız kılmak. Bunun pratikteki siyasal ve örgütsel anlamı/ifadesi, proletaryanın düzenii ideolojik-politik platformunun süregitmesidir. Zira politik sınıf örgütünü kendi varoluşunun maddi temelinden "bağımsız" olarak tanımlamak, kaçınılmaz olarak "kapitalizmde örgütten başka silahı olmayan" proletaryayı bugün fiilen bağımlı olduğu temele, kapitalizme, kapitalizmin ideolojik-politik moral cenderesine mahkum görmek demektir, bu bir. İkincisi, sözkonusu politik örgütü kaçınılmaz bir biçimde proletarya dışı bir temelde, daha açık bir deyişle bir başka sınıf tabanı üzerinde konumlandırmak demektir. (Zira toplumsal-siyasal yaşamda havada durmak mümkün değildir.) Ki bu durumda politik örgüt kaçınılmaz olarak yöneldiği yeni toplumsal-politik temele uygun bir ideolojik karakter kazanır, bu da üçüncüsü. Tüm bunlar bir arada bize, küçük-burjuva devrimcisinin ideolojik savrulmasının, dağılmasının karakteristiğini sunar.

Siyasal bir sınıf örgütünün toplumsal bir temele, sınıfsal bir bünyeye sahip olması ile henüz köklerini bu sınıfsal toprağın derinliklerine salamamış olması birbirine karıştırılmaması gereken iki ayrı gerçekliği ifade eder. Zira, bu, sınıf mücadelesinin ana düğümüdür ve marksist müfrezenin tarihsel rolü de bu düğümün çözülmesinde yatar. Bu sorun bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin buluşması, birleşmesi, kaynaşması sorunu ve sürecidir. İdeolojik-siyasal temel ile sınıfsal temelin etle-kemik, dişle-tırnak olması sorunu ve sürecidir. Kendisi bu sorunun bir ilk çözümü/bu sürecin bir ilk ürünü olan komünist partisi, bu sorunun tarihsel çözümünün kilit unsurudur.

Parti öncesi bir komünist öncü müfrezenin tarihsel rolü tam da burada yatmaktadır. Ve bu rolün yerine getirilebilmesi, işe

nereden ve nasıl başlanacağı sorunu ile doğrudan bağlantılıdır. Nereden ve nasıl başlamak gerekir problemi, yöntemsel ve pratik bir problem olarak görünse de (ki aynı zamanda öyledir), partileşme sürecine ve görevlerine, politik eylem çizgisi ve örgütlenme ilkelerine ilişkin esasları sunar ve buradaki farklı yaklaşımlar bir marksist-leninist ile bir küçük-burjuva devrimcisinin rengini verir.

*

Küçük-burjuva devrimcisi sorunu kendi içinde “sağlam bir profesyonel devrimci çekirdek yaratma” olarak formüle edip, önüne öncelikli görev olarak sınıfsal kökeninden bağımsız profesyonel devrimcilerden oluşan bir örgüt yaratma görevini koyarken, proletarya devrimcisi görevi komünist bir siyasal sınıf örgütü yaratmak olarak tanımlar ve sorunu sınıf hareketine politik ve örgütsel müdahale çabası içinde ele alır.

Kavramsal bir soyutlamanın anlamını gözden kaçıranların sanabileceği gibi, Lenin, devrimciler örgütünün oluşturulması ve sağlamlaştırılması sorununu asla sınıfsal zemininden ve bu temel üzerinde odaklaşmış bir politik faaliyetten bağımsız olarak, sınıf dışında kendi içinde çözülebilecek bir sorun olarak ele almaz. O sorunu devrimciler örgütünün kendi içinde sağlamlaştırılması olarak değil, sınıf tabanı üzerinde sağlamca temellendirilmesi olarak koyar. Bu temelin toplumsal zemini proletarya, örgütsel/siyasal çekirdeği fabrika hücreleşmesidir.* Lenin’in bütün siyasal dehası, örgüt-sınıf-parti-ihtilal diyalektiğini, sürecin halkalarını doğru bir tarzda çözümleyip, buna uygun bir politik faaliyet ve örgütlenme planı gerçekleştirmesinde yatar. Lenin’i buradan anlamadan onu kavramak, dolayısıyla Bolşevik deneyiminden öğrenmek mümkün değildir.

*

* “Güçlü bir illegal Parti Merkezleri Örgütü, sistemli olarak çıkan illegal yayınlar ve en önemlisi yerel hücreler, özellikle de doğrudan doğruya işçilerin arasından gelen ve kitlelerle sıkı temas içinde yaşayan öncü üyelerin yönettiği fabrika hücreleri: Devrimci ve Sosyal-Demokrat işçi hareketinin her türlü zorluğu göğüsleyebilecek sağlamlıktaki çekirdeğini işte bu temel üzerinde yarattık.” (V. İ. Lenin, Örgütlenme, Aydınlık Yayınları, s.17, vurgu bana ait)

Sınıf içinde ve fabrika temeline dayalı hücreleşmeye yönelik bir politik faaliyet ve pratik müdahale ekseninden, sınıf kökeninden kopartılmış bir devrimci örgütlenme planı, yine aynı şekilde sınıf kökeninden bağımsızlaştırılmış bir kadrolaşma sürecini öngörmek, Leninizmin değil, küçük-burjuva devrimci-demokratik siyasal platformun ifadesidir. Türkiye devrimci hareketinin 20 yıllık ideolojik-politik-örgütsel ve kadrosal yapısı, işte tam da bu platformun üzerine kuruludur. Küçük-burjuva popülist ideoloji ve program, örgütsel ifadesini tam da burada buldu.

Bugün işçi sınıfına yönelik siyasal faaliyet elbetteki salt komünistler tarafından yürütülmemektedir. Tarihte dün olduğu gibi bugün de komünistlerin yanı sıra her türden devrimci, proletaryanın siyasal platformu dışı ögeler -ekonomistler, siyasal demokrasiciler, işçi demokrasicileri vb., işçi sınıfı içinde politik ve örgütsel çalışma yürüttüler, yürütmektedirler. Bir komünist ile bir küçük-burjuva liberali, devrimci-demokrat, sosyal-demokrat, aydın oportünisti, devrimci sendikalist vb. arasındaki ayrım çizgisinin özü, sınıfa yönelik bir faaliyette değil, bu faaliyetin ideolojik, toplumsal, politik içeriğinde ve örgütsel niteliğinde, örgütlenme ilkelerine ve devrimci kadrolaşmanın ilkesel temellerine ilişkin yaklaşım farklılıklarında ifadesini bulmaktadır.

Fabrikaların komünist bir siyasal sınıf savaşımının “kaleleri” haline getirilmesi, devrimci proletaryanın siyasal örgütlenmesinin stratejik temelini oluşturur, **bu bir. İkincisi**, işçi sınıfının bağımsız politik örgütlenmesinin temeli/temel birimi fabrika hücreleşmesidir. **Üçüncüsü**, fabrika hücreleşmesi, parti ile işçi yığınları arasındaki volan kayışıdır. Partinin fabrikalardaki iç iktidarının temelidir. **Dördüncüsü**, bu temelin maddi bir gerçekliğe dönüşümü tarihseldir. **Beşincisi**, bir marksist açısından tarihsellik, sürecin kendiliğindenliğini değil, insanal etkinliğin, devrimci eylemliliğin, dönüştürücü iradenin rolünü, belirleyiciliğini, zorunluluğunu anlatır. Devrimci sınıfı tarihin öznesi yapan işte tam da budur; tarihi yapma eylemidir. Devrimi mayalayan nesnel koşullardır; ama nesnel koşulların mayaladığı toplumsal devrimin zaferini güvenceleyen, öncesinde ise devrimci süreci hızlandıran, deyim yerindeyse devrimi doğurtan devrimci iradedir, devrimci öncünün dönüştürücü

eylemidir.

Bu bakış, bir çevre oluşumundan, devrimci eylemin ilk aydınlanma etkinliğinden bir örgüt oluşumuna/dönüştürme etkinliğine sıçramış, ancak bu durumun kendisinin de ifade ettiği gibi, henüz toplumsal-sınıfsal temeline oturmamış, deyim yerindeyse yatağına kavuşmamış bir komünist müfrezenin, siyasal ve örgütsel çalışmasının temel yönünü belirler. Bu bakış, kadro politikasının, kadrolaşma sürecinin esasını belirler. Komünist müfrezeyi “sağlamlaştırmanın” yegane yolu, temellerini sağlamca oturtmaktan geçer. Fabrika çalışmasında başarının önkoşulu, fabrikalara yönelik sistemli, düzenli, kuşatıcı bir siyasal ve örgütsel faaliyet götürmektir. Yoğun bir propaganda ve ajitasyon bombardımanına tabi tutmak ve bu çabaya eşlik eden amaçlı, bilinçli bir örgütlenme yaratabilmektir. “Fabrika hücreleşmesini uzun vadeli ele alınabilecek bir sorun” olarak görmek ve bu belirlemeden “fabrika çalışmasında başarının önkoşulu olarak profesyonel görevleri yerine getirecek devrimci bir örgüt yaratma görevini öncelikle ele almak”, partileşme görevleri ile politik ve örgütsel görevler arasındaki kopmaz **diyalektik bağ**ı keyfi bir biçimde kopartmak, kaba bir mekanik bağ kurmaktır. Organik bir gelişme sürecini mekanik bir sıralamaya sokmaktır. Bu düşünce ve mantık yapısı, küçük-burjuva devrimci aydınının ideolojik platformunu sergilemektedir. Bu bakışın pratikteki kaçınılmaz siyasal sonucu, devrimci çalışmanın siyasal ve örgütsel yönünün sınıf eksenini dışına kaymasıdır. Zira;

1)Profesyonel bir komünist örgüt (eğer profesyonellikten öngörülen bir komplo örgütü değilse) kendi içinde değil, fabrikalara yönelik bir siyasal ve örgütsel etkinlik içinde yaratılabilir.

2) Sınıf içinde temel yaratmayı uzun vadenin, belirsiz bir geleceğin sorunu olarak belirleyip, bundan öncelikli görev olarak profesyonel devrimciler örgütü yaratmayı öngördüğünüzde, o zaman örgütünüzü üzerinde sağlamlaştıracığınız bir başka temel bulmak zorundasınız. (Türkiye solunun 20 yıllık halkçı geçmişi bu konuda yeterince zengindir ve artık en dar kafalılar için bile öğreticidir.)

3) Demek oluyor ki, komünist kadrolaşma ancak fabrika hücreleşmesi temelinde işçi sınıfına yönelik bir siyasal ve örgütsel faaliyet içinde yaratılabilir.

4) Komünist siyasal müfreze işçi sınıfının içinde yatağını bulduğunda, bilimsel sosyalizm maddi bir güç haline geldiğinde, sınıfdışı kadroların toplumsal kökenleri, proleter komünist bünyeyi bozucu, tahrip edici bir tehdit unsuru olma özelliğini yitirir. Toplumsal köken farklılıkları silinmez, ancak sınıfsal/siyasal önemini yitirir.

5) Komünist müfrezenin omurgalaşma ve kadrolaşma sorunu bu temelden kopartıldığında, toplumsal köken/toplumsal temel diyalektiği çözülür ve tam da bu noktada kadrolaşmanın proleter sınıfsal özü kararır, toplumsal köken sorunu son derece önem kazanır. Zira, komünist omurgalaşma ve kadrolaşma sorunu, işçi sınıfını politikleştirme ve buna eşlik eden bir örgütlenme çalışmasından koparıldığında, kendi başına ele alındığında, devrimci eylemin sınıfsal eksenini sapar. İki noktada sapar: a) Eylemin rotası; b) Eylemin toplumsal temeli.

Sonuç olarak, komünist omurgalaşma (“profesyonel devrimci çekirdek yaratma”) ve kadrolaşma sorununu “öncelikle ele alıp”, bu sorunu gerçek çözüm halkasından, bilimsel sosyalizm ile işçi hareketini buluşturma çabasından kopartmak, sorunu öncelikle bir güç biriktirmek sorununa indirgemektir. Komünist kadrolaşma ve omurgalaşma sorununu “nasıl” probleminden “nereden” problemine kaydırmaktır. Bu, ideolojik olarak kaygan bir zemindir ve nereye kadar savuracağını, nereye kaydıracağını önceden kestirmek mümkün değildir. Ancak belli ve kesin olan şudur ki, bu zemin sınıfdışıdır. İdeolojik dağınıklığın (dilerseniz ideolojik bir sapma deyin), tarihsel perspektiften ve diyalektik düşünce yapısından yoksun olmanın götürdüğü, savurduğu kaçınılmaz bir durumdur bu.

Proleter sınıf zemininden, fabrika hücreleşmesi temelinden bağımsız bir örgüt perspektifine sahip olmanın ve böylesi bir çekirdeği “öncelikle ele alınması gereken bir görev” olarak görmenin götüreceği pratikteki kaçınılmaz sonuç, politik yürüngenin, örgütsel omurgalaşmanın ve kadrolaşmanın işçi sınıfı ekseninden kayması olacaktır. Böylesi bir örgüt kendine üzerinde konumlanacağı bir sınıfdışı temel bulmakta gecikmeyecektir. Siz istediğiniz kadar toplumsal temelden bağımsız bir örgüt ve kadrolaşma seçimi

ileri sürün; bu gerçeklikte yoktur, ancak bireyin zihninde vardır. Zira örgüt sınıfsal çıkarların ifadesinin bir aracıdır ve bu aracın temelinden kopartılıp bağımsızlaştırılması, pratikte onun solunum kanalının kesilmesi, varoluş hakkının ölüme terkedilmesi demektir. Bu bakışta egemen yön sınıf devrimciliği değildir. Bu platform bir küçük-burjuva sosyalist aydınının ya da “kitleler” içindeki sınıfsal ayrımın anlamını yeterince değerlendiremeyen o tanıdık küçük-burjuva popülistinin ideolojik platformudur. Ve siyasal pratikte götüreceği yer aydın /halk /ulus / öğrenci ya da köylü devrimciliğidir vb. Artık bilinçli yöneliş ya da kendiliğinden sürükleniş hangi temele mahkum etmişse.

*

20 yıllık bir dönem boyunca, sorunun şu tür bir konuluğu Türkiye’de hiç de az görünür örneklerden değildir: “Sosyalizmi benimseyen **aydınlar tarafından**, propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çabasıyla bilimsel sosyalizm proletarya hareketine taşındıktan, **parti örgütlenmesi yaratıldıktan sonra**, artık “dışarıdan bilinç” taşıma ayrı bir anlam kazanacak, sadece aydınların yerine getireceği bir görev olmaktan çıkacaktır.”

Ortaya konulan bu bakış, küçük-burjuva aydın devrimciliğinin ideolojik platformunu sunmaktadır.

İfade edilmeye çalışılan bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birleşmesi, bir diğer deyişle bilimsel sosyalizmin (proletaryanın devrimci savaş ideolojisinin) proletaryanın elinde bireylem klavuzu, bir maddi güç haline gelmesidir ki, bu misyonu yerine getirebilecek yegane güç partidir. Sosyalizmin bir dünya görüşü olarak bir eylem klavuzuna dönüşümü proletaryanın bağımsız siyasal sınıf örgütü tarafından yerine getirilebilecek bir görevdir. Aynı şekilde, parti öncesinde fakat partileşme süreci içinde, “propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çabası”, politik çalışmanın bu üç temel boyutu hiç de salt aydınlar tarafından değil, kuşkusuz komünist aydınların da içinde yer aldığı parti öncesi komünist müfreze tarafından yerine getirilebilecek, başarılabilecek bir görevdir. Aydına yüklenen bu misyon gerçekte değil, aydının kafasında vardır. Sosyalizmi benimseyen **aydınlar tarafından** propaganda, ajitasyon ve

örgütlenme çabasıyla yaratılan bir parti, bir sınıf partisi değil, küçük-burjuva/devrimci sosyalist aydın karmasının bir partisi olur. İkincisi, partinin örgütlenme sürecinde bütün temel görevlerin (propaganda, ajitasyon, örgütlenme) aydınlara biçilmesi, aydınları partinin oluşumunun temel dinamiği ve parti öncesi komünist müfreze-yi bir aydınlar oluşumu olarak görmek demektir. Tarihsel görevi örgüt/parti yerine, bilincin taşıyıcısı olarak aydınlara biçtiğinizde, sınıf temelinden bağımsız bir örgüt ve kadrolaşma ve somut olarak sosyalist aydınlar, “birikmiş sosyalist güçler” vb. içinde kadrolaşma perspektifine ulaşmak kaçınılmaz olur ve bu kendi içerisinde son derece tutarlıdır. Sınıf içinde kadrolaşma, omurgalaşma, hücre temeline oturmayı/partileşmeyi işçi hareketinin radikalleşmesine yapıştırdığınızda, ufukta da böyle bir radikal sınıf hareketi görünmediğine göre, bu durumda “öncelikli görev” olarak partiyi yaratacak çekirdeği, sosyalist aydınları örgütlemeye yönelmesi sınıf temelinden bağımsız örgütsel omurga ve kadrolaşmanın kaçınılmaz doğası haline gelir.

Sosyalizmin bir dünya görüşü, proletaryanın toplumsal devrim teorisi olarak doğuşu, bilimsel oluşumu ile, bilimsel sosyalizmin proletaryaya taşınması aynı şey demek olmayıp iki ayrı ayrı evreyi; tarihsel oluşum ve maddi gelişim evrelerini ifade ederler. Aydınların tarihsel misyonu sosyalizmin teorik ve bilimsel temellerinin oluşumunda, kurulmasında yatmaktadır. Bu evrensel düzeyde olduğu gibi, yerel düzeyde de böyledir. Marksizmin yerel düzeyde de ideolojik bir akım haline getirilmesi teorik, bilimsel bir çabayı gerektiren zorlu bir uğraştır ve bu görevin esasta sosyalist aydınlar tarafından yerine getirilmesinin anlaşılmayacak bir yönü yoktur. “*Mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcileri tarafından geliştirilen felsefi, tarihsel ve iktisadi teorilerden doğup geliş*” en (Lenin) sosyalizm, bir “ideolojik akım” haline geldikten sonradır ki, ya da bu andan itibaren ki, aydınlar özel tarihsel misyonunu tamamlamış olur.

Sorun artık burada bir başka boyut kazanır: Bilimsel sosyalizmin bir ideolojiden maddi bir güce dönüştürülmesi. Bu bir sosyal tabakanın ötesinde, birleştirici, koordine edici, dönüştürücü bir aracı gerektirir; bu araç örgüttür/komünist siyasal öncü müfreze-

dir/komünist partisidir. Proletaryaya bilincin taşıyıcısı olarak belirli bir toplumsal kategoriye (aydınlar vb.) belirleyici bir rol atfetmek ve sorunu buradan ele almak, özünü karartmaktır, güdükleştirmektir, geriye çekmek, tüketmektir. Örneğin EKİM, bugün bir ideolojik akım olmanın ötesinde, örgütlü bir aksiyon hareketine dönüşmenin maddi uğraşısı içindedir. Bu zorlu görev ancak fabrika hücreleşmesini esas alan bir politik faaliyet çizgisinde ve pratiğinde başarılabılır, geliştirilebilir. Bu görev salt EKİM bünyesindeki “sosyalist aydınlar”ın değil fakat, bir bütün olarak komünistlerin omuzlarındadır. Komünist siyasal sınıf örgütü içinde aydınların ideolojik mücadeledeki, teorik aydınlanmadaki özel işlevselliğini koruması, hiç bir biçimde komünist bir müfrezeyle bünyesindeki “aydınlar”la eşitleme sonucunu doğurmaz. Bu eşitlemeye en çok küçük-burjuva sosyalist aydın kafası ulaşır. Bu, onun kendini tarihin öznesi olarak görme saplantısından öteye bir gerçeklik taşımaz. Komünist bir siyasal örgüt içinde aydın, işçi, köylü, öğrenci gibi bütün sosyal kategoriler, sınıfı devrimcileştirme eyleminde devrimci proletaryanın toplumsal-siyasal kişiliğine dönüşürler; her kategoriden olanlar toplumsal özelliklerini belirli yönleriyle taşımaya devam etseler de, ideolojik temelde ve devrimci bir sınıf çalışması içinde sınıfsal bir dönüşüme uğrarlar, böylece tek bir paydada toplanırlar: **Komünistler.**

Bilimsel sosyalizmin tarihsel gelişmesi çizgilemiş bir süreç izlemez. Proletaryanın ideolojik-teorik-politik ve örgütsel donanım ve gelişim süreci, bilimsel sosyalizmin tarihsel oluşumundan farklı, karmaşık, kompleks bir süreç izler. Dünyayı değiştirme güç ve iradesi modern sınıflı toplumlarda yalnızca proletarya tarafından yerine getirilebilir. Proletaryadaki içkin devrimci kuvve’i fiil’e dönüştürmede en temel araç ise, onun bağımsız siyasal sınıf örgütü olan komünist partisidir. Proletaryanın devrim partisi onun dışında yaratılamaz. Bilimsel sosyalizm ile işçi hareketini buluşturma, işçi hareketini politikleştirme, onun politik ve örgütsel gelişimini ilerletme çabasından kopuk, ondan ayrı olarak ele alınan bir profesyonel devrimci çekirdek örgütlenme formülasyonu, bugünün Türkiye’inde küçük-burjuva devrimcisinin kendisini en tutarlı, net, açık ifade edişi olarak görülmelidir. Ve bu platform onun en

son ve gerçek platformudur. Zira, gönlü proletaryada, kafası ve eyleminin doğası kendinde olan çelişkili (bu çelişki öznel değil, ayrı zamanda tarihsel, toplumsal bir dizi etkenin bileşimidir) durumun sona ermesidir. Bunda kuşkusuz yükselen işçi hareketinin yaratmış olduğu heyecan, umut, kolaycı güç beklentilerinin işçi hareketinin düşüşü ve durgunlaşması ile birlikte yitirilmesi, ideolojik bir bağla örülmemiş moral bağların, gönül bağlarının dalganın çekilmesiyle bir yaz aşkı gibi yitip gitmesidir. Bu açıdan bu platform aynı zamanda bir geri dönüş ya da düşüş platformudur. “SSCB ve Doğu Avrupa’nın kapitalist-emperyalist dünyaya tam entegrasyonu” gibi faktörler de bunda temel bir rol oynamıştır ve oynamaya devam etmekte, ideolojik dağılma ve savrulma sürecini derinleştirmektedir.

İdeolojik dağılmanın, savrulmanın götürdüğü politik platform üç ana noktada toplanmaktadır.

Birincisi, sınıfın bağımsız siyasal ekseninden kayış. Bu olgunun bir boyutu sınıf dışına kayış olmakla birlikte, diğer bir boyutu da sınıfa yönelik siyasal platformun devrimci sendikalizm/devrimci demokratizm tahteravallisinde gidip gelmesidir.

İkinci olarak, gizli ve illegal faaliyet ekseninden kayış. (Dernekçilik, açık parti tartışmalarının politik örgütlenme sorunlarının odağına yerleşmesi, legal yayın furyası, vb.)

Bütün bunlara bağlı ve son olarak, bir uçta kronik bir mezhepleşme, marjinalleşme, diğer uçta tam bir iktidarsızlık, HEP içinde hiçleşme, birlik adına Mevlana’yı izleme vb. Her iki yanın ortak paydası ise misyonsuzluk ve iktidarsızlıktır.

Küçük-burjuva devrimciliğinin bu ideolojik-politik ve moral platformu, yalnızca yeni bir kişilik kazanmasının ya da kendi geçmişinin başlıca devrimci mirasını (düzene karşı ihtilalci tarzda konumlanma, gizli ve illegal bir tazda konumlanma, bağımsız bir politik faaliyet/iktidar iddiasıyla konumlanma) inkarın bir sonucu olarak kişilik erozyonuna uğramasının bir ifadesi değildir. Aynı zamanda ve tüm bu faktörlerin bileşimi olarak politik ve örgütsel bir tasfiye sürecinde hızla yol almasının da ifadesidir.

Bu olgunun kendisi, bugün komünistlerin önündeki en temel, acil, vazgeçilmez görevlerin kapsamını verdiği gibi, bu görevlerin

altını bir kez daha özenle çizmek anlamına gelmektedir.

Komünistler tasfiyeci dalgaya ideolojik-politik-örgütsel ve moral cephelerden hızla zırh örerken, aynı zamanda bunun, kendi yarınlarıyla yaşamsal bir ilişki içinde olduğunun bilinciyle hareket etmeli, buna uygun bir sorumluluk ve davranış çizgisi izlemelidirler. Bunun yegane yolu; bütün dikkatlerini, ilgilerini, enerjilerini işçi sınıfının bağımsız politik örgütlenmesi faaliyetine yoğunlaştırmaktır; illegaliteyi sağlamlaştırmak, geliştirmek, derinleştirmektir; devrimci hareketin içine girmiş olduğu tasfiye sürecini güçlü bir ideolojik-teorik cereyanla derinleştirip hızlandırmak, politik olarak bloke etmek ve bütün bu temel görevlerin yerine getirilmelerine eşlik eden bir tarzda ihtilalci sınıf partisinin taşlarını örmek, ama hızla örmektir.

Akın CENGİZ

Amatörlük ve komünist tavır üzerine

Yöntem üzerine

Marksist (diyalektik materyalist) yöntem, dünyayı doğru bir şekilde yorumlama ve değiştirme çabası güden devrimciler için ham demire şekil veren işçinin elindeki anahtar misali hiç elden bırakılmaması gereken, yerinde ve zamanında kullanılması zorunlu olan bilim olma özelliğini koruyor. Kötü çırakların elinde en iyi araçlar nasıl işe yaramazsa, amatör devrimcilerin elinde de diyalektik yöntem ayağa düşürülüyor.

Dünyayı yorumlamak, istenilen değişikliğin sorunlarını ortaya çıkarıp çözümlmek, başka bir deyişle teorik çalışma, marksistler açısından birincil meseledir. Sınıf savaşımının her gelişme aşamasında dünyayı doğru olarak yorumlama yeteneğini gösteremeyenler, onu değiştirmek iddiası taşısalar bile, günöbirlikçilikten ve amatörölükten kurtulamazlar. Dünyayı yorumlamak ve değiştirmek çabası arasındaki diyalektik bütönlük; her renkten

reformist, ekonomist ve aydın oportünisti ile devrimci komünisti ayıran turnusol kağıdıdır.

Tarihsel olarak hiçbir marksist hareket, günlük çalışmayı, örgütlenmeyi birincil mesele; teorik çalışmayı ise spekülasyonlar, akademik çalışmalar, uzun vadede çözümlenebilecek ikincil mesele olarak değerlendirmedir. Bu şeref, ekonomistlere, amatör devrimcilere ve popülistlere aittir. Bu tartışma, SPD içinde Bernstein ile Kautsky ve daha sonra R. Luxemburg arasında; Rusya'da "Rus bernsteincileri" ekonomistlerle Lenin arasında; bizde ise popülistlerle Ekimci komünistler arasında yapıldı.

R. Luxemburg Bernstein'i kastederek; *"İşçi sınıfımız'benim için nihai hedef hiçten ibaret, hareket ise herşey' diyen filozofların kokuşmuş tavrını benimseyemez. Hayır, tam tersi; nihai hedefle ilgisi olmayan hareket, amaç olarak salt kendisi olan hareket, benim için hiçtir, nihai hedef ise bizim için herşeydir"*, der. (Ekim, sayı:17, s.39)

İdeolojinin abartılması, Rus ekonomistlerinin sosyal demokratlara karşı yönelttiği eleştirinin özüdür. Onlar, her türlü teorik çalışmayı, hizip anlaşmazlıklarını, geniş siyasal sorunları ve devrimci örgütlenme planlarını kastederek; *"bütün bunları yurtdışındakilere bırakalım", "bizi ilgilendiren işçi sınıfı hareketi, buradaki, kendi yöremizdeki işçi örgütleridir; gerisi yalnızca doktrinerlerin icadıdır"* diyorlardı. (Ne Yapmalı, Sol Yayınları, s.29) Ekonomistlerin teoriyi küçümseme tavırlarına karşı Lenin; *"Şimdi bir sorun ortaya çıkıyor", "Rus eleştiriciliğinin ve Rus bernsteinciliğinin kendine özgü özelliği bu olduğuna göre, eylemde karşı durma çabası ne olmalıydı? Birincisi legal marksizm döneminde henüz başlamış olan ve yeniden yeraltında çalışan yoldaşların omuzuna yüklenen teorik çalışmayı başlatma çabalarına girişmeliydiler. Bu çalışma olmaksızın hareketin başarılı bir biçimde büyümesi imkansızdır. İkincisi halkın kafasını geniş ölçüde karıştıran legal „eleştiricilik“e karşı etkin mücadeleye girişmeliydiler. Üçüncüsü, programımızı ve taktiklerimizi aşağılama yolundaki her türlü bilinçli ya da bilinçsiz çabanın içyüzünü açığa çıkararak ve çürüterek pratik hareketteki fikir kargaşalığına ve sallantılara etkin biçimde karşı durma-*

lıydılar." (age, s.29)

Devamla, *Teorik Çalışmanın Önemi Konusunda Engels* başlıklı bölüm, hiç alıntı yapmaksızın kendi bütünlüğü içinde kavrandığında, özellikle teorik kargaşalık döneminde yeni oluşan bir hareket için ilk elden çözülmesi gereken sorunun teorik çalışma olduğu net bir biçimde görülecektir. (age., s.32-39)

70 yıllık sosyalizm deneyiminin hüsrarla sonuçlanmasının ardından "teorik karmaşa", günümüz dünyasında ve Türkiyesinde yüzyılın başına göre onlarca kat fazladır. Evet, devrimci mücadelelerin ileriye gidememesinin birincil sorunu pratik aksaklıklar değil, tamı tamına teori ve program sorunlarıdır. Teorik alanda netleşmeye varmadan ileri gitmeyi hayal edenler kendiliğindenciliğin kaşarlanmış temsilcileri olmaktan öteye gidemeyecekler.

EKİM, popülist geleneğin marksist-leninist eleştirisi temelinde ortaya çıktı. İçinden çıktığımız hareketler '85-'86'lı yıllarda kendilerini yeniden varedebilmek için, "önce örgütsel problemleri çözmek" gibi dar bir alana kendilerini hapsederlerken; Ekimci komünistler, daha o zamanlarda, bu hareketlerin gerçek sorunlarının teorik temelden ve programdan yoksun olmaktan kaynaklandığını vurguluyorlardı.

TDKP, TKP-ML Hareketi ve TKİH kastedilerek: *"Bu üç grubun 1974 sonrası gelişimi, tipik kendiliğindenci bir gelişimdi. Teorik temelden ve programdan yoksundular"* tespiti yapılıyordu. (İlk belgemiz olan *Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, s.40) Teorik, programatik sorunlarda fikir üretemeyen, ürettiğinde ise kendi geçmişlerini inkar etmek endişesi taşıyanlar; *"Şimdi teorik tartışmaların zamanı değil, önce örgütsel sorunlarımızı çözelim, diğeri zamanla hallolur"* türünden kaçamak sözlerle, gerçek sorunlarını gizlemek veya çıkmaz ayın son çarşambasına ertelemek yoluna gittiler. Aradan 6 yıl geçmesinerağmen bir arpa boyu yol alamadıkları gibi, politik yaşamda legalizme ve tasfiyeciliğe yöneldiler. EKİM'in güçlü çıkışı eski tüfek teorisyenlerimizin paniğe kapılmasına yolaçtı. Bu panik havası içinde H. Fırat yoldaşa saldırdılar. O troçkistlikle, kendini beğenmişlikle, ekonomistlikle suçlandı Z. Ekrem ve Yıldırım tara-

findan. H. Fırat bu hasmane saldırılara karşı soğukkanlı bir şekilde cevap verdi ve tartışmayı marksist yöntem sorusunda odaklaştırdı.

Onlar *"toplumumuzun yaşayan gerçeklerini bir takım günü geçmiş formüllerle, donmuş kalıplarla, soyut şemalarla"* açıklamaya çalışıyorlardı. Yöntemleri idealistti. Onlara rehberlik eden şey marksist yöntemin canlı özü değil, cansız bilgisiydi.

"Nesnel toplumsal gerçekleri esas almak, onu çözümlemek, marksist diyalektik yöntemin materyalist özü ve temelidir"(Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, Eksen Yayıncılık, s.64) diyordu H. Fırat ve sonraki süreçlerde tüm teorik çabasını bu temel üzerinde yükseltti.

I. Genel *"Konferansımız teorik faaliyeti, teorik sorunlarda gelişme ve yetkinleşmeyi hareketimizin tüm faaliyetinin en canalcı halkası olarak"* değerlendirdi. (EKİM I. Genel Konferanslı Değerlendirme ve Kararlar, Eksen Yayıncılık, s.51)

Çünkü, teorik netlik ve sağlam ideolojik kavrayış olmadan politik-örgütsel faaliyet sağlıklı bir şekilde ilerleyemezdi.

* Yalnız Türkiye’de değil, bütün dünyada komünistler, tarihin hiçbir döneminde karşılaşmadıkları teorik sorunlarla yüzyüzediler.

* Dünya komünist hareketinin ezici bir bölümü yüzyılın ikinci yarısında sosyal demokratlaşma sürecine girmiş ve tarihsel gelişmenin ortaya çıkardığı yeni sorunlara ilişkin marksist-leninist gelişmeyi zaafa uğratmıştır.

* Sosyalist inşa deneyimleri sonuçta başarısızlıkla sonuçlanmış ve ardında koskoca bir teorik kargaşa yığını bırakmıştır. (Vurgular Konferans Bildirisi’nden)

Bu genel sorunların dışında EKİM, *"yeni oluşum sürecindedir", "ayırıcı özellikleri daha yeni belirmeye başlamıştır", "henüz devrimci hareketin farklı eğilimleriyle hesaplaşmaktan uzaktır"* ve *"hareket doğru yoldan sapma tehditleriyle karşı karşıyadır"*. (Ne Yapmalı, s.35)

Bütün bu genel ve özel etmenler, teorik çalışmanın önemine ilişkin vurguların ve bu doğrultudaki çabaların isabetli olduğunu göstermeye yeter.

Marks ve Engels döneminde, kapitalizm nispeten barışçıl bir gelişme aşamasında olduğu için yoğun sınıf çatışmaları yaşanmamış ve onlar örgüt sorunlarıyla ancak varolan pratiğin ihtiyaçları çerçevesinde ilgilenebilmişlerdir. İşçi sınıfının nihai kurtuluşunu hedefleyen bir program (Manifesto) ile Enternasyonal Geçici Tüzüğü'nün onlar tarafından yazılması, devrimci pratiğin sorunlarıyla doğrudan ilgili olduklarının kanıtıdır.

Programatik, politik ve örgütsel planda konumuzla ilgili olan bazı vurguları direk aktarmanın daha yararlı olacağını düşünüyorum.

* *"Mülk sahibi sınıfların, bu kollektif iktidarına karşı, işçi sınıfının kendisini mülk sahibi sınıflar tarafından kurulmuş bütün eski partilerden farklı ve onlar karşısı bir politik parti haline getirmediği takdirde sınıf olarak hareket etmesi"* mümkün değildir. (Marks-Engels, *I. Enternasyonal'de Örgütlenme Meselesi*, Ekim Yayınları, s.90)

* *"Bugün burjuvaziyle karşı karşıya gelen bütün sınıflar içerisinde yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır."* (Komünist Manifesto, Seçme Yapılar içinde, C:I, s.142, Sol Yayınları)

* *"Proleterlerin bir sınıf olarak ve bunun sonucu, bir siyasi parti olarak örgütlenmeleri, gene işçilerin kendi aralarındaki rekabet yüzünden sürekli bozulur. Ama daha güçlü, daha sağlam, daha kuvvetli olarak durmadan yeniden doğar."* (age, s.141-142)

* *"Emeğin kurtuluşunun, ne yerel ne de ulusal, fakat modern toplumun varolduğu bütün ülkeleri kapsayan ve çözümünü en ileri ülkelerin pratik ve teorik işbirliğine dayanan sosyal bir mesele olduğu"*... (I. Enternasyonal'de Örgütlenme Meselesi, s.25)

* *"Toprak ağaları ve sermaye ağaları kendi ekonomik tekellerinin korunması ve devam etmesi için, daima kendi politik imtiyazlarını kullanacaklardır. (...) Politik iktidarı ele geçirmek emekçi sınıfların yüce görevi haline gelmiştir."* (age, s.90-91)

* *"İşçi sınıfı militan bir duruma geldiğinde ekonomik hareketiyle politik eylemi birbirlerine ayrılmaz bir şekilde bağlıdır."*

(age, s.92)

* *Komünist Manifesto*'nun özünü oluşturan temel önerme; "*İnsanlık tarihinin sınıf mücadeleleri tarihi*" olduğu vurguladıktan sonra; bu sınıf mücadeleleri, tarihin meydana getirdiği evrimler dizisi sonucunda bugün öyle bir aşamaya ulaşmıştır ki, sömürülen ve ezilen sınıf (yani proletarya), aynı zamanda ve kesin olarak, bütün toplumu her türlü sömürden, baskıdan, sınıf ayrımı ve sınıf mücadelelerinden kurtarmadıkça, sömüren ve ezen sınıf (yani burjuvazinin) boyunduruğundan kurtulamaz olduğu ve işçi sınıfının kurtuluşunun kendi eseri olacağı, söylenir. (*Komünist Manifesto, Seçme Yapılar* içinde, C:I, s.122)

Marks ve Engels döneminde, ideolojik-politik ve örgütsel alanda ortaya konulan temel önermeler, Lenin tarafından, kuşkusuz kendi ülke koşullarına uygun olarak ve enternasyonalist bir içerikle yeniden üretilmiştir. Rusya'da yükselen devrimci dalga, (doğal olarak) politika ve örgüt yaşamında yeni sorunlar getirmiş ve Lenin'in parti teorisi, bu sorunların çözümü temelinde gelişmiştir.

Ekim Devrimi öncesi, devrim dönemi ve sonrasını analiz ederek, leninist parti teorisi konusunda yığınlarca değerlendirmeye yapmak ve sonuçlar çıkarmak mümkündür. Bizim için aslolan tarihsel deneylerden doğru bir tarzda yararlanmak, fakat, buradan hareketle politika ve örgüt modeli arayışına girilmemektir.

Lenin'in örgüt teorisinin gelişimi, narodniklerle, Legal Marksistlerle (eleştiricilerle), ekonomistlerle, sonra menşeviklerle, tasfiyecilerle ve sol komünistlerle yapılan tartışmaların üzerinde yükseldi. Bu tartışmalar, "*hep, proletaryanın devrime hangi perspektifle katılacağı; proletaryanın devrimdeki yeri ve rolü üzerinedir. Devrime önderlik sorunu ve hegemonya sorunu üzerinedir.*" (*Teori ve Program Sorunları*, Eksen Yay., s.78) Ayrıntılardan arındırıldığında, "*Lenin, proletarya partisinin en önemli görevinin işçi sınıfı hareketi ile bilimsel sosyalizmi birleştirmek olduğu temel marksist tezini kanıtladı.*" (*Partileşme Süreci*, s.10)) ve "*mükemmel teorinin rehberliğindeki bir partinin ancak, kitlelerin öncü savaşçısı olabileceğini*" savunuyordu.

Partinin ideolojik önderi olabilecek, "*teorik gerçekleri, taktik ilkeleri, genel örgütlenme görevlerini geliştirip ortaya çıkaran*

bir gazete“ (Örgütlenme Üzerine, İnter Yay., s.14) (*Iskra*) ile işe başladı. Lenin, *Iskra*’yı “partinin yönetici merkezi” olarak gördü. “Bir Yoldaşa Örgütsel Görevlerimiz Üzerine Mektup”ta örgüt yaşantısının tüm sorunları ayrıntılı olarak tartışılmış ve çözüm üretilmiştir. Bu mektuplar, çoğu kez, karşılıklı etkileşimden koparılarak değerlendirilebiliyor ve Lenin’in öznel rolü abartılı olarak (sözde onun lehine) öne çıkartılıyor. Bu noktada, mücadelenin kendiliğinden gelişimi ve mücadele içinde olan doğal önderlerin (henüz olgunlaşmamış) değerlendirmeleri ile teorik-ideolojik önderliğin sağlam bir perspektifle ürettiği net ve isabetli tespitleri arasındaki diyalektik bağlantıyı kavramadan örgüt ve önderlik sorunu yeterince bilince çıkarılamaz.

Bir yoldaşa mektupta bir tartışma var; tüzük meselesi ile ilgili! Lenin’in siyasi dehasını görmek isteyenlerin dikkatle incelemesini öneriyorum; yerel örgütlerle MK ve MYO arasındaki ilişkiyi nasıl bir tüzük maddesiyle düzenleyebiliriz diye kafa yoruyor St Petersburg Komitesi. Buna karşı Lenin’in verdiği cevaplardan, örgüt sorunlarına teknik bir kuruma bakar gibi bakmadığını fakat yaşayan bir organizma olarak yaklaştığını görmek ve bundan sonuçlar çıkarmak gerekiyor. Eğer örgüt içinde özellikle MK ile yönetici kadrolar arasında tam bir ideolojik birlik ve uyumlu çalışma yoksa en mükemmel tüzük hükümleri bile örgütü ileriye götüremez. *“Tüzüğe güçlerimizin azlığı nedeniyle sık sık uygulanamayacak bir hüküm koymaktansa, bütün görevlendirmelerden merkezi haberdar etmek daha önemlidir”* (vurgular benim). Ve devamla; *“Aramızdaki ciddi tartışmaların ve görüş ayrılıklarının ‘tüzüğe uygun’ oylama yoluyla değil de, mücadeleyle ve istifa tehditleriyle halledildiğini bilmeyen mi var”*, diyordu Lenin... Aslolanın yaşam ağacının yeşilliği olduğunu hep söyler dururuz, ama bu genel geçer doğruyu, kendi politik-örgütsel yaşamımızda nasıl kullanacağımızı öğrenemeyiz bir türlü!..

Lenin, burjuva entellektüelleri, profesörleri, öğrenci gençleri, küçük esnaf vb. sınıf dışı güçleri işçi sınıfı partisi açısından büyük bir tehlike olarak gördü. Böylelerinden oluşan bir örgütte, sonu gelmez aydınca tartışmalar, disiplinsizlikler, hizipler, anarşi olabilirdi ancak. Tüzüğün 1. maddesi üzerine yapılan ünlü tartışma

sınıf dışı unsurların "bir takım özel görevleri yerine getirdi diye" partiye doluşmasını engellemeye yöneliktir. (*Bir Adım İleri İki Adım Geri*, s.58-59) Örgüte katılmak isteyen sınıf bilinçli işçilerin bireycilik, disiplinsizlik gibi sorunları olmayacaktır. Söz konusu olan, ideolojik, politik ve örgüt yaşamı alanlarında yetkinleşmekse, bu sadece işçiler için değil bütün örgüt çalışanları için geçerli olan bir sorundur.

EKİM'in ideolojik gücü içimizde ve dışımızda genel kabul gören bir gerçekliktir. Fakat aynı üstünlük, proleter sınıf tabanı üzerinden yükselen örgütsel varoluşla bütünleştirilemediği ölçüde, aydın oportünizmi suçlamasının yine EKİM'e karşı kullanılabileceği de bir başka gerçekliktir.

Ülkemiz sol siyasal yaşamında köklü geleneklerden biri olan sosyal reformizm, sınıf mücadelesinden, ekonomik planda daha fazla ücret istenmesini, siyasal planda ise kendi parlamenter reformcu partilerine oy verilmesini anlıyordu. Bu geleneğin alternatifi olarak şekillenen popülistler ise sınıfın devrimci rolünü ya toptan reddediyor, ya da belli dogma ve kalıplar çerçevesinde salt "ideolojik önderlik" derecesine indirgiyordu.

Her iki geleneğin ortak noktası, işçi sınıfının bağımsız politik kimliğine kavuşmasına sekte vurmak oldu. EKİM, "12 Eylül yıkımının ardından yaşanan çözülme ve yeniden saflaşma sürecinde, küçük burjuva demokratizminden proleter sosyalizmine, popülist teorilerden Marksizme doğru köklü ve kesin bir kopuşun ifadesi olarak şekillendi.", "İhtilalci bir proletarya hareketinin ve sınıf örgütünün gelişim eksenini olmak hedefiyle illegal olarak yayınlanmaya başlayan Ekim" (*Ekim*, sayı:1, başyazı), aynı zamanda şekillenen örgütün de ismi olarak kabul edildi.

Sonradan harekete katılmış yoldaşların çoğunun eline geçmeyen ve bazıları tarafından ise üstünkörü değerlendirmelere tabi tutulan ilk sayılarda hareketin ideolojik-politik ve örgütsel temelleri atılmıştır.

"Herkes kendi bayrağı altına! Devrimci demokratik harekete evet, sosyalist eğilimli demokratik özlü harekete hayır. Bu slogan, devrimci komünizmin devrimci demokrasiye karşı tutumunu ve görevlerini özetliyor. Bu görevin kolay yerine getirilemeyeceği

kesin. Gelişen işçi hareketinin **şu dönem için yarattığı elverişli koşullara rağmen, modern revizyonist ihanetin, dünya komünist ve işçi hareketinde yarattığı büyük tahribat, çağdaş popülist hareketin hala süren ideolojik etkinliği, tarihsel evrimin biriktirdiği çeşitli sorunlara çözüm getirmede dünya komünist hareketinin bilinen yetersizliği, Türkiye sol hareketinin olumsuz ideolojik mirası, küçük burjuva önyargıların muazzam gücü vb. bir dizi etken komünistlerin önüne hayli zorlu bir süreç koymaktadır.**" (Ekim, sayı:1, s.6, vurgular benim) diyordu H. Fırat yoldaş.

Aynı sayıda, A. Azad imzalı **Nasıl Bir İşçi Hareketi** başlıklı yazıda politik örgütsel yönelimin çerçevesi çiziliyordu.

"Sosyalist işçi hareketi yaratmaktan söz ediyoruz. Madem ki sosyalist işçi hareketi, bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin, aynı anlama gelmek üzere onun ileri unsurlarının birliği demektir; madem ki bizde hala bilimsel sosyalizmle işçi hareketi ayrı ayrı yürümektedir. O halde komünistler bütün enerjilerini böyle bir hareketin yaratılmasına, bu biricik ve acil göreve hasretmelidirler", deniliyordu.

Yazının devamında, komünistlerin pratik görevleri; asli amaçları, sınıfın ekonomik mücadelesini bilinçli örgütlü sınıf savaşımına yöneltme, yayın-dağıtım hedefleri, legalizme ve tasfiyeciliğe karşı hareketin ihtilalci konumu, fabrika temelinde örgütlenme vb. sorunlar özlü bir anlatımla işlenmişti. Makalenin yazarı A. Azad, **biricik ve acil** göreve kendisini hasretmedi. Fakat düşünceleri Ekimci komünistlerin eylem klavuzu olarak kaldı.

EKİM'in ilk çıkışındaki bilimsel, somut, açık ve net vurguları kısa sürede belli bir devrimci birikimin etrafında toparlanmasına olanak yarattı.

İlk çıkışta tespit edilen nesnel sorunların hiçbiri azalmadı. Tersine arttı. Doğu Avrupa ve Sovyetlerde birbiri ardına gelen çözümlere Arnavutluk da eklenince, her ne kadar ideolojik anlamda beklediğimiz ve nispeten hazır olduğumuz sonuçlar olsa da, yeni bir karmaşa ve güvensizlik ortamı yaratabildi. Ardı ardına gelen çözümler ve dejenerasyon ortamı, işçi sınıfı üzerinde, devrimci çevrelerde, hareketimizin merkezinde (A.Azad vb.) güvensizliğe ve bununla birlikte ideolojik savrulmaya yolaçabildi.

6. mücadele yılına bastığımızda hareketimizin örgüt yaşantısı ve sorunlarının bir muhasebesini yaparken, hareketin ideolojik hattını, üzerine basacağımız sağlam zemin olarak öne çıkarmalıyız. EKİM kadrolarından geriye düşenlerden hiçbiri ideolojik çizgimize yönelik ciddi bir eleştiri getiremedi. Olsa olsa, "iddialarına uygun bir pratik sergileyemediler", diyebiliyorlar muhaliflerimiz. Burada doğruluk payı vardır. Ama *Ekim* saflarında bu sorunların üstesinden gelecek kadro ve enerji birikimi de vardır. Kimsenin günlük sorunlardan ve görüntülerden yola çıkarak geriye düşmesinin teorisini yapmaya hakkı yoktur!

Meselenin bir boyutu da, devrimci demokrasinin, EKİM'in ideolojik baskısı karşısında, eski çizgilerini savunamadığı koşullarda, komünist hareketimizin siyasal etkinliklerini küçümsemeye ve "muhatap almama" şeklinde teoriler uydurarak saflarındaki etkimizi sınırlamaya çabalamasıdır. Bu tür çabalar çeperimizde ve kadrolarımızda moral bozukluğuna yolaçabiliyor. Söz konusu olan siyasal mücadele sürecinde kimin ne yapıp yapmadığını karşılaştırmaksa eğer, bu alandaki çalışmalarımızı 20 yıllık örgütlerin herbiriyle teraziye vurmak mümkündür. EKİM'in kendini yargıladığı alan, ideolojik perspektifine uygun (fabrika hücreleri temelinde) örgüt yaratıp yaratamadığıdır. Fabrika çalışmaları alanında görece başarılar sağlanmakla birlikte örgütsel gelişimimizin ağırlığım sınıf dışı güçler oluşturuyor. Teorik perspektifimizle örgütsel gelişmemiz arasında "kan uyuşmazlığı" tespiti de buradan geliyor.

EKİM, 4 yıllık mücadele sürecinden sonra devrimci hareketlerden saflarımıza katılan kadroların ve işçi önderlerinin de aktif katılımıyla I. Genel Konferansını gerçekleştirdi. Bugünden bakarak güçlü ve zayıf yönleriyle çok şey söylenebilir konferansla ilgili olarak. Konferansımızın toplanmasına ilişkin MK kararında üç yıllık mücadele sürecimiz şöyle değerlendirilmiştir:

"Bugün geride bırakılan üç yıllık dönemde ortaya konan siyasal tespit, tutum ve tahlillerimize birarada bakıldığında, bunların isabetli olduğunu zaman ve olaylar tarafından doğrulandığını görüyoruz. Bunu teorik ve politik perspektiflerimizin, olaylara bakışımızın olumlu bir sınanması sayabiliriz"(EKİM I.

"Türkiyeli komünistler bugün ciddi teorik, politik ve örgütsel sorunlarla yüzyüzedirler" ... "sorunların asıl önemli boyutu esas olarak teorik alandır", deniyordu (age, s.13). Teorik çalışmanın önemine ilişkin vurguya bakarak, EKİM önderlerinin pratik-örgütsel görevleri küçümsediği gibi garip tartışmalara tanık oluyoruz!

Bugün için, teorik kargaşaya son verecek netleşmeye ulaşmak kadar pratik bir sorun yoktur aslında. Bu konuda ciddi yetersizliklerimiz olduğu bir gerçektir. Asıl önemli olan da teorik sorunlara ilişkin genel bir ilgisizliğin ve ataletin olması ve bu alandaki çalışmaların sadece „ehillerine“ bırakılmasıdır.

Konferans *Değerlendirme ve Kararlar*’ının analizine girmeyi gereksiz görüyorum. Konferansımızın sorunları ele alış yöntemiyle bir karşılaştırma yapılabilmesi için Marks-Engels ve Lenin döneminden bazı karakteristik aktarmalar yaptım. Bize düşen, oradaki genel değerlendirme ve tespitleri açmak, işlemek, geliştirip derinleştirmek, politik örgütsel faaliyetlerimizde temel bir araç olarak kullanabilmektir.

Şimdiye kadar konferansın hedeflediği politik-pratik görevleri yerine getirmiş değiliz. Dünden bugüne gerçekleştirilebilecek türden hedefler yoktu konferansımızda. Fakat perspektifimizin sağlam, hedeflerimizin isabetli olduğunu, konferans kararlarımızın halen güncel olduğunu söylemekle hiç abartılı bir değerlendirme yapmış olmayız. Geleceğimizin teminatı marksist-leninist ideolojik temelimizdir ve bu temelde yaratacağımız komünist bir siyasal sınıf örgütü olacaktır.

Gelecek günlerde biz EKİM işçilerini zor günler bekliyor. *"Parti işçiliği, öğretmenlik, mühendislik vb. gibi kendine özgü özellikleri olan ve yüksek bir sorumluluk duygusu ve devrimci bir ruhla yürütülmesi gereken bir meslektir",* diyordu Enver Hoca...! (*Leninist Parti ve Kadrolar*, Sun Yayınları, s.51)

Biz de mücadele sürecinde bu mesleğin erbabı ve geleceğin parti işçileri olacağımıza inanıyoruz.

6. mücadele yılında Ekimci komünistlere bin selam !

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

K. YAYLA

Proleter sınıf hareketi mi, sekte aydın hareketi mi?

Bakuninci “tekke”yi Uluslararası İşçi Birliği’nden atan 1872 tarihli Birlik Özel Tamimi, Marks ile Engels tarafından hazırlandı. Bu tamim, proletaryanın sınıf mücadelesini iki özgül evresiyle çözümlerken, “aydın”ın bu mücadeledeki yeri ve rolünü de açıklığa kavuşturmuştu. (Enternasyonal’de Sahte Bölünmeler, Seçme Yapılar, Cilt: 2, Sol Yayınları, s.322-323)

Birinci evre, proletaryanın tarih sahnesine henüz bir sınıf olarak çıkmadığı bebeklik evresidir ve bu evrede aydının rolü de “manivela işlevi görmek”tir.

“... Bu girişimlerin kurdukları tekkeler”, “... başlangıçta hareket için manivela görevi görürler; ama hareket bunları aşar aşmaz da bir engel haline gelirler. Ki bundan sonra da gerici olurlar.” (age.)

Hareketin bunları aşması, ikinci evreye geçiştir. Proletaryanın mücadele alanına sınıf kimliği ile çıktığı, politik örgütlenmeyi bilince çıkardığı evredir. Bu evrede aydının rolü ve işlevi de değişmiştir. Artık “manivela” değil, engeldir. *“Proletaryanın örgütlenmesini bir kaç yıl engelledikten sonra sonuçta”* 1870’li yılların İngiltere, Fransa ve Almanyasındaki “tekkeler” gibi “basit

birer polis aleti" durumuna düşebilirler. (age.)

Bununla birlikte, proleter sınıf mücadelesi, bu ikinci evresinde de bunlardan tam olarak yakasını kurtaramaz. Çünkü; "Her yeni tarihsel evrede, eski hatalar, derhal yok olmak üzere, geçici olarak" tekrar ortaya çıkarlar. Bakuninci tekkenin Enternasyonal'e sızma çabaları, menşevik hizbin RSDİP'i bir hizipler birliği yapma çabaları, aydın sekterizminin politik sınıf hareketine bulaşma uğraşısının en bilinen tarihsel örnekleridir.

Benzer sorunları (özgün biçimde) EKİM'in de yaşaması bir talihsizlik değil, geçiş aşamasındaki rolünden kaynaklanan, adeta tarihsel bir gerekliliktir. Ne var ki, bu gerekliliği kader olarak kabullenmemek gerekir. Eğer, "tarihsel veriler" marksistlerin elinde "bir bilinç ve tecrübe ögesi" olacaksa, EKİM daha bir on yıl yerli "menşevikler"le uğraşmamalıdır. Uğraşamaz. Proleter hareketin bunu kabullenecek sabrı da, zamanı da yoktur.

Bu süreçte EKİM'in sınıf mücadelesine verebileceği en büyük zarar; a) zamanı boşa harcamak, b) siyasi portörlük (mikrop taşıyıcılık) olabilir. Ve her ikisine de aynı kaygı, birlikte olunabilecek bütün unsurlarla birlikte olmak kaygısı yolaçar. Birlikte yola çıktığımız herkesle birlikte devam etmek arzusu iyi olmakla birlikte, nesnel değildir. Eğer yol ayrımı varsa, dönemeç varsa, ya da bir köprü geçilecekse, az ya da çok bazı "yol arkadaşları"nın ayrılması doğaldır.

Şimdi, gönüllü ama bazı tereddütleri olan bütün unsurları ikna ederek, kalmakta kesin kararlılarla zaman harcamadan, önümüzü kesmeye çalışanları kenara iterek, çıktığımız yolun ilk hedefine ulaşmak gerek.

EKİM'in hedefi başından itibaren çok açık olduğundan, sorun, "dökülme" şeklinde değil, devam etme, ama değişmeden, özelliiklerini koruyarak yeni süreçte yer alma çabalarından kaynaklanmaktadır.

Ne var ki hiç bir canlı bünye, yabancı bir maddeyi uzun süre içinde tutamaz. Ya sindirir, ya atar. Hiç bir incelikle "teori" de aydının, aydın olarak ve "aydın" kalarak -ister birey, ister grup şeklinde- proletaryanın örgütünde yerlabilmesini sağlayamamıştır, bundan sonra da sağlayamaz. Yeni bir döneme geçi-

lecekse, o dönemin gerekliliklerini kabullenmek de lazımdır. Bugün gereklilik, o çok sözü edilen “sınıf intiharı”nı tamamlamaktır. “İntihar” zor bir eylem olabilir, ama bir onurdur. Bu yolda onurla yürümek, proleter mücadele tarafından sindirilmek isteyen her militan taraftarı dönüştürmek EKİM’in görevidir.

Her Ekimci, ister kendinde, ister yoldaşında bulunsun, sınıfa yabancı anlayışları açığa çıkarmak, uğraşmak ve dönüştürmekle yükümlüdür. Geçmişimizden taşıdığımız, ama farkında olmadığımız sapmalar bulunabilir. Bunları olanaklı en kısa zamanda açığa çıkarıp düzelmek, proletaryaya karşı görevimizdir.

Ne yazık ki, bazı taraftarlar, geldikleri yerin yapısıyla proleter örgütlülüğün yapısını, alıştıkları ilişkilerle proleter ilişkileri zihinlerinde özdeşleştirmiş bulunduğu için, “aydın sendromu”nun incelikli teorilerine dört elle sarılmaya çalışıyorlar. “İngiltere’de İşçi Sınıfının Durumu” proletaryayı aşağılamak, “profesyonel devrimci çekirdek” de partide aydın-işçi ayrımı yapmak üzere kullanılabiliyor.

Komünist partinin, proletaryanın politik örgütlülüğü olmasının anlamı, onun homojenliğini de anlatır. Bu, kökenle değil, şimdiki durumla ilgili bir homojenliktir. Komünist olmak, fiilen bir fabrikada çalışmak değil, ama düşünce ve davranış olarak devrimci proleter olmaktır. Bu, komünist partide farklı sınıfların temsil edilmediğini, edilemeyeceğini anlatır. Kişisel yetenek, eğilim ve olanaklara göre uzmanlaşmayı parti içinde sınıfsal ayrılık ve ayrıcalık değil, sadece işbölümü ortaya çıkarır. İşbölümü ve elbirliği kapitalist üretimin, proletaryayı disipline eden temel özelliği olduğundan, partinin işbölümü ve gönüllü birliğe dayanan çelik disiplini proleter için değil, olsa olsa yabancı unsur için sorun yaratır. Modern makinalı üretim işçiye, politik bir işçiye bile değil, her sıradan işçiye, bir ürünün ortaya çıkmasında, küçük bir vidayı sıkarak bütün bir kaportayı yerine oturtmak arasında önemli-önemsiz ayrımı bulunmadığını, en basitinden en karmaşığına bütün evreler tamamlanmadan ürün elde edilemeyeceğini öğretir. Bu açıdan örgütlü mücadelenin anlamı, proleter için, yapılması gereken işlerin elbirliği ve işbölümüyle en seri en temiz sonuçlandırılmasıdır. Tıpkı işletmede olduğu gibi mücadelede de

proleterler kardeş ve eşittir. Ne kendi üstünde ne de kendi altında kişisel irade ve ayrıcalığı anlamaz, kabullenmez. Uymak zorunda olduğu tek irade fabrikada kollektif üretimin, mücadelede partinin iradesidir.

Proletaryanın sınıf mücadelesinin ilk bebeklik evresinin ürünü olan tekkelerde *“bazı düşünürler toplumsal karşılıkları eleştiriyorlar ve işçi yığınlarına, kabul etmekten, yaymaktan ve uygulamaya koymaktan başka bir şey bırakmayan hayali çözümler öneriyorlar”* dı. (age.)

Komünist partiyi, sadece aydınlardan oluşmuş, yönetici bir “profesyonel devrimci çekirdek”le, yönetilen, sıradan işçilerden oluşmuş ikinci sınıf üyelerin, emirleri “kabul eden ve uygulayan” üyelerin oluşturduğunu düşünebilmek, ancak bir tekke müridinin, bir küçük-burjuva hamkafalılığının ürünü olabilir. Yoksa Marksizmden az buçuk nasibini almış, aklıbaşında bir devrimcinin, bu tür hayallerle uğraşmaya ne ihtiyacı, ne zamanı vardır.

Hiç unutmamamız gereken bir şey, yoldan şaşmaya karşı en önemli güvencelerden biri, sınıfa öğretmemiz gerekenin yanısıra sınıftan öğrenmemiz gerekenin de bulunduğudur. Hem öğretmen hem öğrenci olmasını öğrenmeyen iyi bir komünist olmaz. Bir komünistin en büyük erdemlerinden biri gönlü büyüklük değil, yüce gönüllülüktür.

İçimizden ve çevremizden, bütün aydın kibirliliğini temizlemek, yeni döneme daha fazla işçileşerek girebilmek için mücadele, daha fazla mücadele...

Zafer, savaşılan proletaryanıdır. Yaşasın proleter sosyalizmi!

Ayşe AYDIN

Speküstasyon değil, devrimci müdahale

Hareketin son birbuçuk yıllık tıkanıklığının nedenlerini tartıştığımız bu aşamada, önümüzde “şıracının şahidi bozacıdır” deyimini çağrıştıran iki metin var. Adil imzalı “*Aydın Oportünizmi Ve Sorunlarımız Üzerine*” ve Nesimi imzalı “*Gerçeğimiz Olan Bunalım Somut Gerçeklerimiz Gözardı Edilerek Aşılamaz*” başlıklı metinler.

Komünist bir sorumluluk duygusundan yoksun, tutulan bir çetele ve speküstasyona dayanan bu metinlerin ilerletici hiç bir özelliği yoktur. İşçi sınıfı temeline oturmuş bir parti deyip bunu yadsıyan, EKİM deyip EKİM adına kamuoyuna söylenen herşeyi “içtenlikten yoksun boş sözkalıbı” ilan eden, “oportünizm” deyip bunun alasını yapan, “aydın oportünizmi” deyip yazılarında “genel propaganda-ajıtasyon” dışında hareketin eylem hattıyla ilgili bir tek satır yazamayan, M. Çulhaoğlu’nun bugünkü önermelerinden başka bir şey sunamayan, kendi geri anlayışlarını harekete mal ederek saldırıya geçen bu eğilim sahiplerinin bir tek amacı var: uydurarak önyargı oluşturmak. Sonra da bu önyargıdan fayda-

lanarak hareketin temelini dinamitlemek.

Karşılıklı birbirlerine şahitlik yaptıklarına, farklı cümlelerle ifade etmiş olsalar da ortak bakış sunduklarına ve bugüne kadar biri diğerinin yazdığına karşı bir tek cümle söylemediğine göre, ayrı ayrı ele alıp cevaplamak yerine ikisini ortak cevaplamak daha doğru olacaktır. Ayrıca yazılı beyan etmemiş olsalar bile sözlü tartışmalarda metinlere katıldıklarını zaten söylüyorlar.

Adil ve Nesimi yoldaşlar “kuşku düşüncenin ebesidir” mantığıyla yola çıkmışlar, öncelikle Cihan yoldaş şahsında kuşku ve güvensizlik yayılmaya çalışılmış, ardından da nasılsa örgüt kadrolarının yoldan çıkması mümkün hale gelir mantığı bu iki yoldaşın yolgöstericisi olmuştur.

Ama yazık ki bu yalnızca yoldaşların EKİM gerçeğine yabancılıklarının bir kanıtıdır. Mayanın tuttuğunun ve yoldan çıkmanın artık mümkün olmadığına bile farkında değiller. Kendilerinin son bir yıllık eğilimlerinin bu örgüt kadrolarını hiç de etkilemediğinin farkına varabilmeleri için EKİM sayfalarına bakmaları yeterdi. Henüz bir kaç aylık EKİM taraftarı olan M. Köylü gençlerin bile nasıl da dergi sayfalarında harekete sahip çıktıklarının bile farkında değiller. Onlar kendi hayal dünyalarında kurdukları şatoda Cihan'ın ve EKİM'in “başını” nasıl yiyecekleri hesaplarıyla meşguller. “Geniş bakan örgüt kadrolarının” nasıl da kendi peşlerinde koşmaya can attıkları ham hayali içindeler.

5 yıldır bu hareketin başındaki kadrolardan biri olan Nesimi, harekete “ideolojik katkı” yaptığı iddiasındaki ve 4 yıldır politik ve örgütsel faaliyetin başında olan Adil yoldaşlar, eserlerine bakarak devrimci vicdan muhasebesi yapacaklarına, hareketten uzaklaşmalarına önayak oldukları işçilerin durumu karşısında “görüyor musunuz, bu aşamada işçiden devrimci çıkmaz” diyerek adeta sevinç naraları atıyorlar.

Hareketten koparak hızla devrimden uzaklaşanların bugün Alman burjuva devletine sığındıklarını acı bir tecrübe olarak gözönüne alacaklarına, onların Cihan'a karşı kullanarak eskittikleri ve geline yerde kullandıkları için pişmanlık bile duydukları paslanmış silahlara sarılıyorlar. “Yazıklar olsun!” demenin dışında bir şey gelmiyor elimizden. (...)

Ne bu yazılardaki düzey bir komünistin düzeyidir, ne de yöntemi komünistçedir. Oportünist manevralarla sorunların ve sorumluluklarının nedenlerinden kaçmaya çalışanların doğal olarak seçebilecekleri bir başka yöntem de yoktu.

Yoldaşların açtığı platformun sağlıksızlığının farkındayım. Ne var ki her şeyi çamura bulamayıcı marifet sayan Adil ve Nesimi yoldaşın söylediklerini ve yazdıklarını görmezlikten gelmek sorumluca olmaz.

“Aydın Oportünizmi ve Sorunlarımız Üzerine” yazısı “eğer tartışma ortamı zedelenmez ve oldu bittiye getirilmezse” cümlesiyle başlamış. Nesimi yoldaşın da paylaştığı bu cümleyle kastedilen şudur: Nesimi ve Adil her şeyi sınırsızca ve fütursuzca söyleyecek. Kimse buna tutum almayacak. Örgüt müdahale gücü ortaya koymayacak ve yoldaşlar süresiz tartışacaklar.

Eleştiri ve ajitasyon özgürlüğü devrimci bir örgüt yaşamının doğal kurallarındandır. Bu olmadıkça sorunların tüm boyutlarıyla görülmesi, fikri canlılığın ve üretimin süreklileştirilmesi, eksiklikler ve yetersizliklerin görülerek düzeltilip ileriye yol alınması, devrimci bir örgütü yolundan alıkoyan ya da bozmaya çalışan düşünce ve unsurların etkisizleştirilmesi düşünülemez. Ne var ki, kuralsız, kaidesiz ajitasyon ve eleştiri özgürlüğü yoktur. Marksist-leninist bir harekette eleştiri özgürlüğü, programatik görüşlerin temelini teşkil eden ideolojik-teorik görüşler çerçevesine, bu görüşlerin ilkelerine bağlı kalınmak koşuluna bağlıdır. Bu temel üzerindedir ki 1905 Bolşevik Kongresi’nde alınan karar şudur: *“Azınlık parti tüzüğü güvencesiyle görüşlerini savunup ideolojik savaşım yürütme hakkına sahiptir. Yeter ki tartışmalar ve farklılıklar örgütsüzlüğe yolaçmasın... güçlerimizi bölmesin, otokrasiye ve kapitalistlere karşı uyumlu savaşım engellenmesin.”*

Eğer yoldaşların “tartışma ortamı zedelenmezse” düşüncesiyle ifade ettikleri şey bu çerçevede olgun bir tartışma yürütmek olsaydı, kuşkusuz buna diyeceğimiz olmazdı. Ama onlar daha baştan önyargı oluşturmayı kafalarına koydukları için, örgütümüzde özgürce tartışma ortamı olmadığı mesajını vermek için bunu peşinen söylemeyi gerekli görüyorlar.

Fiili örgütsel görevlerim I. Genel Konferans’la başlasa bile

iki yıldır bu hareketin içindeyim ve beş yıldır yakın temas içindeyim. Giderek birilerinin politik malzeme haline getirdiği bu argümanların hiç bir doğruluk payı yoktur. Düşüncelerini rahatça söyleme imkanı herkesin var. Harekete sonradan katılmış biri olarak her türlü eleştiri özgürlüğünü ben (bunun diğer örneği Mesut yoldaştır) rahatlıkla kullanıyorum da acaba kimi yoldaşlar niye kullanamadıklarını ifade ediyorlar. Çünkü kendileri her türlü eleştiri yapma hakkına sahip olduklarına inanırlar ama Cihan yoldaşın eleştirileri karşısında “dizleri titrer”. Cihan yoldaşın eleştirileri “terör” olur. Fikri şiddete bu denli dayanıksız olanlar, Cihan yoldaşın üslubuna bakacaklarına, dönüp fikirlerinin sağlamlığına ve bunları savunma cesareti gösterip göstermediklerine baksınlar.

Herşey bir yana, EKİM’in ideolojik platformunun reddi anlamına gelecek içerik taşıyan mektupları bile bu örgütün tüm kadrolarına gidiyor. İstedikleri yoldaşa gidip tartışıyorlar. Ama yine de bir kuşku yaratmaya çalışmaktan geri durmazlar.

Aslında yoldaşların istediği şudur: Kendileri her türlü yıkıcılığı, spekülasyonu, hizip çalışmasını yapacaklar, ama kimse müdahale etmeyecek. (...)

Adil ve Nesimi yoldaşların bir dilekleri var. “Eylem birliğini zaafa uğratan yaklaşım ve davranışların ortaya çıkarılarak mahkum edilmesi”. Güzel! Bu örgütün bir kez daha aynı talihsiz durumla karşılaşmaması için bunu yapması zorunlu. Ancak bir şartla; doğru ve bütünlüklü değerlendirerek faturanın yalnızca başkalarına kesilmesi için “MK üyeleri (politik örgütsel görevlerle sorumlu kesimi kastediliyor-Nadir) azami bir çaba içerisinde günlük görevlerini yerine getirmeye çalışmıştır” yollu sorumluluğu dışına atan peşin bir hesabın içine girmeden.

Adil yoldaşın mektubunda yeralan, keza Nesimi yoldaşça da arzulanan bu davete uyuyoruz ve “sağduyulu örgüt kadrosu” olarak gerçeği yazıyoruz.

Konferans sonrası önderlikten “eylem birliğini” bozmadım, görevlerimi yaptım diyebilecek son yoldaş Adil yoldaştır. Neden?

Adil yoldaş görev paylaşımının yapıldığı MK’nın ilk toplantısının hemen ardından ve MK üyelerinin bir bölümünün

görev yerlerine döndüğü bir sırada maraza çıkarmış, örgüt sekreteri de dahil olmak üzere bazı MK üyelerine “görevim belli değil, şimdi ben ne yapacağım?” diyebilmiştir. Oysa görevleri belli ve nettir. 1) İdeolojik-teorik sorunlarla görevlendirilen MK üyelerinin bir kolu olarak çalışmak, MYO’nun “düzenli ve ihtiyaca cevap verecek tarzda çıkması için örgüt kadrolarının katkılarını sağlamak için özel çaba göstermek 2) Politik-örgütsel sorunlarla görevli MK üyeleriyle kolektifliği sağlamanın yanı sıra, görevlendirildiği üç temel çalışma alanına bakmak (Ankara, Zonguldak, ...).

Toplantıda bunu kabul eden yoldaş, sonradan her iki alanda çalışmasının bir belirsizlik olduğunu iddia ederek ya biri ya diğeri diyebilmiştir. Sorun ilk çıktığı dönemde yoldaşın bu tutumunu eleştirmiştım. (Örgüte sunulmasına gerek görmediğim ilk mektubumda var.)

Gelinen yerde, görevlerim oldukça fazlaydı, bu nedenle belli yetersizlikler yaşandı dese bir nebze olsun yenir cinsten olurdu. Ne diyor? “Azami bir çabayla görevlerimi yerine getirdim” diyor. Bunun tanığı olarak da “sağduyulu örgüt kadroları”nı gösteriyor.

Peki sağduyulu örgüt kadrolarına soruyorum.

1) MK’nın politik-örgütsel görevlerle yükümlü bölümü “görevlerini azami çaba içerisinde yerine getirmeye çalışmış”larsa, yığılan örgütsel sorunlar neyin nesi?

2) MYO’nun yeterli bir işleve sahip olmadığından hep yakındık. Peki MYO’nun işlevli bir merkezi araç olması için bu yoldaşlar ne yaptılar?

3) Örgütte tartışmasız önemli bir yeri olan rapor akışı sağlandı mı?

4) Konferans metinleri çerçevesinde hangi eğitim yapıldı?

5) Merkezi olarak yönlendirilen, sonuçları toplanarak örgütü yeniden eğiten bir faaliyet var mı?

6) Herhangi bir sorunda merkezi olarak yayınlanan bir tek genelge ya da örgüt içi araç var mı?

7) “Mevcut kadroların çeşitli kanallardan, özellikle de popülist siyasal hareketlerden geliyor olması, geçmiş küçük-burjuva anlayış ve alışkanlıklara karşı etkin bir mücadeleyi ve bu mücadele aracılığıyla kadroların ideolojik-sınıfsal zeminimize uygun

dönüştürülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu somut durum aynı zamanda kadrolara yaklaşım konusunda siyasal önderliğe özel bir sorumluluk yüklemektedir.” (Konferans Belgeleri)

Peki bu sorumluluğun yerine getirilmesi için örgüte yazılmış bir tek broşür var mı?

8) Ankara ve Zonguldak iki temel çalışma alanıydı. Adil yoldaşın sorumlu olduğu bu iki temel çalışma alanı tasfiye oldu. Bu yoldaşın ‘91 Nisanı’ndan Ağustosuna (gerçekte 20 Eylül 1991’e -Red.) kadar Ankara ve Zonguldak’a birer kez gittiği ve gittiğinde Ankaralı yoldaşların; “Yoldaşlar niye daha yakın bir önderlik taşımıyorsunuz? Biz yeni devrimcileriz; uzun aralıklarla değil, sık sık gelip sorunlarımızı dinlemeniz gerekir”, dediklerinde, yoldaşın verdiği, ayrıntılara kafanızı takmayın, Lenin de yıllarca Rusya’ya uğramadı ama işler yürüdü, yollu cevap neyi anlatıyor?

Soruları daha fazla uzatmak gerekmiyor. Şimdi “sağduyulu örgüt üyeleri” karar versin. “Eylem ve irade birliğini zaafa uğratan yaklaşım ve davranışların açığa çıkartılarak mahkum edilmesi”. Peki 10 Mayıs 1991 tarihli mektup ne olacak? I. Genel Konferansımızı “darlık, hatta gerilik” olarak tanımlayan 10 Mayıs mektubu hareketin en üst iradesine alınmış bir tutum, yani irade birliğini bozan bir davranış değil mi? Sakın mektubun yazarına havale ederek sıyrılma yoluna gitmeyin. Gelinek yerde mektubu içeriğini de açık savunan Nesimi ve Adil yoldaşlar cevabı net vermeliler. (...)

MK toplantısında kim neyi önerdi?

“Hareketimizde bazı yoldaşlar leninist parti teorisine ve pratiğine büyük bir kuşkuyla yaklaşmaktadır” gibi son derece spekülâtif bir girişten sonra (ki buna ileride değineceğim), Adil yoldaş, “son MK toplantısı ve öncesinde” “parti ve örgüt sorununda yaklaşımlarımızı değiştirmemiz ve gerekli pratik adımları atmamız gerektiği”ni önermiş, ama “MK çoğunluğu” “bazen açıktan bazen oportünist bir şekilde bu görüşleri kabul etmemek” yoluna gitmiştir diyor.

Yılan gibi kıvrılmanın anlamı yok Adil yoldaş. Yalan yanlış

şeyler yazarak başkalarını “oportünist” diye tanıtılabileceğine inanıyorsan gaflet içerisinde. Bu yolu senden önce deneyenler çok çıktı. Çok sopalar sallandı. Ama biri para etti mi?

Son MK toplantısında yaptığınız ve kabul görmeyen o “değerli” önerilerinizi niye doğru ve çıplak yazmıyorsunuz? Yazamazsınız, çünkü Nesimi yoldaşla birlikte skandal peşindesiniz. “Hareketimizde bazı yoldaşlar leninist parti teorisine ve pratiğine büyük kuşkuyla yaklaşıyorlar.” İşte uydurarak önyargı oluşturmak buna denir bay “leninist”.

I. Genel Konferans'ta her sözü aldığınızda “Cihan yoldaşın dediklerine tümüyle katıyorum, iki boyutta ekleme yapmak istiyorum” diyen Adil yoldaş, bugün kalkar konferansta iki farklı çizginin olduğunu yazma cüreti gösterir. Dahası, sağda solda “ben konferansta kendi farklı çizgimin ısrarlı savunusunu yapamadım”, der. Eğer farklı çizgin vardı da savunamayıp “Cihan yoldaşın söylediklerine katılıyorum” dediysen, kim oportünist, söyler misin?

Uydurarak önyargı oluşturmaya, gerçek düşüncelerini gizlemeye ya da sıkıştığı yerde çark etmeye hayır! Fikirlerin özgür ve açık savaşımı!... Görüş farklılıklarının açıkça dile getirilmesi!... Yoğun tartışma ve ikna çabaları!... Eğilimlerin netleşmesi!... İradenin oluşumu!... Tüm bunlara evet!

Ama ayrılıkları gizlemeye, “iki ayrı örgüt anlayışı”, “iki çizgi” deyip “ideolojik ayrılığımız” yok demeye bir kez daha hayır!

“EKİM'in ideolojik çizgisine bir itirazım yok” dedikten sonra, ayrılıkları esas alarak iradeyi ve güveni zayıflatmaya çalışmak, yalnızca dedikodu değil, aynı zamanda skandal peşinde koşup “Lenin'e büyük kuşkuyla bakıyorlar” diyerek tacirlik yapmaya hayır! Bu bir birleştirme ve aşma çabası değil, yıkma yöntemidir. Kişisel benliğine düşkünler, satır aralarında kendilerine yönelik bir şeyler var mı diye kuşkuyla hareket edenler, doğruya kendilerini kapattıkları gibi evhamlılığı da aşamazlar.

Adil yoldaşın geçmişini bilmem. Ama yıllardan beri tanıdığım ve değerleri açısından benim için tartışmasız olan Nesimi yoldaşın böyle şeylere tenezzül etmesi eğer bir anlık esintiye kapılma değilse, insanın içini burkan tümüyle yeni bir durumdur.

Eğer “bazı yoldaşlar Bolşevik Parti tarihinden bir çok yönüyle alınacak ders var diyorlar” diye yazsalar, evet böyledir der geçerdik. Zira Leninizm bir dogma, bir kalıplar yığını değil, bilimsel bir dünya görüşü olarak eylem kılavuzudur. Leninizmi anlamak öncelikle tarihsel toplumsal koşulları anlamak ve bu koşulların dayattığı görevleri görebilmektir.

Lenin’in parti teorisine kuşkuyla bakmak, leninist devrim teorisine kuşkuyla bakmaktır. Lenin’in devrim teorisine kuşkuyla bakanlar ise maalesef “bazı yoldaşlar” değil, Adil ve Nesimi yoldaşlardır. Çünkü tümüyle leninist devrim teorisini rehber edinerek bugüne gelen EKİM’e, bu devrim teorisinin yansıması olan sınıf temeline dayalı örgüt yaklaşımını terkederek “sınıf kökeninden bağımsız profesyoneller örgütü” modeli önerenler bu yoldaşlardır.

Son MK toplantısındaki önerilere gelince.

Adil ve Nesimi yoldaşlar bir kez daha gerçeği çarpıtmışlar. Önerilerini doğrudan ve açık yazma yerine, laf yuvarlayarak gerçeği bulandırma yoluna gitmişlerdir. Bunu iki örnekle özetledikten sonra, yoldaşların çarpık bilgilendirmeleri üzerine değil de, gerçek önerilerinin ne olduğunu açalım.

“b) Bütün üye ve üye adaylarının (özel istisnalar hariç) harekete bağlı hücre ve gruplarda yer alması gerektiği savunuldu.” {Adil’in yazısı} Bu noktada tartışma, yoldaşların pratiğine yöneltilen eleştirilerden ibarettir. Evet Adil ve Nesimi yoldaşlar, örgüte üye ve aday üye almışlardır, ama bunların ne organları, ne de komiteleri olmuştur. Bu durumu eleştirme şerefi ise bu yoldaşlara değil, dışındakilere aittir.

“e) Hareketin yukarıda belirtilen özelliklerde bir gizli örgüt temelinde güçlü bir açık çalışma ekibi oluşturması.” {aynı yazı}

Yoldaş yine lafı yuvarlamış, gerçek önerisini gizlemiştir. Böylelikle diğer MK üyelerini zan altında bırakmaya çalışmıştır. Yoldaşın önerisi şudur: Şimdilik fabrikalarda gizli çekirdek yaratamayız. İşe fabrika çevrelerinde ya da işçilerin yoğun oturduğu mekanlarda dernek kurmakla başlayalım. Örneğin, “Tersane İşçileri Birleşme ve Dayanışma Derneği” gibi! Bunları son MK toplantı tutanağı geldiğinde tüm yoldaşlar görecektir. Ter-

sanelerde “dayanışma derneği” ile işe başlamanın yanında “Türkiye sol hareketine çağrı yaparak HEP’i Türkiye devrim partisine dönüştürme” önerisini yanına ekleyin, o zaman Adil yoldaşın bizi, demokratik küçük-burjuva akımların ya da marksist geçinen burjuva aydın çevrelerin düştüğü düzene entegre olma suçuna ortak olmaya çağırdığını, en azından ulusal demokratik bir hareketin kuyrukçuluğuna davet ettiğini görürsünüz.

Lenin’i anımsamamak mümkün olmuyor:

“Kaynaşmış bir grup halinde, sarp ve zorlu bir yolda, birbirimizin ellerine sıkı sıkıya sarılmış olarak ilerliyoruz. Düşman tarafından her yandan sarılmış durumdayız ve bunların ateşi altında hemen hemen hiç durmadan ilerlemek zorundayız. Özgürce benimsediğimiz bir kararla, düşmanla savaşmak amacıyla, daha başında kendimizi tek başına bir grup olarak ayırdığımız için ve uzlaşma yolu yerine savaşım yolunu seçmiş olduğumuz için, bizi suçlayan kimselerin bulunduğu yanımızdaki bataklığa çekilmemek amacıyla birleşmiş bulunuyoruz. Ve şimdi aramızdan bazıları şöyle bağırmağa başlıyorlar: Gelin bataklığa gidelim! Ve onları ayıplamaya başladığımız zaman da, karşılıkları şu oluyor: Ne geri insanlarsınız! Sizi daha iyi bir yola çağırma özgürlüğünü bize tanımamaktan utanmıyor musunuz! Evet beyler! Yalnızca bizi çağırmakta değil, istediğiniz yere, hatta bataklığa bile gitmekte özgürsünüz. Aslında bize göre sizin gerçek yeriniz bataklıktır. Oraya ulaşmanız için size her türlü yardımı yapmaya hazırız. Yeterki ellerimizi bırakın, yakamıza yapışmayın ve o büyük özgürlük sözcüğünü kirletmeyin, çünkü biz de dilediğimiz yere gitmekte ‘özgürüz’; yalnızca bataklığa karşı değil, yüzlerini bataklığa doğru çevirenlere karşı da savaşmakta özgürüz!” (Ne Yapmalı, s. 17)

Tersanelerde dernek kurmakta, sol hareketle birlikte, “HEP’te hep beraber” olmakta Adil yoldaş özgürdür! Ama Adil yoldaş bizim de doğru bildiğimiz gibi davranma özgürlüğümüzü tanımalıdır. Bize açık bir tasfiye çağrısı olan yoldaşın önerileri kabul edilmedi diye hırçınlaşmasının anlamı yoktur.

Tasfiyecilik, kökü derinlerde olan toplumsal bir olgudur. “Liberal burjuvazinin karşı-devrimci ruh haliyle” “demokratik

küçük-burjuvadaki dağılma ve parçalanmayla” ayrılmaz biçimde bağlıdır.

İşçi sınıfı hareketinin derinliklerine kök salmış, sınıfın bağrında gizli bir temelde inşa edilmiş bir gizli örgüt olmadan sözümona darlığı ve kısırlığı kırarak geniş işçi örgütlerinin yolunu açma girişimi, ihtilalci proletarya hareketinin maneviyatını bozmak, onu alttan kundaklayarak devirmeye çalışmaktır.

İhtilalci bir konuma sahip bir işçi sınıfı genelkurmayı olmadan, ne geniş işçi örgütleri (dernek saçmalığını bir yana bırakın) doğru temelde kurulabilir, ne de kurulmuş olsa bile işlevli hale getirilebilir. Örneğin sendikalar geniş işçi örgütleridir. Öncelikle iktidar mücadelesinde işlevli hale getirmek gerekiyor. Oysa bugünkü haliyle bu geniş işçi örgütleri, sendikalar işlevli hale getirilemiyor.

Demek ki güçsüzlük duygusu ve muhalefet ruhu, insanı bir an önce nasıl güç olabilirim hevesine sürükleyerek, gerçek kuvveti, politikleşmiş işçi hareketinin gücünü görme yeteneğinden alıkoymuyor.

Şimdi Adil yoldaşın son MK toplantısında önerdiği ve MK’nın çoğunluğunca kabul görmeyen, ama Nesimi yoldaşın bazen açık bazen de sessiz kalarak onayladığı önerilerine gelelim.

1) Hareketin kadrolarının sınıfsal kökeninin şu an bizim için özel önem taşımadığı, sınıf kökeninden bağımsız profesyoneller örgütü.

2) MYO’nun ideolojik önderlikten (somut olarak Cihan yoldaştan) kopartılarak yurtiçine taşınması.

3) Hareketin önündeki teorik görevlere ilişkin olarak tarihsel sorunlar, bugünün dünya kapitalist sistemi, Türkiye’nin toplumsal sistemi, devrim ve parti sorunu vb. temel konuları bir yana bırakarak, güncel pratik ihtiyaçlara cevap verecek bir teorik çaba. (Ne demekse?!)

4) Profesyonel devrimci çekirdek önerisi çerçevesinde örgüt kadrolarını kadro ve kadro olmayan üyeler diye ayırarak kadroların bir çekirdek olarak profesyonel (geçimi örgütçe karşılanan) olarak örgütlenmesi. (Adil yoldaşın bu yollu önerisi konferansta da tartışılmış ve mahkum edilmişti.)

5) Türkiye soluyla birlikte HEP'te yer alarak HEP'in bünyesinde radikal sol potansiyeli birleştirmeye çalışmak.

6) Açık alanı kendi içinde bir örgüt olarak merkezileştirerek bir tür açık parti örgütlenmesinin yaratılması.

7) İşçi sınıfına yönelik çalışmada öncelikle gizli çekirdeklerin değil, dernek kurma faaliyetine girişilmesi. Somut olarak, "Tersane İşçileri Birleşme ve Dayanışma Derneği"!

Nesimi yoldaşın da desteğini verdiği Adil yoldaşın MK çoğunluğunca kabul görmeyen değerli önerileri bunlardı.

Başkasını oportünistlik, ikiye bölme ve kişiliksizlikle suçlayan Adil yoldaş bu önerilerini yazma cesareti gösteremez. Neden mi? Çünkü "sağduyu sahibi örgüt üyeleri" bu çıplaklıkta sorunu görürlerse, bunun peşinen EKİM'in reddi anlamına geleceğini anlarlar. Dahası, Adil yoldaş fikri acizlik içindedir ve fikirlerine güvenmemektedir. Zira bu fikirler toplamının ifade ettiği sistemle, iki de bir "leninist" diyerek "leninist" olduğunu zanneden Adil yoldaşın aslında bizi geriye, halkçılığa-DHB sistemine çağırdığı anlaşılacaktır.

Bu önerilerde hiç bir yenilik ve ilerilik yoktur. Bugünün sol hareketine bakın, sol hareketin tümü bu sistemin içinde debeleniyor, ama giderek tasfiye ya da düzene entegre olmaktan kurtulamıyor.

Parti, sosyalizm ile sınıf hareketinin örgütlü birliğidir. İşçi sınıfı bilimsel sosyalizmde felsefi temellerini, bilimsel sosyalizm ise işçi sınıfında toplumsal maddi silahlarını bulur. Bu temel ve özlü tanım, leninist partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğini içiçe vurgulamaktadır. Bu nedenle partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğinin birbirinden koparılamayacağına ilişkin düşünce bir marksist için temel önemde ilkesel bir sorundur.

EKİM, gelişme süreci olarak ele alındığında marksist-leninist kavrayışa dayanan net bir ideolojik kimlik ve bu kimliğin kendi maddi silahlarıyla kuşandıracığı marksist-leninist bir harekettir.

Beş yıllık süreçte ideolojik gelişmenin yanısıra yavaş gelişse de politik ve örgütsel cephede de önemli adımlar atmış, örgütsel omurgayı oturtacak ilk birikimi sağlamıştır. Düne göre bugün daha ileri bir mevzide, ama partileşme sürecinin yine de ilk

adımlarındadır. Bu süreç birbirinden kopmaz bağlarla bağlı içiçe geçmiş bir ideolojik, politik ve örgütsel gelişme sürecidir. Politik ve örgütsel gelişmeden kopartılmış bir teorik gelişme oportünizm, aydın akademizmi gibi yozlaşma akibetiyle karşılaşacağı gibi, teorik gelişme ve etkinleşme çabası üzerine oturmayan bir politik ve örgütsel gelişme ise devrimci sınıfla birleşme, sınıfın devrimci ihtiyaçlarına cevap verme ve geleceği kucaklamaktan yoksun kalacaktır.

EKİM, henüz teorik sorunların ağırlıkta olduğu bir öncü müfreze durumundadır. Partileşme sürecinin bu aşamasında, parti programı ve temel taktik ilkeleri, marksist-leninist bir teorik gelişme ve derinleşme, bu temel üzerinde sağlam bir ideolojik kimlik oluşturma sürecinin ürünü olacaktır. Programını ve temel taktiklerini belirlememiş bir hareketin işçi sınıfına dayalı bir öncü partiyi yaratması da mümkün değildir.

Ancak bu tek yanlı bir süreç değil, beraberinde politik ve örgütsel gelişmeyi de sağlayan bütünlüklü bir süreç olmak zorundadır.

Şimdi ilk birikimini sağlamış bir hareket olarak EKİM, politik ve örgütsel çabanın esasını sınıf hareketiyle bağ kurmak ve örgütsel gelişmeyi sınıf temeline oturtmak göreviyle karşı karşıyadır.

“Partileşmeye yönelik politik ve örgütsel çabanın esası sınıf hareketiyle bağ kurmak, sınıfın ileri unsurlarını sosyalizme kazanmak ve sınıfın öncü kesimi olarak örgütlemektir. Bunun yanı sıra, bu sürece tabi bir biçimde, devrimci hareket içinde değişik grupların bünyesinde dağınık duran marksist potansiyeli ayırtmak ve ihtilalci sınıf partisi çatısı altında birleştirmektir.”

I. Genel Konferans belgelerimiz partileşme sürecinde politik ve örgütsel gelişmenin hedefini böyle belirlemiştir.

Marksist-leninist bir ideolojinin maddi toplumsal kuvvetlerini işçi sınıfı içerisinde bulacağı işin tabiatı gereğidir. Soruna böyle bakmayanlar marksist-leninist olmadıkları gibi marksist-leninist ideolojiyi maddi toplumsal temeli olan işçi sınıfından kopararak yozlaştırmaya çalışanlardır da.

“Bugün burjuvazinin karşısında duran bütün sınıflardan

yalnuzca proletarya, gerçekten devrimci bir sınıftır. Öteki sınıflar modern sanayi karşısında çürümekte, sonradan ortadan kaybolmaktadırlar.” (Manifesto)

“Günümüze dek bütün toplumların tarihi sınıf savaşimleri tarihi” ise gelecekte tarihi yazacak olan da sınıflar arası mücadele olacaktır.

Tarihsel materyalizmi doğru kavrayan her marksist-leninist hareket, doğal ve kaçınılmaz olarak, içerisinde yaşadığı toplumu oluşturan sınıflara göre stratejik ve taktik hattını tayin eder.

Kısacası marksist-leninist bir ideolojik hatta sahip EKİM’in stratejik ve taktik yönelimi de proletaryaya, gerçekten devrimci tek sınıfa yönelmek zorundadır.

Son birbuçuk yılını kaybeden bir hareket olarak EKİM’i halkçı hareketlerden ayıran en kritik nokta, diyalektik yöntem ve materyalist bakışı sınıflar arası ilişki ve çelişkide doğru kullanılarak işçi sınıfının bilimsel bakışına, proleter sosyalist bakışa ulaşmasıdır. Bu yöntem ve bakışaşıısından her sapma EKİM’den, doğal olarak da Marksizm-Leninizmden uzaklaşma demektir.

* * *

Nesimi ve Adil yoldaşların EKİM kadrolarının önüne sürdükleri bir sistem var. EKİM’in 5 yıllık pratiğini kendilerince değerlendiren bu yoldaşlar, çıkarttıkları sonuçlardan hareketle bize şunu söylüyorlar:

“Örgüt ve politika pratiğimiz esas olarak çizgimizin gerçekleşmiş şeklidir.” “Kan uyuşmazlığı değil, tam bir kan uyumu vardır.” Hareket baştan bu yana “hep fabrikaları temel aldı.” Öncelikle ve acilen “sınıf kökeninden bağımsız profesyonel devrimcilerden oluşan bir örgüt” yaratalım, sonra gider sınıf temeline kavuşuruz. Fabrika temeline dayalı bir örgüt hayal etmeyin. 5 yıldır uğraşıyoruz ama yaratamadık. Çünkü bu bakışaşıısı “uvriyerizm”dir. Fabrika hücreleri kurabileceğinizi zannediyorsanız gaflet içindesiniz. Çünkü; 1.“ideolojik hattı, programı ve temel taktikleri belirlenmiş, yönü sınıfa dönük (yönü sınıfa dönük!- vurguya dikkat -Nadir) sürekli, sistemli bir politik etkinlik kapasitesine sahip

bir devrimciler örgütü" 2. "yaygın, güçlü ve radikal (siyahlar benim) bir sınıf hareketi." Bu ikisi birarada olmadıkça fabrika hücresi oluşamaz, oluşsa bile *"kısmi, göreceli ve büyük ölçüde işlevsiz olması kaçınılmazdır."* *"Düzen karşıtı politika yapmak"* istiyorsanız *"sınıf temelinden bağımsız bir profesyonel devrimciler örgütü"* kurun. Gerisi kendiliğinden gelir! Böylelikle bu yoldaşlar bir kehanette de bulunuyorlar. *"Komünist bir siyasal sınıf örgütü"* yaratmayı hedefledikçe EKİM yüz sene daha geçse bir arpa boyu yol alamaz.

Komünist bir insan Nesimi ve Adil yoldaşların bu yazılarını okudukça şu soruyu sormadan edemiyor. Bu yoldaşlar neden TDKP ve DHB'den ayrıldılar? Geldikleri yerin teoride ve politikada TDKP ve DHB'nin bile gerisinde olduğunu görmüyorlar mı?

Öncelikle bir soruna açıklık getirmek gerekiyor...

Nesimi ve Adil yoldaşlar *"politika ve örgüt pratiğimiz esas olarak çizgimizin gerçekleşmiş şeklidir"*, diyorlar.

Az çok duyarlı ve bilinçli her yoldaş politik ve örgütsel perspektiflerimizin ne olup olmadığını ve yaşanan sorunlarımızın hiç de bu perspektiflerin uygulanması sürecinde ortaya çıkmadığını bilir.

Bu hareketin önderliğinin son 1,5 yılı kaybettiği tespiti yoldaşlarca da paylaşıyor. Peki kendi perspektiflerini yaşama geçirmediğinden son 1,5 yılı kaybeden bir hareketin teorisi ile pratiği arasındaki uyumdan nasıl sözedilebilir?

Konferans metinleri bu hareketin son 1,5 yılına yön vermesi gereken metinlerdi. Bunların hangisine uygun davranıldı, yaşama geçirilmeye çalışıldı? (...)

Yukarıda kısaca değinmiştim, küçük-burjuva sosyalizminden ideolojik bir kopuşla ileri çıkan bir hareket, kendi niteliğine uygun kadroyu, çizgisinin doğasına uygun bir politik çaba içerisinde çıkartabilir. Eğer geçmiş bir marksist-leninist miras ve o mirasın bıraktığı kadro birikimi yoksa, bu hiç bir yerde hazır kadro bulamayacağı anlamına gelir. I. Genel Konferansımızda bu konuda anlamlı tartışmalar yapıldı ve bu konferans metinlerinde işlendi.

Eğer bugün kadrolardan kaynaklanan bir dizi problem

tartışabiliyorsak, eğer birçok kadro yetersiz de olsa son bir yıllık faaliyetimiz içerisinde bocalamış ise, önderlik boşluğu, eğitim yetersizliği vb. yanı sıra dönüp bu tip yoldaşların harekete katılım koşullarına da bakmak gerekiyor. Programatik tartışmalardan hareketle ikna edilen insanlara hemen kadro muamelesi yaptın mı hem o insanlara ilişkin görevlerini ihmal etmiş olursun, hem de hazır olmadığı için perspektiflerine uygun çalışmada zorlanır. Başarısız kalır. Başarısızlık moral bozukluğuna, bu da atalete iter. Sonuçta aslında henüz potansiyel kadro olan bu insan örgütte kendine yer bulamamış, yerini kopup geldiği düzende aramaya yönelmiştir.

Oturmuş, mekanizmaları işleyen, kendini politik yaşamın içinde cazip kılan bir örgütte, bu tip zayıf insanlar ya hızla kendini aşma imkanı bularak hareketle bütünleşir, ya da örgüt otoritesi ve mekanizması böylelerini etkisiz bırakır, giderek arınır.

Oysa EKİM yeni bir harekettir. Devraldığı bir mirası olmadığı gibi, oturmuş, işleyen bir örgütsel mekanizması da var edilememiştir. Böyle olunca potansiyeller ihtiyacın dayatmasıyla ya da bakışlardaki sakatlıktan dolayı kadro muamelesine tabi tutularak sorumluluk yüklenmiş, ama sorumluluklar orta yerde kalakalmıştır. Henüz orturmamış bir örgütte köşe taşları olarak yerleştirilen bu insanlar giderek dağıtıcı bir rol oynamıştır. (...)

Öncesi bir yana, ilk defa ciddi düzeyde bir örgütsel omurgaya oturabileceğimiz, örgütü varedebileceğimiz son 1,5 yıllık pratiğe bakınız. Daha öncesine uzanarak, işin içinden sıyrılmaya çalışmayınız. Çünkü bu hareket iradesini ve misyonunu ilk defa ve net olarak konferansta ortaya koydu. Geline yerde "geriliğe, hatta darlığa" mahkum ederek, "seminer" diye tanımladığınız konferansta ortaya çıkan önderlik düzeyini ve bu düzeyin öngördükleri ile son 1,5 yıllık pratiğimizi değerlendirin. Orada örgüt ve politika pratiğimizin çizimize uygun olup olmadığını görürsünüz. Eğer bu hareketteki emeğinize, devrim davasına karşı sorumlusanız, "misyon duygusu" denen şeyin bir sataşma mı, yoksa konferansın bu hareketi tanımlaması mı olduğunu görürsünüz. Bu bakış, esiri haline geldiğiniz önyargılardan kurtararak, işi, konumu ne olursa olsun bir bireyin yanlış yaklaşımları üzerinden herşeyi izah etme

darlığı ve kısırlığından kurtaracaktır sizi.

Gelelim "kan uyumsuzluğu" tespitine. Hareketin mevcut teorisini gelinen yerde "güzel ama içi boş laf yığını" diye tanımlayan sizler, nasıl olur da buna itiraz etme gerekliliğini duyarsınız? Pratiğin başındaki sizler eğer bu teorik önermelere uygun davranmayı "boş bir çaba" olarak değerlendiriyorsanız, bu peşinen tespitin kendisini onaylamak demektir. Eğer sizi rahatsız eden "ideolojik zayıflık" tespiti ise, ideolojik güçlülüğünüze inanıyorsanız, bunu ideolojik farklılık ya da ayrılık diye tanımlayın.

Ama hayır, çok "kişilikli" olduğuna inanan bu yoldaşlar iş başkasına gelince kişilik tartışması yapma hakkını kendinde görürler, ama ortaya koydukları platformu "bolşevik", konferans metinlerinde ifadesini bulan hareketin bakış açısının ürünü (isterseniz bunu da sizin konferansta sözü aldığınızda "katılıyorum" dediğiniz I. Konferansın önderliğinin metinleri diyelim). "*Değerlendirme ve Kararları*", bu metinlere ruhunu veren Cihan'ın konuşmalarını "menşevik", "kendiliğindenci", "uvriyerist" olarak tanımlarlar, ama yine de bunu bir ayrı ideolojik platform olarak ilan etme gücünü kendinde görmezler. Peki nerde kaldı sizin "kişilikli" tutumunuz? Bu yoldaşlar ya kendilerini "bilge" alemi "cahil" görüyorlar, ya da ne söylediklerinin farkında değiller. (...)

Başkasına "kişilik" öğretmenliği yapan bu yoldaşlara bir çağrım olacak. Oportünist kıvırtmalara paydos! Ya ortaya koymaya çalıştığınız platformu cesaretle bütün sonuçlarına götürerek bunu hiç değilse örgüt kamuoyu önünde açıkça savunun. Ya da başkalarına sataşarak "dergah şefi, C'nin çavuşu, C'nin askerleri" yollu düzeysiz tanımlamalarınızı bir kişilik kompleksinin ürünü olduğunu kabul ederek, ilk defa ciddi bir tartışma atmosferi içerisine girmiş EKİM'i kendi asli sorunlarını tartışmaktan alıkoyma bedbahtlığından kurtulun. Bunu yaptığınızda göreceksiniz ki siz de hareket ve devrim de kazançlı çıkacaktır.

Nesimi ve Adil yoldaşlar Lenin'den aldıkları "feyiz"le ve bir kez daha bizi Lenin'e karşı gelmekle itham etme bedbahtlığı göstererek bir "çıkış yolu" öneriyorlar. Sınıf temeline dayalı örgüt kurmaktan vazgeçin, "*sınıf temelinden bağımsız profesyonel devrimciler örgütü*" kurun, sonra gider sınıfla "bütünleşirsiniz"

diyorlar. Tabi bu arada olduğu kadarıyla faaliyetimizin yönü yine de "sınıfa dönük" olacak.

Önce tartışmayı, sınıf dışından gelen ve EKİM'in ideolojik çizgisini kavrayan, sınıf yönelimimize uygun düşen ve ihtilalci varoluş biçimimize uyum sağlayan kadroları örgüte almayı red ettiği yollu tümüyle uydurma bir suçlamanın, aslında Adil ve Nesimi yoldaşın ilkel bakışları olduğunu hatırlatarak ayrıntılarından kurtaralım. Zira EKİM kadro bileşiminin bugünkü gerçeği, bunun tümüyle hedef saptırıcı ve sözkonusu yoldaşların bir sonraki adımlarının uydurularak yaratılmaya çalışılan dayanağı olduğunu göstermeye yeter. "*Komite üyeleri doğası gereği işçi olacaktır*" {Nesimi} yollu zamanında farkedilmeyen ya da yeterince önemsenerek eleştirilmeyen dar bir bakışın ifadesi olduğu gerçeğine işaret ederek geçelim.

Bir örgütün niteliğini belirleyen eyleminin muhtevasıdır. Peki bu eylemin muhtevası nasıl belli olacaktır? Bunu şöyle tanımlamak mümkündür: 1. Sözkonusu örgütün taşıdığı ideolojik kimlik 2. Bu ideolojik kimliğin kendini gerçeğe dönüştürdüğu maddi toplumsal sınıf temeli.

EKİM, bugün ideolojik kimliğini netleştirmiş (önündeki ideolojik süreçlere ilişkin görevlerin kapsamını tartışma dışı tutuyorum), bu süreç içerisinde politika ve örgüt alanında (tüm eksikliklerine rağmen) önemli mesafeler katetmiş, belli bir kadrosal birikimi sağlamış marksist-leninist bir harekettir. Önünde, ideolojik temelini sağlamlaştıracak ve bu temeldeki gelişmesini teminat altına alacak maddi toplumsal bir sınıf zemininde politika ve örgüt yapısını ideolojik doğasına uygun hale getirme görevi var. Şöyle de ifade vermek mümkün: marksist-leninist bir teorik temele dayanan ideolojisini maddi toplumsal kuvvetlerine kavuşturma sorunuyla yüz yüzedir. Partileşme sürecinin ilk halkası olarak tanımlanabilecek bir süreçte, doğal ve kaçınılmaz olarak yöneleceği tek alan, toplumun en devrimci sınıfı olarak işçi sınıfıdır.

İllegal bir örgütü adım adım kurup yetkinleştirmek görevinin üstesinden ancak sınıf bilinçli işçilere dayanılarak, onların katılımı sağlanarak gelinebilir. Kentin ya da kıyın küçük-burjuva sınıf tabakaları içinde yaratılmış küçük-burjuva sınıf temeline

dayalı bir örgüt ne marksist-leninist olabilir, ne de sınıfı kazanabilecek bir temele oturabilir. Böyle partilere komünist sınıf partisi yaftası asmak denenmiş, ancak yakın tarihimizde somutça yaşandığı gibi, sonuçsuz bir tecrübe olarak kalmış bulunuyor. Önümüzdeki biricik görev: sınıfa, sınıf bilinçli işçilere dayanan, fabrikalarda yaratılmış illegal çekirdekler temeli üzerinde yükselen leninist tipte bir sınıf partisi inşa etmektir.

Henüz bu onurlu görevin ilk adımındayız: Güçlerimizin sınırlı, olanaklarımızın henüz dar olduğu biliniyor. Ne ki, bu gerçeğin kendisi bize güç ve olanaklarımızı en iyi, en verimli, ve en titiz bir biçimde düzenleme sorumluluğu yüklüyor. Güçlerimizi iyi düzenleyerek temel fabrikalara yönelmeliyiz. Bugünden dışardan da olsa kadroları titiz bir şekilde konumlandırarak yaratacağımız fabrika çevreleri ya da gruplarından giderek fabrika hücrelerine ulaşmayı acil bir hedef olarak koymalıyız. Fabrika hücrelerine maddi bir olgu olarak kavuşmamız ise hareketin ve illegal fabrika çevrelerinin yürüteceği faaliyetin niteliği, çapı, derinliği ve sürekliliğine bağlıdır. Fabrikanın taşıdığı potansiyel (eğitim ve kültür düzeyi, politik potansiyel kapasitesi) işçi hareketinin gelişim seyri, toplumsal yaşamın alacağı boyut vb. bu çabamızı olumlu ya da olumsuz etkileyecektir. Ancak her halükarda marksist-leninist bir hareket tabiatı gereği ideolojik silahının maddi kuvvetlerini işçi sınıfı temeline oturarak bulabilecektir.

Bu sürecin kendisi, marksist-leninist hareket sınıf etkisini derinleştirip yaygınlaştırdıkça, kapitalist sömürü düzeninden zarar gören işçi sınıfına yakın güçlerin giderek sınıf hareketi ve sınıf hareketi ile birleşme gücü göstermiş proleter sosyalist hareketin etrafında kümelendirecek, sınıf intiharı yaparak bilimsel sosyalist kavrayışa ulaşan tek tek bireyleri ise komünist örgütün saflarında yerlerini bulacaklardır. Önce sınıfın dışındaki güçleri kazanmayı esas alarak sınıfı kazanmayı hedeflemek, ideolojik bakış açısındaki çarpıklık bir yana, Nesimi yoldaşın kendi mektubundaki deyişle "Arabayı ata koşmaktır".

Eğer bir hareket gücünü ve dinamizmini işçi sınıfından değil de işçi sınıfı dışındaki toplumsal ara katmanlardan alıyorsa, doğal olarak politik faaliyetinin yönünü, demek oluyor ki eyleminin

muhtevasını, bu ara katmanlara göre tayin edecektir. ...

Peki partileşme sürecinin bu ilk halkasında eğitimcinin, sağlıkçının, PTT görevlisinin, öğrencinin ve kır yoksullarının toplandığı "sağlam dava adamları"ndan oluşan bir örgütle mi işe başlayacağız, yoksa kökleri toprağın derinliklerine inen, gücünü ve dinamizmini sınıf hareketinden ve bu hareketin politikleşmiş öncülerinden alan, profesyonel bir faaliyet yürütme kapasitesine ulaşmış bir örgütle mi? Bir grup komünist olarak temeli nereye atacağız?

Şimdi gelelim "Lenin'in parti teorisine ve pratiğine bazı yoldaşların büyük kuşkuyla baktığı" iddiasına.

Aslında bu tartışmanın kendisi kimin Lenin'in teorisinden ne anladığıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Teoriyi kendi içerisinde alırsın, bütün canlılığı dinamizmi kaybolur. Kalıplara döner, devrimci dinamizmini kaybeder ve sonuçta Kuran-ı Kerim ayetlerine döner. Ama bir de tersi bir yöntem var. Teoriyi tarihsel ve toplumsal koşullarıyla birlikte irdellersin, yaşanmış tarihi tecrübelerle birleştirerek, ondan bugünün ihtiyaçlarına yanıt veren sonuçlar çıkartırsın.

Teoriyi kendi içerisinde ele alarak bir dogma haline getiren Adil ve Nesimi yoldaşların "Lenin'in teori ve pratiğine büyük bir kuşkuyla bakıyorlar" çıkırtkanlığına düşmelerine de şaşmamak gerekiyor.

Lenin'in parti teorisi şudur:

1. Örgütsüz proleterler hiçtir, örgütlü proletarya herşeydir. Bu demektir ki proletaryanın iktidar mücadelesinde örgütten başka bir silahı yoktur. Bu örgütlülüğü sağlayıp iktidar hedefine yönlendirecek araç ise işçi sınıfının genelkurmayı, komünist partisidir. Komünist partisi, işçi sınıfını eğitip örgütleyerek iktidar hedefine yönelten en temel ve vazgeçilmez araçtır.

2. Bu parti ihtilalci bir kimlik taşımak zorundadır. Parti ihtilalin öncüsüdür. Gizli bir temelde ve düzene sığamayacak biçimde örgütlenir. Partiyi çevirip-çevreleyen diğer tüm örgüt birimleri ancak bu gizli temel üzerinde işlevini sürdürebilir.

3. Böylesi bir parti, sınıf temeli üzerinde yükselerek sınıfın bir parçası olmak zorundadır.

Evet bu ilkeler leninist parti teorisinin evrensel ilkeleridir.

Adil ve Nesimi yoldaşlar '75-80 döneminin halkçı' akımlarından aldıkları bir yöntemle Lenin'den alıntı "tırtıklayarak" sözümona EKİM'in Lenin'e yabancı olduğunu iddia etmeye kalkışıyorlar. Oysa, ne Leninizmin zerresini kavramışlar, ne de tarihsel tecrübeden öğrendikleri birşey var. *Ne Yapmalı?*'nin yanına bile yaklaşamamışlar.

Leninist parti teorisinin evrensel ilkeleri dün olduğu gibi, bugün de gerçek komünistlerin yolunu aydınlatmaya devam ediyor.

Şimdi gelelim 1902'de Lenin'in *Ne Yapmalı?* eseri üzerine kopartılmaya çalışılan fırtınaya.

Devrime gebe bir coğrafyada yaşıyoruz. Devrimin temel dinamiği işçi sınıfı. Devrim politikleşmiş işçi sınıfının eseri olacaktır. İşçi sınıfını politikleştirerek iktidara hazırlayacak bir öncü örgütedir duyulan ihtiyaç. Günün en temel ve acil sorunu sınıf adına layık bir ihtilal partisi yaratmaktır.

Adil ve Nesimi yoldaşlar hareketin 5 yıllık pratiğini irdeleyerek bir sonuca varıyorlar. Sonuçta bir öneride bulunuyorlar: Lenin'in 1902'de *Ne Yapmalı?*'da önerdiği "sınıf temelinden bağımsız profesyonel devrimcilerden kurulu örgüt" fikrine sahip çıkarsak bir çözüm buluruz; ama "komünist bir siyasal sınıf örgütü" der ve öncelikli hedef olarak fabrika zemini seçerseniz sorunlarınızı çözemezsiniz.

Lenin'de kalıplara dayalı bir parti modeli yoktur. Bu yüzden 1902'den alınacak ve Türkiye'ye uygulanacak bir model de yoktur.

Leninist partinin ilkelerini evrensel kılan neden olarak da iktidarı almış olması gösterilemez.

Lenin'in partisine tarihsel bir gözle ve diyalektik bir yöntemle bakılabildiği ölçüde bugüne ilişkin işlevli sonuçlar çıkarılabilecektir.

Peki, Lenin'in 1902'sini öneren (ki 1902'deki gerçeğe ayrıca değineceğim) yoldaşlar, neden acaba 1897'de henüz partinin kurulmadığı bir aşamada önerdiklerini, ya da 1905'de, 1910'da, 1912'de, 1917'de ve 1921'de söylediklerini değil de, 1902'de ekonomistlere karşı yazılanları veri alıyorlar? Çünkü yoldaşlar tarihsel perspektiften yoksundur, bir. Leninizmdeki canlılığı kavra-

maktan uzaklar, ideolojik bakışaçıları Lenin'in söylediklerini doğru kavramanın engelidir, iki. Üçüncüsü ise, yalnızca toplumsal ortamın baskısı karşısında değil, örgütsel sorunlarımızın da baskısı altında ezildikleridir. Sorunlarımız karşısındaki çözümsüzlükleri yoldaşları en kolay "çözüm" yoluna itmiştir: Hareketin çizgisini terk!

1897'de, Lenin'in devrimine önderlik ettiği Çarlık Rusya-sı'nda, henüz marksist bir partinin kurulmadığını tarih okuyan her devrimci bilir. Rusya'da marksist hareket henüz embriyonik bir gelişme aşamasındadır ve teorik yüklerin altından yeni yeni kurtulmaktadır. İşte bu koşullarda ve Çarlık Rusyası gibi bir coğrafyada, partiyi yaratmanın ilk adımlarında Lenin'in önerisi şudur:

"Rusya sosyal-demokrasisi çok büyük ve hemen hemen dokunulmamış bir çalışma alanı karşındadır: Rusya işçi sınıfı..."

Sınıf partisini örgütlenme *"çalışmamız, öncelikle ve başlıca fabrika şehir işçilerine yöneliktir. Rusya sosyal-demokrasisi güçlerini dağıtmamalıdır; eylemlerini, sosyal-demokrat fikirlere en yatkın, entellektüel ve politik bakımdan en gelişmiş, sayıları ülkenin büyük politik merkezlerinde yoğunlaşmaları nedeniyle en büyük önemi taşıyan sanayi proletaryasının üzerinde yoğunlaştırmalıdır. Bu yüzden şehirli fabrika işçilerinin arasında kalıcı bir devrimci örgütlenme yaratılması sosyal-demokrasinin önündeki birinci ve en acil görevdir, günümüzde kendimizi bunda oyalanmaya bırakmak büyük akılsızlık olur."* (siyahlar benim)

İnsan bu satırları okuyunca bunların adeta "fabrika hücreleri üzerine söylenecek her söz her çaba havanda su dövmektir" (Nesimi) diyen birini uyarma ihtiyacından doğduğu hissine kapılıyor.

Devam edelim.

"İşçiler arasında örgütlenme ve disiplini geliştirerek onların acil ekonomik ihtiyaçları için mücadele etmelerine ve sermayeden adım adım mevziler kazanmalarına yardım ederek, işçileri politik bakımdan eğiterek, birleşik ve aynı zamanda koşullarımıza uygun bir işçi sınıfı partisi örgütü" (siyahlar benim) *ancak proletaryanın iktidar mücadelesini yönetebilir."*

Bunların Lenin tarafından yazıldığı dönemde de, Rusya

sosyal-demokratlarını sanayi proletaryası dışındaki işçi ve emekçi katmanlara -şehir ve kır emekçilerine- gerekli değeri vermemekle suçlayanlara karşı Lenin; *"Bundan dolayı, Rusya sosyal-demokratlarını darkafalı olmakla, fabrika işçileri uğruna emekçi halk yığınlarına önem vermemeye kalkışmakla suçlayanlar, kesinlikle yanılmaktadırlar. ("İşçi diye diye halkı unuttuk" diyen Nesimi yoldaşa ithaf olunur.) Tersine, proletaryanın ileri kesimi arasında ajitasyon yapmak (hareket genişledikçe) Rusya proletaryasının bütününe harekete geçirmenin en emin ve biricik yoludur."*

Peki hani Lenin "sınıf temelinden bağımsız bir profesyonel devrimci örgüt" savunuyordu. (Hemen belirtelim ki "sınıf temelinden bağımsız bir profesyonel devrimci örgüt" tanımlaması Lenin'de yoktur. Lenin'in bakış açısına da aykırıdır. Lenin adına tırmak içine alınan bu tanımlama bilmeyerek de olsa bir tahrifata dayanıyor). Yoksa Lenin'in örgüt teorisini bu dönem henüz yeterince geliştirmemiş gibi çocukça bir iddiaya mı dayanacaksınız?

1905-1906 devriminin yenilgisinden sonra, Stolipin gericiliği yıllarında, sınıf dışından partiye katılan güçlerin hızla devrim saflarını terkettiği, aydın kesimden kiminin dine yöneldiği, kimininse tasfiyeciliği açık politika haline getirdiği yıllarda, Lenin'in sınıfı vurgu artmıştır. Zira hareketin geriye çekildiği, parti saflarından kaçışın yaşandığı 1907-10 yıllarında parti sürekliliğini fabrikadaki örgütleri aracılığıyla sürdürebilmiştir. Ancak Lenin'in bu vurgusu 1897'den ya da 1902'den bir kopuşu ifade etmiyor. Yalnızca sınıfsal temele yapılan vurgudur ve 1902 ile bir sürekliliği temsil ediyor. Bakış açısı aynı bakış açısıdır. Yönelim aynıdır.

Şimdi gelelim yoldaşları "sınıf temelinden bağımsız profesyonel devrimci örgüt" yorumuna götüren Lenin'in 1902'deki (*Ne Yapmalı?*) "işçiler örgütü ile devrimciler örgütü" ayrımına.

Lenin'in işçiler örgütünden kastı mesleki örgütlerdir. Yani bugünkü adıyla sendikalar. Devrimciler örgütü ise, işçi sınıfının genelkurmayı komünist partisi örgütüdür.

"Bir meslekten devrimciler komitesi kurmak gerekir. Komitenin işçilerden ya da öğrencilerden oluşması önemli değildir. Bunların meslekten devrimci olarak yetiştirmeleri yeterlidir."

İşte yoldaşları "bunlar Lenin'e kuşkuyla bakıyor" çıkırtkanlığına götüren ve "tartışmayı odaklaştıracak"larını ilan ettikleri satırlar bunlardır.

Dikkatli ve sorumlu her okuyucu makalenin tümünü okuduğunda görecektir ki bu yoldaşlar bir kez daha çuvallamışlardır. Ve içerisine girdikleri "sınıf temelinden bağımsız bir profesyonel devrimci örgüt" saplantısı bu yoldaşları gerçeği görmenin çok uzağına götürmüştür.

Birincisi: Lenin'in burada tartıştığı bir örgüt ya da parti değil, partinin herhangi bir komitesidir.

İkincisi: Faaliyetin sürekliliğini taşıyacak devrimci bir örgütün gerekliliğidir.

Üçüncüsü: Ekonomistler, fabrikanın dışından giden her türlü devrimci önderliği yasaklama yoluna gidiyorlar. Gerekçe olarak da dışardan giden öğrencilerin herhangi bir sebeple fabrikaya gitmedikleri dönemlerde işçilerin durgunlaştığını ileri sürüyorlar. Ekonomistlerin bu tutumunu eleştiren Lenin, kötü yöneticileri rededeceğinize siz her türlü yöneticiliği redediyorsunuz. Eğer işçilerin durgunlaşmasını istemiyorsanız "bir devrimciler komitesi kurun, komite üyelerinin işçi ya da öğrenci olması farketmez" der. Bu "sınıf kökeninden bağımsız bir örgüte" ilişkin vurgu değil, devrimci örgüt ihtiyacına yapılan bir vurgudur. RSDİP kongrelerine katılan delegelerin sınıf kökeninden hareketle yoldaşların vardığı bir sonuç var. "Partinin toplumsal kimliği bir süreç sorunudur" (T.Göker); yani nerede görülmüş partinin, başlangıçta sınıf temelinde inşa olduğu. Eldeki verileri ise şunlardır. RSDİP ilk kuruluş kongresinde hazır bulunan 10 delegeden yalnızca bir tanesi işçidir. 1903 kongresine katılan 60 küsur delegeden 4'ü işçidir. 1905'teki kongrede tek bir işçi delege yoktur. (Ki hemen belirtelim bu kongre RSDİP'in Bolşevikler kanadınca yalnız toplanmıştır.) Peki bu istatistiklerden hareketle Bolşeviklerin "sınıf temelinden bağımsız profesyonel devrimciler örgütü" olduğu sonucu çıkartılabilir mi? Nesimi ve Adil yoldaşlara göre evet. Ama eldeki verilere göre hayır. Çünkü 1905'de toplanan Bolşevik kongresinde bir tek işçi delege olmadığı halde, Bolşeviklerin toplam üyelerinin % 62'si, yani her 100 üyeden 62'si işçidir.

Buradaki problem ise izlenen politikalardaki yanlışlıktır. Partinin yönetici kademeleri aydınlar tarafından tutulmuş, işçi kökenliler ise taban örgütlerde kalmıştır. Nitekim bu durumu eleştiren Lenin, 1905'teki kongrede hemen komitelerde işçi oranının % 80'e çıkarılmasında ısrar eder, bundan altı ay sonra da *"yeni parti örgütlerimizin bir sosyal-demokrat aydına karşılık yüzlerce sosyal-demokrat işçiye sahip olmasını dilemeliyiz"*, der.

"Güneş balçıkla sıvanmaz". İstatistikleri kimse keyfince yorumlayamaz. Eğer hala *"işte görüyorsunuz çekirdek olan komitelerin çoğu işçi kökenli değildi"* diyen biri varsa, ya gerçeğe gözünü kapatmıştır, ya da Lenin'in 1905 Kongresi'ndeki eleştirisinden birşey anlamamıştır. Çünkü Lenin'in eleştirisinin, 1902 Eylül'ünde söylediği *"olanaklar elverdiğince fazla sayıda işçinin tam sınıf bilinçli ve profesyonel devrimci komite üyesi olması için özellikle gayret göstermeliyiz"* önermesinin yeterince uygulanmamasıyla doğrudan ilişkisi var.

Bütün bunlara rağmen, Nesimi ve Adil yoldaşların, *"görevlerinin kompetanı"* profesyonel propagandacı, ajitatör, örgütçü, askeri ve teknik elemanlardan kurulu bir örgüt görüşünü, bir ilerleme olarak görüyorum. Zira konferans öncesi süreçte başında bulundukları örgüte üye alınca bunların pek de farkında olmadıkları ve örgütü bir hayli sıradanlaştırdıkları tartışmasız bir gerçektir. Saplantılarından kurtularak bunu sağlam bir toprağa oturturlarsa ne ala!

Nesimi yoldaşın tam bir kendiliğindencilik teorisi olan hücre tartışmasına gelince. Bir komplo örgütü kurmayı tasarlayan yoldaş hareketin sınıf temeline oturmasını geleceğe erteledikten sonra, bize ne zaman hücre kurabileceğimizi de göstermiş bulunuyor. 1. *"İdeolojik hattı, programı ve temel taktikleri belirlenmiş, yönü sınıfa dönük, sürekli, sistemli bir politik etkinlik kapasitesine sahip devrimciler örgütü* 2. *Yaygın, güçlü ve radikal bir sınıf hareketi"*

En baştan alalım. Hani *"teori gri, yaşamın ağacı yeşil"*di? Peki programı ve temel taktikleri belirleyene kadar sınıf mücadelesinin dışında mı kalacağız? *"Aydın oportünizmi"* tespiti yaparsın ama kendin bundan kurtulamazsın. Bu formülasyonun hangi sonuçlara götürdüğünü bilmiyor olsan gerek. Bu noktada Adil

yoldaşla aynı zemindesiniz. Zira dikkatli bir okuyucu yoldaşın yazısının hareketin eylem çizgisiyle ilgili bir saptama yapmadığını görür.

"Yönü sınıf dönük sürekli, sistemli bir politik etkinlik kapasitesine sahip devrimciler örgütü."

Öncelikle "yönü sınıfa dönük" tanımlamanızın teoriiyi sınıfsal içeriğinden boşaltma çabası olduğunu belirtiyim. "Yönü sınıfa dönük" değil, sınıfa dayalı ve sınıfın iktidar perspektifli politik faaliyet demeniz gerekir. Bir başka kritik nokta, Türkiye devrimi adına yola çıkmış marksist-leninist bir hareketi bir yana bırakın, hareket yönü „sınıfa dönük“ olmayan politik etkinlikten bahseden bir grup ya da parti gösterebilir misiniz? Gösteremezsiniz, zira toplumsal muhalefetin odağında artık işçi sınıfı var. Nesnel koşullar aşağı-yukarı tüm grupların "yönünü" işçi sınıfına çevirdi.

Ve en kritik nokta. Politik etkinlik kapasitesine sahip devrimciler örgütünün kadrolarını hangi politik çabayla ve nerede bulursunuz? Hiç bir kıvırtma içerisine girmeden buna cevap vermek zorundasınız. Aksi halde hiç bir ciddiyetiniz kalmaz. "Devrim ülkesi burası etrafınıza bakın bulursunuz", dersiniz kusura bakmayın ama bu saçmalamak olur.

Bunun için işçi sınıfının öncülerini dışta tutarsak üç toplumsal tabaka (bağımsız sınıf değil) sayabiliriz. 1. Kent ve kır emekçileri, ki bunun cevabını yukarda Lenin'den almıştınız 2. Öğrenci gençlik, ki sınıf bakış açısı gibi size lüks ve "demode" gelen kavramı bir yana bırakarak, bu alanın politik olarak işçi sınıfından oldukça geri ve kısır olduğu gerçeğini hatırlatabilirim. 3. Çeşitli devrimci kadrolarla ya da gruplarla birlik; yani o sizin kendi kaleminizle bir zamanlar doğru bir biçimde eleştirdiğiniz *"eğer hala bütün dikkat ve çabamız fabrikalarda değil de eski devrimci çevrelere, ya da fabrika dışındaki emekçi kesimineyse, gerçekten yakın geçmişimizi (halkçı bakış açısı ve pratiğini kastediyor olmalısınız -Nadir) aştığımızdan bahsedemeyiz"* yollu tespitinizi hatırlatmakla yetineceğim.

Eğer hala bu bakış açısını koruyorsanız, sizin „sınıf temelinden bağımsız devrimciler örgütü“ yaratma hedefiniz güme gitti demektir. Yok bu bakış açısının mazide kaldığını söylüyorsanız,

kendinize yabancılaştığınızı söylememe izin verin.

"Profesyonel devrimci çekirdeğinizi" şimdilik sınıfın dışından bulabileceğinize inanıyorsanız, olacaksa eğer politik faaliyetinizin yönünü de bu güçleri kazanabileceğiniz alana yöneltmek zorundasınız. Gazete ilanıyla değil de politik çabayla devşirilecekse "profesyonel devrimci çekirdek" in kadroları, yönünüzü bu kadroların geleceği alana çevirin. Hayır, politik faaliyetimin yönünü sınıfın dışına çevirmeyeceğim, deme akılsızlığını göstermeyin. Zira politika yapmadan güç olamazsınız.

"Sınıf temelinden bağımsız profesyoneller örgütü" hedefleyen yoldaşlara küçük bir hatırlatma yapmakta yarar var.

Kapitalizmden zarar gören küçük-burjuvazinin, kapitalizmin saldırı ve iğrençlikleri karşısında öfkelenmesi bütün kapitalist ülkelerde toplumsal bir olgudur. Hatta bu öfkenin gözü karalığa dönüşmesi, önüne gelen herşeyi kırıp dökmesi gibi anarşizan tutumlara yolaçması her zaman mümkündür. Ancak yine de bu tutumları bu kesimleri tutarsız olmaktan, kısırlıktan ve çabuk boyun eğiştten kurtarmaz. Kapitalist iğrençlik karşısında gösterilen tahammülsüzlük gevşekliğe, boş fantaziye, günün modası olan şu ya da bu burjuva eğilime karşı çılgınca bir hayranlığa hızla dönüşebilir.

'80 sonrası sol harekete bakın, önünüze öylesine öğretici bir tablo çıkacak ki siz de şaşıracaksınız. Çok büyük kesimi de "sağlam dava adamı"ydı. Kelle koltukta faşizme karşı mücadele ediyorlardı. O gün ölüm kimsenin umurunda değildi. Peki '84'lerden sonra geriye ne kaldı? İstisnaları hariç, yaşamını emeğini satarak geçinmek durumunda kalanlar. Diğerleri ya yurtdışına kaçarak mültecileştiler, ya da düzenin araladığı kapıdan hızla içeri daldılar. Yıllarca cezaevlerinde ölümle yaşam arasında gidip gelerek dışarı çıkanların bile öylesine küçük bir bölümü sürekliliği sağladı ki, insanın bu tabloya bakarak bir ders almaması için gerçeğe tümüyle sırtını dönmesi gerekir.

SHP'nin kuruluşuna bakın. Bu partiyi emekçilerin gözünde "umut" haline getiren birinci sebep SHP'nin sol görüntüsü idiye, bunu tamamlayan ikinci neden, '80 öncesinde marksist geçinen çeşitli devrimci grupların saflarında yer alan kadrolardı. Demek

ki ideal taşımak yetmiyor. Kritik nokta idealin ve iddianın işçi sınıfı temeline oturmasıdır.

Bu söylenenleri teorik ya da soyut olarak kabul etmek birşeyi değiştirmez. Eğer yaşamda bunun karşılığını gözetmezsen, işçi sınıfı devrimciliği iddiasında olsan bile, *"beklenmedik hallerde, az çok yeni biçimlerde, şimdiye dek hiç görülmedik kılık ve çehrelerde, alışılmamış bir durumdan, her zaman yeniden çıkan eski yanılırlara düşmekten hiç korunamaz"*sın.

Gördüğünüz gibi, kurup yaşanmış biçimini tasarlayarak hayranlıkla seyrettiğiniz sisteminizin neresinden tutmaya çalıştıysak elimizde kaldı.

"Yaygın, güçlü ve radikal bir sınıf hareketine" gelince.

Bu teorinin kendisi kendiliğindenci bakış açısının ürünüdür. Eylemsizlik ve atalet böyle ortaya çıkar. Hani komünistler sınıf bilinçli işçilerdi. Sınıfın bilincini dönüştürmek ve ileriye sıçratmak için sürekli sistemli propaganda, ajitasyon, eylem ve örgütlenme çalışması yaparlardı. Geçmiş böyle mi aşacaksınız? İzmir'de bildiri dağıttın, gazete dağıttın, afiş yaptın, fabrikaları ve işçi semtlerindeki kahveleri basarak sözlü propaganda, ajitasyon yaptın. Ama bir tek okuma grubu, fabrika grubu kurdun mu? Şimdi kalkmış kendi pratiğini teorize edip harekete *"işte yeni model"* diye sunuyorsun.

"Yaygın, güçlü, radikal işçi hareketi", eğer kendiliğinden bir hareketin savunusu değilse, bu *"yaygın, güçlü, radikal işçi hareketi"* nasıl yaratılır? Nasıl önderlik edilir? Yoksa bu komplocu bir mantığın ürünü olmasın mı? Tabi nasılsa siz sınıfın dışında -hadi sınıf kökeninden bağımsız diyelim, ki aynı kapıya çıkar- çekirdeğinizi oluşturup, yönünü de sınıfa dönük hale getireceksiniz. *"Yaygın, güçlü, radikal sınıf hareketi"* ortaya çıkınca başına geçerek iktidar olacağınıza mı inanıyorsunuz?

Uzağa gitmeye gerek yok. Bir yıl önceki Paşabahçe direnişine bakın. Orada sizin kurduğunuz hayalin gerçeğe çarparak tuzla buz olduğunu görürsünüz. Paşabahçe kendi içinde yaygındı, zira bütün Beykoz halkını yanına almıştı. Güçlüydü, tüm çalışanını kapsamıştı, radikaldi; 21 gün fabrika işgal altındaydı. Dahası Ümraniye komitemizin *"yönü"* buraya dönüktü. Gitti, bildiri dağıttı. Kurultay komitesini gönderdi. Özel sayı çıkarttı. Ne oldu?

Paşabahçe işçisini etkileyebildi mi? TDKP'nin de "yönü" Paşabahçe'ye dönüktü. 20 kişi bildiri dağıtımı için gitti. Ne oldu, işçileri kazandılar mı? Yoksa işçiler 20 kişiden 18'ini alıp, kendi elleriyle polise teslim mi ettiler?

Peki senin Paşabahçe'de en azından bir hücren olsaydı, bu kadar dışta kalabilir miydin? Başkalarını kendiliğindencilikle, aydın konformizmiyle itham edersin. Ya kendin bunun teorisini yaptığının farkında mısın?

"Yaygın, güçlü, radikal sınıf hareketi" sana rağmen ortaya çıkmışsa, artık sana ihtiyacı yok demektir. Çünkü içerisinde kök tutamamışsan, önderliğini ele geçiremezsin. "Atı alan Üsküdarı geçer."

Kaldı ki işçi sınıfını iktidara hazırlamak göreviyle karşı karşıya olan komünistler, bunu ancak sürekli, sistemli, yürüyen bir propaganda-ajitasyon ve eylem çalışmasıyla yaptıkları gibi, örgütlenme sorununu bunun vazgeçilmez ama kritik bir parçası görürler. Böylelikle ilerlemek için daha büyük güçlere, daha geniş imkanlara kavuşurlar.

Nesimi yoldaşın da bildiği anlamlı bir deyiş vardır. "Her ot kendi kökü üzerinde yeşerir." Bu her hareketin kendi kökü, kendi maddi-toplumsal temeli üzerinde yeşereceği anlamına gelir. Embriyon halindeki ya da bundan yeni yeni kurtulan bir komünistler topluluğu, varlığını ve gelişmesini teminat altına almak için temsil ettiği, sınıf temeline ve dinamiğine oturmak zorundadır. Sınıf temeline oturmayı zincirin en kritik halkası görmeyen, *"sınıf temelinden bağımsız"* kalan bir hareketin politikasına da sınıf temelinden *"bağımsızlık"* yön verir. Bu da giderek ideolojide kendini üretir, ideolojik bozulma ve yozlaşma başlar. Bir hareketin niteliğini, sınıfsal temeliyle birlikte düşünsel sisteminin yön verdiği politik etkinliği ile değil de, yalnızca düşünsel sisteminin yön verdiği eylem ile tanımlamak, idealizmdir.

"Sınıf temelinden bağımsız örgüt" devrimci olsa bile proleter sosyalist değil, en iyimser yaklaşımla bir "halk" örgütü olur. Halkçılık tarafından kuşatılır ve niteliği de ona uygun şekillenir.

"Sınıf temelinden bağımsız örgüt" savunusu yapan Nesimi ve Adil yoldaşların, böylesi bir örgütün kadrolarını nereden

devşirecekleri hala kritik bir sorun olarak ortada durmaktadır. Sistemlerinin bütün bir çarpıklığının ya da geriliğinin anlaşılmasından korktukları için kadro kaynaklarının neresi olduğunu da açıklamıyorlar.

Yakın zamana kadar düşünsel sistemi açısından çeşitli çarpıklıklar taşısa da Nesimi yoldaş yine de tutarlı bir konumdadır. Hareketin sınıf temeline oturmasına özel önem verir. Ne zaman ki İzmir'de biriktirdiği ama örgütleyemediği (bu ikincisi önemli bir sorundur) işçiler düşmanın saldırılarıyla tutuklandı, bu, yoldaşta güçsüzlük belirtilerinin ortaya çıkmasına neden oldu. Buradaki temel yetersizliği, gizli bir örgüt, sağlam ve dayanıklı bir örgütün yaratılamamasında arayacağına, hareketin sınıf yönelimine kuşkuyla bakmaya başladı. "Uvriyerizm" tartışması yoldaşın beyninde yankısını buldu. Oysa kritik nokta, bu güçlerin illegal bir temelde ve fabrika zemininde örgütlenerek eğitimi ve dönüştürülmesi için gerekli emeğin verilememesiydi. Nesimi yoldaşa sormak gerekiyor: Entellektüel birikimi açısından değil, militanlığı, kararlılığı, fedakarlığı, çalışkanlığı bakımından „sınıf dışından“ hangi güç A. Çakmak'tan daha iyi bir performans gösterebilir. Eğer sorun A. Çakmak'ın ideolojik zayıflığı ve birikim yetersizliği ise, bunun gereklerini yerine getirmek A. Çakmak'tan çok önderliğin sorunudur. Kadrolaşma, buna ilişkin tutarlı bir politika izleme sorunudur. Bizde yaşanmayan ise budur. Adil yoldaş ise düşünsel süreçleri bakımından da tam bir tutarsızlık örneğidir. Düşünsel süreçlerinde kavrayış değil, söz kalıbı ve formülasyon enflasyonu vardır. Yazdıkları pragmatik, mekanik bir mantığın ürünüdür. Pratiği de buna uygundur.

"EKİM devrimine hazırlık, leninist bir ihtilal örgütünü sınıfın bağrında adım adım inşa ederek yapılabilir."(T. Göker, Ekim, s.26)

"Parti sadece ideolojik olarak değil, toplumsal bileşimi bakımından da proletaryayı temsil etmek zorundadır."

"Bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliğini savunmak geleceğin değil bugününümüzün sorunudur." (siyahlar benim).

"EKİM, sürekli olarak modern revizyonizm ve popülizmden kopuşun kararlı bir sınıf yönelimiyle birleştirilmesine dikkat çekti."

Bu anti-leninist sınıf dışı parti anlayışından kopuşun ve partiyi bilimsel sosyalizmle proletarya hareketinin birliği olarak anlamamanın önemine dikkat çekti."

"Sorunun bu yanına dikkat çekmek sadece teorik bir doğruya sahip çıkmak ve pratikte bunun gereğini yapmak bakımından önemli değildir, tarihsel deneyimden öğrenmek bakımından da güncel bir önem (siyahlar bizim) taşıyor."

"Tarihte bütün devrimci partiler yozlaşmış burjuva düzenin eklentisi haline gelmişse, öte yandan sosyalizm bürokratik yozlaşmayla karşı karşıya kalmışsa, bunun temel nedenlerinden biri sınıf hareketinden kopuş, sınıfın devrimci özelliklerini partiye taşımasını.... engellemektir." (T. Göker)

Peki sayın yazar!

Cihan-Mesut ekibi MK iç sorunları çıktıktan bu yana hep sınıf dışı parti eğilimine (ki bu eğilimin temsilcilerinden biri "İşçi Hareketi ve Devrimci Hareket" yazısıyla "komünist güçler" teorisiyle sendin) tutum aldılar. Örgütsel çalışmanın temel hedefini, fabrikaları gösterdiler.

Öyleyse yazınızda siz kime "örgütü ciddiye alınız" çağrısı yapıyorsunuz? Politik ve örgütsel hedefleri, fabrikaları gösteren Cihan-Mesut yoldaşlara mı? Peki, nerede görülmüş partinin başlangıçta sınıfla birlik kurduğu; önce sınıfın dışında oluşur, sonra gider sınıfla birleşir, diyen siz. Kaleminizden çıkan partinin sınıfla birliğinden "uzak duranlar, onu geleceğe erteleyenler, devrimi, onun en temel silahı devrim partisini ciddiye almayanlardır" diyen de yine siz. Peki kim ciddi? (...)

Peki, sınıf yönelimine bu denli vurgu yapan EKİM'i kararlı bir sınıf yönelimi içinde olmakla öven "*sınıf dışı parti anlayışlarından kopuşun*" bir ifadesi olarak değerlendiren T. Göker, nasıl oluyor da bu aşamada "*sınıf temelinden bağımsız örgüt*"ü savunuyor. Hani "*EKİM devrimine hazırlık, leninist bir ihtilal örgütünü sınıfın bağrında adım adım inşa edilerek yapılabilir*"di? Hani "*bu görevi ileriye erteleyenler devrimi, onun en temel silahı partisini ciddiye almayanlardır*" diyordunuz?

İşçi hareketiyle devrimci hareketin henüz birbirinden yalıtık, ayrı kanallardan yürüdüğü Adil yoldaşın paylaştığı ve yazılarında

işlediği bir düşüncedir.

Leninist bir ihtilal örgütünü sınıfın bağrında adım adım inşa etmenin yarının değil bugünün görevi olduğunu söyleyen ve bu görevden uzak duranları ciddiyetsizlikle itham eden de bu aynı yoldaştır. Ama aynı fikirlerin yer aldığı yazısında "partinin potansiyel güçleri bugünkü devrimci hareketin içindedir" diyen de yine Adil yoldaştır. İşte eklektizm, belkemiksizlik budur. Boşuna başkalarının belkemiğinin olup olmadığını arama. Önce elini fikirlerinin omurgasında dolaştır, belkemiğinin olup olmadığını görürsün.(...)

Sonuç olarak

Türkiye denilen coğrafyada yaşıyoruz.

Ücretli kölelik zincirini kırarak, insanlığın altın çağının yolunu açma idealindeyiz.

Dünya'da ücretli kölelik zincirinin zayıf halkalarından biri Türkiye'dir.

Dünya devrimi için Türkiye devriminin heyecanı içindeyiz.

Bu devrimi gerçekleştirmek ve ileri sosyalizmin yolunu açabilmek için bize leninist esaslara dayanan ihtilal partisi gerekli.

Böylesi bir partiyi yaratma sorumluluğunun henüz ilk adımlarındayız.

Türkiye'nin nesnel gerçekliğini, toplumsal yapısını ve sınıf ilişkilerini doğru değerlendirmeyen hiç kimse Türkiye devriminin ihtiyacına cevap verebilecek bir parti yaratamaz.

Türkiye marksist-leninist hareketi, işçi sınıfının ve devrimin samimi takipçileri militanların özlemi olan partiyi, sınıf hareketinin derinliklerine salınan kökler üzerinde yeşertip büyütebilir.

Hiç bir partinin "model"i taklit edilerek Türkiye'de parti ihtiyacı karşılanamaz.

Teorinin dogmatik bir tarzda ele alınmasının marksist teorinin içini boşaltıp bozarak deforme ettiğini, sosyalizme verdiği zararları göremeyenler, ileri teoriyle donanmış bir partiyi ancak hayal edebilirler.

"Tarihsel deneyimi küçümseyip yadsıyan hiç bir anlayışa

itibar edileme"yeceği gibi, tarihsel deneyimin ortaya çıkardığı büyük tecrübeleri hesaba katmayan hiç bir anlayış ciddiye de alınamaz.

Tarihsel yıkıntının gerçek nedenlerine ulaşamayanlar ya "Stalin'in diktatörlüğü" ya da "56 miladı" tezlerine sığınmak zorundadırlar. Böyleleri komünist tanımlamasına asla layık değildir.

EKİM'in sınıf bakış açısı ve yönelimi ile partileşme sürecine ilişkin düşüncelerine "Luxemburgizm" diyenler, tarihi anlama gücü ve kapasitesi gösteremeyenlerdir.

1902'nin pratiğine dönük, olayları kendi içinde tartışma daveti geri bir çağrıdır.

Geçmiş tekrarlanarak ileriye yol alınamaz.

"Enginleri fethetmek ruhu", anlama ve aşma iradesi göstermektir.

EKİM'in aldığı mesafeyi göremeyenler, EKİM'in önümüzdeki sürece ilişkin görevlerini tanımlayamazlar.

"Örgüt ve politika pratiğimiz esas olarak çizgimizin gerçekleşmiş şeklidir" diyenler, ideolojik farklılıklarını ortaya koyarak en azından örgüt kamuoyunda savunma cesareti göstermek zorundadırlar. Hem bunları yazmak, hem de "ideolojik olarak EKİM beni ifade ediyor, bir ayrılığım yok, zorla ayrılık aramayın" demek, ya oportünist bir manevra yapmak, ya da yazdıklarının anlamını kavrayamamaktır.

Hareketin bünyesinde birleşen kadroların arasına nifak tohumu ekmeye çalışanlar, çelişkilerden yararlanarak yoldaşları birbirine düşmanlaştıranlar, kelimenin gerçek anlamıyla entrika peşinde koşanlardır.

Entrika ve komplolarla oy avcılığı yapmaya çalışanların "sizi denedim"diyerek komünistlerin devrimci duygularını istismar edenlerin, devrime verebilecekleri hiç birşeyleri kalmamış demektir.

Daha iyiye, daha ileriye netleşerek varılır. Ayrılıkların ("bölünme olur" korkusuyla ya da başka bir nedenle) üstünü örtmenin bizi getirdiği yer açıktır.

EKİM, ideolojik birikimi ve topladığı kadro potansiyeli ile bugün Türkiye'nin tek şansısıdır. Yalnız kendimize değil, Türkiye

işçi sınıfına, devrimin samimi takipçilerine ve dünya proleter devrimine karşı sorumluyuz.

Bu bilinçler EKİM'i ileriye, proleter sınıf konumuna taşımak için: geriye, çözülene, düşene değil, büyüyene, ilerleyene bakarak ileri.!....

Nadir
Ekim '92

Ekim davası kazanacaktır

Toplum ölçüsünde bir bunalım vardır. Toplumda belki de en bunalımlı kesim ise küçük-burjuvazidir. '79'un ikinci yarısından itibaren küçük-burjuvazinin döneme damgasını vuran kitlesel hareketliliğinde belirgin yorgunluk belirtileri başgöstermiş, bu hareketliliğin şahsında ifadesini bulan devrimci dalga kırılmaya başlamıştır.

Burjuvazinin karşı-devrimci 12 Eylül saldırısı bu hareketliliği tümüyle sona erdirdi. Bunalımı derinleştirdi, küçük-burjuva bir dağılma ve parçalanma başladı. Küçük-burjuvazinin devrime önderlik yeteneğinin olmadığı da iyice ortaya çıktı.

Türkiye'nin yakın geçmişine damgasını vuran küçük-burjuva hareketliliğin sonu, aynı zamanda bu temel üzerinde ve bu hareketlilik içinde kendini bulmuş ve oluşturmuş küçük-burjuva devrimciliğinin/sosyalizminin de sonu oldu.

12 Eylül öncesinde küçük-burjuva dalga üzerinden büyük bir hareketlilik yaşayan ve az-çok kitleselleşen devrimci örgütler, karşı-devrimin saldırısına direnmediler ya da direnemediler. Çok

kısa bir zaman dilimi içinde yenildiler, yıkıma uğradılar.

Yönetici kadroları başta olmak üzere, kadro ve sempati-zanlarının çok büyük bir bölümü karşı-devrimin eline geçmiş, tutsak edilmişti.

Yenilgi dövüşülerek alman bir yenilgi değildir. Devrimci örgütlerin büyük bir çoğunluğu dövüşmeden yenilgiye uğradılar. Bu ise yıkımın sonuçlarını daha da ağır hale getirmiştir. Mücadele ve özveri ruhu iyice zayıflamıştır, egemen ruh hali teslimiyetçiliktir. Tam bir küçük-burjuva parçalanma ve dağılma yaşanmaktadır. Devrimci örgütler iyice küçülmüş (bir kısmı silinmiş), ilişkiler en alt düzeydedir ve çökertici bir faaliyetsizlik vardır. Dahası, devrimden, örgütten ve mücadeleden yoğun ve yaygın bir kaçış başlamıştır. Bu en açık ifadesini bir çok örgütün yurtdışına kaçması, önderlik düzeyindeki kadroları dahil neredeyse tümüyle kendilerini yurtdışına taşımaları ve birer yurtdışı örgütleri haline gelmelerinde bulmaktadır. Türkiye devrimci hareketi tarihinin en kitlesel mültecileşme dönemini yaşamaktadır. Türkiye’de kalanlar ise büyük bir bölümüyle tam bir atalet ve durgunluk içindedirler.

Dönem tam bir tasfiye olma, daha doğru bir söyleyişle, tasfiyecilik dönemidir. Karşı-devrimin baskısı büyük bölümüyle devrimci örgütleri dövüşsüz bir yenilginin ardından adeta tutsak etmiştir. Önderlikleri başta gelmek üzere devrimci örgütlerin büyük çoğunluğu ya düpedüz tasfiyecidirler ya da tasfiyeciliğin mahkumu haline gelmişlerdir.

Önderlik boşluğu, mücadele ve özveri ruhunda kesin bir zayıflama, direnmek yerine teslimiyet, eylem yerine durgunluk ve çökertici bir atalet, müdahale bilinci yerine tam bir konformizm, devrimden, örgütten ve mücadeleden kaçış, kitlesel boyutlarda bir mültecileşme, içerde ve özellikle de dışarda yaygın bir bireycilik, köşeyi dönme, rantiyecilik, “eleştirme ve aşma” adına inkarcılık, ideolojik dağılma ve oportünizm halinde yozlaşma, tam bir iddiasızlaşma ve sıradanlaşma ve nihayet bunların toplam ifadesi ve sonucu olan tasfiyecilik... Tüm bunlar bir arada devrimci hareketin 12 Eylül sonrası dönemdeki durumunu verir bize.

Dikkate değer olgu şudur ki; tasfiyeciliğin tüm bu görü-

nüm ve biçimleri, niyetlerinden bağımsız olarak devrimci örgütlerin hemen tümünün başta yönetici kadroları olmak üzere, tüm kadrolarına çeşitli düzeylerde sinmiş, bir biçimde yaşam biçimi haline getirilmiş, örgütlerin yaşam biçimi olarak büyütülmüştür. Esasen tasfiyeciliği büyük bir tehlike haline getiren ve hala da aldedilemeyen bir hastalık olarak tüm bünyeleri kemirmeye devam etmesine olanak sağlayan da bu durumdur.

Gerçek şu ki; bir yenilgi ruh hali ve küçük-burjuva parçalanma ve dağılma ile kendisini ifade eden bu tasfiyeci süreç, bir çok kesimde anlamlı bir direniş sergilenmemiş, ya da sergilenememiştir. Sonuç olarak ise bir tek PKK kendi tarzında bu çemberin dışına çıkmayı başarabilmiştir.

Yeni dönemin yeni hareketi: EKİM

'80'li yılların ikinci yarısı, esasta da 1987 yılı, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yeni bir dönemdir. Türkiye'de bu yeni dönemi karakterize eden, uzun bir durgunluk döneminin ardından nihayet PKK öncülüğünde bir patlama halinde yaşanan Kürt halk hareketliliği ile proleter bir kitle hareketliliğinin ortaya çıkıp-gelişmesidir. Bunu tamamlayan bir diğer olgu ise, bu hareketliliklerden güç ve cesaret alan devrimci grupların bir yeniden toparlanma ve örgütlenme çabası içine girmeleridir.

Nedir ki bu ömürsüz bir çabadır, zira dönem yeni bir dönemdir ve her açıdan yeni bir harmanlanmayı (ayrışma ve yeniden saflaşmayı) ve yeni oluşumları dayatmaktadır. "1987 yılı, Türkiye'nin yakın geçmişine damgasını vuran küçük-burjuva hareketliliğin ve bu temel üzerinde, bu hareketlilik içinde kendini bulmuş ve oluşturmuş küçük-burjuva devrimciliğinin/sosyalizminin artık geride kaldığı gerçeğinin daha net görülebildiği bir dönemci işaretler."(EKİM Altıncı Yılında, Ekim, sayı:61, Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi, Eksen Yayıncılık)

Devrimci hareket bu yakıcı gerçeğin üzerinden atlamayı, ideolojik-politik ve örgütsel her alanda kendisini yenileyememe ve yeni bir temel üzerinde (proleter sınıf temeli) üretememe

bunalımı olan kendine özgü yapısal bunalımını "uykuya yatırma"yı tercih etmiştir. Yeni dönemi kavrama temelinde kendini anlama ve aşma, ayrışıp-saflaşarak yeni dönemin yeni bir hareketi olma gücü ve iradesini ortaya koymaktan kaçmıştır.

Böyle davranarak, aynı zamanda, 12 Eylül'le birlikte dıştan ve içten kendisini mahkum eden tasfiyecilik hastalığını da bünyesinde tutmuş oldu. Bu ise, tasfiyeciliğin yeni bir döneminde, ya düpedüz tasfiyeci olmayı ya da ona mahkum olmayı peşinen kabul etmek demektir. Nitekim görünürdeki toparlanma çabaları sonuçsuz kalmış ve *Ekim*'in 61. sayısında ortaya koyduğu çerçevede devrimci hareket, solda tasfiyeciliğin yeni dönemi olan '91 yılında yeni bir tasfiye olma sürecine girmiştir. Bugün hala bu süreci yaşamaktadır.

"1987 yılı, Türkiye'de olayların seyri ve devrimci hareket için bir dönüm noktası olan bu kritik tarih, aynı zamanda EKİM'in doğduğu yıldır." (EKİM Altıncı Yılında) EKİM, bu dönemeçte iyice anlaşılır hale gelen küçük-burjuva devrimciliğinin geride kaldığı gerçeğinin bilince çıkmış halidir. İdeolojik, politik ve örgütsel her alanda küçük-burjuva devrimciliğinden sert ve anlamlı bir kopuştur. Yeni bir çizgi ve yeni bir üsluptur. Devrimci harekete eklenmiş yeni bir hareket değil, **yeni bir ayrışma saflaşma ve yeni bir oluşumla kendisini ifade eden yeni dönemin yeni bir hareketidir.**

Son derece sınırlı güç ve olanaklarla yola çıkmıştır. 1987-90 dönemi EKİM için bir ilk ideolojik, politik ve örgütsel şekillenme dönemidir. Ancak esası ideolojik şekillenmedir. Kazandığı güçleri de esası itibariyle ideolojik gücüyle kazanmıştır.

Özel bakımdan hayli elverişsiz koşullarda siyasal yaşama katılan EKİM, nihayet '91 yılının başında I. Genel Konferansı'nı toplayabilecek konuma gelmiştir. EKİM'i yeni ve daha zorlu bir dönem beklemektedir.

'91 yılı: Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi

Türkiye'de 1991 başı yalnızca Türkiye'nin geleneksel

devrimci hareketi için değil, EKİM için de kritik bir dönemeci işaretler.

Bunu izleyen şu son iki yıl, 1990'da tepe noktasına varan proleter kitle hareketinin gerilediği ve *"EKİM Altıncı Yılında"* başlıklı değerlendirmede ortaya konan çerçevede, olayların devrimci hareket içinde yeni bir tasfiyeci sürece yol açtığı bir dönemdir. *"Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi"*dir.

EKİM *"bu yeni tasfiyeciliğin kendini ortaya koyduğu tüm biçimleri, kullandığı tüm argümanları az-çok zamanında teşhis etti ve buna direndi. Fakat buna rağmen bugünden bakıldığında daha net görülüyor ki; Türkiye'nin ve Türkiye sol hareketinin bu son iki yıllık koşulları ve süreçleri EKİM üzerinde de bir tasfiyeci basınca dönüşmüş, EKİM'in saflarında belli gedikler açabilmiştir."*

Bu bir bakıma doğaldı. Doğaldı zira *"EKİM bu toplumun içindedir ve devrimci hareketin bir parçasıdır. Böyle olunca toplumda yaşanan ve sol hareketi tasfiyeci bir dağılma ile yüzyüze bırakan gelişmelerin, yaşayan bir varlık olarak EKİM'de az-çok yankı bulmaması düşünülemezdi. Bu değil, tersi anormal bir durum olurdu."* Olmaması, EKİM'in tasfiyeci baskıdan etkilenmemesi *"kendi çizgisinde kararlılıkla yürüme hazırlığı ve yeteneği ile dolaysız olarak bağıntılıydı."*

"EKİM o güne kadarki gelişmesini esas itibarıyla ideolojik gelişmesine borçluydu". Varılan aşama ise *"ideolojik gelişmenin gücüyle yaratılan güç ve olanakları örgütsel bakımdan en iyi biçimde düzenleyerek sistematik bir politik faaliyet ve mücadeleye yöneltmek aşaması"* idi. Bu *"aynı zamanda teori-pratik bütünlüğünün, EKİM'in kendi teorik-ideolojik perspektiflerini maddi bir kuvvete dönüştürme yeteneğinin pratikte sınanacağı bir aşama demekti."*

1987'de ortaya çıkan ve çok büyük olanaksızlıkları altedererek I. Genel Konferansını toplamak aşamasına ulaşabilen EKİM, tam da bu kritik aşamada perspektiflerini gerçekleştirirmede zayıflık göstermeye başladı. Kendisini yaratan ilk atılımı (ideolojik atılım) kendisini geliştirecek yeni bir atılımla (politik-örgütsel atılım) birleştiremedi. Konferanstan 7 ay sonra kaleme alınan

5. Yıl değerlendirmesinde de ifade edildiği üzere bir "kan uyumsuzluğu" olgusu çıktı ortaya. Bu son derece ciddi bir durumdu. Zira bu durum :

"Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel-pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM'in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına da neden olmaktadır. İdeolojik çizgimize, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı politik-örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, bizzat içimizde, proleter sosyalizmi ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek bir liberal eğilime de zemin olmak tehlikesini taşımakta" idi.

"Zaman bu yerinde kaygının temelsiz olmadığını gösterdi."

EKİM "kan uyumsuzluğu"nu gideremedi. Gideremediği için de bizzat saflarında liberal bir eğilimin boy verip yeşermesini engelleyemedi. Söz konusu liberal eğilim az da olsa güç buldu, giderek ideolojik ifadeler kazandı. Nihayet dıştan gelen tasfiyeci baskıdan da kuvvet alarak bizzat EKİM içinde tasfiyeci bir baskıya dönüştü. EKİM bünyesinde gedikler açıldı.

"Kan uyumsuzluğu"nın kaynağı bizzat "önderliğin", daha doğrusu onun politik ve örgütsel görevlerden sorumlu bölümünün kendisiydi.

Türkiye sol hareketini çökerten tasfiyecilik EKİM'de önderlik üzerinden yankı buldu. EKİM'i iki yıl gibi uzun bir süre yolunda yürümekten alıkoyan, EKİM bünyesinde ciddi tahribatlara neden olup gedikler açan tasfiyecilik de, yalnızca ve yalnızca önderlik problemi üzerinden açıklanıp, anlaşılabilir.

EKİM'de önderlik problemi ve tasfiyecilik

Lenin devrimin yükseliş ve saldırı halinde olduğu dönemlerde, devrimci partilerin kendilerini küçük-burjuva abbas yollarından sakınamayacağını -onlardan kaçınamayıp saflarına katılmalarını bir yerde engelleyemeyeceğini- belirtir ve onlardan, "proletarya teorisiyle taktiklerini sürdürmekte en az yetenekli olan

ve oportünizmi aşırıya götürmesi çok olası olan kişiler" olarak söz eder. İlave ile, muhtemelen partinin oportünist kanadını oluşturacak olan bu unsurların "bunalım zamanlarında, dağılma ve çökme günlerinde", "ya tümünden tasfiyeci ya da tasfiyeciliğin tutsağı" unsurlar olacağını söyler.

Lenin'in Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP'in) 1905-1907 Devrimi sonrasında yaşadığı tasfiyecilik yıllarının derslerinden hareketle ileri sürdüğü bu önemli tahlil ve tanımlama, Türkiye devrimci hareketinin 12 Eylül sonrası başlayıp günümüzde yeni bir evresi yaşanan tasfiyeciliğe ve tasfiyeci abbas yolculara da tamamiyle uyar.

'87 yılı önceki bir kaç yılın tersine devrimci kaynaşma ve hareketliliklerin başladığı bir yıldır. Kürt halk hareketliliği bir yandan, proleter kitle hareketliliği diğer yandan Türkiye'nin politik ortamına yeni bir soluk katmıştır. Bu iki hareketliliğin şahsında umut yeşermiş, devrimci ruhta bir canlanma başgöstermiştir. Keza bu iki hareketlilik tasfiyeciliğin çökertici bir eylemsizliğe ittiği devrimci hareketi canlandırmış, kendiliğindenci bir biçimde de olsa yeni bir toparlanma ve örgütlenmenin eşiğine sokmuştur. İçerde ve yurtdışında devrimci çalışma yeniden başlamış, mültecileşmeye tepkiler artmıştır. Devrimci hareketin ayakta kalmış nisbeten diri güçleri mücadele ve örgüt için yeniden bir araya gelir. Çok az bir sayıyı ifade etse de devrimci bazı kadrolar ülkeye dönüş eğilimindedir, bir kısmı da döner.

Bu arada bir başka gelişme daha yaşanmaktadır. Devrimci hareketin önemli bir bölümünde yoğun ve yaygın bir arayış vardır. Arayış ileriye çıkma beklentilidir ve tam da bu nedenle devrimcidir. Ne ki dipten gelen bir basıncı ifade eden bu devrimci arayışa, yeni döneme ve yeni dönemin dayattığı görevlere uygun bir yanıt verilmez. Tersine devrimci örgütlerin başına çöreklenmiş yönetici kadrolar, bu arayışın üstünden atlayarak devrimci kadroları eski tarzda ömürsüz bir toparlanma çabasına yöneltirler.

İşte EKİM görmek istemeyenlerin hilafına, Türkiye'nin bir devrim toprağı olduğu gerçeğinin daha iyi görülür hale geldiği bu koşulların ürünü ve onun bilince çıkmış ifadesidir. Rastlantısal olmayıp bir nesnelliğe doğmuştur.

Sonradan EKİM'i oluşturan kadrolar, önce, eski ideolojik-politik mevzilerinin de gerisine düşmüş örgütlerini devrimci mevzilere çekmeye çalıştılar. Ancak çok geçmeden görüldü ki bu sonuçsuz bir çabaydı. Ne yetmezliği ortaya çıkmış küçük-burjuva devrimciliğini aşmayı ve ne de tasfiyeciliği ve bir görünümü olan mültecileşmeyi alt etmeyi sağlayıcı değildi. Böylesi sonuçsuz bir çaba ile yeni dönemi kucaklamak mümkün değildi.

Geçmişin devrimci birikimi ancak bu sistemin dışına çıkmakla, onu tümüyle yeni bir ideolojik-politik ve örgütsel platformda ve yeni bir sınıfsal (proleter sınıf tabanı) temel üzerinde yeniden üretmekle değerlendirilebilirdi.

O anki kavrayışla bile bunun toptan bir dönüşümü ifade etmeyeceği de görüldü. Yeni bir oluşum ancak ve ancak yeni bir ayrışma ve saflaşma temelinde olabilirdi. Bu yapıldı. İçinde bulunan örgütlerin şahsında, küçük-burjuva devrimciliğine cep-heden ideolojik-politik-örgütsel-pratik her alanda sert eleştiriler yöneltildi. Eski ile yeninin çatışmasıydı bu. Mantıki sonucu ise ayrışma ve saflaşma oldu. Geçmiş örgütten sert ve anlamlı bir kopuş yaşandı. O anki adı ile TDKP-Leninist Kanat çıktı ortaya. Benzer bir çabanın ürünü olmayan ancak bu gelişmeyi aktif olarak destekleyen TKİH'li bir grup kadroyla da birleşilerek EKİM oluşturuldu.

Tam da burada yakıcı gerçeğimize geliyoruz. EKİM'i oluşturan ve bir çoğu giderek EKİM önderliği içinde yer alan kadrolar ne tür kadrolardı ve neyi ifade ediyorlardı? Böylesi bir yeni oluşumun yanında ve içinde olmalarını nasıl açıklayabiliriz?

Sözkonusu kadroların tümü de yenilgi döneminin kadrolarıydı. Bir yıkımın içinden çıkıp gelmiş, geçmişin birikimi kadrolardı. Birikimsizdiler. Geçmişin küçük-burjuva hareketliliği, eşdeyişle küçük-burjuva örgütlerin ideolojisi ile koşullanmış, politika ve örgüt pratiği içinde kendilerini bulup şekillenmişlerdi. Dahası bir-iki istisna ile hepsi de önderlik düzeyinde kadrolar değil, mahalli kadrolardı. İçlerinden bir kısmı, niyetleri o an için ne denli devrimci olursa olsun yeni dönemin dayattığı görevlerin kavrayışı içinde değillerdi ve hareketi taşıyacak bir iddiaya da sahip görünmüyorlardı.

Öte yandan, bu kadroların bazıları, tüm bir yenilgi ve yıkım dönemini atalet ve durgunluk içinde geçirmişlerdi. Genelde ve kendi örgütlerinde büyük tahribatlar yaratan tasfiyeciliğe ve onun bir görünümü olan mülteciliğe karşı anlamlı bir direniş göstermemişlerdi. En vahim olanı, içlerinden EKİM'e **daha sonra** ve kayıtsız-koşulsuz **tam bir ideolojik teslimiyetle katılan biri**, (T. Göker, tasfiyeci mültecilik dönemindeki adıyla R. Tanyeri) düpedüz tasfiyecilik yapmış, başında olduğu devrimci bir örgütün tasfiyesine birinci dereceden önyak olmuş, yıllarca yurtdışında mülteci bir çevreye "önderlik" yaparak vaktini geçirmişti.

EKİM güçlü bir ideolojik cereyandı ve bu kadrolar da daha çok bu cereyana kapılan unsurlardı. "Yarım"lıklarıyla pratik-örgütsel çalışmaya atıldılar. Bunun kendisi gelecek açısından -eğer giderilemezse- son derece ciddi bir riskti, görülemedi.

EKİM, 12 Eylül sonrasındaki yenilgi ve yıkıma, tasfiyeciliğe ve mültecileşmeye karşı sert ve kararlı bir mücadele içinde ortaya çıktı. Hem genelde ve hem de içinden çıktığı örgütlerdeki mülteciliğin tüm görünümünü teşhis ve teşhir edip, buna direndi. Bunu çeşitli vesilelerle sürekli bir mücadelenin konusu da yaptı. Hala da yapmaktadır. O kadar ki, bu mücadele içinde bir çok "yoldaş"ını da ezip geçti. Dahası kendisini çevreleyen tasfiyeciliğe tiksinti duyulmasını propaganda etti. Bu sert ve kararlı tutumu muhataplarımızca aşırı bulunup inkarcılığın bir görünümü olarak nitelendi çoğu kez.

Ne ki bu aynı sertliği ve kararlılığı kendi içinde uygulamadı, uygulayamadı. Sürekli bir iç mücadelenin konusu yapmadı, yapamadı. Böylece tasfiyeciliğe karşı mücadelesi hep „yarım“ ve zayıf kaldı.

Düpedüz tasfiyecilik yapanların olsun, tasfiyeciliğin mahkumu kadroların olsun geride kalan süreçlerdeki bu konumlarını sorgulamak, bilince çıkarmak ve tüm ağırlıklarını dökmelerini sağlamak konusunda tutuk davrandı. Oysa ki yeni döneme açılırken bu şarttı. Çünkü bu kadroların ezici çoğunluğu pratik-örgütsel görevlere atanmışlardı. Teorimizin pratikle bağını bunlar kuracaktı. EKİM'in ideolojik gelişmesini politik ve örgütsel gelişme ile tamamlama görevi esas olarak bunların omuzuna bindirilmişti.

Ortaya yeni bir çizgi konmuştu. Yeni bir politika ve örgüte dönüşmesinde tayin edici olan kadrolarla ise, bu nasıl olacaktı? Bu soru yakıcılığıyla o zaman sorulamadı ve kritik önemi kavranmadı. Genelde ve teoride dışa karşı sürdürülen mücadele ve irdelemeyi kendi içinde ve pratikte gözetmedi EKİM. Söz konusu kadroların kimilerinin geçmiş konum ve pratiklerini yüzeysel olarak mahkum etmelerini ve bu yönlü açıklamalarını yeterli buldu. Bu yeterli değildi. Yeterli görmek işin üstünden atlamaktır.

Üstünden atlanan bu durum bir birikim yaratacak ve koşullarını oluşturduğunda bir yüklü fatura olarak EKİM'e geri dönecekti. Nitekim de öyle oldu.

EKİM doğduğunda son derece sınırlı sayıda kadroya sahipti. Tam da burada haklı olarak "her hareket elindeki güçlerle yola çıkmak ve onlarla iş görmek zorundadır", denilebilir. Doğrudur. Belli bir noktaya kadar bunu gözetmek ve bu davranışı doğal bir davranış olarak nitelemek mümkündür. EKİM'in yola çıkışından belli bir momentine kadar bu durumun anlaşılır yönleri de vardır. Ancak bunun uzun süre gözetilip anlaşılır görülmesi, hele de bir alışkanlık haline gelmesine göz yumulması düşünülemez. Yazık ki başlarda bir zorunluluk olan ve bir nesnellığe oturan bu durum sonrası dönemde de sürdürülmüş ve adeta nesnellığe teslim olunmuştur.

Sonuç şudur: Kürt halk hareketliliği ile proleter kitle hareketliliğinin ortaya çıkıp geliştiği, devrimci ruhun yeniden canlandığı, arayışların çoğaldığı ve nihayet EKİM'in yeni bir çizgi halinde ideolojik bir cereyana dönüştüğü yükseliş koşullarında, yukarda sıralanan nedenlerle bazı kritik noktaların pratikte yeterince gözetilmemesi, ya da gözetilememesi baştan EKİM'i belli zayıflıklara mahkum etmiş, kimi zayıf yol arkadaşları ya da buna aday unsurların saflarımıza katılmasını sağlamıştır. EKİM abbas yolculardan kaçmamamıştır.

EKİM yeni bir çizgiydi, problem önderlik problemi gibi son derece yakıcı, son derece kritik bir problemdi. Yeni çizginin kendini tamamlayan bir politik ve örgütsel gelişmeyle tamamlanıp maddi bir güce dönüşmesi bu problemin başından sağlam temeller üzerinde kurulmasına, hiç değilse bunun kısa sürede çözülmesine

bağlıydı. EKİM bugünden bakıldığında, bu problemin kendi pratiğinden hareketle çözümünde başarısız kalmıştır ya da çözümde çok ama çok gecikmiştir.

Zira başlarda kimi zorunluluklardan dolayı çözüm için ele alamadığı ve çözemediği bu problemi, gündeme almak için bir çok vesile doğduğu anlarda da çözme gücü ve iradesi ortaya koyamamış ya da bundan adeta kaçınmıştır. Nedir ki giderek bu sorunu kesin olarak çözmek ve bunu bilince çıkarmak için vesileler doğdu. Buna uygun momentler yakaladı. Bir Azad ve bir Okan problemi önderlik probleminin kendisiydi. Ancak bu açıdan ele alınıp, onların üzerinden önderlik probleminin yakıcılığı anlaşılır hale getirilemedi, getirilmedi. Bu ise görüntünün tersine bir önderlik boşluğu yarattı. Görünmeyen, gizli bir boşluktan bu. Politik ve örgütsel alandaki önderlik boşluğu olarak hep vardı ve EKİM'e çoğu kez ağır, gerilimli ve güç anlar yaşattı. '89 yılında bir-iki kadronun bu alana kaydırılması da bu boşluğu doldurmadı. Yalnızca gizli bir boşluk olarak kalmasını sağladı. Gerçek şu ki önderlik, esas olarak politik ve örgütsel önderlik boşluğunun gizli kalıp '91 ilkbaharındaki yakıcılığıyla kendisini dışa vurmasını engelleyen şey, ideolojik kuvvetimizdi. Tüm yetersizliklerine karşın ideolojik önderlik ve gücümüz bir şal gibi kritik boşluğun üzerine örttü adeta. Bu durum I. Genel Konferansa kadar sürdü, dahası sonrası döneme sarktı.

Peki ama EKİM bu boşluğa rağmen, sözkonusu kadrolara rağmen, nasıl oldu da dört yıl gibi bir süre dayanabildi, belli güçler biriktirip bir ilk konferans yapma düzeyine çıkmayı başarabildi?

Hiç bir şey *"Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin"* başlıklı yazıdan alınma şu sözler kadar açıklayıcı olamaz. Aktarıyorum:

"Başlangıçta bir elin beş parmağını zar zor geçen bir grup yoldaşık. İki yıl boyunca güçlerimiz son derece sınırlı, ilişkilerimiz zayıf, olanaklarımız kısıtlı. Fakat ideolojik perspektiflerimiz, tersinden olarak son derece kuvvetliydi. Yaşadığımız ideolojik gelişmeden doğan kuvvetli bir misyon duygusuna ve bilincine, ona denk düşen bir iddiaya sahiptik. Hiç bir şeyimiz yoktu, fakat çok şeyi var edebilirdik.... İdeolojik güçlülük bu inancı tok bir biçimde

yaratıyordu içimizde. İlk adımdaki bir çok güçlük ve hayal kırıklığı bazı yoldaşları yarı yolda bıraksa bile, hareketin ısrarlı ve kararlı yürüyüşünü durduramadı. Bu kararlılık ve ısrarlılık EKİM'e sürekli bir biçimde güç kazandırdı. Ağır, güç, gerilimli ve zayıfları döken bir süreç, hareketi bir dönemin ardından bir ilk konferans toplayabilecek bir siyasal-örgütsel düzeye ulaştırdı."(agy, s.7)

Şöyle de söylenebilir; EKİM kısa denebilecek bir süre içinde bir ilk konferans toplama başarısını esasta ideolojisinin gücüne ve "parti işçisi" niteliğindeki belli kadrolarının özverili çabalarına borçludur. Konferansa taşıdığı güçlerini de esas olarak ideolojik kuvvetiyle kazanmıştır. Keza, belirgin bir politik-örgütsel önderlik boşluğuna ve sonradan saflarında hayli önemli tahribatlar yaratan tasfiyecilik illetine rağmen ayakta kalması ve yaşıyor olması da, yine bu iki etken sayesinde mümkün olabilmektedir.

Önderlik krizi dışı vuruyor

EKİM I. Genel Konferansı kritik bir dönemeçte (Ocak-Şubat '91) toplandı.

Konferans geride bıraktığı süreçteki ideolojik-politik ve örgütsel gelişmesini tüm zaaf ve yetersizlerine karşın bir başarı olarak değerlendirdi. Teorik-taktik temeli gözden geçirip, sağlam-lılığını onayladı. Bir yeni ideolojik atılımla derinleştirilmesi yönünde karar aldı. Ancak bundan da önemli olarak;

"Konferans, EKİM'in o aşamaya kadarki gelişmesini önemli bir başarı olarak değerlendirmekle birlikte, onun için gerçek bir komünist siyasal sınıf örgütüne dönüşme döneminin asıl şimdi başladığını da isabetle tesbit etti. Zira bazı ilk ilişkilere rağmen EKİM hala sınıf dışı bir kadro örgütüydü. İşçi sınıfının en gelişmiş kesimleri içinde politik etkisini yaymak ve onların en iyi öğeleriyle saflarını sürekli bir biçimde güçlendirmek sorunuyla yüzyüzeydi. Yaratmayı başardığı 'örgütsel omurga'yı, 'fabrika tabanına dayalı hücre örgütlenmesi ile gerçek bir temele kavuşturmak gibi asli bir sorun ve görev' vardı önünde. Bu acil ve aynı zamanda stratejik önemde politik-örgütsel görev doğrultusunda mesafe katetmedikçe, demek oluyor ki EKİM ayağını işçi sınıfı tabanına

basmadıkça, adına ve iddiasına uygun gerçek bir komünist hareket olarak nitelenemez, sınıf partisi olmaya doğru büyüyemezdi."

"Örgüt konferansı, bu görev ve hedefleri tespit etmekte kalmamakta, bunu, bu görev ve hedeflere yönelteceğimiz önemli güç ve olanakların da biriktiği tesbiti ile bütünleştirmektedir." (agy, s. 7)

Herşey EKİM'in adına ve iddiasına uygun bir önderliğe kalıyordu ve bu yaşamsal öneme sahipti. Zira dönem herhangi bir dönem değildi. Önceki bölümlerde vurguladığımız gibi dönem tam da *"Teori-pratik bütünlüğünün, EKİM'in kendi teorik-ideolojik perspektiflerini maddi bir kuvvete dönüştürme yeteneğinin pratikte sınanacağı"* bir dönemdi.

Bu sınavdan başarılı çıkıp-çıkılmamak ise oluşturulacak önderliğin sağlamlığı ve yeteneği ile doğrudan bağlantılıydı.

Konferans hemen her sorunu enine boyuna tartıştı. Ne ki belki de bir tek, teorik olarak kritik önemine değindiği bu konuda gerçek manada çözücü bir tartışma yapmadı. Tersine şimdi dışımıza atılan tasfiyecilerin başını çeken Adil'in MK üyesi olmaya aday bir yoldaş üzerinden açtığı ve gerilimlere yol açan bir tartışmanın da tuzağına düşerek, sorunun kritik öneminin üzerinden atladı. Halbuki geride bırakılan süreçte yaşanan önderlik pratiği ve kimi önderlik kadrolarının yarattığı ciddi sıkıntılar hayli uyarıcıydı. Keza, EKİM'in kendi önderlik problemini çözemediği, özellikle politik-örgütsel önderlik alanında ciddi bir boşlukla konferansa geldiği biliniyordu. Bunun kendisi, politik-örgütsel önderliğin yaşamsal bir rol oynayacağı yeni dönemde, bu sorunun, tek tek unsurların üzerinden ya da onlarla sınırlı bir çerçevede değil, yukarıdan bir bakışla ele alınıp, geride bırakılan süreçteki önderlik pratiğinin nesnel ve titiz bir değerlendirmesi temelinde isabetli bir seçimi gerektiriyordu. Aksi halde işin kolayına kaçılarak, isabetsiz bir seçime gidilecekti. Bu ise büyük bir risk demekti EKİM için.

Yazık ki konferans sorunun kritik önemine uygun davranmadı. İşin kolayına kaçıp, yeni bir-iki takviye ile yarısı gerçekten ideolojik bakımdan zayıf unsurlardan oluşan bir MK seçti. EKİM çok açık bir biçimde riske girmişti. Zira MK'ya seçilenlerin yarısı

gerçekten bir çok bakımdan zayıf unsurlardı. EKİM'in "teorisiyle taktiklerini sürdürmekte en az yetenekli olan ve oportünizmi aşırıya götürmesi çok olası olan kişiler"di. Önderlik içinde oportünist bir kanat olma potansiyeli taşıyorlardı ve proleter kitle hareketliliğinin tüm beklentilerinin tersine sona erip en az direnme çizgisine çekildiği, devrimci hareketin toparlanma ve örgütlenme çabalarının başarısızlığa uğradığı ve bir yeni tasfiyeci sürece girdiği, yapısal bunalımının yeniden ön plana geçip "dağılma ve çökme günleri"ne doğru seyrettiği aşamada, bu unsurların çeşitli görünüm-leriyle "ya tümenden tasfiyeci ya da tasfiyeciliğin mahkumu" olmaları işten bile değildi. Daha Konferansın sürdüğü günlerde bu unsurların her biri değişik vesilelerle ve değişik biçimlerde bunun sinyallerini de vermişlerdi.

Son derece şaşırtıcı bir biçimde ve hızla bu bir gerçekliğe dönüştü.

İdeolojik dağılma

MK'nın politik-örgütsel görevlerle yükümlü bölümünün şahsında çıplak bir önderlik krizi çıktı ortaya. MK içinde tamamiyle sağlıksız saiklerden yola çıkan, sağlıksız temeller üzerinde beliren bir oportünist kanat oluştu.

Oportünist kanadı oluşturanları karakterize eden olgular şöyleydi: Konferansın saptadığı görev ve hedefler doğrultusunda kararlı bir çaba içine girmek yerine açık bir kararsızlık göstermek, EKİM'in güç ve olanaklarına inançsızlık, tam bir güçsüzlük ruh hali, kendine ve harekete güven yerine özgüven yoksunluğu ve EKİM'in tek başına yol alamayacağı inancı. Dolayısıyla belirgin bir iddiasızlık ve misyon duygusundan yoksunluk, politik ve örgütsel atılımcı bir ruh hali yerine, adeta bir bozgun havası.

Tüm bunların temelinde ideolojik bir zayıflık yatıyordu. Herşey bir yana MK'nın oportünist kanadını oluşturan unsurlar, EKİM teorisi ve ideolojisini içselleştirip, onunla bütünleşememişlerdi. Onun ruhunu kavrayıp içselleştiremedikleri için de, pratikle bağını kurmada yetmezlik gösterdiler, başarısız oldular. EKİM'in ideolojisi ile bu kadrolar arasında bir kan uyuşmazlığı vardı. Bu

çizginin kadrolarına dönüşememişlerdi. Bu kendisini, bu kadroların politik-örgütsel önderlik pratiğinin şahsında, EKİM'in teorisi ile pratiği arasında bir tutarsızlığı, ya da EKİM'in ideolojik çizgisi ile politik-örgütsel gelişmesi arasında bir kan uyuşmazlığı olarak üretip ifade etti.

Bu ise önderlik anlayış ve pratiğinden örgüt içi yaşama, çalışma tarzından ilişkilere bir dizi sorunda EKİM'in ideolojik çizgisine yabancı, eski örgüt pratiğine özgü sorunun boy verip yeşermesine yolaçtı. Daha da önemlisi, EKİM'in ideolojik çizgisinin doğasına uygun bir politik-örgütsel faaliyet içinde farklılığımızı ortaya koymada zorlanma ve tutarsızlık gösterildiği ölçüde, EKİM saflarında liberal ve oportünist eğilimlerin gelişmesine ve nihayet sözkonusu oportünist unsurların şahsında bir ideolojik dağılmanın yaşanmasına yol açtı.

Kan uyumsuzluğunun önü kesilemedi. İdeolojik dağılma tehlikeli boyutlar kazanmaya başladı. MK'nın oportünist unsurları oportünizmi aşırıya vardırmaya başladılar. Konferansı ve konferansın şahsında EKİM'i tartışmalı hale getiren bir süreç soktular.

Bu oportünist öğeler, önce işe EKİM'in teorisi ve ideolojisini küçümseme ile başladılar. Kısa bir süre önce EKİM'in teorik-taktik temeli ve ideolojisinin gücü üzerine övgü dolu sözler edenler, konferansın hemen akabinde bu konuda hiç de mesafe katedilemediğini, yeni şeyler söylenemediğini, Konferans değerlendirmelerinin şahsında EKİM'in giderek bir tür "kendini tekrara" dönüştüğünü ileri sürmeye başladılar. Bunu, EKİM'in halihazırda ileri sürdüğü görüşlerin artık ilgi görmediği iddiasıyla birleştirdiler. Konferansın "yeni bir ideolojik atılım" kararının arkasına sığınarak konuşuyorlardı oportünistler. Bununla yapmak istedikleri gerçekte bu kararı sahiplenmek değildi kuşkusuz. Onlar Lenin'in deyimiyle "proletaryanın teorisiyle taktiklerini sürdürmekte en az yetenekli olan" unsurlardı. Teorik bir birikime sahip olmadıkları gibi bir düzey de ortaya koyamamışlardı konferansta. EKİM'e de kendi düzeysizlikleri üzerinde bakıyorlardı. Oportünist bir ruh haline sahiptiler.

Bu ise onları EKİM teorisini ve ideolojisini küçümsemeye

ve inkarcılığa götürüyordu.

Devrimci önderlik kadroları, EKİM saflarında beliren bu küçümseme ve inkar eğilimini teşhir edip, buna direndiler. Ancak bunun doğal ve mantıklı olarak tasfiyeci bir nitelik kazanacağını yeterince bilince çıkarmadılar. Küçümseyip, sürekli bir iç mücadeleinin konusu yapamadılar.

Bunun kendisi bu dönemde inkarcılıkla karakterize olan oportünizme cesaret verdi. Oportünistler oportünizmi aşırıya vardırıdılar. Şimdi tasfiyecilerin başını çeken zat (T. Göker), EKİM'in küçük-burjuva sosyalizmi ile ideolojik farklılıklarını silikleştirme anlamına gelen bir çaba içine girdi. Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çözülüp dağılması ve duvarların yıkılması ile birlikte toprağın düzlendiğini, sorunlara daha rahat ve daha farklı bakmak gerektiğini vaaz etmeye başladı. Konferansta bazı yoldaşların belli bir anlamda kullandığı bazı ifadeleri tümüyle çarpıtarak ve oportünist ve liberal bir yoruma tabi tutarak ve bunun arkasına saklanarak, EKİM ile geleneksel halkçı-devrimci grupları arasındaki farkın en aza indiğini ileri süren düşünceler savundu. "Kuruçeşme" kaynaklı liberal "genel sosyalist hareket" formülasyonuna sarıldı. Tasfiyeci bayımıza göre EKİM'i "komünist hareket" olarak ayrı bir yere koymak iticiydi; aslında arada ciddi farklılıklar da yoktu; deyim uyuysa, daha çok psikolojik (önyargı gibi) engeller vardı arada.

İnkarcı oportünizm işi EKİM'i ideolojik mevzilerinden geriye çekmeye, onu liberal bir yoruma tabi tutarak temel programatik görüşlerini ve sloganlarını budamaya vardırıdı. Programatik slogan ve formülasyonlarımızın "uzlaştırıcı", "birleştirici-yapıştırıcı" olmadığını ileri sürerek sulandırılmasını önerdi. Bu açıktan açığa EKİM'in çizgisini, teorik-taktik temelini tartışmalı hale getirip yadsıyordu. Aramızda programatik düzeyde bir birliğin dahi olmadığını somut kanıtıydı. Düpedüz tasfiyecilikti. EKİM'i teorisizliğe ve ideolojisizliğe mahkum etmekti ki, tasfiyecilik de esasen ve öncelikle "proletarya hareketinin ideolojik bakımdan yadsınması" idi. "Burjuvazinin proletarya saflarındaki etkisi" idi. Bizim tasfiyeciler de EKİM saflarındaki oportünist "yarım" aydın etkisiydi.

"Proletaryanın teorisiyle taktiklerini sürdürmekte" başarısız, daha doğru bir söyleyişle niyetsiz olanların, bu teori ve taktikler temelinde politik-pratik bir çaba içinde olamayacakları açıktır. EKİM saflarındaki tasfiyeciler de böyleydiler. EKİM'in parti teorisini ve onun koşullandırdığı birlik politikasını da liberal bir yoruma tabi tutarak yadsıdılar. EKİM, partinin "sosyalizmle sınıf hareketinin birliği" eşdeyişle de sınıfın öncülerinin sosyalizme kazanılıp-örgütlendirilmesi olduğunu savunuyordu. EKİM, ideolojik kimliğini sınıf (proleter) kimliği ile birleştirmenin öneminden söz ediyordu. Birlik sorununu da bu çerçevede düşünüyordu. EKİM için komünistlerin sınıfla birliği, kendi aralarındaki birlikten daha öncelikli bir yere sahipti. Tasfiyeciler bunun tam tersi bir yönde soruna yaklaşp, hareket ediyorlardı. Onlar tıpkı ideolojik kimlik ve kişiliklerini kapının önüne koyup birlik kurmaya çalışan, ideolojiden ve ilkeden yoksun Kuruçeşmeciler gibi, yine EKİM'in teorik ve ideolojik kişilik ve kimliğini yok sayıp, bizlerle ideolojiden ve ilkeden yoksun, esneklik adına pazarlık ve tavizlere dayalı bir birlik yapmak isteyen aydın oportünisti KH çevresi gibi davranmamızı istiyorlardı. Stratejik önemde görüşlerden vazgeçmek gerektiğini söylüyorlardı. EKİM'in parti teorisi ve taktiklerine tam bir inançsızlık ve yabancılaşmayı, eşdeyişle leninist parti teorisinin toptan reddini anlatan bu görüşler, tipik tasfiyeci görüşlerdi.

Oportünizm iddiasızlıktır, tutarsızlıktır, bir kendine güvensizliktir. Tasfiyeci oportünizm ise ideolojik bir kimlikten yoksunluk olduğu gibi, politik ve örgütsel kimlikten de yoksunluktur. Örgütsüzlüğün ve iktidarsızlığın teorisidir, proletaryanın örgütsel bakımdan da yadsınması, onu iktidar hedefinden alıkoymak ve örgütünü tasfiye etmektir. EKİM'deki tasfiyeciler tam da bu nitelikteydi. Onlar için varsa-yoksa "birlik"ti. Ve "birlik" EKİM'i tasfiye etmek için kullanıldı.

İdeolojik dağılmadan tasfiyeci yıkıcılığa

Tasfiyeciler leninist partinin varoluş biçimine ilişkin stratejik önemde ilkelere de saldırdılar. Leninist ihtilalci parti teorisinin

liberal bir yorumu ile çıktılar karşımıza. Onlara göre Türkiye devrimci hareketi ve bu arada EKİM legalite ile illegalite arasındaki ilişkiyi yanlış kavriyordu. Bir tür otzovizm yapıyordu. Legal açılımlar yapmaktan korkulduğunu, bunun ise bir tür politikasızlık olduğunu ileri sürüyorlardı. Önce legal olanakları istismar etmek ve bir açık alan çalışmasına yönelmek adına (ki EKİM bunu yadsımıyor; konferansında da bunun önemine işaret edip bu yönde hazırlanmanın gereğine değinmişti) legal politik bir yayın önerdiler. Ancak bununla kalmayıp seçimler döneminde SP'nin estirdiği cereyana, bolca tartışılan "legal işçi partisi" cereyanına kapıldılar. Ciddi ciddi "Hep beraber HEP'e" çağrısına yanıt oluşturmaya yöneldiler. İlerleyip pekala HEP içinde çalışılabileceği, bir bölüm kadro ve sempatizanımızın bu alanda değerlendirilebileceğini savundular.

İlkesiz birlik politikası ile legalizm ikiz kardeştir. Geleneksel devrimci hareketin içine girdiği tasfiyeci süreçte elele gidiyorlardı. Bizdeki de bunun pespaye bir yankısından başka bir şey değildi. Ve EKİM'in çeşitli vesilelerle teşhir ettiği rejimin "141-142", "Kürt reformu" vb.'de ifadesini bulan "demokratikleşme" illüzyonu ile körüklenip şişirilen ehlileştirme politikasının saflarımızdaki etkisiydi. EKİM'deki tasfiyecilerin EKİM'in stratejik önemde teori ve ilkelerine ne denli yabancılaştıklarını, onları içselleştirme yeteneğine hiç bir dönem sahip olmayıp nasıl da ilk fırsatta onlardan vazgeçtiklerini göstermesi bakımından da ibret verici ve uyarıcıydı. O kadar ki, tam da örgütü illegal esaslar üzerinde örgütleyip sağlamlaştırmanın (ki legal açılımları ancak buna bağlı olarak yapılabilir ve yararını görebilirdik) yaşamsal bir önem kazandığı, rejimin tasfiyeci baskısının saflarımızda gedik açmasının buna bağlı olduğunun düşünülmesi gerektiği bir aşamada bunları öneriyorlardı tasfiyeciler. Böylece onlar açıktan açığa EKİM'de var olanı da tasfiye etmek istiyorlardı. Ki tasfiyecilik de komünist faaliyete son vermek, komünist örgütü tasfiye etmek, var olanı yadsıyıp dağıtmak demekti. Bizim tasfiyecilerimiz de böyle yaptılar.

Bizdeki tasfiyecilik varolan kısmi önderlik boşluğunun üzerine oturdu. Giderek bir örgüt boşluğu yaratmak doğrultusunda

büyüdü. O düpedüz bir örgütsüzleştirme hareketi idi. MK'nın oportünist öğeleri, daha doğrusu oportünizmi tasfiyeciler, çıplak bir örgüt boşluğu yaratmanın da mimarlarıydılar. Kendi oportünist emelleri için EKİM'i yukardan aşağı örgütsüzleştirmeye çalıştılar.

Tasfiyeciler geçmişten kopamamışlardı. Yeni dönemin kadroları değillerdi ve hiç bir bakımdan kendilerini yenilememişlerdi. Önderlik anlayışları, ilişkileri, çalışma tarzları, örgütsel ilke ve normlar karşısındaki tutumları, örgüt içi yaşama ilişkin pratikleri hep eskiye aitti. EKİM çizgisine yabancıydılar. Dolaşısıyla da hep kendilerini ürettiler. Kendi suretlerinde bir örgüt kurmaya çalıştılar. Saflarda bozucu bir rol oynadılar ve bir çok kadroyu kendilerine benzetmeye çalıştılar ya da benzettiler. Eskinin politika ve örgüt kültürü, davranış biçimleri vb. vb. onlarda bir yaşam biçimiydi. Örgütün yaşam biçimi haline getirdiler. Atalet ve konformizm, liberal bir ruh hali ve davranış onların karakteristik özellikleriydi. Bunu örgüte de bulaştırdılar, ki asıl tahrip edici olan da bunlardı. Onların şahsında EKİM teorisi ve ideolojisi ile pratiği arasında açık bir tutarsızlık, belirgin bir kan uyuşmazlığı ve yabancılaşma da kaynaklanıyordu.

Tasfiyecilerin EKİM'i tümüyle kendine yabancılaştırıp yozlaştırmak için başvurdukları bir şey de, EKİM'in "örgütsel omurga"sını ve elindeki güçlerini sınıfa yöneltmek ve fabrika hücreleri temeline oturtup bir sınıf partisine büyüme sürecine sokmak yerine, onu sınıf dışı bir çalışmaya yöneltip sınıf dışı bir örgüt anlayışına mahkum etmek oldu. Sınıf temeline dayalı bir parti/örgüt anlayışını "demode" bir anlayış ilan ettiler. Türkiye'de benzeri çok olan sınıf dışı parti/örgüt anlayışını savunmaya vardırıdılar işi. Tam bir cehalet örneği sergileyerek, traji-komik durumlara düşerek (sınıf kökeni kavramı ile sınıf temeli kavramlarının aynı şeyi ifade etmediğini ayırtedemeyecek cehalet örnekleri gibi) sınıf dışı örgüt anlayışlarını, Lenin'in "Ne Yapmalı?"sındaki "profesyonel devrimci çekirdek" vurgusu etrafında yürüttükleri tümüyle demagojik bir tartışma çevresinde, leninist parti teorisi ile ilişkilendirmeye dahi cüret ettiler.

Partinin ideolojik kimliğinin toplumsal-sınıf kimliğiyle

birleştirilmesi fikrinin “demode” ve “uvriyerist” bir anlayış olduğunu ileri sürebildiler. Bize önerdikleri ise ancak ve ancak işçi semtlerinde ve fabrika bölgelerinde “işçi dernekleri” kurmak oldu. Böylece de tasfiyeci menşevizmin seçkin bir örneği olduklarını kanıtlıyorlardı.

Keza işçi sınıfı içinde fabrika hücreleri temelinde bir örgüt kurmanın ömürsüz bir çaba olacağını, zira bunun hiç bir işleve sahip olamayacağını, bu nedenle de profesyonel bir propagandacılar grubu kurarak radikal bir işçi hareketinin ortaya çıkmasını beklemek gerektiğini savundular. “Profesyonel devrimciler örgütü” teorisiyle kastettiklerinin aslında pespaye bir aydın oportünisti teori olduğunu da böylelikle kanıtlıyorlardı. Onların proletaryaya tam bir güvensizlik içinde olan, proletaryanın ihtilalci sınıf partisinden söz edip, bunun için çalışmanın uvriyerizm olduğunu söyleyen oportünist “yarım” aydınlardan hiç bir farkı yoktu. Hem sınıf ve hem de iktidar perspektifinden yoksundular. Onlar için kadro örgütü içinde sahip olunacak-ulaşılması gereken bürokrat şeflik kurumuydu. Bu ise EKİM gibi sınıf dışı dar bir kadro örgütü olmaktan çıkıp komünist bir siyasal sınıf örgütüne büyümek isteyen bir örgütte yabancıydı. EKİM’in ideolojik cereyanına kapılıp saflarımıza katılmışlardı. EKİM bundan kaçınmamıştı. Ancak EKİM’e yabancıydılar ve ilk fırsatta da bu ortaya çıktı. Tutunamadılar. Tutunamayacaklarını anlayınca da, ideolojik, siyasal ve örgütsel her türlü bağı bir yana bırakıp hizipleştiler. Kendileri gibi zayıf ve geriye kaymış az sayıda kadro ile ufacık bir hizip kurdular.

EKİM’in kendilerini savunmaları için kendilerine tanıdığı sınırsız “eleştiri ve ajitasyon özgürlüğü”nü alabildiğine istismar ederek, onu EKİM’de var olan herşeyi tasfiye etmek üzere kullandılar.

EKİM’in politik faaliyetlerine katılmayı reddettiler. Aramızda hiç bir ideolojik-politik ve örgütse bağ kalmamıştı. Sadece ve sadece biçimsel bir hukuki bağ kalmıştı ve ona da son vermek gerekiyordu. Bu ise Olağanüstü Konferansla gerçekleştirildi.

Tasfiyeciler bir yıl gibi uzun bir süre “ışık” altında değil-

lerdi. '92 yazında alınan Olağanüstü Konferans kararı ile birlikte "ışık" altına çekildiler. "Işık, daha çok ışık" şiarı hareketin tüm güç ve olanaklarının harekete geçmesini ve örgütün dinamizm kazanmasını sağladı. Örgüt çizgisine sahip çıkan kadrolar tasfiyecilere direndiler ve onları teşhir ettiler. Konferans ise bu direniş ve saldırının şiddetinin tepe noktasına çıktığı andır. İdeolojik şiddetimizin daha ilk kıvılcımları dahi tasfiyecileri kaçırtmaya yetti. Tasfiyeciler kaçtılar.

Tasfiyeciler tasfiye edildiler.

Görmezlikten gelinen önderlik problemi

Nedir ki yakıcı bir soru "yanıtını almak" üzere hala orta yerde duruyor. EKİM'de önderlik problemi başından beri var. Kimi önder kadroların şahsında zaman zaman kendisini tüm yakıcılığıyla dışa da vurdu. Uyarıcıydı. Peki ama buna rağmen EKİM bu problemini neden çözemedi? Tasfiyecilik konferansın hemen akabinde boy gösterip '91 yazında güç bulmuş, '92 Şubat-Mart aylarında ise iyice ağırlık haline gelmişti. Neden tasfiyeciliğe ve tasfiyecilere bu kadar süre tahammül edilebildi? EKİM'in zaafı neydi?

EKİM, "Işık daha çok ışık" şiarıyla yola çıktı. Bu şiarı içinden kopup geldiği örgüt saflarında büyük bir tutarlılıkla uyguladı ve bunun büyük yararını da gördü. Dahası var. EKİM bu şiarı bir çok bakımdan kendi içinde de uyguladı. Her türlü sorunu kendi kadroları ve kamuoyu nezdinde açıkça ortaya koydu, tartıştı, tartıştırdı. *Ekim* "Işık, daha çok ışık" şiarının uygulandığı bir kürsü oldu. Bu açıdan işlevsellik kazandı. Bunun çok yararını da gördü. Yakıcı gerçek şu ki EKİM "Işık, daha çok ışık"ı bir tek önderlik problemine uygulamadı. Hem kendi önderlik gerçeği konusunda bir açıklığa -son ana kadar- sahip olamadı ve hem de bu gerçeğin anlaşılır ve aşılır hale gelmesi için ortamı yaratmadı. Bu problemi bir yerde "ışığın" dibinden kaçırdı, yine **önderliğin kendi içinde** çözmeye çalıştı ve başta örgüt kamuoyu önünde olmak üzere, kamuoyu nezdinde görülür ve tartışılır hale gelmesinden kaçındı. Bu yadsınmaz ve affedilmez bir zaafıdır

EKİM'in.

EKİM önderlik gerçeği konusunda bir açıklığa sahip olmadığını, hem tasfiyeci ilk etkinliklerin kendini gösterdiği Ağustos-Eylül '91 tarihindeki MK toplantısı döneminde ve hem de herşeyin ayan-beyan dışı vurduğu Mart '92 MK toplantısında sorunu çözmek için ele almayışıyla kanıtlamıştır.

EKİM bu problemi konusunda bir açıklığa sahip olmadığı için, çözücü dinamikleri de harekete geçirememiştir. Ne bu problemin yakıcılığını anlatan uyarıcı dersleri bilince çıkarıp örgüt bilinci haline getirmeyi akıl etmiştir. Ve ne de çözücü dinamiğinin ne olduğunun yeterince bilincindedir.

Nedir çözücü dinamik? EKİM başta içkin olmasa da bunun bilincine sahipti aslında. Lenin'in son derece anlamlı "Işık, daha çok ışık"makalesinin gereğini yapmaktı. Önderleri ya da önder geçinenleri "ışık"ın altına almaktı. İdeolojik-politik kişilikleri ve icraatlarıyla örgüt ve genel kamuoyu önünde arz-ı endama çıkarmaktı. Bu konuda cesaretli davranmaktı. Önderler özel yaşamlarına değin tanınmalı ve denetlenmeliydiler. Hizaya gelmeleri ya da tepelenmeleri bu sayede mümkün olabilirdi ancak. EKİM bu ilkeyi uygulamadan, örgütün güç ve olanaklarını harekete geçirmeden, örgüt kadrolarını bu problemin çözülmesi sürecine katmadan, salt kendi içinde çözemezdi. Üstelik örgütü ve kadroları bu ve benzeri konularda harekete geçirmeden, örgüte bir dinamizm de kazandırmak mümkün değildi.

EKİM koptuğu hareket içinde sürdürdüğü gerçekte anlamlı mücadelede elde ettiği bu dersi kendi önderlik problemine uyarlamaktan uzak durdu ve bu nedenle de bir türlü sorunu çözemedi.

Bunun üzerine sorunu kendi içinde kapatarak gizledi, kendi içinde çözümü esas aldı. Bu daha baştan bir çözümsüzlük demektir. Daha önemlisi bu örgüte ve kadrolara güvensizlikti. Oysa bazı örgüt kadroları daha Ağustos '91 yılında bu yakıcı problemi bir biçimde ve belli bir düzeyde görmüş ve müdahale isteğini (hem de EKİM çizgisi temelinde) ortaya koymuşlardı. 5. yıl değerlendirmesini de bu isteğinin gerçekliğe dönüşmesinin bir ifadesi saymışlardı. Bu değerlendirilemedi. Yine kendi içinde çözümü

esas olarak bir kez daha örgüte ve kadrolarına yeterince güvenmediğini ortaya koydu. Onları devre dışı bıraktı. Örgütün dinamizm kazanmasını da engellemiş oluyordu böylece.

* * *

Olağanüstü Konferans kararı ile birlikte, artık deniz bitmiştir. Statüko dağıtılmış, sorun örgütün önüne gelmiştir. EKİM kendi güç ve olanaklarını harekete geçirmiş, dinamizm kazanmıştır. Nitekim çözüm de bundan sonra gelmiştir. Örgüt kadroları EKİM etrafında birleşip-kenetlenerek tasfiyeciliğe saldırıya geçmişlerdir.

Ve örgütü ve kadrolarıyla birleşen önderliğin devrimci kanadı yıllardır çözülemeyen problemini çözme yolundadır. Çözmüştür. İyice bilince çıkarıp sağlamlaştırmak ise yeni dönemin sorunudur.

EKİM tasfiyeciliğe karşı mücadeleyi yalnızca başlatmamış, bu yolda anlamlı bazı ilk adımlar da atmıştır. Ancak yeterli sayılmamalıdır. Mücadele derinleştirilmelidir. Zira tasfiyeciliğin yarattığı tahribat sanıldığından da derindir, geniştir.

EKİM güçlerini ve olanaklarını harekete geçirmiş, dinamizm kazanmıştır.

Tasfiyeciler tasfiye edilmiş, yol açılmıştır.

Kuşku yok ki, EKİM DAVASI KAZANACAKTIR!

Serkan METİN

Kopanlar ve kapılanlar

Önce"önderlik sorunu" diye nitelenen, sonraki aşamada ise yönetim içinde bir tasfiyeci eğilimin vücut bulması olarak boyutlanan, hareketimize sıkıntılı bir süreç yaşatan dönem, bugün tasfiyeciliğin tasfiyesiyle kapanmıştır. Ne ki, bu dönemin kapanması henüz onun tüm boyutlarıyla aşılmasının kendisi değil, fakat sürecin anlaşılması ve bilince çıkartılması zemini üzerinde, zaaf ve zayıflıklardan dersler çıkartarak, yeni bir döneme ve atılıma girmenin yalnızca önkoşuludur.

EKİM soruna hiçbir zaman 3-5 tasfiyecinin tasfiye edilmesi olarak yaklaşmadı. Aksine, bilimsel sosyalizmin diyalektik-materyalist yöntemi EKİM'e, kendi geçmişini değerlendirmek, son süreçte yaşanan iç sorunlarını anlamak ve aşmak açısından da kılavuz ve yol gösterici oldu. EKİM, tasfiyeciliği onu koşullayan iç ve dış nesnellikler zemininde tahlil etti. Tasfiyeciliği besleyen ve ona yaşama zemini yaratan iç zayıflıkları ve zaafı da tespit eden EKİM, bunlara karşı yürütülecek bilinçli, sistematik iradi çaba doğrultusunda da önemli ilk adımlar atmıştır.

Hareketimizin doğuş sürecinde içinde barındırdığı dinamiklerin nasıl ki bugün ulaştığımız gelişme düzeyinde belirleyici bir rolü olduysa, tersinden o gün taşınan zayıflıkların da, dıştan (ulusal ve uluslararası kaynaklardan) esen tasfiyeci rüzgarın içte nispeten kolay yankı bulmasında küçümsenmeyecek bir rolü vardır.

EKİM'in doğuşu karmaşık bir döneme denk gelmektedir. Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül'ün ağır yenilgisinin faturasını örgütsel alanda olduğu gibi politik-ideolojik alanda da dağılma ve tasfiye ile ödemiştir. Bu dönemde Türkiye devrimci hareketi içerisinde kolay yenilgiyi, düzene kolay bir geçiş yapmak için vesile sayanlar olduğu gibi, yanısıra yenilgiyi anlamak ve aşmak çabası ve arayışı içinde olanların ilk kıpırdanışları da hissediliyordu. Tasfiyeye devrimci bir tutarlılıkla karşı koymaya çalışanlar, geçmişlerini değerlendirme yeteneğini ve gücünü kendilerinde bulamadıkları ölçüde, aşınmış ideolojik-politik dogma ve kalıplar üzerinde umutsuz bir çabayla ayakta kalmaya çabaladılar. Tam da bu sırada toplumsal muhalefet, gittikçe derinleşen sınıfsal çelişkilerin önüne geçilmez baskısıyla sessizliği yarmaya başlıyordu. Özellikle işçi sınıfı şahsında yaşanan eylem dalgası, henüz zayıf ve geri de olsa, Türkiye devrimci hareketinin direnen unsurları açısından bir güç ve moral kaynağı oldu. Oysa devrimci hareketin önemli kesimi, bunu geçmişi değerlendirmeye, ideolojik olarak yenilenmeye ivme kazandırmak için değil, tam da tersinden tabanda yoğun bir şekilde yaşanan arayışı yatıştırmak, işçi sınıfına ve diğer hareketli kesimlere yönelerek, bu temel üzerinde geçici bir toparlanma yaratarak, ideolojik açmazlarını uykuya yatırmak için vesile yaptı. Yaklaşık aynı konjonktürde uluslararası planda Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'nın çöküşüne varacak olaylar büyük bir gürültüyle sürüyor, yankısı kara bir bulut gibi Türkiye devrimci hareketinin üstünde dolaşıyordu. Uluslararası ideolojik kaynaklar "yıkıldıkça", ideolojik yenilenme ve netleşme zorlu çabası, kimilerince geçmişin ve onunla birlikte sosyalizmin kaba inkarına terk edildi. Uygun bir zemin bulan gorbaçovculuk aynı dönemde gözde bir akım, etkisi hayli geniş, tasfiyeci bir güç haline geldi.

Ancak öte yandan, Türkiye devrimci hareketinin halkçı

kanadında arayış içinde olan kesimlerinin en ön saflarında yer alanlar, toparlanma çabasının, devrimci hareketin geçmişinin toplumsal-siyasal süreçlere bağlı olarak değerlendirilmesi, anlaşılması ve eleştirel temelde aşılması çabası ile birleştirilmesinde ve kalıcı bir toparlanmanın ancak bu temelde yaşanabileceğinde ısrar ettiler. Geleneksel devrimci demokrasiden kopuş işte bu bilimsel yöntemsel bakışın ürünü oldu.

EKİM kopuşunu son derece sınırlı güçlerle başarmış olması-na karşın, daha ilk andan itibaren önemli bir güç, nesnel ihtiyaçlara cevap veren bir nitelikti. EKİM kopuşunda yer alanlar ile ilk şekilleniş döneminde hareketimize katılanların arasında bu gücü kendinde somutlaştırmış, bunun parçası haline gelmiş olanlar olduğu gibi, bu nitelikten ve güçten etkilenip, ama henüz içeriğini bütünüyle içselleştirmemiş olanlar da vardı. Bu ne anormal ne de yadırganacak bir durumdu. İhtilalci bir ileriye çıkışın yarattığı rüzgar, doğaldır ki geçmişi sorgulama ihtiyacı duyan, ama sorduğu sorunun yanıtı konusunda henüz net olmayanları da kendisine çekecektir.

EKİM'i ilgi merkezi haline getiren kuşkusuz herşeyden önce yeni bir nitelik, ileri bir ideolojik kavrayış, kısacası yeni dönemin yeni hareketini temsil etmesiydi. Oysa kopuşun rüzgarına kapılanları derinden etkileyen, öncelikle EKİM'in ancak onun ideolojik temeli üzerinde kavrandığında anlamlı olan kimi ideolojik yaklaşımlarının dönemsel bazı toplumsal-konjonktürel gelişmelerle denk düşmesi olmuştur.

Öyle ki, EKİM'in, emperyalizm ve proleter devrimler çağının temel gerçekleri ile Türkiye'nin iktisadi-toplumsal gelişiminin ve dinamiklerinin değerlendirilmesi üzerinden ortaya koyduğu sosyalizm perspektifi ve proletaryanın tarihsel-toplumsal konumu ve misyonu konusunda popülizme yönelttiği ideolojik eleştiri, tam da '87 döneminde bariz bir şekilde işçi sınıfını merkez alan toplumsal hareketlilikle kesişiyordu. Aynı dönem Türkiye sol hareketinin benzer herhangi bir bilimsel tahlile dayanmadan "işçi sınıfı" vurgusunu sınıfın izlediği yükseliş grafiğine paralel olarak

öne çıkarmaya başladığı bir zamandır. İşçi sınıfının önemi, modern toplum içindeki özel yeri ve bu çerçevede tarihsel rolünün teorik kavranışı temelinde değil, o günkü kendiliğinden yükseliş dalgasının yarattığı etki sonucunda kendiliğinden "kavrandı". Kimileri için işçi sınıfının "keşfi" halkçı argümanlarının taşınabileceği yeni bir alan olduysa, başkaları için ise görünürde de olsa halkçılıktan "kopma"nın vesilesi oldu. Bu tür unsurların gözünde EKİM'i anlamlı kılan temel özellik, sınıf vurgusu ve ona paralel sosyalist devrim perspektifi olmuştur.

Öte yandan legal dergi furyasının Türkiye devrimci hareketinde olabildiğince yaygınlaştığı bir aşamada EKİM'in illegal bir yayın organı ile çıkması bir çok çevrede daha baştan sınırlayıcı ve daraltıcı bir tercih olarak görülmesine rağmen; 12 Eylül ağır ve kolay yenilgisine karşı duyulan tepkiyle illegaliteye büyük değer atfeden bazı devrimciler için ise heyecan ve moral kaynağı olmuştur. Tam da bu dönemde Kürdistan'dan gelen olumlu ve moral verici yankılar bu heyecanı besledi. Öyle ki illegal temelin önemsenmesi bazen bir kavrayışın ürünü olmaktan ziyade, Kürdistan'da PKK'nın illegal, radikal ve militan çıkışının ilk meyvelerini vermesiyle, bir kitle ve halk hareketi karakteri kazanmaya başlamasında görülüp, onaylanıyordu. PKK gerçeği sanki uzun, zorlu ve sebatli bir çabanın ürünü değil de bir sihir sonucu gerçekleşmişti. Bu sihir aranıp, illegal, radikal çıkışında bulundu. Elbette değerlendirmeler bu kadar basit ve kaba değildi. Ama EKİM'in kopuşuna kapılan kimi unsur için EKİM'in ihtilalci, illegal karakteri tam da 12 Eylül kolay yenilgisine duyulan tepki ve faşizmin en azgın günlerinde kendisini var eden „PKK ve Kürdistan gerçeği“ çerçevesinde anlamlandırılıyordu, onun özüne, proletaryanın ideolojik-politik-örgütsel bağımsızlığına varılamıyordu. Oysa EKİM için illegal temelde örgütlenmek gelip geçici taktik bir tercih değildi. Aksine ortaya konulan ideolojik-politik platformunun temeli üzerinde yükselen, ilkesel-stratejik bir tutumdur. EKİM ideolojik perspektifleri doğrultusunda, bir ihtilal hareketinin, onun öncü ve temel gücü olan proletaryanın ihtiyaçları ve en ileri kavrayışı temeli üzerinde bir örgüt şekillendirmek görevi ile karşı karşıyaydı. İlegal temelde örgütlenmek, sadece

düzenin yasal sınırları içine sığamamanın bir ifadesi değil, ama düzeni hedefleyen proletaryanın düzenden tam bağımsızlığının, yani ideolojik-politik olduğu gibi, örgütsel bağımsızlığının da gereği idi.

Tüm bunların yanısıra EKİM'in rüzgarına kapılanları asıl çeken kuşkusuz EKİM'in ideolojik gücü olmuştur. Geleneksel halkçı hareketten ideolojik bir kopuş yaşayan EKİM özel bir teorik-ideolojik ön hazırlığın ürünü olmamakla birlikte, yine de onu bu noktaya 'getiren, nitel sıçramayı olanaklı kılan bir birikim üzerinde yükseliyordu. Henüz fikirleri bilinmeyen ve tanınmayan bir hareket için ilk aşamada ideolojik konumunu ortaya koymak son derece önemliydi. Bu sistemli ve bilinçli bir ideolojik çaba, eskinin eleştirisi üzerine, onun olumlu ve diri yanlarına sahip çıkan bir ideolojik gelişme demekti. Tam da EKİM'de bu çaba ve gelişmenin yaşandığı dönemde, Türkiye devrimci hareketi ideolojik-teorik olarak tam bir tıkanma ile yüzyüze idi. Teorik kısırlığı ve açmazlarını tahlil etme yeteneğini taşımayan Türkiye devrimci hareketi, umutsuz bir çabayla eski formülasyonlarda, yıpranmış dogma ve kalıplarında direndi. '87 dönemi hareketlenen işçi sınıfı içinde kolay güç olma hayalleri belli ölçüde bir toparlanma ruhu yaratmayı başarabildiyse de, bu, örgütlerde yaşanan sıkıntılı arayışı tamamıyla bastıramadı. Devrimci hareketin tersine cesaretle sorunların üstüne giden, dogma ve kalıplarla değil bilimsel bir yöntemle sorunlara yaklaşan, geçmişini tüm açıklığıyla sorgulayan bir güç olan EKİM, kimi arayışlara bir çıkış yolu oldu/göründü. Önemli bir kesim EKİM'in yöntemsel bakışı sayesinde geçmişini sorgulama, anlama, aşma ve onunla birleşmeyi başarırken "...bir kısım başka insan için EKİM'in çıkışı geçmiş süreçlerin olumsuzlanması bakımında bir anlam taşıyordu."(EKİM'in Doğuşu ve Örgütsel Şekillenışı Üzerine Değerlendirme, Değerlendirme ve Kararlar içinde, s.295). Öte yandan o gün devrimci bir diriliği taşıyan bu unsurlara sorgulama adı altında liberalizme veya troçkizme düşen türlü grupların ibret verici görüntüsünün tersine, EKİM'in yalpalanmadan ihtilalci bir çizgide yürümesi güven veriyordu. Yine bir kavrayıştan çok, bir etkilenme sözkonusuydu.

Güçlü bir kopuşun yarattığı etkinin, arayış içinde olan bazı diri güçleri de birlikte ileriye taşıması doğal olduğu kadar olumludur da. Ancak bu ileriye çıkan güçler kopuşun ideolojik-teorik temellerini ve gelişen süreçte onun ideolojik-politik-örgütsel sonuçlarını bilince çıkartamaz, onlarla birleşemez, uyumlu bir gelişme gösteremezlerse, önemli bir zaaf alanına dönüşürler. EKİM'in doğuşunun sayısı bir elin beş parmağını geçmeyen devrimcinin şahsında somutlaştığı gözönünde alındığında, bu tehlike daha net bir şekilde görülecektir.

İlk aşamada ve ilk oluşum süreçlerinde, kimi unsurların EKİM'le köklü bir biçimde birleşip birleşmediğinin test alanları oldukça sınırlıydı. Yeni, henüz fikirleri tanınmayan bir hareketin doğaldır ki en önemli sorunu kendini ideolojik planda ifade etmektir. EKİM kendini bu alanda güçlü ve etkili bir hamle ile ortaya koymuştu. Şimdi sıra bu hamleyi bir ilk örgütsel şekilleniş ile tamamlamaya bu alanda henüz atılan ilk adımları geliştirmeye gelmişti. Bu aşamaya dek henüz pratiğin zorlayıcı ve „caydırıcı“ etkisinden uzak olan „kapılanlar“, hareketin ideolojik konumuna da güvenle, umutla bakıyorlardı. Dolayısıyla, EKİM'e aykırı ideolojik-politik yaklaşımların sahibi kimi unsurlar kolaylıkla „ikna“ olabiliyor, ikna kolay olduğu sürece de farklılıklar bir yabancılıktan ziyade, daha çok dil sürçmesi, „yanlış anlama“, kavrayış eksikliği veya geçici bir kafa karışıklığı olarak algılanabiliyordu. (EKİM öncesinin ve bugünün müzmin tasfiyecisi T. Göker -R. Tanyeri- bu tür unsurların iyi bir örneğidir.)

İlk güçlükler ideolojik perspektiflerimizi tamamlayan örgütsel bir ilk yapıyı şekillendirme aşamasında ortaya çıktı. Tam da örgütsel alanda önderlik düzeyinde görevlendirilen kimi unsurların karşı-karşıya kaldığı güçlükler ve onların bu güçlükler karşısında ezilmeleri, ideolojik bütünleşmenin aslında zayıf ya da hiç gerçekleşmediğini ortaya çıkarıyordu. (Bir Okan zorluklar karşısında ezilirken, Azad bu zorlukların -ülkeye gelip çalışmak, bir örgüt inşaa etmek- altına girme gücünü bile göremedi kendisinde.) *"Bu aynı insanlar, geçmiş süreçlerin olumsuzlanması*

ve eleştirisi konusunda seninle birleşmeler bile, senin yaşamakta bulunduğun yeni ideolojik sürece, yeni konumuna, bunun politik ve örgütsel ihtiyaçlarına uygun düşmeyebiliyorlar." Kaldı ki, "bir hareketin ortaya koyduğu belli ideolojik yaklaşımlara yakınlık duymak ile o hareketin politik ve örgütsel çabası içinde aktif ve dinamik bir tarzda yer almak farklı şeylerdi." (agy., Değerlendirme ve Kararlar, s.295)

Bugünden bakıldığında EKİM'le henüz birleşmemiş kimi unsurlarla yola çıkmayı, dahası bu unsurlara önderlik düzeyinde görev vermeyi anlamak güç olabilir. Oysa bu gerçek tüm duruluğuyla I. Genel Konferansımızda ifade edilmiştir: "*Biz ideal bir örgüt, ideal bir politik faaliyet yaratmak istiyorduk. Ulaştığımız dinamizm, ideolojik düzey bunu olanaklı kılıyordu. Ama bu ideale ulaşabilmek için varolan imkanlardan hareket etmek durumundaydık. Politika sanatı biraz da budur zaten. İdeale ulaşmak isteyen, varolandan hareket eder* (vurgu benim). *Bu hareketimizin bugünkü gerçekleri bakımından da, hala belli anlamlarda, belli bakımlardan geçerli birşeydir. Evet biz, proleter bir sınıf hareketi yaratmak istiyoruz. İyi proleterlerden ve sağlam aydınlardan oluşan bir komünist partisi yaratmak istiyoruz. Ama ulaşılacak istenilen hedef ile ona ulaşabilmek farklı şeylerdir. İdeali arzulayan, ideal malzemeyle, ideal pratik tercihlerle iş yapmak isteyen akımların akibeti hep bir kısırlaşma ve yok olma olmuştur. İdeal olan ile gerçek olan başkadır.*"(Değerlendirme ve Kararlar, s. 297)

EKİM ideale ulaşmak istedi ve varolandan hareket etti. Zaf bu güçlerle hareket etmek olgusunda değil, bu güçlerin gerçekliği tüm yönleriyle bilince çıkarılmadığı ölçüde, yeterince denetlenmeyip yarattıkları sorunlara karşı gereken tedbirlerin zamanında alınmaması alanında ortaya çıktı.

Hareket I. Genel Konferans aşamasına geldiğinde, kalıcı bir örgütlenme yaratma ihtiyacını karşılayacak önemli ilk birikimlerine de sahipti. O güne kadar EKİM'in ideolojik gücünden moral ve güç alan, ama onun derinliğine ve gerçek köklerine sahip olmayanlar ciddi zorluklarla karşı karşıya kaldılar. I. Genel Konferansımızı hemen önceleyen ve izleyen dönem, tam da ideolojik atılma

eşlik eden bir politik-örgütsel atılımı mümkün kılan bir ilk gerçek örgütsel birikimi elde ettiğimiz zamandır. Ancak tam da bu dönem "kapılanlar" için ideolojik perspektiflerimizin, ihtilalci konumumuzun onları kolay yoldan başarıya götüren bir sihir olmadığını gördükleri ve yaşadıkları bir süreç olmuştur. İşçi sınıfı en canlı olduğu dönemlerde bile devrimcilere güvensiz, kapalı tutumunu sürdürüyor, „kolay güç olmak“ için kendisine yönelenlere bu işin hiç de kolay olmadığını gün be gün öğretiyordu. Devrimci harekette "kolay güç olma hayali"nin gerçekler karşısında yara almaya başladığı dönem, içimizde benzer hayaller taşıyanların da güvensizlik ruh hali içinde yalpalamaya ve giderek dağılmaya başladıkları dönemdir. Doğru ve sağlam ideolojik perspektiflere sahip olmak elbette politik-örgütsel başarının ön koşuluydu, ama kendisi değildi. Politik-örgütsel başarı bu perspektifler ışığında ve gücüyle yürütülen uzun soluklu, azimli, ısrarlı bir çaba ve çalışmanın ürünü olabilirdi ancak. EKİM'in ideolojik perspektiflerinin cazibesine kapılıp fakat onları içselleştirmemiş unsurların bu çabanın altında ezilmesi olanaklı olduğu gibi, tersinden kendini aşıp, EKİM'le bütünleşmeleri de mümkündü.

Süreç ağırlıklı olarak birincisini doğrular biçiminde gelişti. Bunun birbirini bütünleyen nedenleri vardı. 87'de hareketlenen işçi hareketi 91'e girerken Zonguldak fırtınası ile doruğa ulaşıyor, ardından grafikte belirgin bir düşüş yaşanıyordu. İşçi sınıfı hareketliliğinin yarattığı heyecanla sınıf yönelimine ve "sosyalist devrim" perspektifine ulaşanların, işçi hareketinin hızı kesilince şüpheye düşmesi, aslında çok da yadırganacak bir durum değildir. Proletaryanın misyonunu, onun öz dinamiklerinden, üretimdeki ve toplumdaki yerinden ziyade izlediği hareket grafiğine paralel ele alan kavrayışın temelinde, aslında devrimci demokrasiye özgü „nerde hareket orda bereket“ mantığı, kısacası kolay güç olma hayali yatmaktadır. Kolay güç olmak isteyenlerin ise gerçekte kendi gücüne ve misyonuna inancı yok demektir.

Gelinen aşamada düzenin sistematik saldırı politikası altında ezilen sol hareketteki misyonsuzluk ve güçsüzlük ruh hali kolay bir teslimiyete, tasfiyeci bir dağılmaya kapı araladı. Proletaryanın düzenden ideolojik-politik-örgütsel bağımsızlığının temel bir alanı

olan illegal temel yaratılmadan, legal alanda kendini kolay yoldan üretme sevdası, tam da düzenden radikal bir tarzda ve bütünüyle kopamamanın, o bağlantı içinde de iktidar perspektifini yitirmenin bir yansımasıdır. I. Genel Konferansımızın öncesi ve sonrası, aynı zamanda Kürt ulusal hareketinin Türkiye devrimci hareketi üzerinde olumsuz bir baskıya dönüştüğü bir dönemdir. Kürt ulusal hareketi kendi toplumsal dinamikleri üzerinde gelişimini sürdürürken, devrimci hareket kendi yeteneksizliğini, güçsüzlüğünü ve basiretsizliğini daha açık tarzda gördü. Dahası Kürt ulusal hareketini yedekleme hayali ulusal hareketin kuyruğuna takılma ile yer değiştirdi. '80 sonlarında radikal-illegal çıkışıyla tartışılan PKK, artık legal açılımları ile anılır oldu. 12 Eylül kolay yenilgisine tepkiyle illegaliteyi fetişleştirenler, bu kez de "kolay güç" olamamaya bir tepkiyle legal alan tutkusuna kapıldılar.

İlginç ve hayli anlamlı olan ise geriye düşenlerinin hemen hepsinin eski geleneğin şekillendirdiği, 12 Eylül yenilgisini yaşamış, yıpranmış, yorgun unsurlar olduğudur. Yeni dönemin yeni hareketinin kadrosu olmak hayli önemli, yükü hayli ağır bir iddiadır. Öyle ki EKİM'in geleneksel devrimci hareketten bir kopuş olduğu gerçeği, sadece eski örgütlerden kopuşu değil, aynı zamanda 20 yıllık köklü ve güçlü bir küçük-burjuva gelenekten, kültürden kopuşu da ifade etmektedir. Oysa geçmiş kültürden, gelenekten ileri bir kavrayış temeline ulaşmadan, ama yalnızca yeni çıkıştan etkilenerек, demek oluyor ki "kapılarak kopanlar", yeni bir kültürü ve geleneği yaratmanın vazgeçilmez önkoşulu olan ideolojik perspektiflerle birleşemedikleri ve fakat taşıdıkları iddianın altında ezildikleri ölçüde, geldikleri eski kültürünün izlerini silemediler. Dahası, yeni bir örgütü işçi sınıfı temelinde yaratmanın zorlukları ile karşılaştıkları ve bu zorluğun üstesinden gelme gücünü (bu ancak ideolojik kavrayıştaki sağlamlık temelinde mümkündü) kendilerinde göremedikleri oranda, eski örgüt anlayışı ve alışkanlıklarına sarıldılar. Bunun bir ucu bürokratizm, diğeri liberalizm olarak ifadesini buldu. Örgütsel bürokratizm ve liberalizmle bütünleşen çapsızlıkları ortaya çıkınca ise önce kadrolara, sonra da sahip olmadıkları ideolojik perspektiflere saldırdılar.

İşçi sınıfının durgunlaştığı, devlet teröründen güç alan tasfi-

yeçi-legalist dalganın güçlendiği dönem, "kapılanların" gözünde EKİM'in "sihrini" yitirmeye başladığı dönem oldu aynı zamanda. 10 Mayıs '91 tarihli mektupla, (bu "ünlü" mektup MK'nın politik-örgütsel faaliyetten sorumlu bölümü tarafından I. Genel Konferansımızın hemen ardından kaleme alınmış ve MK içindeki krizin doruklara çıkmasına neden olmuştur), I. Genel Konferans şahsında EKİM'i EKİM yapan tüm değerler küçümsendi, aşağılandı. Dıştan esen tasfiyeci rüzgar içimizdeki zayıflığın son direncini de kırarak kendisine EKİM'de kanal açtı.

EKİM'in ideolojik perspektiflerinin gücüne kapılıp da bu gücü kendisinde somutlaştırmayanlar, ideolojik gücün ilahi bir şekilde ve fakat kendi çabaları olmaksızın bütün kapıları açacağını varsaydılar. İdeolojik perspektifleri içselleştirmeyip, onlarla uyum içinde ısrarlı ve üstün bir çaba sarfetmeyenler, beklenen sonuçları alamayınca „sihrin“ bozulduğuna inandılar. Düne kadar her türlü ıkkılığı ve amatörlüğü sergileyenler, değil profesyonelce konumlanmış ve çizgimize uygun bir siyasal-pratik faaliyeti kesintisizce yürüten bir örgütü şekillendirmeyi, kendi elleri altında bulunan örgütsel güçleri bile tutmayı başaramayanlar (ki koca bölgeler sorumsuzlukları ve beceriksizlikleri sonucu tasfiye oldu), bugün kendilerine yeni bir sihir bulmuş görünüyorlar: "Sınıf temelinden bağımsız profesyonel devrimci çekirdek". Bu tam bir ideolojik yozlaşma ifadesi saptama, öte yandan kolay güç olma hevesinin yankısı, iktidar perspektifinden, dolayısıyla devrimden uzaklaşmanın ifadesi legalizme kaçış, güçsüzlüğün, misyonsuzluğun kendini ortaya koyduğu ilkesiz birlik perspektifi, halkçı devrimci hareketle aramızdaki ayrımı silikleştirerek devrimci hareketin sınırları belirsiz kesimini toptan "komünist güçler" ilan etme girişimi tüm bunlar tasfiyeciliğin öz karakterini ortaya koymaktadır: Devrimden kaçış!

Devrimden bilinçli/bilinçsiz kaçanların, buna kaftan uydurmaya çalışanların EKİM'de yeri yoktur. "Tasfiyeciliğin tasfiyesi"nin özeti budur. EKİM arınmış, saflaşmış, bütünleşmiştir. "İdeale ulaşmak isteyen varolandan hareket eder" EKİM'in sahip olduğu/ varolan güçler, olanaklar düne nazaran daha büyüktür. Dahası varolanın (kadrolar, taraftarlar, sempatizanlar) niteliksel bir sıçrama

yaparak EKİM'le bütünleşme koşulları, her zamankinden daha fazladır. Maya tutmuş, Ekimci kadrolar ezici bir ağırlıkla EKİM'e, onun değerlerine sahip çıkmış, tasfiyecileri mahkum etmiştir. Bugün hareketimize düşen en büyük görev, bu süreci bilinçli bir ideolojik eğitim aracına dönüştürerek örgütsel "sıçrama"yı gerçekleştirmek, yalazlanan yeni geleneği koca bir yangına çevirmektir.

Su DÖNMEZ

Bunalımlı küçük-burjuva “solcu”luğu: Tasfiyeci kişilik

Tasfiyecilik tasfiye edilmiş bulunuyor. Bugün, artık yeni dönemin gelişme ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bir örgütsel şekillenmenin önü her yönüyle açılmış bulunmaktadır. Daha güçlü adımlar atmanın ve partiye yakınlaşmanın öngününde bulunuyoruz.

Tarihsel önemde bir evrede bulunuyoruz. Devrimci harekette, arayışların, ideolojik ve örgütsel kargaşanın, belirsizliğin, toplam olarak tasfiyecilik ve bunalımın etkilerini sürdürdüğü bir dönemdir bu. Bunun *"Toplumda ve devrimci harekette yaşanan ve sol hareketi tasfiyeci bir dağılma ile yüzyüze bırakan gelişmelerin, yaşanan bir varlık olarak EKİM'de az-çok yankı bulmaması düşünülemezdi."* (Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi) İçimizde çıkmış tasfiyeci tortuyu tasfiye eden EKİM, belirlenmiş politik ve örgütsel hedeflere ulaşmada, gelişme ve ilerleme yolunda bir dönüm noktasını geride bırakmış bulunuyor.

Gelecek dönemi güçlü bir ideolojik hamle ve örgütsel sıçrama ile karşılamak, ilerlemenin yolunu, politik ve örgütsel gelişme

yolunu, güçlü bir hamle ile hazırlamak görevi ile karşı karşıyayız. Bu hazırlığı daha ileri mevzileri kazanmak olarak anlamalıyız.

Yeni dönemi tasfiyeci ayak bağlarından kurtularak karşıla-
yacak olan bizler, işimize, geride kalan dönemi bütün yönleri
ile anlamak ve aşmak perspektifiyle başlamalıyız. Ancak eleştir-
mek ve anlamak yetmez, yetinecek de değiliz. Yeni dönemin
politik ve örgütsel çalışma ihtiyaçlarını da net ve kesin bir
biçimde izah etmek ve ortaya koymak durumundayız. Bu, politik
ve örgütsel çalışmanın düşünsel temelleri ve esaslarını ortaya
koymak anlamına da gelir. Bu, ideolojik bir hamle ve aynı
anlama gelmek üzere, düşüncede yenilenme, çalışma üslubunda
değişme ve toplam olarak örgütsel hamle anlamına gelecektir.

Yeni dönem atılım dönemi olacaktır. Ve kendisini çalışma
tarzında, alışkanlıklarda, politik faaliyette ve toplam olarak
yenilenmede ifade edecek; giderek gelişecek ve derin kökler
üzerinde yerleşerek sağlamlaşacaktır.

Yeni dönem atılım dönemi demektir.

* * *

* *"Devrimci siyasal mücadelemizin bir dönemine damgasını
vuran küçük-burjuva devrimciliğinin bir dizi grup ve çevre
şahsında uzun ve karmaşık evrimini geline aşamada küçük-
burjuva reformizmi olarak noktalaması"*nın (agy) bir dizi nedeni
bulunuyor. Devrimci hareketin en temel ortak özelliği, küçük-
burjuva sınıf yapısı ve ortamıdır. Bugün yaşanan tasfiyecilik
bu sınıf yapısı ve ortamının ürünüdür. Yükseliş döneminde moral
ve güç kaynağı olan küçük-burjuva sınıfsal zemin, bugünlerde
temel bir bunalım etkenidir. Sınıfsal özellikleri bakımından
dayanıksız ve takatsiz olan küçük-burjuva katmanlar, yenilgi
döneminde ve günümüz ortamında hızlı bir çöküş ve dağılmanın
ana unsurudurlar. Bunun sonuçları sol hareketin bünyesinde çok
ağır ve çok yönlü olarak yansdı, yaşandı ve yaşanıyor.

Devrimci hareket geçmişin köklü ve kapsamlı bir değer-
lendirmesini yaşamadı. İşçi hareketinin yükselişinin sağladığı
ek avantajlarla geçici ve sahte bazı "yenilenme" girişimleri ile

toparlanma çabaları içine girdi. Ne ki, dayandığı sınıfsal temel olan küçük-burjuva katmanların güçsüzlüğü, mücadele istek ve aktivitesini büyük ölçüde kaybetmesi, yorgun, yılgın ve güvensiz oluşu, aşırı ihtiyatlılık göstermesi, ek bazı sorunlar da yarattı. Kolay yoldan güç kazanmaya alışkın devrimci harekette, dayandığı sınıfın yorgunluğu ve güvensizliği, bunalım öğelerini güçlendiren ve çoğaltan ana etken oldu.

Ancak günümüzdeki tasfiyeciliğin bazı özgün yanları da bulunmaktadır.

1984'lerde başlayan Kürdistan'daki gerilla savaşı, gelişip güçlenerek 1987'de işçi hareketindeki canlanma ve atılımla birleşti. Buna öğrenci hareketindeki kısmi ve zayıf canlanma da eşlik etti. 1987-1990 yılları her yönüyle yeni bir dönemi ifade ediyordu. Bu dönemde, işçi eylemleri büyüyerek gelişti ve daha ileri biçimler kazandı. Kürt hareketi ise toplumun gündemine güçlü bir şekilde gelip yerleşti. Bütün bunlar devrimci saflarda ilgi, umut ve heyecan yarattı.

Bu aynı yıllar uluslararası planda gerici rüzgarların güçlü bir şekilde estiği bir dönemdir. Fakat dünya çapında bu gelişmelere rağmen devrimci hareket, toparlanma çabalarını az-çok yeni güçlerin elde edilmesiyle devam ettirdi. Bu, aynı zamanda, devrimci hareketin sorunlarını örtmeye ve gizlemeye çalıştığı bir dönemdir de. Ancak '90 yılının sonuna gelindiğinde "değirmenin suyu bitmiş"ti. '91 yılına girildiğinde işçi hareketi eski hızını ve genişliğini kaybetti; nispi bir durgunluk ve gerileme dönemine girdi.

İşçi hareketindeki gerileme, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki çöküş, Kürt ulusal hareketinin tersten etkisi ve düzenin "ehlileştirme" ve "ezme" politikası hep birarada ve her biri kendi yönlerinden, devrimci hareketi kısıp alarak ağır ve derin bir bunalıma soktular. Bütün bunlar sol hareketin bilinen temel zayıflıkları ve bunalım zemini ile birleşince, devrimci hareket, tasfiyeci bir sürece girmiş oldu.

** "Toplumda yaşanan ve sol hareketi tasfiyeci bir dağılma ile yüzyüze bırakan gelişmelerin, yaşayan bir varlık olarak EKİM'de az-çok yankı bulmaması düşünülemezdi. Bu değil tersi anormal*

bir durum olurdu." (agy)

Hareketimiz 1987 yılında "geçmişin köklü ve kapsamlı bir değerlendirmesi" ihtiyacına dikkat çekerek ve "geçmişten, geleceksel hareketten, ileriye doğru bir sıçrama" yaparak ortaya çıktı. '90 yılına kadarki dönem bizim için *"bir ilk ideolojik, politik ve örgütsel şekillenme sürecidir. En elverişsiz koşullarda siyasal yaşama girmemize rağmen, ideolojik gelişmemizin gücü ve dinamizmi, bizi '90 yılı tamamlandığında, I. Genel Konferansımızı toplayacak örgütsel düzeye ulaştırabilmişti."*

İdeolojik gelişmemizin gücü ve halkçılığın ulusal ve evrensel temellerine yönelttiğimiz ideolojik saldırı işçi hareketindeki gelişme ve büyümenin yarattığı umut ile birleşince, bugünden baktığımızda, sağlam devrimcilerin yanında saflarımıza bazı geçici yol arkadaşlarının, "abbas yolcular"ın da akmasına yolaçtı.

Bu öğeler, hareketimizin ideolojik çizgisini anlamakta, yaşama geçirmekte isteksiz ve yeteneksizdiler. İdeolojik gelişmenin şiddeti ve işçi hareketindeki canlanmanın yardımı ile gelen bu küçük-burjuva öğeler, "solda ters akıntı"nın başlaması ile hemen sağa-sola yalpalamaya başladılar; hızlı bir çözülme yaşayarak liberalleştiler ve tasfiyeci-gerici bir konuma kaydılar.

Bu tasfiyecilerin sınıfsal özellikleri ile doğrudan ilgilidir. Ara bir sınıf olan küçük-burjuvazi zayıf, güçsüz ve sürekli çözülmeye uğrayarak dağılan ve çoğalan bunalımlı bir sınıftır. İktisadi ve politik özelliklerinden dolayı iktidar olma gücü yoktur. Proletarya ve burjuva egemen sınıf arasındaki güç ilişkisinin değişmesine göre sürekli değişken bir politik tutum sergiler.

Dün EKİM'in misyonu üzerine yemin edenler ve işçi sınıfının tarihsel rolüne "inanan"lar, karşı-devrimin ilk ciddi baskı ve saldırısı karşısında hemen yüzgeri edebildiler. Anlaşılır bir olgudur bu. Bunlar ihtilalci bir örgütsel konumlanışa ve faaliyete uygun düşmeyen, güçsüz ve soluksuz küçük-burjuva unsurlardı. Ağır siyasal koşullar altında ihtilalci bir örgüt yaratmanın güçlüklerine ve işçi sınıfı içinde çalışmanın zorluklarına dayanamazlardı. İlk terslikte işçi sınıfına olan inançlarını yitirmeye ve küçük-burjuvazinin "ihtilalci"liği ve "eğitilmiş"liğini hatırlamaya yatkınlardı. Güvensiz, zayıf ve zorluklar karşısında dayanıksızlardı.

Rüzgara göre yön değiştirmeye hazır öğelerdi bunlar.

Küçük-burjuva devrimcisinin bu tipi işçi sınıfına güvenmez. "Şimdi örneğin" der, "bizim örgüt ve politika sorunlarına yönelişimizde baz aldığımız şeyler, işçi sınıfına ilişkin olarak, komünist bir örgütün işçi sınıfı örgütü olması ve sınıf temelinin işçi sınıfından oluşması vurgumuz" doğrudur. Ve devam eder; "şöyle bir örnek vermek istiyorum" diyerek asıl meramına gelir: "Evet, Türkiye'de düzene ve rejime muhalefet edebilecek, düzeni yıkabilecek ve ona alternatif olabilecek yegane toplumsal güç işçi sınıfıdır". Ama bu sınıftan kazandığımız güçlerle "bu toplumu, bu sınıfı dönüştürmek ve istediğiniz düzeye getirmek mümkün olmaz." Sınıfı örgütlemeyi ve en ileri unsurlarını kazanarak örgütlmeyi "bir devrim durumu öncesine yaklaşma"ya havale eder. Zira ona göre, onlar, "o nüveler aniden serpilecektir ve onu alıp götürecektir, çoğalacaktır." Devrim öncesinden "o nüveleri istediğimiz duruma getirme"yi olanaksız bir çaba olarak görür. Burada iddialıdır. Zira bu "uvriyerizm" olacaktır. Çünkü, işçi sınıfı "burjuva toplumunun bir sınıfıdır" ve herşeyi bu burjuva topluma göre şekillenmiştir. Beyinleri esir alınmış, ruhları teslim alınmıştır. İşçileri örgütlemek zordur ve küçük-burjuva devrimci tipi tövbelidir buna. Mevcut koşullara ve sınıfın verili bilincine teslim olan bu tipler, bu tipik kuyrukçu öğeler, sınıf içinde uzun soluklu ve azimli, sabırlı bir çalışma yürütme gücünü gösteremezler. Onlar için işçi sınıfının ve ileri unsurlarının mevcut bilinci bir veridir.

İdeolojik donanımlarının sağlam olmadığı hemen açığa çıktı. Bilimsel bir kavrayıştan ve sınıf tutumundan yoksunlardı. İşçi hareketi yükseldiğinde "misyon" inançlarını tazelerler; zayıfladığında ise tersini yaparlar. Kürt ulusal hareketinin gücü karşısında "HEP"li olmaya hazırdırlar; düzenin baskısı şiddetlendiğinde "legal olanak"ların faziletini hatırlayabilirler. Güçlü olduğumuzu düşündükleri zaman devrimci hareketi aşağılarlar, tersi durumu varsaydıklarında ise "komünist güçler" aramaya koyulurlar vb. vb.

Dış baskılar karşısında örgüt saflarındaki küçük-burjuva yabancı öğelerin tasfiyeciliğe soyunmalarının sınıfsal mantığı

ve ideolojik çözülmeye, çürümeye uğramalarının sonucudur bu. Hareketimizin yabancı öğelerden temizlenerek arınmasıdır da diyebiliriz buna. Bunlar bunalımlı bir sınıfın, dağılma ve çökme sürecine giren ve bunu tasfiyecilikle tamamlayan küçük-burjuva tortusudur. Ve hareketimiz bunlardan arınarak saflarını sağlamlaştırmakta ve ilerlemekte güçlü ve önemli bir adım atmıştır.

Devrim adına "devrimi, güçlerini ve araçlarını yeterince ciddiye almayan" ve bunu rahatlıkla, sıkılmadan itiraf edenlerin bulunduğu ve ortalıkta dolaştığı bir dönemde, bir ülkede yaşıyoruz. Dün "yetersizlik" ve "ciddiyetsiz"liklerini itiraf edenler, bugünlerde "resmi çizgimize kalırsa" diye başlayıp "başaramadıklarını" gizleme ve önemsizleştirerek örtme yolunu seçmiş bulunuyorlar. Dün düşmanın ilk küçük çaplı saldırıları karşısında bunalarak "alabildiğine dağıtmış" olanların, bugünlerde, ayakta durmaları ve gericilik, çözülme günlerinde, sol hareketteki dağılma ortamında, işçi hareketindeki durgunluk koşullarında sistemli ve düzenli çalışmada, adım adım mevziler kazanmada ısrarlı olmalarını beklemek mümkün olmuyor. Düşman saldırıları karşısında sarsılmış ve çözülmüş kişilikler olarak böyleleri, örgütü inşa görevine sırt çevirişin ve "çözumsuz", "üretken olmayan", zorluklar ve görevler karşısında "dağılan" ve bir atımlık barutu olan dönemsel ve soluksuz küçük-burjuva devrimci tipinin en kötüleridir.

Böylelerinin "beyni esir alınmıştır", kötürümleşmiştir. "Ruhları teslim alınmıştır, yürekleri dev organizasyonlar şeklinde karşılarında duran burjuva toplumun karşısında ezilmektedir." Şimdi bu tiplerin, kişilikleri dumura uğramış ve bilinçleri parçalanmış "bu insanların" dönemin zorluklarına karşı dayanıklı olmaları beklenemez. Dahası da, hafızalarını yitirmiş ve gelişmeleri tıkanmış bu "devrimci tip"ler, dönemin görevleri karşısında zayıf ve hazırlıksızdırlar. Böyle olduğu için de politik ve örgütsel görevleri hayata geçirebilecek, örgütü ve devrimi örgütleyebilecek özelliklere ve kişiliğe sahip değillerdir.

Devrimi örgütlemeye hazırlıksız olanlar genel bir kural olarak sızlanırlar ve "dönemin, görevlerin zor olduğunu" söyleyerek şikayetçi olurlar. İlk fırsatta, "biz kadrolardan ve faaliyet içindeki militanların durumundan şikayetçiyiz" derler. Eğer bu yetmiyor

ve onları tatmin etmiyorsa bir adım daha atarlar ve "ama genel olarak şikayetçi olunması gereken şey, EKİM'in örgütüdür" demeye başlarlar. Her durumda ve zorlukta "şikayetçi" olmaya, sağa-sola yalpalayarak sızlanmaya ve "palyatif" önlemler sıralamaya başlarlar. Bu da yetmezse, kendilerinden de şikayet etmeye başlar ve "gerçekleri olan somut gerçekleri", "yetmezlikleri"ni, hatırlatarak düzeysizliklerini ve bunalmalarını gizlemeye çalışırlar. Kişilik çözülmesi ve dağılmasını yaşayan böyleleri, bu dönemsel "devrimci tipleri" hep şikayetçidir. Dönemden döneme, sorundan soruna ve güçlükten güçlüğe şikayet gerekçeleri değişir. Fakat sızlanma ve yakarışlar hiç bitmez; bir tek bu sürekli ve değişmezdir. Militandan şikayetçidir; örgütten şikayetçidir; ve en nihayet gizleyemediği yer ve zamanda, kendinden şikayetçidir.

Rahat günlerin, emirlerle örgüt yönetildiği dönemin, hazır ve oturmuş örgütsel yapının ve eğitilmiş kadroların varolduğu koşulların tipleridir bunlar. Elleri geçen her olanakta bunu anımsar ve talep ederler. Olmadığı yerlerde ise kusurları devrimin "maddi güçlerine" yüklemeye hemen hazırdırlar. Bunlar kendilerini anlamak, çözümlemek ve tanımlamaktan özenle kaçınırlar. Zayıflıkları ve yönelimleri konusunda, çok sıkıştıkları zaman ve en fazla "genel olarak" konuşmayı ve tanımlamayı severler. "Somut gerçekleri" üzerine somut çözümlemeler yapmaya gelemazler. Bu kişilik haklarına dayanılmaz bir saldırdır. Ve hemen "adalet! adalet!" haykırışları ile vicdanlara seslenmeye ve kendilerini acındırmaya, "puan toplama"ya çalışırlar. "Onur" ve "şeref" üzerine ahlaki nutuklar çekerek "zulme uğramış mazlum" pozlarında ortalıkta dolaşmak ve kulaklara fısıldamak pek sevdikleri bir yöntemdir. Herşey mübahtır böyleleri için. Yeter ki "haklı oldukları" ve "hakarete uğradıkları" anlaşılsın! Yeter ki "bu kadar yaşa gelmiş olmalarına rağmen", "çocukları eğitme"ye mecbur bırakıldıkları ve sebebinin "bir zalim" olduğu anlaşılabilirsin! Yeter ki anlaşılsın! Gerisi mi?...

"Zenginlik" hayranıdır bu tipler. Görevlerini yapmazlar. Randevularını ve örgütsel görevlerini savsaklarlar. En çok eleştirdikleri "bir gevşekliğin, laçkalığın, liberalizm ve başıbozuk-

luğun" baş sorumlusudurlar. Fakat en çok da onlar şikayet ederler bundan. Hatırlatıldığında ise, "hayatın karmaşıklığı ve zenginliğini anlayamamak"la eleştirirler karşılarındakini. Zenginlik bunlara göre mazeret ve bahane çeşitliliğidir. Dolayısı ile bir "zenginlik teorisi"dir tutturur giderler. Zayıflıklarının, liberalizmlerinin ve başıbozukluklarının üstünün örtülmeye çalışıldığı bir zenginliktir bu. Eleştirildiklerinde ve "neden" diye sorulduğunda ise "ben de bunu merak ediyorum" diye şaşkın cevaplar verirler ve devam ederler: "Ama bu öyle bir şeydir ki; boğulup gidiyoruz hayhuyun içinde."

Devrimci görevlerini yerine getirecek özellik ve hazırlığa sahip olmayan sıradan küçük-burjuva devrimcileridirler. Ya görevlerini birilerine devrederler veya başarısızlıklarını üstüne yıkacakları "suçlu" birilerini ararlar. "Evet" derler, "ben kendi çalışma alanımın ötesinin ne bilgisine sahibim, ne de onların sorunları diye sorunlarım vardır. Bu aynı şey tersten de vardır. Benim çalışma alanım benim sorunumdur". Sıradanlığın ve amatör devrimciliğin bir itirafıdır bu. Ama aynı zamanda, zavallılığın birilerinin zayıflığı ile mazur gösterilmeye, anlaşılabilir ve kabul edilebilir olarak gösterilmeye çalışılmasıdır da. Kendi zayıflıklarını çözümlmekten itina ile kaçınırlar. En fazla toplam içinde izah etmek eğilimindedirler. Üstlerine gidilir ve "kafaları bozulursa", "toptan aksayan bir şey vardır; dolayısıyla kimse pürü pak değildir. Kimse onun dışında değildir", diyerek işin içinden çıkarlar. Daha da fazla ısrar ederseniz, "yani biz yapamadık ama nasıl yapılacağını teori içermeliydi" der ve "biraz da teori" hatalıydı karar kılarlar.

Herşeyi eleştirebilirler; buna her zaman hazırdırlar. Ama bir tek sorunu, zayıflık ve sıradanlıklarını, artçılıklarını tartışmaya ve kabullenmeye hazır değildirler. Zorunlu itiraflarının ise gerçek anlamı üzerinde düşünmezler bile. Zira, zorda kaldıklarında sağa-sola kaçmak için ve düşünmeden söylenmiştir onlar. En fazla ise zayıflıklarını gizleyemediklerinde kabul edilmiş gerçeklerdir onlar. Erdemin vesilesi yapmaya ise hazırdırlar bunları. "Yetersizliklerimizi teslim ettik", "kimse özel bir çaba içinde olmasın" diyerek erdem gösterisi yaparlar, fakat örgütün ve

yoldaşlarının önünde izahına ve çözümlenmesine yanaşmazlar. Dahası bloke etmeye çalışırlar. Zira "onur"larına düşkündürler!..

Bu, küçük-burjuva devrimciliğinin bunalımlı tipinin bireyciliğidir.

Devrimci kişilik yapısındaki zayıflıkların ve aşınmanın göstergesidir. Bunalımlı kişiliklerdir bunlar. Zayıflıkları ve yetmezlikleri temelinde kendilerini eğiterek yenilemeleri yerine örgüte, kadrolara ve beraber çalıştıkları yoldaşlarına yönelerek zayıflık ve başarısızlıklarını onlarla izah etmeleri genel eğilimlidir. Sonuçta ise, "resmi çizgimize kalırsa" diye başlayarak doğrudan örgüte yönelmeleri şaşırtıcı değildir. Zira zayıflık ve güçsüzlüklerini "koca bir sistem" olarak gördükleri örgütle açıklamaları genel kural olarak alışkanlıklarından biridir.

Zayıf kişilikler, güçlü bir örgütsel yapı ile ortaya çıkmanın belirleyici olduğu bir dönemde bu görevden yan çizerek kaçarlar. Bir dizi bahane ve gerekçenin arkasına sığınarak bir çeşit örgütsüz durmayı seçer ve savunurlar. "Yetersizlikleri"nin itirafı gerçeklerini anlatsa da, burda, örgütü ve bu anlama gelmek üzere devrimi örgütlemekten kaçışı gizlemeyi hedefler. Dolayısıyla yetersizliklerinin gösterilmesine dayanamazlar ve özel bir tepki gösterirler. "Biz zayıflıklarımızı teslim ettik. Size de ne oluyor?!" dercesine haykırmaya başlarlar. Küçük-burjuva devrimciliğinin bu tipi kendi "somut gerçekleri"nden özel olarak kaçarak yetersizliğini kabul ettiği yerde ise sorunların asıl özünü gizleme, örtme, daraltma ve örgüt aleyhine kullanmaya hazırdır. Koşullarının olgunlaştığını düşündüğü yer ve zamanda ise açık bir tasfiyeciliğe ve gericiliğe baş vururlar. Örgüte karşı tasfiyeci bir kampanya başlatırlar.

Böylesi "kadrolar" düzenin baskıları karşısında çözülmeye uğramışlardır. Dayanaksızdırlar. İddiasız, sıradan ve kuyrukçudurlar. Gelişmelerin arkasından sürüklenirler, ona yön verip etkileme ve örgütlemeye ısrarlı ve sebatkar değildirler. En fazla bir iki yıl içinde tam bir çözüme ve çöküşe düşerler. Hep "yukardan" yardım dilenirler. Eğer yönetici iseler en yetkin olan yoldaşlarından beklerler. Onun her şeyi kısa zamanda ve çarçabuk çözeceğini sanırlar. Gerçek yaşamda böyle olamadıklarını gördüklerinde

de "taptıkları"nı "tepmeye" başlarlar. Artık, o her belanın müsebbibidir. "Fakat yoldaşa kalırsa..."larla başlayıp herşeyi onla izah etmek ve kampanyalar açmak kolaydır! Bu gerici kampanya zorluklardan yılanın ve geriye düşüşün, devrimden kaçışın bir ifadesidir. Yetmezlik ve sıradanlığı gizlemeye çalışmanın aracıdır yalnızca. Zira, böyleleri "kişi olarak birşeyler yapma ve kişi olarak da söyledikleri(yle) birşeyleri dönüştürme inancını da yitirmişler"dir. "Dolayısıyla atalete düşmüş"lerdir. "Sağlarına bakıyor, ordan rahatsız oluyor, yöneliyor;" ve itiraf ediyor: "Ben bile kişi olarak bunu yapamıyorum" ve devam eder bu türleri; "kendi geçmiş çalışmamızı sorguluyorum, düşünüyorum." Ve "düşünme" hükmünü veriyor: "Yeteneğim olsaydı..."

"Yeteneği olmayan"lar, içinden geçmekte olduğumuz tarihsel dönemin en önemli ve belirleyici ihtiyaçlarına, özellikle de örgütsel ihtiyaçlarına, yanıt verecek özelliklere sahip „kadrolar“ olmadıklarını da, böylece bir çeşit, itiraf ederek kabul etmiş oluyorlar. Bu bir kadronun kendi tarihsel görev ve fonksiyonundan uzaklaşmasıdır da. Dahası böyleleri, sorunun örtülerek gizlenmesi ve devrimci bir tarzda ortaya konulamamasının sorumlusudurlar aynı zamanda. Zira bunlar, kendi kişiliklerinde devrimci militan bir tip geliştirmekten ve bunu bir tarz haline getirmekten uzaktırlar. Görevlerini ortada bırakırlar. Talip oldukları sorumluluk boşlukta kalmıştır. Örgütsel gelişmenin sorunlarını pratikte hemen tümü ile tek tek mahalli kadroların sırtına yüklemişlerdir. Politik faaliyet birilerinin "insafına ve vicdanına kalmış"tır. Bunlar kendilerini bile örgütlemekten uzaktırlar. "Örgüt! örgüt!" diyerek inlerler, ama her faaliyetin temeline örgütlenme esaslarını koyan, örgütü örgütleme yeteneğinde olan ve örgütlenmeyi tüm boyutlarıyla içselleştiren, örgütü ve kadroları da böyle bir perspektifle eğitmeye çalışan "kadrolar" olmaya çalışmaktan özenle kaçınırlar. Zira bunları yapmaya elverecek kişilik özelliklerine, devrimciliğe sahip değildirler. Kişilikleri zayıf, ideolojik donanımları yetersiz, yetmezliklerle dolu sıradan "devrimci tip"lerdir bunlar. Dahası, bu yetmezliklerinin önem ve yakıcılığının farkında bile değildirler. Farkında olduklarında ise kendilerini, sıradanlıklarını aşacak güç ve درمان bulamazlar kendilerinde.

Küçük-burjuva devrimciliğinin bu tipi yetersizlik ve yetmezliklerini aşmak için güçlü bir kavrayış, bilinç ve arzu ile dolu olmaktan uzaktır. "Kusurlarını ve yetersizliklerini" kabul eder. "Yaratıcı olamama", "üretken olmamak, bunlar vardır" der ama, vardır dediklerini aşmak için yetkin ve azimli bir çaba içinde olmaz. Çalışkan, hırslı ve girişken değildir. Kendini sıradanlığa mahkum etmiştir. Vasat ve ortalama bir teoriden yanadır; budanmış reformist taktikleri benimser, illegal çalışmadan kolay olana, legal çalışmaya kaçır. Sınıfı örgütlemeyi olanaksız bir çaba olarak görür. Ve devrim günlerine erteler. Liberaldir, gevşektir, ilkesizdir ve koşullara boyun eğicidir. Ortalama bir çalışmanın ortalama devrimcisidir aslında. Kendisini aşmak, koşulları altetmek ve daha ileri, daha büyük görevlere hazırlanmak yeteneğinde değildir. Basit, sıradan bir devrimcidir.

Küçük-burjuva devrimciliği ve özellikle bu tipi iktidar perspektifinden yoksundur.

Devrimden ve devrimci görevlerden bir kaçışı anlatır. Devrim örgütünü istemek ve yaratmaktan uzaklaşmayı ifade eder.

Bunlar devrim davasında ciddi değildirler. Zira "arkadaşlarına bir şey katmayan", "mevcut kadrolara perspektif vermeyen", "denetleyip yönlendiremeyen ve eğiterek politik çalışmada değerlendiremeyecek kadar yeteneksiz, geri ve sıradan, hergün ve her dönemde görülebilecek türlerdendir. Böylelerin olduğu herhangi bir örgütün fazla yol alamayacağı açıktır. Bu türleri güçlü bir arzu ve istekle savaşımlar. Görevlerine gerçekten ve samimice bağlı değildirler. Bir dava adamı ise hele hiç olamazlar. Devrimi ve örgütlü mücadeleyi bir yaşam biçimi olarak benimsemeye yatkın değildirler. Devrimin sorunlarını çözebilecek hazırlığa sahip olmayı ve böylesi özellikler kazanmayı kendileri için belirleyici bir görev olarak benimsemezler.

Sorumlu oldukları alanların çalışmasının "gelişim süreçlerini doğru tespit etmek, sorunları ve görevleri yeniden tanımlamak ve çalışmaya yeni bir biçim vermek görevlerini savsaklayan" "kadrolardır bunlar. Fakat hemen arkasından eklemeyi unutmazlar; "ne var ki, asıl sorumlusu biz olamayız." Peki kimdir? Sorusuna cevap hazırdır: "Yabancılaşan" mahalli kadrolar!.. Böyle tipler

sorumsuzluk ve oportünizmi bir alışkanlık haline getirmişlerdir. Ne kendilerine biçtikleri devrimci rollerine layıktırlar ve ne de onun gerçek anlam ve önemini kavramaya ve ona uygun davranmaya çalışmaktadırlar. Kendilerini aşmaz ve görevlerine layık olmazlarsa, doğabilecek tahribatları görmekten ya uzaktırlar ya da mevcut konumlarında ısrar ederek, fiilen ve bilinçli bir tarzda gerici ve olumsuz bir rol oynamaya kalkarlar. Yaşanmış deneyler göstermiştir ki, devrimci görevlerini yerine getirmeyenler süreç içinde bozguncu bir işlev görmekte ve açıktan tasfiyeci bir konuma düşmektedirler.

* Sıradan kişilik, sorunlara ve görevlere örgütün ideolojik perspektifinden bakmaz. Belirlenmiş çizgiye maddi bir kuvvet kazandırmak yerine, buradaki belirleyici rolünü görmek yerine, koşullara teslim olur; güncelin peşinden sürüklenir. Faaliyetinde kendiliğindencidir. Görevleri "konuşan, ama takipçisi olmayan", "güçlerimizi gözlemeyen, denetlemeyen ve pratik olarak yönlendiremeyen" bir kadrodur. "Tecrübesizlik, sorunlara dar bakış, kendiliğindencilik ve amatörlük" hep yakasını bırakmayan illetlerdir. Fakat aslında o, "kendisini, örgütünü ve devrimi ciddiye almamak"tır.

Bir devrimci kendisini mevcut olanla, eldeki mevcut güçler ve olanakların yetersizliği ile sınırlayamaz. Gelişimini verilen görevlerle sınırlamaz. Daha ileriye yönelmek, görevlere yaratıcı bir şekilde yaklaşmak ve gelecek görevlere hazırlanmak perspektifi ile yaklaşır kendisine. Sıradanlaşmayı ve sıradan bir devrimci gibi hareket etmeyi kabullenmez. Eğer o günkü kavrayışı ve yetenekleri belli bir noktaya gelip dayanıyor ve daha ilerisine elvermiyorsa, kendisine yönelmek ve kendisini örgütlemek zorundadır. Bunu yapamayan bir kadronun militan devrimci bir kadro olması mümkün değildir.

Böylesi tipler koşullara teslim olan, kendisini ve dünyayı değiştirme gücünü bulamayan sıradan insanlardır ve görüldüğü gibi, örgütlü yaşamın dışına düşmeleri ve tasfiyeci konuma kaymaları, gericileşmeleri kolaydır. Bir çeşit mevcut özellikleri ve geriliklerinin savunmasıdır bu.

Burada yalnızca niyet sözkonusu değildir. İyiniyete sahip

olan, yaşamını devrime adanmış iddiasında bulunan, az çok propaganda ve örgütlenme yapabilme yeteneğinde olan ve devrimci teoriye yabancı olmayan ortalama bir çok devrimciyi bu ülkede bulmak kolaydır. Ne ki, sözkonusu olan bu değildir. Biz, burada sözüm ona "kadro", üstelik "yönetici kadro" konumunda bulunanların oynamaları gereken tarihsel rolün önemini anlayamadıklarını, kendilerini hazırlamayı tasfiyeci bir işlev üstlendiklerini sözkonusu ediyoruz. Örgüt deneyimimiz bu konuda epey zengindir. Pratikte çarpıcı kanıtların ortaya çıkmasından sonra bir çeşit vicdan rahatlamasına ulaşmak için, bu tasfiyeci rollerini itiraf edenlere de rastlayabiliyoruz. Dün, *"asıl önemlisi tarihsel bir misyon üstlenmiş olan bizlerin, hangi oranda -görevlerimizi bn.- yerine getirip getirmediğimizdir. Bu gibi durumlarda belirleyici olan nesnel toplumsal yaşamın burjuva topluma karşı harekete geçirdiği bu güçlere biz komünistlerin ne kattığıdır. Soruna böyle yaklaşıldığında vicdanen rahat olamadığımı, olamayacağımızı, çekincesiz olarak söylemek durumundayım. Eğer basiretsizlik ve yeteneksizlikle suçlanacak birileri varsa bu herkesden önce biz olmalıyız... Onlarla ilişkilerimizde alabildiğine sorumsuz ve hoyratça davrandık. Saflara davet ettik, hayhay deyip geldiler. Ne ki geldikleriyle kaldılar... İlişkilerimize bir türlü çeki düzen veremedik... müdahale etme güç ve başarısını gösteremedik. ...* diye yazabiliyorlar. Evet yaşanan bir "müsibetten" sonra "kavranıp" dile getiriliyor bu günah çıkarmalar. Fakat, bunalım döneminin bunalımlı kişilikleri, bu "vicdan rahatlatma"larını köklü bir kavrayış üzerinde dile getiremezler. "Örgütsel yaşamımızın ve çalışma tarzımızın ciddi zaaflarının", yani basiretsizlik ve yeteneksizliklerinin, yani ne katmadıklarının "düşman saldırıları karşısında açığa çıkması sonucu" söylerler. Bu fiiliyatta beceriksizliklerinin tamamen açığa çıkarak gizlenemez duruma gelmesi sonucu çekincesiz yapılan "samimi" itiraflardır.

Deneyimlerin ortaya çıkardığı önemli bir gerçek daha var: Örgüt çalışmasında bir kaç adım atan yeteneksiz küçük-burjuva devrimcisi, herşeye yetebileceğini ve eksiksiz bir devrimci olduğunu düşünmeye başlar. Eleştirilerden uzak olduğunu ve eleştirilemez devrimciler durumuna geldiklerini sanırlar.

Yetmezlikleri ve yeteneksizlikleri tahlil edilip çözümlenmeye tabi tutulduğunda ise, hemen yakınmaya, söylenmeye ve karşı saldırıya geçmeye başlarlar. "Evet" derler, "kadrolar bizden şikayetçidir". Ama "kusurlarımız da bu sistemin, örgütün, parçasıdır." Veya "başarılarını" ve geçmişlerini sayıp dökmeye başlarlar. Devrime ve örgüte bilmem kaç yıldır hizmet ettiklerini, fedakarlıklarını anlatıp dururlar. "Ben şu kadar görevi üstlenip yapmadım mı? Şu kadar insan örgütledim mi? Bildiri, gazete vb. yayınları dağıtmıyor muyum?" vb. vb. Sorun bu mudur? Devrim ve parti çalışması salt bu kadarını mı gerektiriyor? Tabii ki hayır! Böyle bir anlayışla, memur tipli devrimcilerle devrimin örgütlenemeyeceği ve bu tiplerin, partinin, komünist hareketin devrimci militanları-kadroları olamayacakları açıktır. Memur devrimcilerle en zor koşulları altetmek, olanaksızlığı olanağa dönüştürmek ve örgütsel atılımı sağlayacak bir gelişim sürecine girmek olanaksızdır. Parti militanları olmayı başarabilmek, görevlerin en zoruna talip olmak ve devrimimizin, bugünkü koşullarında devrimi örgütlemeyi geliştirebilmek ve bu özelliklere sahip olabilmek için, daha elverişli olanaklar elde edebilmek için, memurlardan ve tasfiyecı-bunalımlı tiplerden kurtulmak zorunluluktur; bir önkoşuldur.

Devrim yüce bir idealdir. Devrimci militan bu yüce idealler için çıkarsız, gözüpek ve kahramanca savaşıdır. Açıktır ki devrimci savaş, bireysel değil, ortak idealler üzerinde birleşmiş devrimci militanların sınıf temelleri üzerinde kurulan örgütü ile örgütlü olarak yürütülür. Dolayısı ile bir militanın değeri ve yeteneğinin sınanacağı yer örgütlü mücadeledir. Onun yeteneklerini belirleyen ve ortaya çıkaran öznel iddiaları değil, örgüt çalışmasında sergilediği pratik çabadır.

Devrimci çalışmada deneyim yetersizliği ve eğitimsizlik o kadar da korkulacak bir olay değildir. Bunlar örgüt çalışmasında ve militanın kendisinde yaratacağı bilinçli ve sistematik bir çaba ile aşılabilecek kusurlardır. Militan bütün koşulları sonuna kadar zorlar, sebatkar, ısrarlı ve azimli olur. Böyle bir çaba ile kazanacak olanın yalnızca kendisi değil, ama aynı zamanda, örgüt ve devrim olduğunu bilir. Zira onu bekleyen binler ve milyonlar vardır. Yarın onun devrimci çalışması ile yeni devrimci kadrolar

çıkacak ve devrim, sınıf davası, daha güçlü ve sağlam temeller üzerinde serpilip gelişecektir.

Devrimci militan devrimi ve örgütü kendisinde somutlar. O yarınki güzel toplumun bir cisimleşmesidir. Bugünden, daha şimdiden, geleceğin toplumunun özelliklerini kendisinde toplamalıdır. Ancak bilir ki, yarına ulaşmak bugünden savaşmakla olanaklıdır. Zira, bir ölçüde ve bir yönü ile, devrimin başarısı veya başarısızlığı devrimci militanın çalışması ile, başarısı veya başarısızlığı ile doğrudan ilişkilidir. O, bugünün toplumunu, kapitalist sistemi yıkma eylemini yani devrimi örgütlemektedir. Bugüne karşı tahripkar ve yıkıcıdır. Ne ki, geleceğin yapıcılığının temellerini hemen şimdiden attığı her adımda kuran ve inşa eden birisi de olacaktır. Bunun en net, kesin ve güzel örneklerini örgüt çalışmasında sergiler; örgütünün serpilip gelişmesi için savaşır. Zira devrim gelecektir; örgüt ise o geleceği yaratmanın aracıdır.

Bugünün militanı yeni dönemin sorunları ve görevlerini çözümleyebilen, dizginsiz baskı ve teröre direnerek devrimi örgütleyen, devrim ve parti davasına sahip çıkan ve bunları devrimci sınıf temelleri üzerinde ideolojik açıklık ve sağlamlıkla birleştirerek vareden militandır.

Tasfiyecilik ise bunalımlı bir kişilik demektir. Koşullara ve zorluklara teslimiyettir.

Tasfiyecilik dünyayı değiştirmeye sırt çevirmektir. Burjuva-kapitalist topluma esir olmak demektir. Devrimi örgütlemekten vazgeçmektir.

Tasfiyecilik kişinin ideolojik olarak çözülmesi, kişiliğinin dejenere olmasıdır. Örgüt nezdinde devrimden kaçıştır.

Tasfiyecilik kişilik çöküşüdür. Toplumsal bunalım ve çöküşün kişide somutlaşmasıdır.

F. KEMAL

Tasfiyeciliğin ekonomizmi

"Biliyoruz ki", diye yazıyor bir tasfiyeci, "genel olarak bir partinin resmi programı onun ne yaptığından daha az sözkonusudur." Bu sözler, Marx'ın Gotha Programı konusunda yazdığı ünlü mektuptan alınmıştır. Bu çok bilinen ve kendisi gibi kuyrukçular tarafından hep yanlış yerde ve biçimde kullanılan sözü aktaran tasfiyeci, bu formülasyonun bizde, bizim koşullarımızda hangi anlama geldiği üzerinde düşünme gereği bile duymamıştır.

Tasfiyeci aktardığı bu ünlü sözden hemen sonra şunları yazıyor: *"Sıradan bir yana, iyi kötü politize olmuş öncü işçi dahi düşünsel anlamda ideolojik çizgi, teorik programatik konum vb. ile hiç de ilgili değildir. O, ideolojinin pratikteki somut sonucuyla ilgilidir. Onu ilgilendiren şey bir çizgi ve programatik belirlemenin güncel yaşamda neyi ifade ettiğidir. Çünkü yaşamda kendisinin kendiliğinden eylemine kimin, politik etkinlikleri, eylem şiarları ve pratik örgütlenme çabalarıyla ne kattığına bakarak tercihlerini yapıyor..."*

Tasfiyecilerden biri; Marx'ın o ünlü ve büyük formülas-

yonundan böylesine basit ve gülünç sonuçlar çıkarabiliyor. Ve ondan sonra da karşımıza geçip "teori-pratik", "gri-yeşil" üzerine aptalca yorumlarda bulunuyor. "Gerçeği olan bunalımı, somut gerçeklerini gözönüne alarak aşan" ve tasfiyecilik mertebesine ulaşmayı en nihayet başaran ekonomist kafalının, böyle bir sonuca varması son derece doğaldır.

Lenin, "*Ne Yapmalı?*" eserinde "*Teorik Savaşımın Önemi Konusunda Engels*" adlı ara başlıklı bölümde Marx'ın o ünlü formülasyonunun mükemmel bir özet yorumunu yapar. Ve "hala aramızda -onun adına- teorinin önemini küçümseme yolunu arayan kimseler" bulunduğunu söyler." Proletaryanın devrimci hareketinin teorik yönüne uyanık bir dikkat" gösterilmesini ısrarla ister ve ekonomizm akımına karşı mücadele çağrısı yapar.

Bir ekonomist olan tasfiyeciden Lenin'i anlaması elbette beklenemez. Zira, tasfiyeci, Marx ve Lenin'i ekonomist bir yoruma tabi tutarak onları işçi sınıfının kendiliğinden eylemi ve bilincinin sunduğu verilerin bir savunucusu ve propagandacısı yapmıştır. Tasfiyecide sınıfın kendiliğinden eyleminin övgüsü, teorinin öneminin küçümsenmesi ve sınıfın kendiliğinden eyleminin teori düzeyine çıkarılması ile birleşmiştir.

Tasfiyeci 1900'lerin ekonomistlerinin bir adım gerisindedir; ilerisinde değil. Şaşırtıcıdır bu ama gerçektir. *Ne Yapmalı?*'da eleştirilen ekonomistlerle benzer kafa yapısı, benzer sınıfsal ve ideolojik önyargılar, temelde aynı olan anlayışlara sahiptir. Hemen tümü ile benzer argümanlar ve kavrayışla, aynı örneklerden hareketle kaçınılmaz olarak aynı sonuçlara varıyor. Marx'ın o ünlü sözlerinin yorumunda ekonomistlerle benzerliği ve ortaklığı dikkat çekici ve anlamlıdır.

Ne ki, aradan geçen şu 90 yıldan, koca bir tarihsel mücadele ve deneyimden sonra, bir "solcu"nun ekonomistleri olduğu gibi tekrarlama ibret vericidir. Bir zamanlar TDKP teorisyenleri bunu yapmaya çalışmıştı. Ancak onlarla tasfiyeci arasında bir fark var: Onlar teoriden az-çok anlıyor ve kuyrukçuluğun teorisini kaba bir biçimde yapmıyorlardı. Tasfiyeci'nin ise kara cahil olduğu kesindir ve tam bir ekonomist kafa yapısına sahiptir. Ancak yine de, yüzyılın başındaki ekonomistler tasfiyeciden epey ileridirler.

"Onlar saf idealist değil, kaba materyalistti. Madde bilinci belirler basit gerçeğinden hareketle, proleter sınıf m¼cadelesinin sosyalist bilinci yaratacağını iddia ediyorlar, ve b¼ylece işçi hareketine sosyalist sınıf bilinci taşınmasına karşı ¼ıkıyorlardı. Bu kendiliğinden m¼cadelenin yarattığı kendiliğinden bilincin kutsanmasıydı. Onlara kuyrukçu denmesinin nedeni kendiliğinden m¼cadele i¼inde doğan, ama ka¼ınılmaz olarak burjuva bilincin sınırları i¼inde kalan kendiliğinden bilinci kutsamalarındandı." (H. Fırat, *Teorinin Yoksulluğı, Teori ve Program Sorunları i¼inde*, s. 67-68)

Peki "bir tasfiyeci" ne yapıyor? O "g¼nl¼k yaşamda kendisinin -¼nc¼ işçinin bn.- kendiliğinden eylemine kimin, politik etkinlikleri, eylem şiarları ve pratik örg¼tleme ¼abalarıyla ne kattığına bakarak tercihlerini yapıyor" olmasını esas alıyor; ve bizim bunu ¼nc¼ işçinin kendiliğinden bilincini temel bir veri olarak almamızı istiyor. "İdeolojik ¼izgi, teorik programatik konum vb. ile hi¼ de ilgili" olmayan "ideolojinin pratikteki somut yanıyla ilgili" ve yalnızca "kendiliğinden eyleme bakan ¼nc¼ işçi"nin bilincine boyun eğmemizi talep ediyor.

¼nc¼ işçinin kendiliğinden eylemi tohum halin-de bir bilin¼lenmeyi ifade eder. Ama bunu ¼verek kutsamak, abartarak teori d¼zeyine ¼ıkarmak ve "ona bakarak tercihleri yap"mak kaba bir ekonomizm ve kuyrukçuluktur. Tasfiyecinin tanımlaması ile "d¼zene kızgın ama bir ayağı d¼zende olan ¼nc¼ işçinin" bilinci kendiliğinden bilinçtir. Ve bununla yetinmemizi isteyen tasfiyeci, tam bir kuyrukçudur. O, ¼nc¼n¼n rol¼ne, ¼nc¼n¼n temsil ettiği "bilinçli unsur"nın rol¼ne, kom¼nistlerin oynayacağı tarihsel role karşıdır.

Tasfiyeci tam bir zavallıdır. "¼nc¼ işçilerin etkilendikleri alan"lardan edindikleri "tercihleri", biz bilinci diyelim, bilinçli unsurun ¼n¼ne koyuyor. İşçiler kendiliğinden eylemine kimin ne kattığına "bakacaklar, sonra tercihlerini" yapacaklar diyerek ¼nc¼y¼ kendiliğinden eyleme ve bilince tabi kılıyor; basit bir eklentisi durumuna d¼ř¼r¼yor.

O, aynı zamanda, ¼nc¼ işçinin kendiliğinden bilince sahip olmadığını, sınıf bilinçli bir işçi olduğunu da d¼ř¼n¼yor. Ve

duruma göre yazarak saçmıyor; "öncü işçinin ataleti, asıl olarak ne kapitalizmin, ne de sosyalizmin kendileri için ne anlama geldiğini yeterince anlamamaktan gelmiyor." O. hem öncü işçinin "düzene kızgın ama bir ayağı düzende" olduğunu söyler ve hem de „sosyalizmin kendileri için ne anlama geldiğini yeterince anladığını“ anlatır. Ama küçük bir sorun var: öncü işçi, sınıf bilincine denk düşen "alternatif bir politik güçten yoksun"dur. İleri işçilerin kendiliğinden bilincini sosyalist sınıf bilinci ilan eden tasfiyeci, böylece öncünün tarihsel rolünü bir çırpıda ortadan kaldırmıştır. Tasfiyecinin öncü işçisi kendiliğinden bilinci ile ortada kalmıştır.

1900'lerin başında ekonomistler, proleter sınıf mücadelesinin kendi konumuna uygun bilinci, yani sosyalist sınıf bilincini de yaratacağını iddia ederek yola çıkıyor, kendiliğindenlik önünde yerlere kapanıyor, işçileri burjuva bilincin etkisine terk ediyorlardı. 1992 Türkiye'sinde bir tasfiyeci, öncü işçinin "kapitalizmin ve sosyalizmin kendileri için ne anlama geldiğini yeterince anladığını" yani sınıf bilincine ulaştığını iddia ediyor. Ama buna rağmen bu öncü işçiler „gücüne güçlerini katmayı değer buldukları alternatif bir politik güçten yoksun“durlar diyor. Tasfiyecinin "alternatif politik güç"ten ise ne kastettiği meçhuldür. Onun sınıf bilinçli ilan ettiği öncü işçinin bilinç düzeyini varsayarak söylersek, bu , en iyi ihtimalle bir sendika ya da "sınıf temelinden bağımsız", "demode" ve "düzen güçlerine karşı politika yapmak için" varolacak olan ne olduğu belirsiz "alternatif bir politik güç"! olacaktır.

"Ekonomistler kendiliğinden eylemin yarattığı tohum halindeki bilinci kutsayarak, işçileri burjuva bilincin etkisine terk ediyorlardı." Tasfiyeci öncü işçileri sınıf bilinçli işçiler sayıyor, ama "politik bir güçten" de yoksun olduklarını düşünüyor. Ekonomistler kendiliğinden bilince taparak "işçi örgütleri"ni sendikaları yeterli sayıyorlardı; tasfiyeci ise "sınıf temelinden bağımsız" "bir politik güç"ün yeterli olduğu kanısındadır. Ekonomistlerin her biri birer politik şahsiyetti; tasfiyeci ise ekonomistlerin kötü bir karikatürü ve "kendini dağıtmış", "dingin bir atmosfere ihtiyacı" olan bir zavallıdır.

Komünistlerin rolü *"işçinin kendiliğinden eylemine politik etkinlikler, eylem şiarları ve pratik örgütlenme çabalarıyla katkı"* değildir. Sosyalizm ve sınıf bilinci işçi sınıfının mücadelesinden değil, onun yanısıra doğar ve bu nedenle de onu kendiliğinden bilinç sınırları içinde mücadele eden işçi sınıfına taşımak gerekir. Sosyalizmle sınıf hareketinin birleştirilmesi tarihsel görevi buradan doğar. Öncünün, komünistlerin rolünün önemi tam da burdadır. Bu görevi "kendiliğinden eyleme katkı" ile sınırlamak, öncünün önem ve rolünü karartmak ve işçileri burjuvazinin ideolojik etkisine terk etmek demektir.

Komünistler işçi sınıfının en ileri ve mücadelecisi kesimlerini partide örgütlemeyi amaçlar; bu, sınıfın kendiliğinden eylemini politik bir eylem düzeyine çıkartmayı hedeflemek demektir ki; sosyalizmle sınıf hareketinin birleştirilmesi veya partileşmekten başka bir şey değildir bu görev. "Sorun öncünün rolü, sorun 'bilinç ögesi', sorun komünistlerin görevi sorunudur."

"Komünistlerin rolünün her küçümsenmesi, her aşağılanması, kendiliğinden hareketin bilinç olanaklarının her abartılması, dosdoğru kuyrukçuluğa, elleri boğrunde bağlamaya, arkadan bakmaya, kısacası pasifizmin teorisine ve pratiğine götürür." Öncünün rolünü „kendiliğinden eyleme katkı“ olarak izah etmek ve bununla sınırlamak, devrimi örgütlemekten ve proletaryaya tarihsel rolünü oynatmaktan vazgeçmek, burjuva düzene yamanmak demektir.

Bu "kuyrukçuluk ideolojisi"dir; bu teori tüm oportünizmin mantıksal temelidir."

Dahası komünistler "kendiliğinden hareketi araştırmayı hiç bir zaman amaç edinmemiştir." onlar sadece işçi sınıfına "bilinçli olarak ne yapmaları gerektiğini göstermek" ister ve bunu amaçlarlar. Dolayısı ile işçilerin verili bilinçlerine göre değil de, sınıfın tarihsel amaçlarına uygun olarak rollerini oynar ve kendiliğinden eylemi politik eylem, kendiliğinden bilinci de sınıf bilinci düzeyine çıkarmayı amaçlarlar.

Sınıfın o tarihsel andaki verili bilinç düzeyi ve kendiliğinden eylemini esas almazlar; bu verili bilinç yalnızca, onların tarihsel görevlerinin aciliyeti ve öneminin yakıcılığına işaret eder.

"Öncü işçilerin etkilendikleri alan yalnızca kendi fabrikaları ile sınırlı değildir. Çevresindeki fabrika ve işyerlerine, işkoluna, yine bölgesine ve nihayet bütün bir ülkeye bakıyorlar." Peki bütün bir dünyaya bakmıyorlar mı? Yukardaki sözlerle kendiliğinden işçi hareketinin etkilene alanlarının bir kısmını yazan tasfiyeci, bunların gerçek anlamı üzerinde düşünmemiştir bile. İşçi sınıfını maddi yaşam koşulları, maddi dürtüler yani burjuva-kapitalist toplumun yarattığı yıkım, mücadeleye iter. Bu mücadele işçilerin burjuva bilincini, önyargılarını sarsar, bilinç kıvılcımları, tohum halinde bilinç ögeleri yeşertir. Suufin toplam olarak ülke ve dünya çapındaki eylemi burada yavaşlatıcı veya hızlandırıcı bir rol oynar. Ne ki, bu, henüz devrimci sınıf bilinci değildir. Bütün bunlardan yararlanarak, işçilerin sınıf bilincini geliştirmek ve sınıfı bilinçli ve örgütlü bir düzeye yükseltmek komünistlerin görevidir.

Egemen sınıfların "tercipleri" bilinç ve mücadelelerine denk düşer ve onların sınıf çıkarlarıyla tümüyle örtüşür. İşçi sınıfı açısından durum böyle değildir, farklıdır. Onların verili bilinçleri ile, kendiliğinden bilinçleri ile şekillenen "tercipleri" sınıf çıkarlarına denk düşmeyebilir, örtüşmeyebilir. Zira, ezilen sınıflar açısından tartışıldığında "tercipleri" o anki bilinçlerine uygundur ama, bilinç ve "tercih" her zaman eylemin gerisindedir. Ve hatta kimi zaman "tercipleri" mücadeleleri ile tarihsel rolleri ile çatışır ve bir çelişki halindedir.

Kendiliğinden bir sınıf olmaktan çıkıp, kendisi için bir sınıf haline gelmedikçe, işçi sınıfının sınıfsal konumu ile "tercipleri" arasında hep bir çelişki olacaktır. Bugünkü koşullarda, üretim araçlarından tecrit edilen işçi sınıfının düşünceleri de egemen sınıfa bağımlıdır. Ve "terciplerini" bu bağımlılık belirleyecektir. Dolayısı ile "öncü işçinin ideolojik çizgi, teorik-programatik konum vb. ile hiç de ilgili" olmaması oldukça doğaldır. Örneğin; eylemlerinin daha çok ekonomik çıkarlarla sınırlı olması, burjuva partilere oy vermeleri, sendika ağaları tarafından kolayca aldatılabilmeleri, Kürt ulusal hareketine yönelik saldırılara seyirci kalmaları ve en nihayet kapitalist düzene yönelmemelerinin temel nedeni budur.

Tasfiyeci bütün bunları anlayamayacak kadar şaşkın ve

cahildir.

"...Komünistlerin görevi, proletaryanın kendiliğinden bilincinin teorisini yapmak, proletaryanın kendiliğinden bilinçlenmesinin olanaklarını araştırmak ve abartmak.değil, her yolla proletaryayı bilinçlendirmek, örgütlemek, ileri mücadele hedeflerine yöneltmektir."

"Biz hareketin gelişiminin nasıl kolaylaştırılıp hızlandırılabilceğini, örgütlü hale getirilebileceğini, bilinçli ve planlı hedeflere yöneltilebileceğini, doğacak devrimci bir bunalımın muzaffer bir devrime dönüştürülebileceğini, kısaca, devrimci komünizmin proleter öncünün rolünü tartışıyoruz; öznel etkeni tartışıyoruz." (Teori ve Program Sorunları, s. 74-75)

Tasfiyeci ise işçilerin "kendiliğinden eylemine katkısı" överek onların geri bilincine boyun eğmeyi savunuyor, komünist bir örgütü "demode" ilan ediyor ve fabrikalarda örgütlenmeyi olanaksız görerek "sınıf temelinden bağımsız" ve "düzene karşı politika yapan", "politik bir güç"e olan ihtiyacı vb. anlatıyor.

Komünistler dünyayı değiştirmeyi isterken, tasfiyeci, sınıfın mevcut bilincini veri alarak düzen sınırları içinde politika yapmayı, reformculuğu savunuyor.

Tasfiyeciliğin devrimden kaçış olduğu bir defa daha ortaya çıkıyor.

*

Tasfiyecilik aynı zamanda politik ve örgütsel çalışmayı daraltma ve görevlerde budamaya gitmektir. Tasfiyecinin bakış açısı yalnızca öncü işçinin kendiliğinden eylem ve bilincine endekslenmiştir. Dolayısı ile ekonomist kafa sınıfın tümünün kendiliğinden eylemine bakmaya bile yetmemektedir. Biz komünistlerin ise politik ve örgütsel faaliyeti sınıfın kitlelerine yöneliktir. Ve bu çalışmanın toplam sonucu olarak öncü işçileri sosyalizme kazanmak ve örgütlemek istiyoruz. Dolayısıyla yalnızca öncü işçilere yönelik bir politik çalışmanın sözü bile edilemez. Bu birincisidir. İkincisi, öncü işçiler için özel bir politika saptanmaz, saptamıyoruz.

Tasfiyecinin sorunu daraltarak izah etme çabası ancak, onun,

sınıfa yönelik devrimci görevlerden kaçışının ve dahası öncü işçiyi bile kazanmayı "bir devrim durumu öncesine yaklaştırmaya" havale etmesiyle doğrudan ilgilidir. O, zaten şimdiki durumda öncü işçileri, "dönüştürmek ve istediğimiz düzeye getirmek mümkün olmaz" görüşündedir. Örneğin tasfiyeciyeye göre, "devrim öncesine yaklaşma durumunda", "o nüveler -öncü işçiler- aniden serpilecektir", işçi hareketini "alıp götürecek ve hızla çoğaltacaktır bunlar."

Tasfiyecilik burjuva bilince teslimiyet, sınıf ve öncüyü örgütlemek görevine sırt çevirmek ve düzene entegre olmaktır.

"Teori-pratik" ilişkisini „bir ayağı düzende olan öncü işçi"nin -tasfiyecinin tanımı- bilinç düzeyinden bakarak izah eden ve kabalaştırarak gülünçleştiren tasfiyeci nadide fikirlerinden birini daha dile getiriyor ve şöyle konuşuyor: "Önce öncü ileri işçiler arasından bakıldığında bir parti neden gereklidir, bu fikir işlenmeliydi." Berbat bir ekonomizmin ve burjuva kafalı bir zihniyetin ürünü bu sözleri eleştirmek bile gereksizdir. Marksizmi birazcık bilen her devrimci bu saçmalığa gülerek geçer. İleri işçilere bakarak parti görevini saptayan bu ekonomistin, komünistleri "uvriyerizm" ile suçlamasına dikkat edilsin. Ve düştüğü utanç verici duruma öyle bakılsın. Öte yandan "geri olan ileri işçilerle yola koyulmanın talihsizliği" üzerine ileri-geri ve uydurarak konuşan bir ahmakın, ileri işçilere bakarak bir partiyi nasıl izah edeceği ise şimdiden bellidir.

Sistematik fikirler bütünlüğünden yoksun olan ve ordan burdan çalınmış "fikirler"le ahkam kesen tasfiyeci, fazla değil, birkaç ay önce şöyle yazıyordu: "*Düzene karşı politika yapmak, düzene kızgın ama bir ayağı düzende olan öncü işçinin amatör çabasıyla üstesinden gelinecek bir görev değildir.*" Ancak kuyrukçuluğu depresmiş ve "topraktan fışkırmış" olacak ki daha sonraları "öncü işçiler açısından bir parti fikri" aramaya başladı. Ve sonuçta: işçilerin değişmesinin olanaksızlığında karar kılarak "öğrencilerin yırtıcı ve eğitilmiş olduğunu" keşfetti ve "sınıf temelinden bağımsız" bir örgüt fikrini "buldu"! ve sınıfına döndü.

Tasfiyeci hiç bir zaman, her sınıfın mücadelede ve devrimde kendi rolünü oynayacağını ve bu rolü kendi kendine değil, kendi

siyasi öncüsünün, partisinin şahsında, onun önderliğinde oynayacağını anlamadı. Bunu göremeyen ve kendiliğinden bilince sahip işçinin düzeyi ile parti arayışına çıkan tasfiyeci, işçi sınıfına ne olduğu belirsiz bir politik güç önerdi; bu ise en iyi ihtimalle düzen içi bir "alternatif" olabilirdi ki, şimdi yaptığı da budur.

Tasfiyecilik *"kendiliğindenlik teorisi, hareket içindeki bilinç ögesinin rolünün uzatılması teorisidir."* (Stalin) Öncü tarafından temsil edilen ve her yolla, her vesileyle taşman bilincin inkarıdır. *"Bizim başlıca ve temel görevimiz, işçi sınıfının politik örgütlenmesi ve politik gelişimini kolaylaştırmaktır."* (Lenin) Bu, *"kendiliğinden sınıfı kendisi için sınıf haline getirmek için azami çaba sarfetmek, bu süreçleri kolaylaştırmak ve hızlandırmak için her yolla proletaryaya yardımcı olmak, önderlik demektir."* (Teorinin Yoksulluğu, H. Fırat) Tasfiyeci ise burjuva bilincin değişik biçimleri altında her adımda işçi sınıfının yolunu kesen, eylemini sınırlayan ve saptıran şu veya bu burjuva akımın yedeği durumuna getiren fikirlere sahiptir.

Tasfiyecilik egemen burjuva bilincinin savunusu ile işçi sınıfının şaşırtılması ve düzene teslim edilmeye çalışılmasıdır; sınıfın öncü partisinin inkarıdır.

*

Bir tasfiyeci tarafından tahrif edilerek öncü işçinin sınıfın da değil- kendiliğinden eylemi ve bilincinin savunusu ve övgüsüne dönüştüren, Marx'ı gözle kaş arasında bir ekonomist! yapıveren o ünlü formülasyon gerçekte nasıl anlaşılmalıdır? Marx'ın Gotha Programı konusunda yazdığı mektupta geçen o sözler, bizde, bizim koşullarımızda hangi anlama gelir?

Tasfiyeci, bir zamanlar hareketimizin fikirlerine az çok kapıldığı günlerde, şöyle konuşuyordu: "Şimdi biz şunu söylüyoruz; bizim teorimiz dinamik, işlevsel, canlı bir teoridir, dogmatik değildir diyoruz, skolastik hiç değildir. Bizim teorimiz sınıf mücadelesinin pratik ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir. Bunu karşılıyorsa gerçekten işlevseldir, dinamiktir." Bunlar tasfiyecinin sözleridir; ve şimdi iş ve suç ortağı olan öbür tasfiyecinin parti ve örgüt sorunu üzerine yazdığı yazıyı eleştirmek için sarf edilmiştir.

Ezberden ve "gazla" konuştuğunu bildiğimiz, ayakları havada "tek ayak üstünde" gereksiz bol laflar ettiğini bildiğimiz bu adam, aynı zamanda bilimsel bir kavrayış üzerinde yükselmeyen "güzel ve veciz" sözler sarfetmeyi pek severdi.

Bu tasfiyecinin bir özelliği daha vardı; sokaktaki adamın kavramlarıyla teorik konulara girmeye pek meraklıydı! O, cahilliğin de verdiği cesaretle bilimsel bir tartışmada kavramları kendi teorik-felsefi içerikleriyle değil de rastgele ve bilmeden kullanmayı genel bir özellik ve "mazeret" haline getirmişti. Dahası, o, en temel bilimsel kavramların bilgisinden bile yoksundu. Ve en ilginç de son zamanlara kadar bunun farkında da değildi. Örneğin, "sınıf temelinden bağımsız" kavramının bilimsel anlamını daha 3-4 ay önce öğrendiğini ve "sınıf kökeni" kavramı ile farklılığını yakın zamanda farkettiğini söylersek "bilgi hazinesinin derinliği" ve "derin teorik-felsefi" birikimi hakkında daha açık bir fikre ulaşmış olabiliriz.

Bilimsel bir kavrayışla olmasa da, esen rüzgarın gücüyle de olsa, yukarıda aktardığımız sözlerinde hareketimizin bakış açısını, Marksist yöntemini bir yönüyle şimdiki ortağına karşı savunmuş ve ona karşı tavrı almıştı. Ancak anlayarak konuşmadığı içindir ki, Marx'ın o çok tartışılan ve hep ekonomist bir yoruma tabi tutulan sözlerini "iyi kötü politize olmuş işçilerin" kendiliğinden eylemi ve bilincinin kutsanmasına ve dayanağına dönüştürebildi. Hem de kafadan ve tahrif ederek... Dahası Lenin'in sözkonusu sözlerle ilişkin *Ne Yapmalı?*'da yaptığı yoruma bakma ihtiyacı bile duymayarak yapıyor tahrifini tasfiyeci.

Evet! İleriye doğru atılan her adım, her gerçek ilerleme, bir düzine programdan daha önemlidir. Teorik kargaşa döneminde bu sözcükleri yinlemek tıpkı bir cenazede yaşlılara "gözünüz aydın" demeye benzer. Üstelik Marx'ın bu sözleri içerisinde ilkelerin formülasyonundaki seçmeciliği, şiddetle mahkum ettiği Gotha Programı konusunda yazdığı mektuptan alınmıştır. *"Eğer birleşmek zorundaysanız, diye yazıyordu parti liderlerine Marx, hareketin pratik amaçlarını karşılayacak anlaşmalara girin, ama ilkeler konusunda herhangi bir pazarlığa izin vermeyin, teorik 'ödünler' vermeyin. Marx bu düşüncede idi ve hala aramızda -*

onun adına- teorinin önemini küçümseme yolunu arayanlar var!" (Lenin, *Ne Yapmalı*, Sol Yayınları, Ekim 1990, s.31)

"Öncü işçi"nin kendiliğinden bilincine, onların tam deyişiyle "tercihlerine" boyun eğen tasfiyeciler, "yığınların kendiliğinden kabarışı, ne kadar büyük ve hareket de ne kadar yaygın olursa, sosyal-demokrasinin teorik, siyasal ve örgütsel çalışması için daha yüksek bir bilinç göstermesi gereği de o ölçüde artar." (Lenin, age., s.61)

Rüzgara göre yön değiştiren tasfiyecilerin, tarihsel deneyimlerle kanıtlandığı gibi, genel bir eğilim olarak dar pratiğin hayranlığını yapmaları ve devrimci pratiğe yön verip şekillendirecek devrimci teoriye ilgisiz davranarak küçümsemeleri olağandır. Teoriyi bayağılaştırarak bir kaç bildirinin, deneyimlerine sözüm ona cevap verme düzeyine düşürmeleri, sulandırarak bozmaları devrimci görevlerden kaçışlarıyla, düzenin saldırılarıyla ve ona boyun eğmeleri ile doğrudan ilgilidir.

Lenin 90 yıl önce ekonomistleri, Engels'ten şu temel düşüncüyü aktararak yanıtlamıştı: "Önderlerin ödevi, özellikle, bütün teorik sorunlar üzerinde giderek daha çok bilgi edinmek, günü geçmiş dünya görüşlerinin geleneksel lakırdılarının etkisinden kendilerini giderek daha çok kurtarmak ve sosyalizmin bir bilim durumuna geldiğinden bu yana, bir bilim olarak yürütülmek, yani irdelemek istediğini hiç mi hiç unutmamak olacaktır." (Engels'ten aktaran Lenin, age, s.34-35)

Devrimci teori ile komünistlerin görevleri arasındaki hayati ilişkiye dikkat çeken Lenin, sözlerine şöyle devam eder: "İlerde, halkın tümünün, otokrasinin boyunduruğundan kurtarılması işinin bize yüklediği siyasal ve örgütsel görevlere eğilme fırsatını bulacağız, şu noktada, yalnızca öncü savaşçı rolünün ancak en ileri teorinin kılavuzluk ettiği bir parti ile yerine getirilebileceğini belirtmek istiyoruz." (age, s.33)

Ancak işçilerin kendiliğinden "tercihleri"nden başka bir şeyi göremeyecek kadar kör olanların ve öğrencilerin "yırtıcılığı, eğitilmişliği" ile alakalı! olanların, komünist bir siyasal sınıf örgütü ile değilde, "sınıf temelinden bağımsız", "düzene karşı politika yapan" "politik bir güç" ile ilgili tasfiyecilerin teoriyi aşağılamaları

olağan ve anlaşılırdır.

Konumuza dönersek; peki Marx'ın ünlü formülasyonunun bizdeki gerçek anlamı nedir?

Birincisi: Bizde, ülkemizde, halkçılığın köklü temelleri ve yerleşmiş gelenekleri bulunuyor. Ve ortaya çıkışından günümüze kadar "sol hareket", reformist ve halkçı ideoloji ile şekillenmiştir ve dahası da ülkemizde bu ideolojik şekillenmeyi besleyen yaygın bir küçük burjuva sınıf mevcuttur. Halkçı bir ideoloji ile ortaya çıkıp yaygınlaşan ve bir dönem belli bir politik güç olan "sol hareket" aynı zamanda, küçük burjuva bir sınıfsal temele sahiptir. Az çok kökleşen ve onu tasfiyenin eşiğine getiren güçlü önyargıları ve gelenekleri mevcuttur. Bu, "sol hareket"in dayandığı sınıfsal zemin ve özellikleri ile doğrudan ilgilidir.

Halkçı hareketle köklü bir iç hesaplaşma geçirerek ortaya çıkan ve gelişerek siyasal bir hareket durumuna gelen proleter sosyalizminin, bizim, bu alana ilişkin görevlerimiz bitmiş değildir. Dahası da, halen yolun başında olduğumuzu söyleyebiliriz. Bir başka ifade ile, halkçılıkla teorik-politik-örgütsel hesaplaşma bitmiş değildir. Zira halkçı hareketten kopuşumuz, devrimci hareketin uzun tarihi gözönüne alınırsa, nisbeten yakın bir döneme tekabül ediyor. Bunun kendisi bile atılması gereken bir dizi adım ve görevimizin olduğu gerçeğini gösterir.

Proleter sosyalizmi ile halkçılık arasındaki ayrım noktalarının derinleştirilmesi ve hareketimizin teorik temellerinin sağlamlaştırılarak daha da güçlendirilmesi önümüzdeki görevlerden biridir. Bu ise halkçı ideolojiye karşı daha yaygın ve daha güçlü bir teorik mücadele, sınıf içinde politik çalışma ve kökleşme demektir; iktidara doğrudan talip olmak demektir.

Halkçı ideolojinin uluslararası temellerine karşı teorik mücadele ise bu alandaki görevlerden bir başkasıdır; ve en az ulusal plandaki görevler kadar önemlidir.

Küçük burjuva devrimciliğinin çeşitli kesimlerine karşı güçlü ve etkin bir ideolojik mücadelenin, reformizm ve modern revizyonizmin etkilerine karşı etkili bir savaşıyla birleşmesi gerekiyor. Hele de içinde bulunduğumuz şu tasfiyeci ortamda bunun önemi çok daha fazla ve hayatidir.

İkincisi: Hareketimizin programatik tezlerinin derinleştirilerek ayrıntılandırılması bir başka önemli görevimizdir. Gerek ülkemizin toplumsal-siyasal gerçeklerine, gerekse bu çerçevede ülke devriminin teorik-politik sorunlarına ilişkin görüşlerimizi açmak, işlemek, geliştirip derinleştirmek somut incelemeler içinde somut çözümlemelere tabi tutmak durumundayız.

Bu program çalışmasını derinleştirmek demektir.

Üçüncüsü: *"Başlıbaşına bir temel sorunlar demeti oluşturan dünya sosyalizminin yaşadığı tarihsel süreçler ve sonuçlar var orta yerde. Yüzyılın ilk yarısında muazzam bir güce ulaşan dünya komünist hareketi, bugün yalnızca bir yıkımdan ibarettir."* „Başta Ekim devrimi, yüzyılın ilk yarısını kapsayan devrimler ve devrimci değişimler dalgasıyla elde edilen toplumsal ve siyasi mevziler bugün hemen hemen tümünden yitirilmiş bulunmaktadır. Sosyalist inşa süreçleri kesintiye uğramış, yozlaşma ve restorasyonlarla sonuçlanmıştır. Tüm bu tarihsel deneyimi değerlendirmek, sonuçlar ve dersler çıkarmak, bundan yeni teorik sonuçlara ulaşmak tüm dünya komünistleri gibi ülkemiz komünistlerinin önünde temel bir sorun olarak durmaktadır. Bu geçmiş tarihsel deneyimler anlaşılmadığı, bundan gerekli sonuçlar çıkarılamadığı sürece, dünya devriminin ve sosyalizminin gelecekteki başarılı bir gelişmesinden kesin olarak sözedilemez. Bu bir yana, uluslararası marksist-leninist hareketin ciddi bir yeniden canlanışından bile sözedilemez." (I. Genel Konferans Belgeleri, s.16, Eksen Yayıncılık)

Dördüncüsü: *"Önümüzdeki teorik sorunların bir diğer boyutu, dünyanın bugünkü tablosudur. Bu tablo çok çeşitli öğeler içermektedir. Dünya kapitalizminin bugünkü durumu, çelişkileri, eğilimleri, Doğu Avrupa'daki çöküntü ve bu çöküntü sonrasında emperyalist dünyanın iç ilişkileri ve çelişkilerinde yaşanmakta olan gelişme ve değişimler (dünyanın 'yeni düzeni') kapitalist dünyanın çeşitli alanlarında sınıf mücadeleleri, işçi sınıfının durumu ve çeşitli ülkelerin işçi hareketleri; dünyada ilerici, devrimci ve komünist güçler ve akımlar vb. genel tablonun değişik öğelerini oluşturan tüm bu sorunlar bizi yakından ilgilendirmektedir. Yalnızca kendi devrimimizin sorunlarıyla*

bağlantılı yönleri bakımından da değil, tam da dünya devriminin asli sorunları olarak. Marksist-leninistler olarak kaldığımız ve proleter enternasyonalizmi ilkesini herşeyin üstünde tuttuğumuz sürece, başka türlü davranamayız. Dünya devriminin sorunları her zaman bizim sorunlarımızdır; öyle olmalıdır.” (I. Genel Konferans Belgeleri, s.20, Eksen Yayıncılık)

Beşincisi: Yaşadığımız ideolojik gelişme ve netleşmenin doğrudan bir sonucu olarak bu netleşmenin siyasal-sınıfsal anlamına kavuşturulması ve bütün bunların örgüt aracılığıyla maddi bir güç haline dönüştürülebilmesiyle mümkün olacağı açıktır. Buradan kalkarak, illegal fabrika hücreleri zemininde yükselen bir ihtilalci sınıf örgütünün yaratılması en temel ve aynı zamanda güncel görevlerimizden biridir.

Bugüne kadarki örgütsel deneyimimiz, örgüt sorununda önsel doğrulara sahip olmanın ve genel çerçeve ile sınırlı ideolojik bir açıklıkla çalışmanın yetmediğini ortaya koymuştur. İdeolojik kimliği-miz ile örgütsel faaliyetimiz arasındaki açıklığı kapatmak ve aradaki çelişkiyi hızla gidermeye çalışmak, deneyimlerimizin kanıtladığı yakıcı ve güncel bir görevdir. Dolayısı ile ideolojik çizgiyi ona uygun bir sınıf temeli ile, işçi sınıfı temeli ile birleştirmek, yeni dönemdeki görevlerimizin esasını oluşturmaktadır.

Mahalli örgütleri, baskı-dağıtım ve askeri örgütlenmesiyle örgüt içi yaşantısı ve denetimiyle kendisini yenilemiş bir örgüt yaratmak zorundayız. Bu, leninist bir çalışma tarzı ve bütün bu görevlere uygun ihtilalci kadrolara sahip olmak demektir de.

Yeni dönem yeni bir devrimci militan demektir. Olağanüstü Konferansımızın ışığında yeni bir örgütsel çalışma dönemine girmiş bulunuyoruz. Bu bir atılım dönemi, örgütsel hamle dönemi olmalıdır. Yeni dönem, kendisini politik faaliyette ve toplam olarak örgütsel çalışmanın yenilenmesinde ifade etmeli ve sınıf içinde derin köklerle derinleşmeyi hedefleri eliyiz.

Komünist bir siyasal sınıf örgütü için görev başına!

F. KEMAL

Tasfiyeciler "Ne Yapmalı"yı Düzelttiler; "Ne Yapmamalı?"

Profesyonel Devrimci Çekirdek Üzerine*

Ne Yapmalı, Lenin'in özelde ekonomizme, genelde ise legal marksizme indirdiği teorik-politik darbenin simgesi olan bu ünlü broşür, "İki Taktik" ve "Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı" broşürleriyle birlikte Lenin'in Türkiye'de en çok okunan broşürleri arasındadır. Kuşkusuz ki, raslantı değil. Bu broşürlerin Türkiyeli devrimciler tarafından defalarca okunması, biri olumlu ama tali, değeri olumsuz ama temel iki nedene dayanmaktadır. Olumlu ama tali olanı, Türkiyeli devrimcilerin örgüt sorununa verdikleri nispi önemdir. Olumsuz ve temel faktör ise, bu broşürdeki bazı vurgu ve saptamaların küçük-burjuva sosyalizminin kendine teorik temel yaratma çabaları açısından istismara hayli açık olmasıdır. Birinci faktör örgüt sorununa verilen önem, bu ikinci faktörle birlikte gerçek anlamını bulmaktadır. Ne Yapmalı, İki Taktik ile birlikte küçük burjuva sosyalizminin kendi küçük-burjuva devrim ve örgüt anlayışını leninist olarak takdim edebilmesi için Lenin'in çok çarpıtılan ve istismar edilen broşürleri oldular. "Sol Komünizm" broşürü ise benzer akibete, reformistlerin kendi anlayışlarını

meşrulaştırmak çabası açısından uğradı. Devrimci-demokratlar Lenin'i bir küçük-burjuva ihtilalcisi konumuna indirgemeye çalışırken, reformistler de "Sol Komünizm" üzerinden kendi reformist Lenin'lerini yaratmaya çabaladılar.

İşte bu yüzden, Lenin'in ünlü ve her biri önemli köşe taşları olan sözkonusu üç broşüründen söz ederken; bu broşürlerin Türkiye'de uğramış olduğu küçük-burjuva ve reformist yorumlarla mücadeleyi gözetmek özel bir önem taşımaktadır. Zira Türkiye'de, bu broşürler kendi gerçek tarihsel-siyasal içerikleriyle değil, bir döneme damgasını vuran devrimci-demokrat ve reformist hareketlerin "katkı ve yorumlarıyla" tanınmakta; daha çok bu "yorumlar" üzerinden "kavranmış" bulunmaktadır.

Bu broşürlerin "yaygın ve çarpık" kavranışının arkasındaki temel faktör, kuşkusuz ki, bir döneme bu akımların, dolayısıyla da onların sığ ve eklektik bakış açılarının hakim olmasıdır. Yaygın küçük burjuva düşünüş tarzı, sosyalizm iddiası teoriyi kendi perspektifleri doğrultusunda bozarak meşrulaştırmaya çalıştı. Şablonculuğun ve alıntıcılığın, teorik çaba sayıldığı bu dönemde, bu broşürlerden bütünselliklerinden koparılıp kullanılan bazı "cümleler" sözkonusu akımların sınıf dışı bakış açılarını Lenin'e maletmek çabasında kullanıldı. Bu "cümleler" yalnızca broşürdeki genel bütünsel yaklaşımdan değil, aynı zamanda tarihsel arka planlarından da tümüyle soyutlandılar ve adeta her dönemde kendi başına yeterliliği olan paradigmalar haline dönüştürüldüler. Örneğin, Lenin'in Menşevizm'e karşı "devrimde proletaryanın belirleyici" rolünü öne çıkardığı, devrimin şekli ve muhtevasının şemalara değil mevcut sınıf ilişkilerine bakılarak saptanacağını en somut örneği, tümüyle iktidar merkezli bir bakış açısının hakim olduğu İki Taktik, yıllarca, broşürden çıkarılan "alıntılar"la mevcut sınıf ilişkilerinin tahliline sırt çevirerek, devrimde proletaryanın rolünü karartmak için kullanıldı.

Ne Yapmalı broşürü ise, küçük-burjuva bakış açısıyla yapılan düzeltmelerle adeta sınıf dışı örgüt anlayışının savunulduğu bir broşüre dönüştürüldü. Bu broşürdeki "sınıf kökeninden bağımsız kadrolar", "profesyonel çekirdek" kavramları, partinin ya da parti öncesi örgütün sınıfla bağı sorununu önemsizleştirme

çabası doğrultusunda çarpıtıldı. Buradan kalkarak açık ya da gizli bir "aydınlar partisi" ya da "ideolojik önderlik" tezleri formüle edilmeye çalışıldı.

Bizim tasfiyecilerimiz de, sınıftan ve proletaryanın devrim davasından kaçtıkları, geriye, küçük-burjuva teori ve önyargılara ricat ettikleri için, kendi geriye düşüşlerini Ne Yapmalı'nın bu küçük-burjuva kavranışına sığınarak meşrulaştırmaya, perdelemeye çalıştılar. EKİM'in önüne "profesyonel çekirdek", "sınıf kökeninden bağımsız kadro" vb. argümanlarını büyük mucid edası içinde sürdürdüler. İşte dediler, hem sınıfa güvenmemenin, hem de leninist kalabilmenin sihirli formülünü bulabildik! Ve daha da ileri giderek, "toplumsal kökene ve fabrika hücreleri sorunu-na" yaptığı özel vurgu nedeniyle EKİM'i "Leninizm'e karşı içten içe şüphe duymak"la suçladılar!

Oysa yaşanan tam bir beyin dağılması, yapılan ise tam bir cehalet tüccarlığıydı. Tasfiyeciler, bizim karşımıza yalnızca Türkiye gerçeğine ya da yalnızca EKİM gerçeğine yabancılaşmanın ürünü saptama ve önerilerle çıkmadılar. Onlar, aynı zamanda Leninizm'e de tümüyle yabancılaşmış olduklarını gösterdiler. Bırakalım Ne Yapmalı'yı Türkiye gerçeğine olduğu gibi nakletmek türünden dogmatik-sofistik bir yaklaşımı, bu arkadaşlar, Ne Yapmalı'yı kendi küçük-burjuva yaklaşımları doğrultusunda "düzeltmeyi" de ihmal etmemişlerdi!

Lenin'in Ne Yapmalı'sı, kendi deyimiyle üçüncü döneme son verme çağrısı ve girişimidir. Broşür, üçüncü döneme hakim olan temel siyasal-ideolojik hastalıkların tespiti ve teşhiri üzerine oturmakta ve yeni bir dönemi, "militan marksizm"in hakim olacağı dönemi başlatmak amacıyla "ne yapılması" gerektiği problematiğini ele almakta, bu doğrultuda somut öneriler geliştirmektedir. Dolayısıyla broşür bir tarihsel dönemin, daha doğru ve vurgulu biçimiyle bir tarihsel dönemecin ürünü ve simgesidir. Ne Yapmalı'yı "Ne Yapmalı" yapan, broşürü doğru bir yere oturtmak için gözetilmesi ve anlaşılması gereken temel bir husustur bu. Lenin, Onuncu Yıl Derlemesine Önsöz'de broşürü tanıtırken bu gerçeği şu sözlerle ve özel bir önemle vurgular: ".... İskra'nın, o günlerde hakim olan **ekonomizm** akımı ile mücadelesini bilmeksizin ve bu

mücadeleyi anlamaksızın, bu özet hakkında (Ne Yapmalı, ekonomizmle süren mücadelenin 'özet'i olarak tanımlanıyor) hüküm vermek boş gevezelikten öteye geçmeyecektir." (Ekonomizm Taraf-tarlarıyla Bir Konuşma, Yurt Yayınları, sf.92)

Ne Yapmalı'nın sona erdirmek istediği üçüncü dönemi ve bu döneme damgasını vuran anlayışları yine Lenin'in cümleleriyle özetleyelim:

".... Proletaryanın mücadelesi yeni işçi katmanlarını sarıyor ve bu arada, dolaylı olarak öğrenciler ve halkın öteki bölükleri arasında demokratik anlayışı canlandırarak Rusya içinde yayılı-yordu. Ama kendiliğinden atılımın boyutu ve gücü karşısında yöneticilerin anlayışı çarpıtılmıştı; sosyal-demokratlar arasında daha şimdiden bir başka evre, hemen yalnızca "yasal" marksist yazınla beslenen militanlar evresi egemendi; bu yazın da o kadar yetersizdi ki, kitlelerin kendiliğinden hareketi onlardan daha yüksek bir bilinç aşaması istiyordu. Yöneticiler yalnızca hem ku-ramsal planda ('eleştiri özgürlüğü'), hem de pratik planda ('ilkel çalışma yöntemleri') geride kalmıyorlar, aynı zamanda, türlü gülünç kanıtlarla geride kalışlarını haklı göstermeye çalışıyor-lardı. Sosyal-demokratlık, gerek yasal yazının brentanocuları, ge-rekse yasadışı yazının kuyrukçularınca sendikacılık düzeyine düşürülmüştü.

".... Bu dönemin ayırıcı özelliği, 'mutlak'ın peşinde-koşan ki-milerinin pratik etkinliğe karşı tepeden bakmaları değil, tam ola-rak ufak tefek uygulamacılıkla kurama karşı eksiksiz aldır-mazlığın birleşmesidir."

Lenin, üçüncü dönemin özelliklerini ve anlayışlarını bu şekilde tanımladıktan sonra sözlerini şu şekilde bağlar: "... 'Ne yapmalı?' sorusuna şöyle bir kısa karşılık verebiliriz. Üçüncü dönemi ortadan kaldırmalı." (Ne Yapmalı, Başak Yayınları, sf.163-64)

İlkel pratikçilik, teorik çalışmanın önemini yadsımak ve sos-yal-demokrat (komünist) politikanın sendikal politika düzeyine indirilmesi; işte üçüncü dönemin ve o döneme hakim düşünce biçiminin, ekonomizmin temel özellikleri bunlardır.

Ekonomist akım, politik mücadeleden, işçilerin ekonomik

kendiliğinden mücadelesine yardımcı olma ve liberal burjuvazinin demokratik muhalefetine destek güç olmayı anlıyordu. Politik mücadeleye böyle bir bakış, kaçınılmaz olarak merkezileşmiş bir politik örgüt fikrinden de tümüyle yoksundu. Sınıf mücadelesinin aracı olarak işçi (meslek) örgütlerinin dışına taşan bir perspektife sahip değildi.

Ekonomizm, Narodnizm'in marksist eleştirisi döneminin ters-ten bir ürünü olarak şekillendi. Narodnizm'in eleştirisi döneminde, bu akımın "kapitalist olmayan yol" yaklaşımına karşılık, kapitalist gelişmenin zorunluluğu fikri marksist yazında ön plana çıktı. Bu vurgunun abartılı biçimleri bir dönem için tali bir tehlike sayıldı ve özel bir ideolojik mücadeleye konu edilmedi. Bu durum giderek legal marksizmin siyasal arenadaki etki ve hakimiyetini artırdı. Legal marksizm döneminde, siyasal arenada Marksizm'in iki tür kavranışı gittikçe birbirinden ayrılmaya, giderek de çatışmaya başladı. Kapitalizmi kaçınılmaz, dahası ilerici görmek her ikisinin de ortak paydasıydı. Ne var ki, bunlardan biri, embriyon halindeki Bolşevizm burjuvaziye karşı savaşmak ve böylece devrimi ilerletmek perspektifini savunurken; diğeri, legal marksizm sosyalizmi uzak bir geleceğe havale etmekte, bugün kısa vadede ise kapitalizmin gelişimini desteklemek gerektiğini savunmaktaydı. İşte ekonomizm bu dönemin bir ürünü, legal marksizmin bir uzantısıydı. Dolayısıyla Lenin'in müdahalesi, sosyalizmi uzak bir geleceğe erteleyen, gerçekte ise kapitalizmi ebedileştiren "marksizm"le devrimci marksizmin tüm alanlarda kopuşmasını sağlamaya dönüktür.

Lenin, Ne Yapmalı ile politikada geri ya da orta işçinin bilincini veri alan yaklaşımlara karşı öncü işçinin bilincini, "salt işçi hareketi" yerine "devrimci politik işçi hareketi"ni, kendiliğindenlik yerine bilinci öne çıkarır. Ne Yapmalı, sendikal politikaya ve örgüte karşı sosyal-demokrat politikayı ve devrimciler örgütünü vurgular.

Örgütsel planda, Rus sosyal-demokrat hareketi içinde hakim olan tablo yerellik, dağınıklık ve amatörlüktür. 1898 parti kuruluş kongresinden sonra sosyal-demokrat hareket tam bir dağınıklık dönemine girmiştir. Propaganda ve örgütlenme çalışması yerel

sınırlar içerisinde kaldığı ölçüde, etkili ve sonuç alıcı bir siyasal faaliyet yürütülememektedir. Ne Yapmalı, işte bu hakim "ilkel çalışma ve yerellik, dağınıklık" tablosuna karşı merkezi ve profesyonel çalışma ve örgütlenme önerisiyle çıkar. Bu örgütlenmenin ilk adımı olarak ta "Tüm Rusya çapında bir siyasal gazete" önerisi getirilir. Buradaki yaklaşımlara ve bu yaklaşımların tasfiyeci platform tarafından nasıl istismar edildiğine biraz sonra değineceğiz. Bu alana geçmeden önce Ne Yapmalı'da ortaya konulan politik-örgütsel çerçevenin temel özelliklerini ortaya koymak gerekmektedir.

Lenin, Ne Yapmalı'da ekonomizme karşı mücadeleyi üç ana başlıkta yürütür: Teori, politika ve örgüt. Ne Yapmalı'da yürütülen tartışmanın odağında pek sık sanıldığı gibi örgüt sorunu yoktur. Ne Yapmalı daha çok politika sorunlarını ve anlayışlarını tartışır. Bu politik anlayışın kaçınılmaz bir uzantısı olan örgüt anlayışının ilk köşe taşları döşenir. Bu çaba "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de daha sistematik hale getirilir. Ne var ki, bu sistemleştirme çabası Lenin'de sürekli ve zamana yayılmıştır. Ölümünden az önce, "Komintern Üzerine Tezler"de dahi bu çabanın sürdüğünü görmek mümkündür.

Biz, teori sorununa daha sonra gireceğiz. Bu sorunu ayrıca ele almak gereklidir. Zira tasfiyeciler, çarpıtmalarını bu alanda da ortaya koymuşlar, üstelik te Ne Yapmalı'yı şahit göstererek "teorik atılım" sorununu önemsizleştirebilmişlerdir. Bize gerekli olanın "ortalama ve mütevazı" bir teorik çaba olduğunu iddia edebilmişlerdir. Burada şu kadarını belirtmekle yetinelim ki, Ne Yapmalı'nın teorik sorunlarla ilgili ilk bölümü, özellikle de "Engels ve Kuramsal Mücadelenin Önemi" ara başlığını taşıyan bölüm, yalnız başına, teorik çalışmaya yaklaşım sorununda tasfiyecilerin düştüğü bataklığı sergilemeye yeter de artar bile...

Ne Yapmalı'da örgüt ve politika sorununa yaklaşımın odağında da, "sendikal politika ve örgüt" anlayışından kopma perspektifi vardır. Ekonomizm ile Bolşevizm, demek oluyor ki,

"sendikal politika" anlayışıyla "sosyal-demokrat" politika anlayışı arasında, arka planda çok daha temel bir ayrım noktası vardır ki, örgüt sorunu üzerine tüm tartışmanın eksenini bu ayrım noktası oluşturmaktadır. Tüm tarihsel dönem boyunca hem Bolşevizm'in kendi iç gelişmesinin temel dinamiği, hem de diğer devrimci ve marksizan gruplarla kesin sınır çizgisi olan bu ayrım noktası; proletaryanın tarihsel rolüne ilişkin farklı yaklaşımlardır...

Ekonomizmin legal marksizmin bir uzantısı olduğunu, tüm bu akımlar arasında kapitalizmin kaçınılmazlığına ve ilericiliğine ilişkin bir ayrım olmamasına karşın, Bolşevizm'le bu akımlar arasındaki mücadelenin, yine de kapitalizme ve dolayısıyla liberal burjuvaziye ilişkin farklı yaklaşımlardan kaynaklandığını belirtmiştik. Gerek legal marksizm, gerek ekonomizm, gerekse de daha sonraki tarihsel dönemdeki uzantısı Menşevizm proletaryaya, burjuva devrim döneminde liberal burjuvazinin bir destekçisi rolünü biçmekte; iktidar eksenli bir mücadele perspektifini ise kategorik olarak reddetmektedirler. Oysa ayrım noktalarının tam anlamıyla netleşmediği o tarihlerde dahi Lenin'de simgeleşen eğilim, bu alanda temelden farklı bir görüş açısına sahiptir. "Proletarya, Çarlığın yıkılmasını ilk ve en önemli talebi olarak benimsemeli ve kendini demokrasi ve politik özgürlük için verilen mücadelenin öncülüğüne yerleştirmelidir."

İşçi sınıfının gelecek devrimdeki öncü rolü hakkındaki bu temel görüş ayrılığı, odağına iktidar savaşımını koymuş bir örgüt anlayışıyla odağına muhalefet görevi koymuş olan "örgüt anlayışı" arasındaki farklılığın da temel nedenidir. Biri bir öncü örgüt anlayışı, diğeri bir artçı örgüt anlayışıdır; biri bir savaş örgütü anlayışı, diğeri bir barış örgütü anlayışıdır vb...

Sorunun temelinde politikaya iki farklı bakış açısının yattığını belirtmiştik. Lenin'in bu konuda ve "İşçiler Örgütü ve Devrimciler Örgütü" arabaşlığını taşıyan bölümde söylediklerini aktarmakta yarar var.

"Peki görüş ayrılığımızın nedeni neydi? Bunun asıl nedeni ekonomistlerin, gerek örgütsel görevler, gerekse siyasal görevler bakımından sürekli sosyal-demokratlıktan sendikacılığa sapsmalarıdır. Sosyal-demokrasinin siyasal mücadele-

si, işçilerin patronlara ve hükümete karşı mücadelesinden çok daha geniş ve çok daha karmaşıktır. Aynı şekilde (ve bu yüzden) devrimci bir sosyal-demokrat partinin örgütü, ekonomik mücadeleye yönelik işçiler örgütünden zorunlu olarak başka türden bir örgüt olmalıdır." (abç)

Bu sonuncusu, profesyonellik ve profesyonelce çalışma, Ne Yapmalı'nın üzerinde önemle durduğu bir konudur. Zira, Ne Yapmalı, sendikal perspektifi aşmayan bir örgütlenmeye karşı sosyal-demokrat bir örgütlenmeyi önerirken, aynı zamanda sendikal perspektifin aşılmasının kaçınılmaz bir sonucu olarak dağınıklıktan ve yerellikten kurtulamayan taban örgütlerinin bu ilkel çalışma tarzına son verme, planlı, hedefli ve merkezi bir profesyonel çalışmayı oluşturma, bir merkezi yönetici örgüt yaratma çağrısıdır da.

Lenin'in sözcükleriyle "Her örgütün yapısı, doğal olarak ve kaçınılmaz biçimde o örgütün eyleminin içeriğine göre belirlenir". Bu ünlü söz, politika anlayışı ile örgüt anlayışı arasındaki kopmaz bağa işaret etmektedir.

Lenin, ilkel çalışma ile, tam da ekonomizmin politika anlayışının kaçınılmaz örgütsel sonuçlarından söz etmektedir. "Patronlara ve hükümete karşı ekonomik mücadele vermek için bütün Rusya'yı kapsayan merkezi bir örgüte... profesyonel devrimciler örgütüne hiç gerek yoktur... Bu nedenle, Raboçeye Dyelo, yukarıda incelediğimiz iddialarıyla, yalnız siyasal çalışmanın değil, örgütsel çalışmanın da sınırlılığını kabul etmekte ve haklı görmektedir" derken, ilkel çalışmanın bir boyutunun dağınık, sendikal örgütlülük perspektifini aşmamak olduğunu vurgulamakta, bunun karşısına "her türlü siyasal muhalefet, başkaldırı ve öfke girişimlerini tek bir ortak saldırı içinde toplayacak, Rusya'yı kapsayan merkezi bir örgüt" fikrini koymaktadır. Ki, Lenin'e göre, ilkellik karşısında profesyonelliğin ilk ve en temel kıstasıdır bu...

Lenin'e göre örgütlenme alanında ilkellik, politika alanında kendiliğindenliğe boyun eğmenin zorunlu bir sonucu olarak, örgütsel alanda da kendiliğinden hareketin oluşturduğu örgütsel biçimlerle yetinmektedir. Oysa kendiliğinden hareket yalnızca bir imkandır. Bu imkanı devrim doğrultusunda kullanabilmek ise, an-

cak bu sürece politik ve örgütsel planda bilinçli bir müdahale gücü ve önderlik düzeyi gösterebilmekle mümkündür. Dolayısıyla Rus sosyal-demokrasisinin örgütsel plandaki ilkelliği, kendini en açık biçimde bu imkanı güce dönüştürememesinde, "yükselen kitlelerin kendiliğinden atılımına göre geride kalmasında" göstermektedir.

İlkelliğin ikinci görünümü, taktik sorunu üzerine yapılan tartışmada görülebilir... Taktik süreç ve taktik plan üzerine yapılan tartışmalar açıkça göstermektedir ki, Rus sosyal-demokrasisi içerisinde planlı, hedefli bir çalışma tarzı olmadığı gibi, böylesi bir çalışmanın olmaması bir "erdem" kabul edilebilmektedir. Bu, politik planda kendiliğindenciliği doğurmakta, örgütsel hazırlık alanında da tam bir karmaşayı, dağınıklığı ve başıbozukluğu koştulamaktadır.

Örgütsel plandaki bu manzaranın kaçınılmaz bir başka sonucu, düşmanın saldırıları karşısında dayanıksız bir yapılanmadır. Sosyal-demokrat grupların yaşamı ancak bir kaç ayla sınırlı olabilmektedir. Düşman saldırıları karşısında işçi sınıfı sık sık tüm yöneticilerini yitirmektedir. Dolayısıyla ilkel çalışma aynı zamanda bir savaş örgütü düzeyinde örgütlenme yeteneğinin olmasında ve siyasal çalışmanın süreklilik taşımayan devrevi karakterinde de kendisini göstermektedir.

Lenin'in profesyonellik vurgusu bu somut gerçekler karşısında anlamını bulmaktadır. Profesyonellik, teknik bir örgütlenme sorunu olmaktan ziyade, teori, taktik ve örgüt planında kendiliğindenciliğin karşıtıdır. Sağlam bir teorik temel, planlı, hedefli bir siyasal çalışma ve tüm Rusya çapında merkezi bir savaş örgütü: Bu, ekonomist platformun teoriye aldırışsızlık, taktik süreç ve sendikal perspektifi aşmayan genel ve dağınık örgütlenmeler anlayışına tam ters bir yaklaşım biçimidir. Amatörlüğün teorize edilmesine karşılık olarak, profesyonelliğin vurgulanmasıdır...

Tasfiyeciler Ne Yapmalı'yı Nasıl Çarpıtıyorlar?

Önce, sonraki iddialarına da dayanak olan, cehalet ve çarpıtmanın içiçe geçtiği bir iddia ile başlayalım.

"Herşeyden önce, Lenin'in 1900'lü yılların başlarında profesyonel devrimci örgüt vurgusunu, henüz devrimci sınıf partisinin yaratılmadığı, marksist hareketin dağınık ve amatör bir çalışma içinde boğulduğu koşullarda yapıldığını gözardı etmemek gerekiyor. Bu koşullarda, Lenin için profesyonel devrimci bir örgüt yaratmak amaç değil, kendiliğinden sınıf hareketine müdahale etmenin, bağımsız bir sınıf hareketi yaratmanın aracıdır. **Bu araç yaratıldıktan sonra**, böyle bir çekirdek örgütlenme temeli oluşturulduktan sonra, **Lenin'in sürekli olarak partinin sınıf hareketiyle birleşmesinin, toplumsal kimliğini kazanmasının önemine yaptığı vurguyu gözden kaçırmamak gerekir.** (abç) (Partileşme Görevi ve Leninist Parti, *ekimler*, S.1, sf.165)

Tasfiyeci yazarın, Rus deneyimine ilişkin bu çarpık ve yanlış yorumu, yalnızca cehalet göstergesi sözler olarak kalmamakta, aynı zamanda Türkiye topraklarına da bu çarpık yorumla nakledilmek istenmektedir. Onu tartışılmaya değer kılan da yalnızca bu özelliğidir. Yoksa Rusya'da "önce profesyonel çekirdek yaratıldığı ve sonra da onun aracılığıyla sınıfla bağlar" kurulduğu yönündeki bu iddianın ömrü ve değeri bunu yanlışlayan birkaç temel maddi bilgiyi alt alta sıralamaktan ibarettir. Ne var ki, tasfiyeci yazar, EKİM'i, fabrika hücreleri yaratmayı ve öncü işçiyle birleşmeyi "acil bir görev" olarak tanımladığı için "uvriyerizm"le suçlamakta ve üstelik bizi Rusya'daki gibi önce profesyonel çekirdek yaratalım, sınıfla bağ uzun vadenin görevidir diyerek, bu "evrensel" doğruya çağırmaktadır da. Biz, yazının ilerleyen bölümlerinde profesyonel çekirdek ve fabrika hücreleri sorununa ilişkin bu mekanik yaklaşımı ele alacak ve EKİM gerçeğini irdelleyeceğiz. Ne var ki, burada, Ne Yapmalı'ya yapılan bu ilk "katkı"ya ilişkin birkaç söz söylemek zorundayız.

Burada, bu iddiayı geçersizleştirmek için, yine Lenin'e başvurmak durumundayız: "**İleri işçilerle sosyal-demokrat örgütlerin birleşmesi tamamen doğal ve kaçınılmazdı. Bu, 1890'larda Rusya'da iki toplumsal hareketin birleşmesinin tarihsel sonucuydu.**" (Ekonomizm Taraftarlarıyla Bir Konuşma, Yurt Yay., sf.28)

Yine 1897'de "tüm gücümüzle işçi sınıfına gideğiz" diyen Lenin, bizzat çarpıtılan ve bu saçma iddiaya dayanak yapılmaya çalışılan Ne Yapmalı'nın kendisinde bu iddiayı şu şekilde yalanlıyor.

"Aslında daha önceki dönemde şaşılacak kadar az gücümüz vardı ve o zaman kendimizi bütünüyle işçiler arasındaki çalışmaya adamamız ve bu çizgiden herhangi bir sapınayı şiddetle mahkûm etmemiz son derece doğal ve meşru idi. O zaman bütün görev işçi sınıfı içindeki konumumuzu sağlamlaştırmaktı." Ve Lenin bu sözlere devamla, artık sınıf içinde konumun sağlamlaştırıldığından, hareketin buradaki güçleri, halkın diğer katmanları arasında çalışmaya seferber edebilecek konuma ulaştığından söz eder.

Yine örneğin bu iddianın geçersizliğini görebilmek için, daha henüz 1895'te, St. Petersburg İşçiler Birliği'nin yalnız başına, büyük fabrikalarda 25 işçi çevresini bir araya getirecek, onbinlerce işçiyi siyasal grevlere sevk edebilecek denli sınıfla güçlü bağlara sahip olduğunu; benzeri örgütlenmelerin yalnızca St. Petersburg'da değil, bir dizi sanayi şehrinde faaliyet sürdürdüğünü hatırlamak yeterlidir vb...

Ne Yapmalı'daki "profesyonel çekirdek", esasta, sınıfla bağ sorunu değil, yerel düzeyde kurulan bu bağları merkezileştirmek, planlı ve organize bir çalışmanın yaratılması sorununun çözümünü gündeme getirmektedir. Ne Yapmalı'da sınıftan bağımsız bir "profesyonel çekirdek" bakışı yoktur.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, buradaki sorun, yalnızca bir cehaletten ibaret olsaydı, kendi başına önem taşımaz, gülümseyip geçilebilirdi. Ne var ki, bu cehalet, sınıflı ve öncü işçileri devre dışı bırakan bir partileşme süreci ve parti anlayışına dayanak yapılmak istendiği için önemlidir. Nitekim tasfiyeci yazarın yukarıda aktardığımız alıntıyı izleyen şu sözleri dahi bu açıdan anlamlıdır. "Güçlü bir teorik temel* ve kendiliğinden sınıf hareketiyle sistemli ve sağlam bağlar, profesyonel devrimci çekirdeğin

*Yazarın aynı zamanda teorik atılım sorununu devre dışı bırakan yaklaşımları hatırlandığında tuhaf ve çelişkili bulunacaktır ama...

devrimci bir işlev görmesinin olmazsa olmaz koşulunu oluşturur. Bu temelden yoksun devrimci çekirdek kaçınılmaz olarak önce kendi içinde darlaşıp kısırlaşacak, sonra da komplocu bir örgüt olarak yozlaşacaktır." (Partileşme Görevi ve Leninist Parti, *ekimler*, S.1, sf.165)

Profesyonel çekirdeğin "kendiliğinden" ve "hareket" kayıtlarıyla sınıfla bağ kurması; bağın bu şekilde tanımlanması bir tesadüf değildir. Bu sözler, Lenin'in, "profesyonel çekirdek" ile ilgili ünlü sözlerine karşı bir sigorta işlevi görmesi amacıyla sarfedilmiştir. Lenin, profesyonel devrimci örgütün kendisini ve başarısını şu temel nedene bağlıyor. "... Muhakkak ki, onların bu başarısının başlıca nedeni, işçi sınıfının somut ekonomik nedenler dolayısıyla, kapitalist toplumdaki bütün diğer sınıflardan daha fazla örgütlenme yeteneğine sahip oluşudur ve sosyal-demokrat partiyi de bu sınıfın en ileri temsilcileri inşa etmiştir. Bu koşul var olmaksızın, profesyonel devrimciler örgütü basit bir oyuncaktan ya da bir tabeladan başka bir şey olamazdı." (Ekonomizm Taraftarlarıyla Bir Konuşma, Yurt Yay., sf.93)

Yazar ise, Lenin korkusuyla, bir aydın örgütü olan "profesyonel örgütü"nü bir oyuncağa dönüştürmemek için kestirme bir yol bularak, Lenin korkusundan da, sınıfla bağ sorunundan da kurtuluyor! Kendiliğinden hareketle bağ!

Niçin sınıfla, öncü işçilerle organik bağ sorununu atlamakta ve sınıfla bağ sorununu "kendiliğinden hareketle bağ" sorununa indirgemektedir? Burada iki olasılık söz konusu olabilir. Birincisi, öncü işçiyle bağ sorununa bu bağ kurulduğu için ya da kurulması veri alındığı için özel olarak değinme ihtiyacı duyulmamıştır; ya da ikincisi, öncüyle bağ sorunu da sınıf kitlesini kazanmak sorunu gibi uzun vadenin ya da radikal bir kitle hareketliliğinin sorunu olarak değerlendirilmekte ve en azından bu "kutsal vakte" kadar sosyalist siyasal çalışma sınıf dışı aydınların aktivitelerine havale edilmektedir. Birincisi, leninist bir yaklaşımın göstergesi olabilir; ki, bu, 1890'lardan itibaren bu sorunu tarihsel olarak çözümlemiş Rus sosyal-demokrasisi, dolayısıyla Ne Yapmalı'nın soruna yaklaşım biçimine denk düşmektedir. Ne var ki, bizde sözkonusu olan ikinci olasılık, sınıf dışı aydının sınıfa

güvensizliği ve sınıftan kaçışıdır. Tasfiyeci platformun öncü işçilere ve aydınlara yaklaşımı bu gerçeği çok açık bir biçimde göstermektedir. Ne Yapmalı'da yapılan düzeltmelerden... biri de tam bu alanda, öncü işçiye yaklaşımda, öncü işçinin devre dışı bırakıldığı bir partileşme süreci ve parti anlayışında kendini göstermektedir. Nedir tasfiyecilerin öncü işçilere ilişkin yaklaşımları?

"... Şimdi bu gerilerin içinde ileriye çıkmış, bu geriliği en az bulunduran insanlardan, salt başına bunlardan hareketle, bu toplumu dönüştürmek ve istediğimiz düzeye getirmek mümkün olmaz.

"Bu ilk aşamada böyledir. Belli bir aşamaya, örneğin bir devrim durumunun öncesine yaklaşılması durumundadır ki, içindeki o nüveler aniden serpilecektir ve sınıfı alıp götürecektir. Çoğalacaktır hızla bunlar."

"... biz kendi insan malzememizi ve ilk kuvvetlerimizi... başka alanlardan bulup çıkarabilmeliydik..."

Ya da diğer tasfiyecilerin sözleriyle;

"... İşçi sınıfının öncüsüyle birleşmek gibi, asıl olarak orta vadede gerçekleştirilecek görev(ler) (aynı tasfiyecinin "Aydın Oportünizmi" yazısında 'uzun vade'nin görevi olarak tanımlanmaktadır -bn) yakalanması gereken... halka ilan edilerek, örgütsel ve politik çalışmanın profesyonelleştirilmesi gibi acil bir görev atlanmıştır" (Bir Kez Daha İddialar... Üzerine, Rıfat)

Bir kez daha burada öncü işçiyle birleşme görevi ile örgütsel yapının profesyonelleştirilmesi arasında mekanik bir bağ kurulmakta; teorik olarak yapay, pratik olarak tasfiyeci bir ikilem yaratılmaktadır. Öncü işçiyle birleşmek mi, profesyonel örgüt mü? Tasfiyeci yazar, bizi, ikisinden birini seçmeye çağırıyor ve kendi tercihini profesyonel örgütten yana yapıyor! Oysa bu ikilem yalnızca bir mantık aczinin göstergesi olabilir. Bir marksist için öncü işçiyle birleşme görevinden soyutlanmış bir profesyonel örgütlenme düşünülemeyeceği gibi, profesyonel bir etkinlik göstermek ise ancak belirli bir hedefle tanımlanabilir. Komünistler açısından hedef ise, ilk başlarda, her şeyden önce kendi sınıfsal zeminine oturmak, örgütü fabrika hücreleri zeminine oturtmaktır.

Burada öne çıkarıp vurgulamak istediğimiz, tasfiyecilerin, sınıftan kaçışlarını öncü işçi sorununa yaklaşımlarında net olarak ortaya koymuş olmalarıdır. "Bir devrim durumunun öncesi"ne kadar ya da "orta vade" ve "uzun vade"ye kadar, sosyalist siyasal faaliyetin, sosyalist siyasal örgütlenmenin öncü işçilere dayanmayan bir faaliyet ve örgütlenme olduğunu, olması gerektiğini, esasında Leninizm'in de sorunlara bu şekilde yaklaştığını iddia edebilmek için, yalnızca cahil olmak yetmez, aynı zamanda büyük bir beyin dağılması yaşamış olmak ta gerekir.

Biz bu aynı iddiayla, daha önceleri aydın oportünizminin tipik temsilcileri şahsında da karşılaşmış; o zamanlar bizi aynı şekilde "uvriyerizm" sopasıyla susturmak isteyen bu çevreyle yaptığımız polemikte, onları sosyalist siyasal örgütlenmeyi ve politikayı aydına özgü bir olaya indirgedikleri için eleştirmiş ve Lenin'in, sosyalist bir siyasal örgütlenmenin oluşabilmesi için olmazsa olmaz kıstasları tarihsel bir perspektifle sunduğu aşağıdaki pasajını da sözkonusu tartışma içinde aktarmıştık.

"Altmışlı ve yetmişli yıllar, 'kitlelerin' arasında dolaşmaya başlayan, militan-demokrat ve ütöpik sosyalist içerikli, oldukça çok sayıda yasadışı yayına tanık oldu. O çağın önemli kişileri arasında ön sıralarda yer alanlar, işçi Pyotr Alekseyev, Stepan Kalturin ve diğerleriydi. Bununla birlikte, proleter demokrat akım kendisini Narodnizm ana akıntısından kurtarabilecek durumda değildi; bu ancak Rus marksizminin ideolojik olarak biçimlenmesinden (Emeğin Kurtuluşu grubu, 1883) ve sosyal-demokrasi ile bağı bulunan düzenli bir işçi hareketinin başlamasından sonra, 1895-96 St. Petersburg grevleri sırasında mümkün oldu." (Rusya'da İşçi Basınının Tarihi, Aydın Kesimi Üzerine, sf.88)

Sosyalist siyasal hareket, tanımı gereği iki zorunlu unsurun birliği demektir her şeyden önce; sağlam bir ideolojik-teorik çizgi ve sınıf hareketiyle bağ... (1)

(1) Kuşkusuz buradaki sınıf hareketiyle bağın tasfiyecilerin iddia ettiği, öncü işçiyle organik bağın atlandığı bir kendiliğinden hareketle bağ değildir. Lenin'in daha önce aktardığımız sözlerini ve St. Petersburg İşçi Birlikleri ile ilgili bilgileri hatırlarsak; bunun aynı zamanda öncülerle organik bağ anlamına geldiği açıktır.

Esasen Leninizm'de sorunlara bu şekilde yaklaşıldığına yönelik iddiamın ise ne gerçekle, ne Leninizm'le, ne de Ne Yapmalı broşürü ile uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Lenin, soruna, eşitsiz gelişmenin sınıfın kendi içine de kaçınılmaz olarak yansıdığı gerçeğinden hareketle yaklaşıyor; sınıfı öncü, orta ve geri sınıf kitlesi olarak tasnif ederken, komünist partinin öncü parti olması esprisinin bir unsuru olarak öncü işçilerin partisi olacağı sonucuna ulaşıyordu. Ekonomistlerin, sınıf kitlesi sosyal-demokrat slogan ve politikalara ulaşamamışlardır gerekçesiyle örgütlenme planında savundukları ilkeliliğin karşısında Lenin, ekonomistlerin, ortalama ve geri işçinin eğilim ve bilinçlerine göre davrandıklarını, oysa öncü işçilerin yıllardır bir öncü politik örgütün zorunlu olduğu sonucuna ulaştıklarını, öncü işçinin eğilimlerinin geri ve ortalama işçinin eğilimlerine kurban edilmemesi gerektiğini belirtir vb.

Tasfiyeciler, Leninizm bayrağı altında Leninizm'i kendi küçük-burjuva aydın eğilimlerinin aracına dönüştürmeye çalışıyorlar. Onlar, "öncü işçi"yle bağ kurma ile onu örgütlemeye sorununu da tıpkı sınıfın en geri kitlesi gibi "bir devrim durumu öncesi"ne havale etmektedirler.

Üstelik nerede? Türkiye gibi bir devrim toprağında. Oysa onlar da düne kadar (biliyoruz alınıyorlar, ama mazur görsünler!) bir kavrayışa dayanmasa da sık sık şu saptamayı tekrarlayıp duruyorlardı: "Yıllardır sınıf hareketinin öne çıkardığı ve yeni dönemdeki gelişmelerin ürünü olan sosyalist, sosyalizme yakın yoğun bir öncü işçi kuşağı* vardır bugün." Şimdi ise bundan tümüyle döngeri etmişlerdir ve sınıfın ileri unsurlarını artık şu şekilde tanımlamaktadırlar: "...şimdi bu gerilerin içinde ileriye

*Öncü kuşak kimdir? Tasfiyeciler, sık sık, radikal işçi hareketliliği döneminde hareketin önünde yer alanlara indiriyor öncü kuşağı. Oysa bu, eksik ve yer yer tehlikeli sonuçlar doğuracak bir yaklaşımdır. Öncü işçi kuşağı, yalnızca konjonktürel bir sınıf hareketliliğinin ürünü değildir. Sınıfın mücadele deney ve birikiminin, işçiliğin yaşam biçimi haline gelmesinin, demek oluyor ki, sınıf içinde ikinci, üçüncü kuşak işçiliğin yaygınlaşmasının ve öğrenim durumu, kültür düzeyi vb. çeşitli unsurların ürünüdür. Dolayısıyla, "radikal işçi hareketliliğinin olmadığı" dönemlerde de sosyalizmle birleşmeye yatkın bir işçi kuşağı daima vardır!

çıkılmış, bu geriliği en az bulunduran bu insanlardan... hareketle bu toplumu dönüştürmek... mümkün olmaz."

Bu utanç verici inanç yitimi, sınıfa ve proleter devrim davasına güvensizlik, proletarya ihlalcisi olmayı başarmak bir yana, bir aydın dahi olamamış, zavallı küçük-burjuva devrimcisinin kendi sınıfının "erdemleri"ne ricat edişinin simgesi olabilirdi yalnızca. Eğer öncü işçi "devrim öncesi duruma" dek kazanılmayacaksa, parti ve devrim davası nasıl yürütülecektir; kimler, hangi sınıfın temsilcileri yürütecektir davayı?

"A diyen B'yi de demek zorundadır." Öncü işçiye yaklaşım bu olunca, kaçınılmaz olarak sınıf dışı kesimlerin önemi de abartılmak zorundadır. Artık bu noktada, tasfiyecilerin pek sevdiği ama isabetsiz olarak kullandıkları deyimle "aydın oportünizmi" hortlayacaktır.

Aydınların Rolü ve "Sınıfa Bilinç Taşıma" Sorunu

Ne Yapmalı, bu önemli alanda da, "aydınların rolü" ve "sınıfa bilinç taşıma" sorunu açısından da yıllarca küçük-burjuva bir tahrifata uğratıldı. Küçük-burjuva devrimciliği, Ne Yapmalı'da "aydın" sorununa yapılan vurgularda, kendi sınıf dışı konumunu meşrulaştıran bir teorik dayanak aradı. Tüm toplumsal kesimlere, bu arada işçi sınıfına da ideolojik önderlik yapan aydınlardan oluşan profesyonel devrimciler örgütü teorileri, THKP-C, Kurtuluş, TDKP gibi tüm küçük-burjuva örgütlerde, Ne Yapmalı'daki bu vurgulara dayanılarak savunulmaya çalışıldı. Aydın ve bilinç sorununa yaklaşımda, parti-sınıf ilişkilerini karartan, toplumsal kimlik sorununu önemsizleştiren bir Ne Yapmalı kavrayışı, bu nedenle Türkiye'li devrimcilerin bilincinde son derece kökleşmiş durumdadır.

Bizdeki tasfiyecilik, geriye düşmesinin kaçınılmaz bir sonucu olarak Türkiye'nin yerleşmiş küçük-burjuva yargılarından, geleneksel sınıfa güvensizlik eğilimlerinden, sınıfsal zemine oturmayan bir "sınıf devrimciliği" anlayışından da destek bulmaya çalıştı. İşçi sınıfına güvensizlik, aydınlara methiye ile telafi edilmeye çalışıldı. Bu "methiyeler"e dayanak olarak ise Ne Yapmalı

gösterildi. Ne Yapmalı bu alanda da bir düzeltmeye tabi tutuldu. Bunu, tasfiyecilerin aydın sorununa yaklaşımı ile Ne Yapmalı gerçeği karşılaştırıldığında açık olarak görmek mümkün. Bakalım tasfiyeciler sınıf dışı aydınlara nasıl bir tarihsel ve politik rol atfediyorlar?

"....Sosyalizmi benimseyen aydınlar tarafından, propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çabasıyla bilimsel sosyalizm proletarya hareketine taşındıktan sonra, artık "dışarıdan bilinç" taşıma ayrı bir anlam kazanacak, sadece aydınların yerine getireceği bir görev olmaktan çıkacaktır. (Partileşme Görevi ve Leninist Parti, *ekil. 1*, Sayı:1 sf.155)

"...Bu özelliğiyle Leninist parti, en başta, sosyalizmi benimseyen aydınların pratik çabalarını sınıf hareketini etkileme üzerinde yoğunlaştırmalarını şart koşar. Sosyalizmin sınıf hareketiyle birleşmesi, sınıfın en seçkin üyelerini saflarında barındırması, üretim birimlerinde örgütlenmesi, uzun ve yoğun politik çabayı, ajitasyon, propaganda ile sınıf hareketini sistemli olarak etkilemeyi zorunlu kılar." (agd., agm., sf.156)

Tasfiyeci platformun aydınlara biçtiği misyon budur. Aydınlar sınıfa bilinç taşıyacaklar; bunu propaganda ve ajitasyon faaliyetini yürüterek yapacaklardır. Leninist parti "herşeyden önce sosyalizmi benimsemiş aydınların pratik etkinliklerini sınıf hareketini etkileme çabası üzerine yoğunlaştırmalarını zorunlu kılacaktır". Ne var ki, yazar, fabrika zeminine oturmayı acil bir görev olarak değerlendiren EKİM'e gizli bir uyarı yapmayı da ihmal etmiyor. Partinin "...sınıfın en seçkin üyelerini saflarında barındırması, üretim birimlerinde örgütlenmesi" hiç kolay değildir; "aydınlar" bunu ancak "uzun" bir propaganda, ajitasyon ve örgütlenme döneminin ardından başarıya ulaştırabileceklerdir!

Tasfiyeciler, tümüyle küçük-burjuva bir yaklaşım tarzı olan partinin uzun bir dönem fiili bir "aydın" partisi, bir "ideolojik önderlik" kurumu olacağı saptamalarını, sınıftan kaçışın ve kendi sınıflarına ricat edişin bu önemli "teorik" göstergelerini, yine Ne

Yapmalı'ya atıflar yaparak meşrulaştırmaya, Leninizm cılasıyla parlatmaya çalışıyorlar.

Sınıfa bilincin dışarıdan taşınacağı, bu bilincin üretim sürecinden otomatikman ve evrimsel olarak çıkamayacağı, sosyalist bilincin derin bir bilimsel bilgi temelinde ortaya çıkabileceği, bunun ise zorunlu olarak aydınlara ait bir alan olduğu vb. gibi argümanlardan, tasfiyecilerin mekanik ve çarpık bir mantıkla çıkardıkları sonuç, bilincin örgütsel planda da aydınlar tarafından taşınacağıdır ve de üstelik, "sosyalizmin.... sınıfın en seçkin üyelerini saflarında barındırması, üretim birimlerinde örgütlenmesi uzun ve yoğun bir politik çabayı gerektirdiği" için uzun bir süre örgütün aydınlar örgütü olmasının zorunlu olduğudur.

Kuşkusuz ki, böyle bir saçmalık ne Ne Yapmalı'da ne de Lenin'in herhangi bir makalesinde yoktur. Bu zırvalar olsa olsa bizim zavallı yarı-aydınlarımızın zihinlerindeki kendi konumlarına tapmanın bir ifadesi olabilir.

Ne Yapmalı, sınıfa bilinç taşıma sorununu ve sürecini iki düzeyde ele alır. **İlki**, bir bilim, teori ve program olarak sosyalizmin ortaya konulmasıdır. İkincisi de örgütsel ve politik faaliyet olarak sınıfa bilinç taşınmasıdır.

Bir bilim, teorik sistem ve program olarak sosyalizmin ortaya konulması, hiç kuşku yok ki, derin bir bilimsel bilgi temeli üzerinde gerçekleşebilir. Bu nedenle bir düşünce sistemi, ideoloji, doktrin ve eylem klavuzu olarak sosyalizm, bu bilimsel bilgi temeline sahip olabilenlerce, geliştirilip ortaya koyulabilir. Bu genel planda böyle olduğu gibi yerel planda da böyledir. Lenin'in ifadesiyle "Rusya'da sosyal-demokrasinin **teorik doktrini**, işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelişmesinden tamamen bağımsız olarak ortaya çıktı; bu doktrin, devrimci sosyalist entelijansiya arasında gelişen düşüncenin doğal ve kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıktı."

Türkiye açısından da bakıldığında aynı olguyu gözlemlemek mümkündür. Ne **teorik doktrin** olarak sosyalizm kendiliğinden sınıf hareketinin otomatik ve evrimsel bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır; ne de bu kapsamlı programatik çabaya sınıf kökenli aydınlar önemli ölçüde katılabilmişlerdir.

Ne var ki, bu olgunun tarihsel olduğu, sınıfın entellektüel hayata yakınlığının artışıyla sınıfın öncü aydınlarının bu süreçte yer almasının kolaylaştığı reddedilemez. Ne yazık ki, tasfiyeci yazar soruna tarihsel bir perspektifle bakma yeteneğinden tümüyle yoksundur. Öyle ki hala bilinç taşıyıcı "devrimci burjuva aydınlar"dan sözdebilmektedir. Ne Yapmalı'yı küçük-burjuva bakışla tarihsel-sınıfsal arka planından yalıtarak kopya etme çabası, onu yaşamın gerçek süreçlerinden de tümüyle koparmıştır. Dönüp akıp giden yaşama bakma cesareti gösterebilse, böyle bir kategorinin tarihsel olarak ortadan kalktığını, bu kategorinin Rusya'da da tüm diğer örneklerinde olduğu gibi, burjuva devrim döneminin bir yan ürünü olduğunu, dolayısıyla burjuva devrim dönemiyle birlikte bu burjuva aydınların tümüyle düzenle bütünleşmiş olduklarını görürdü. Böylece yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada sosyalizmi programatik olarak ortaya koyma çabası dahi burjuva aydınlarının elinden, alt sınıfların çıkardığı aydın ve daha çok ta yarı-aydın kesimlere geçmiş bulunduğu görülür ve bu olgunun üzerinde kafa yorma zahmetine katlanılırdı.

Lenin'de sınıfa bilinç taşıma probleminin ikinci boyutunu, örgütsel ve politik düzeye ilişkin yaklaşım oluşturur. Ne kastedildiğini Lenin'in sözleriyle anlatalım;

"Politik sınıf bilinci işçilere ancak dışarıdan, yani ekonomik mücadelenin dışından, işçiler ile işverenler arasındaki ilişkiler alanının dışından taşınabilir."

Neresidir bu alan?

"Bu bilginin toplanabileceği tek alan halkın bütün sınıf ve katmanlarının devletle ve hükümetle ilişkiler alanı, bütün sınıfların birbiriyle ilişkiler alanıdır." (sf.76)

Kısacası, işçi sınıfı dar ekonomik alandan, işçiyle işverenler alanından çıkamadığı, sınıfların birbiriyle ilişkileri alanından bakarak, sınıflar arası ilişkilere kendi tarihsel sınıfsal çıkarları doğrultusunda müdahale etme bilincine ulaşamadığı takdirde, bilinci gerçek bir siyasal bilinç olamaz. Mücadele politik alanda yürütülmeli, örgütlenme ilkel-sendikal bir örgütlenme değil, merkezi siyasal bir örgütlenme olmalıdır.

Açıktır ki, burada tanımlanan "bilinç" taşıma fonksiyonunun

aydınlarla değil partiyle bir ilgisi vardır. Eğer siz bunu, kendi hayal dünyanızın bir göstergesi olark aydınlara ilişkin bir misyon olarak kavrarsanız, varacağınız yer kaçınılmaz olarak aydın oportünizmidir. Önerdiğiniz örgüt modeli ise aydınlar partisidir. İşte o zaman küçük-burjuva devrimciliğinin "ideolojik önderlik" tezine döngeri etmekten başkaca çıkış yolu da kalmayacaktır.

Açıktır ki, Marksizm bir kez teori ve program olarak ortaya konduktan sonra, parti faaliyeti alanı açılır ve parti faaliyeti açısından, siyasal bilince sahip olmak açısından bakıldığında ise öncü işçiyle aydın arasında herhangi bir kategorik farklılık yoktur. Tüm aydın oportünisti eğilimleri ve küçük-burjuva akımlar bir bilim ve program olarak sosyalizm ile, bilincin bu düzeyi ile sosyalist siyasal bilinci birbirine eşitlerler. Daha önce aydın oportünistlerine hatırlattıklarımızı burada bir kez daha vurgulamak zorundayız: "Sosyalist siyasal bilinç bir bilim olarak sosyalizmden çıkar, ama ikisi birbirine eşit değildir."

Lenin'in Kautsky'den aktardığı pasaj, bu ikili düzey ve ilişkinin net bir ifadesine de sahiptir. Nedense "sınıfa bilincin dışarıdan taşınacağı", "sosyalizmin bilimsel bir bilgi birikimi üzerine inşa edildiği" vb. argümanları, kendi sınıf dışı bakış açılarını meşrulaştırmak için tekrarlayıp duranlar bu ifadelere tümüyle gözlerini kapamaktadırlar;

"Gerçekten, çağdaş sosyalizm bu bölükten (burjuva entelijansiyası-bn) bir takım bireylerin kafasında doğmuş ve kafaca en gelişmiş proleterlere onlar tarafından iletilmiştir. Bu proleterler de onu hemen koşulların elverdiği yerlerde proletaryanın sınıf mücadelesine sokarlar." (sf.35)

Dolayısıyla tasfiyeciler, bilinç taşıma sorununun bu iki düzlemini, mekanik bir mantıkla tekleştirerek, "bilinç taşıma aydınların işidir" lafazanlığıyla partinin fonksiyonunu da sınıf dışı aydınların fonksiyonuna indirgemektedirler.

Böylece öncü işçisiz, ama kendiliğinden hareketle bağlantılı bir partileşme süreci ve parti fikri bizlere "saf Leninizm" cilası altında sunulmaktadır.

Oysa Lenin'in "sınıf dışı aydınlar"a ve "işçi sınıfının aydın kesimi"ne yaklaşımı, bizim tasfiyecilerimizin öncü işçileri "ilkel"

bulan ama sınıf dışı "aydınlara" tapan yaklaşımlarıyla temelden farklılık taşır.

"...Eğitim görmüş insanlar ve genel olarak "aydın kesimi" otokrasinin düşünce ve bilgiyi kovuşturan vahşi polis zulmü karşısında isyan etmekten başka bir şey yapmaz; fakat bu kesimin **maddi çıkarları** onu otokrasiye ve burjuvaziye bağlamakta, tutarsız olmaya, uzlaşmaya, resmi bir ücret ya da kâr payı ya da temettü karşılığında muhalif ve devrimci öfkesini satmaya zorlamaktadır." (Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri, Lenin)

"Bu 'işçi sınıfı aydın kesimi' Rusya'da şimdiden vardır ve bu kesimin saflarının düenli bir biçimde güçlendirilmesi yüksek ruhsal taleplerinin karşılanmasına ve Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin önderlerinin bu saflardan gelmesini sağlamak için elimizden geleni yapmalıyız." (Lenin, Rus Sosyal Demokrasisindeki Gerici Bir Eğilim)

Bütün bu yaklaşımlar, Lenin'in aydın sorunu konusunda da sınıf kökenine verdiği önemi net bir biçimde göstermektedir. Lenin, ne eşitsiz gelişmenin sınıf mücadelesine zorunlu olarak dayattığı aydınların rolünü görmezlikten gelmekte ne de sınıflı toplumda süregiden kafa ve kol emeği arasındaki ayrıma parti faaliyetleri ve yaşantısı açısından teslim olmakta, bu ayrımı rasyonalize edip meşrulaştırmaktadır.

Aydınların "aydınlanmış insan" olmaları anlamında önemlerini gözeten Lenin, onların sosyal konumlarından doğan zaafı da her saman vurgulamış; bu ikincisi en az birincisi kadar (hatta yer yer daha fazla) Lenin'de önem taşımıştır. Aydınların yaşayış tarzlarıyla proletaryanın yaşayış tarzı arasında bir "uzlaşmaz çelişki" olduğunu vurgulayan Lenin, aydınların bu özellikleriyle sınıf hareketine zaafı eğilimler taşıdığını görmüş; partinin, bu çelişkiyi parti saflarını "işçi sınıfı aydınları"yla takviye edebildiği oranda aşabileceğini özel bir önemle vurgulamıştı.

Burada hemen, Lenin'in Ne Yapmalı'da tasfiyeciler tarafından çok sık istismar edilen parti içinde "işçiler ve aydınlar arasındaki her türlü ayrımın ortadan kalktığı" yönünde sözleri akla gelecektir. Ne var ki, bu sözün anlamı ve kapsamı da yeterince

kavranabilmiş değildir. Birinci olarak Lenin, sınıfla birleşmiş, sınıfın organik oluşumu olan bir örgütlenmeden söz etmektedir. Dolayısıyla bir aydının aydın olma özelliğini, bu özelliklerinden doğan zaaflarını yitirmesi, yalnızca sosyalizm fikrine ulaşmış olması ile ilgili değildir. Daha da önemli bir faktör var ki, bu da aydının kendi yaşayış tarzını değiştirebilmesinin ancak sınıfın organik bir parçası, aynı zamanda sınıfın kolektivitesinin, kültürünün ve yaşayış tarzının da billurlaşmış ifadesi olan, partinin yaşantısı ve mücadelesi tarafından yeniden şekillendirilmesiyle mümkün olabileceğidir.

"Bu eşitsiz gelişmenin yarattığı çift taraflı 'kötülük'ün o şartlarda mümkün tek telafisi de, ifadesini proletarya partisinde bulur. Bir yandan işçi sınıfı, toplumun kültürel birikiminin dışında olmasının getirdiği kendisi için sınıf olma şansını kendi öz dinamiğiyle yaratmadaki güçlükten kurtulur ve kendisi için bir sınıf olma şansını elde eder; diğer yandan da bir aydın malı olarak kaldığı müddetçe yalnızca anlamayı ifade eden ama hiç bir zaman değiştirme gücünü ifade edemeyen "bilinç", bir değiştirme iradesine dönüşür. **Aydın, proletarya ile birleşir; proletarya ihtilalcisi olur.**" (Aydın Oportünizmi ve Proleter Sosyalizmi, *Ekim*, Sayı:42)

Dolayısıyla, aydının "sınıf intiharı"nı gerçekleştirmesi, artık sınıf kimliğinin değil siyasal kimliğinin aydını belirlemeye başlaması, sosyalizm fikrini benimsemek ya da partili olmakla otomatik olarak gerçekleşmez. Önemli bir adım olmakla birlikte yeterli bir adım değildir bu. Aydın sınıf mücadelesi içerisinde, onun dalgalanmaları ve zorlukları içerisinde kendini yeniden şekillendirmeyi başarabilmesi de gerekir. Ki, işin tartışmasız en önemli yanı budur. Rus devrim tarihi, 1905 yenilgisini izleyen dönemde bu açıdan da önemli dersler taşımaktadır. Yenilgi ertesinde partinin aydın kadrolarının önemli ağırlıkla safı terketmesi, "aydınların sınıf intiharı"nı gerçekleştirmesinin otomatik olmadığı ve hayli güç bir süreç olduğunu da ortaya koymuştur. Bu tarihsel deneyim aynı zamanda partinin toplumsal tabanı, sınıf kimliği sorununun taşıdığı önemin de daha açık bir biçimde görülebilmesini sağlayabilmiştir.

Doğrusu, bizim tasfiyecimiz de, bizlerin uyarısıyla da olsa, bu gerçeğe gözlerini kapayamamıştır. Ne var ki, kafa temelden farklı çalıştığı için o, bu önemli tarihsel deneyimden aşağıdaki "büyük" sonucu çıkarabilmiştir ancak;

"... Lenin'in II. Kongre öncesi ve sırasında, profesyonel devrimcilerin sınıfsal kökeninin önemli olmadığı vurgusundan hareketle komite üyelerinin partinin toplumsal kimliğini yeterince gözetmeme gibi bir hataya düşebildiklerini, "komitecilik" eğiliminin gelişebildiğini gösteriyor."

Bu aym komitecilik eğiliminin geliştiği, komitecilerin, sınıf dışı kadroların partinin sınıf kimliğini önemsizleştirmeye çalıştıkları dönemde Lenin, aydınların kaypaklığına ve tutarsızlığına duyduğu tiksinti nedeniyle olsa gerek, Gorki'ye yazdığı mektupta hayli tepkisel bir üslupla şunları söylüyor:

"Partimizde aydınların önemi azalıyor, her taraftan yeni güçler gelirken aydınlar partiden kaçıyor. Bu alçaklardan iyi kurtulduk. Parti küçük-burjuva posaları atıyor. İşçilerin olaylarda söyleyecek daha fazla sözü var." (Aktaran Lenin Döneminde Leninizm-I, sf.121)

Bu tepkisel ifadeler, Lenin'de ilkel bir aydın düşmanlığı ya da uvriyerist eğilimler olduğu anlamına mı gelir? Tasfiyecilerin bakış açısına göre öyle olsa gerek! Ya da Lenin'in temel yaklaşımlarında bir değişiklik olduğunu iddia edeceklerdir. Lenin'i yalnızca Ne Yapmalı'dan ve hiç kuşkusuz ki, onun tümünden değil, "öğrenenler" açısından böyle olmalıdır. Ne var ki, Lenin'de sınıfla birleşme sorunu gibi kadroların sınıf kimliği sorunu da her zaman önem taşımıştır. Lenin, ne kadro kriterini salt sınıf kökenine indirgeyen bir uvriyeristtir ne de sınıf kimliği sorununu önemsizleştiren bir küçük-burjuva, bir aydın oportünisti!...

O, kadro kriterini, sınıf kökenine indirgemez, siyasal kriteri öne çıkarır; bu doğrultuda eşitsiz gelişmeyi ve aydınların rolünü de gözetir ve şunları söyler.

"Komite işçi ve aydınlardan oluşur... özellik, tam bir sosyal-demokratlıktır ." Ne var ki, o, sınıf kökeni sorununun her aşamada taşıdığı önemin de farkındadır ve ardından hemen ekler; "...komite işçi sınıfı hareketinin belli başlı bütün

önderlerini kapsamalıdır." Bu satırlar Ne Yapmalı'dan yaklaşık iki ay sonra ve "Bir Yoldaş Mektup" makalesinde yazılmaktadır. Ne Yapmalı'dan, "sınıf kökeni sorunu şu an için bizim açımızdan önemli değildir" ya da "öncü işçileri ancak radikal bir hareketlilikle kadrolaştırabiliriz" sonucunu çıkaranlar, bu iki ay arayla yazılmış iki ayrı metinde yalnızca "çelişki" görebilirler.

1905 yenilgi ertesine dönersek; bizim tasfiyecilerimiz de bu dönem net biçimler alan bazı gerçeklere gözlerini kapayamıyorlar ve ders çıkarıyor demiştik. Ne var ki, o ünlü mekanik bakışla! Tasfiyeciler bize diyorlar ki, Lenin'in 1902'de, "kadroların sınıf kökeninin önemli olmadığı" yönündeki saptaması 1905'ten sonra bir yan sonuç olarak sınıf kökeni sorununu önemsizleştiren "komitecilik" saptamasını doğurmuştur!

Tabi ortada bir sürü saçmalık vardır. Eğer Lenin; "kadroların sınıf kökeni önemli değildir" gibi bir yaklaşıma sahipse, aynı yaklaşımı savunan "komiteler" neden bir sapmadır? Neden sınıf dışı bir eğilimdir? Yoksa Lenin, 1905'te 1902'deki görüşlerini aşmış mıdır? Yoksa sınıf partisi açısından sınıf kökeninin hiç önemli olmadığı ve çok önemli olduğu ayrı ayrı dönemlerin olabileceğini mi düşünüyorsunuz?

Son soruyu açarsak; parti açısından toplumsal kimliğin önemli olmadığı bir dönemin sözkonusu olabileceği mi iddia edilmektedir. İşte tasfiyecilerin oturduğu platform budur. Mantık böyle işlemektedir! Onların yeniden yazdığı Rus devrim ve parti tarihine göre, Lenin partinin ilk dönemlerinde sınıf kökenine önem vermemiştir. Radikal bir dalga gelmiş, bu radikal dalga sayesinde sınıfla birleşilmiş (1905 kastediliyor-bn) ve bundan sonra sınıf kökenini önemsizleştirme eğilimine karşı mücadele etmiştir!

Ve tasfiyeciler bu yeni tarih yazımından sonra, bize de "ortodoks Leninizm"e davetiye çıkararak bu aşamayı aynen tekrarlamaya çağırıyorlar. Bugün için sınıf kökeni önemli değildir, yarın "radikal işçi hareketi" sayesinde sınıfla birleştiğimizde önem taşıyacaktır. Ayrıca, bugün sınıf dışılığa yapılan vurgunun yarın komitecilik eğilimi doğuracağını biliyoruz; ama bu, bugün sınıf dışılığa vurgu yapmamız gerektiği gerçeğini değiştirmez.

Cehaletin ve mekanikliğin şekillendirdiği mükemmel bir mantıktır bu!

Cehaletin şekillendirdiği bir mantıktır; zira, Rus devrim tarihinin özetlenmesi bütünüyle yanlıştır. Bir kez daha vurguladığımız gibi Ne Yapmalı, sınıfla birleşme sürecinin başlatıcısı bir müdahale değildir. Sınıfla birleşme sorununun asgari bir temelde tamamlandığı bir dönemin, bu birleşmeyi merkezi bir örgütlenmeyle tamamlanmasına dönük bir müdahalesidir!

İkincisi, 1905 Devrimi, Bolşevik Parti'nin sınıfla bağları açısından kuşkusuz önemli olmakla birlikte, Lenin'in sınıf kökenine yaptığı vurgunun bu olguyla direkt hiç bir bağlantısı yoktur. Aksine, bu vurgunun yapıldığı tarihte, parti, sınıf içinde de ciddi bir güç kaybına uğramıştır. Yalnızca aydınların partiyi toplu halde terketmesi değildir sözkonusu olan; sınıf kitlesinde bir durgunluk, ileri işçilerde bir şaşkınlık ve kararsızlık da vardır bu dönemde. Ne var ki, devrim ertesi yenilgi, aydınlarla ve sınıf dışı kadrolarla sınıf içinden çıkan kadrolar arasındaki farklılığı yine de gösterebilmiştir. Ama nicelik planda değil, nitelik olarak. Lenin'in dediği gibi "Aydınlar partiden kaçarken, onların boşalttığı yeri ve görevleri fiilen işçilerin aldığı bir dönemdir bu." Dolaşısıyla, sınıf kökeni vurgusunu daha bir ısrarla öne çıkarmanın arkasındaki tarihsel gerçek ve neden, temelde, bu olgu, sınıf kökeni sorununun taşıdığı önemin daha da net bir biçimde görülebilmesini sağlayan tarihsel gelişmelerdir.

Tarihin bu gerçek seyri, bize, tasfiyecilerin çıkardığı "dersler"in tümüyle dışında, kelimenin tüm anlamıyla tam tersi yönde dersler çıkarma imkanı sağlar.

Tasfiyecilerin yorumu yalnızca cehalete dayanmaz, aynı zamanda "mekanik"tir de. Tasfiyecilerin mantığına göre Lenin'in sınıf dışılık vurgusu komitecilik eğilimini "ileride" doğurduğuna göre, bizde de bu ileride doğabilecek bir sapmadır.

Demek oluyor ki, bu "ileride" doğabilecek risk, bizi sınıf dışılık vurgusunu yapmaktan alıkoymamalı. Onunla, tıpkı Lenin'in yaptığı gibi, "ileride" hesaplarız.

Ama, bu sözler tam bir "komiteci" sözleridir. Türkiye, uvriye-rizmin mi, yoksa devrimci demokrasinin "komiteci" mantığının

mı hakim olduğu bir dönemden çıkmaktadır? Türkiye, örgüt anlayışı adına "komitecilik"ten öte bir şeyin üretilmediğı bir ülke değil midir? Tüm bu sorular bir gerçekliğe tekabül ediyorsa, bizdeki problem Rusya'daki problemden tümüyle farklı değil midir?

Tüm bunlar bizim tasfiyecilerin ilgi alanında değildir. O, içini boşaltarak tekrarlayıp durduğu "teori gerçeğı kavramalı ve değiştirmelidir" sözlerini de bir yerlerden duyup ezberlemiştir. "RSDİP gibi, asgari bir temelde sınıf hareketiyle birleşmiş, 1905 Devrimi deneyimini yaşamış partilerde dahi 'sınıf dışılık' vurgusu, komitecilik gibi ciddi bir sapmayı doğuruyorsa; bizim gibi sınıf dışı örgütlenme geleneğinin hakim olduğı, sınıf dışılığın neredeyse erdem sayıldığı, halihazırda da sınıfla ilişkinin kitabilikten çıkarılamamış olduğı bir coğrafyada, "'ilk başlarda ya da radikal bir işçi hareketine kadar' sınıf dışılığın öne çıkarılması gerektiğı"ni savunarak sınıf dışı güçlerin methiyesini yapmak, küçük-burjuva komiteci geleneğe davetiye çıkarmak değil de nedir?

Türkiye'de "komitecilik" yarının muhtemel sapması değil, geçmiş döneme hakim olan ve kurtulunması gereken egemen eğilimdir. Dolayısıyla bu coğrafyada hala sınıf dışılık övgüsü yapılıyor olunması, yalnızca, kopulmaya çalışılan bu hakim eğilimin basit bir yankısı kabul edilmelidir. Ve tam da bu nedenle, Türkiye'de sınıf kökeni vurgusu (hiç tereddütsüz söyleyebiliriz ki!), "abartılı" bir biçimde tekrarlanmalıdır!

Fabrika Hücreleri Sorunu

Tasfiyeciler sınıftan kaçışlarını, bu alanda da "fabrika hücreleri" sorununa yaklaşımda da ortaya koymaktadırlar. Onlar için, öncü işçilerle birleşme ve fabrika hücreleri yaratma görevi, uzun vadenin görevidir. Başarılması, radikal bir işçi hareketliliğinin doğmasına bağlıdır. Yalnızca radikal bir işçi hareketine de değil, aynı zamanda "yönü sınıfa dönük" profesyonel devrimciler örgütüne de ihtiyaç vardır. Dolayısıyla bugünün sorunu, "sağlam dava adamlarından kurulu" bu örgütsel yapıyı oluşturmaktır. Öncü işçilerle birleşmek orta vadenin, uzun vadenin sorunu olduğuna göre, bu örgüt kuşkusuz "ateşli öğrencilerin", "sınıfa bi-

linç taşıyan burjuva aydınların" kısacası bilumum sınıf dışı unsurların örgütü olacaktır.

Dolayısıyla kadrolaşma sorununda şu an için sınıf kökeni önemli değildir. Biz kadrolarımızı başka alanlardan bulup çıkarabilmeliyiz! vb. vb.

Tasfiyecilerimiz diyor ki; "Lenin kendi örgüt anlayışını açıklarken, devrimcilerin ve işçilerin örgütü ayrımı yapıyor ve devrimcilerin örgütü olarak devrimci sınıf partisinin, işçilerin örgütünden farklı olarak 'her şeyden önce ve esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerden oluşması' böyle bir örgütün dar ve gizli olması gerektiğini söylüyordu" (Partileşme Görevi ve Leninist Parti, *ekimler*, S.1)

Biz böyle bir ayrımın, Lenin'in Ne Yapmalı ve Bir Adım İleri, İki Adım Geri adlı broşürlerinde, yer yer de kategorik olarak yapıldığını biliyoruz. Ne var ki, Lenin'in bu ayrımının netleşmiş, köşeli bir tasnif olduğunu söylemek mümkün değildir. Ne demek istediğimizi Lenin'in bu konudaki yaklaşımlarına bizzat başvurarak açıklayalım.

"... İşçiler örgütü bir kez mesleki bir örgüt olmalıdır; ikincisi, olabildiğince geniş olmalıdır; üçüncüsü, olabildiğince gizlilikten uzak olmalıdır... Devrimciler örgütünün ise, herşeyden önce ve asıl mesleği devrimci etkinlik olan insanları içine alması gerekir... Böyle bir örgütün üyelerine ilişkin bu ortak özellik karşısında, işçiler ve aydınlar arasındaki, hele de gerek işçilerin, gerekse aydınların değişik meslekleri arasındaki her türlü ayrımın kesinlikle silinmesi gerekir. Bu örgüt elbette çok yaygın olamayacağı gibi, onun olabildiğince gizli olması da gerekir." (Ne Yapmalı, Başak Yay., sf.104-105)

Tasfiyecimizin tanımladığı, "Lenin'in örgüt anlayışı"nın, bu paragrafın bir özeti olduğu açıktır. Tasfiyecimize göre devrimciler örgütü ile işçiler örgütü, partinin iki ayrı örgütsel kompartımanı olmaktadır. Buraya dayanarak da sınıf dışı bir profesyonel devrimci örgüt anlayışı teorize edilmeye çalışılmaktadır.

Ne var ki, tasfiyecimiz bir kez daha yanılmaktadır. Lenin'in yukarıdaki tanımlaması, partinin iki ayrı örgütünün tasnifi değildir. Parti faaliyeti ile sendikal faaliyetin farklılığının tanımlanması üzerine oturtulmuş iki ayrı örgütsel biçimdir. Politik örgütle (partiyle), ekonomik-mesleki örgüt (sendika) arasındaki ayrımdır burada söz konusu olan. Nitekim Lenin, bu paragraftaki sözlerine bu ayrımı özellikle vurgulayarak başlar ve altını çizerek şunları belirtir:

"... Sosyal-demokrasinin siyasal mücadelesi işçilerin patronlara ve hükümete karşı mücadelesinden çok daha geniş ve çok daha karmaşıktır. Aynı şekilde (ve bu yüzden) devrimci bir sosyal-demokrat partinin örgütü, ekonomik mücadeleye yönelik işçiler örgütünden zorunlu olarak başka türden bir örgüt olmalıdır." (Ne Yapmalı, Başak Yay., sf.104)

"Devrimci bir sosyal-demokrat partinin örgütü" ve "ekonomik mücadeleye yönelik işçiler örgütü"; burada tanımlanan, karşılaştırılan ve farklılıkları vurgulanan iki örgüt bunlardır. Bu kıyaslama, ayrım çizgilerini netleştirme ihtiyacı, ekonomistlerin siyasal mücadeleyi sendikal mücadeleye indirgemeleri gibi, sosyal-demokrat örgütlenmeyi de sendikal örgütlülüğe indirgiyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

Henüz Rusya'da, siyasal örgütlerle sendikal örgütler arasındaki ilişki, Avrupa'daki gibi ayrı kurumlaşmalar düzeyinde netleşmemiştir. Ozarov, Zubatov türü dernek-sendikalar karışımı yapılar bir yana bırakılırsa, Rusya'da ekonomik mücadele alanı da tümüyle yasadışıdır. Lenin'in ifadesiyle bu durum, ekonomik mücadelenin hızla siyasallaşmasını kolaylaştırdığı gibi, tersten sosyal-demokrat faaliyetleri de aynı hızla ekonomizm zeminine itmektedir. Dolayısıyla buradaki düzey ve işlev farklılığını netleştirme, bu temel neden dolayısıyla zorunlu hale gelmiştir.

Soruna bu açıdan bakınca, sendikal örgütün, mesleki homojenlik, genişlik ve açıklık prensiplerine dayalı örgütler olması gerektiği, oysa partiyi, mesleki örgütten farklı olarak mesleki homojenlik yerine, ideolojik-politik homojenliğin, açıklık yerine gizlilik ve illegalizmin, genişlik yerine nisbeten daha dar bir örgütlenme anlayışının belirlediği vurguları yerli yerine oturur. Dolayısıyla,

burada, mesleki özelliğın bir meslek örgütüne üyelik için yeterli bir kıstas olduğu, ama partiye üyelik için kendi başına yeterli olmayacağı, **partide ideolojik-politik özellikler karşısında mesleki ayırım noktalarının önemsiz kalacağı vurgusundan da çıkarılan sınıf dışı anlayışların temelde dayanaksız olduğu net bir biçimde görülecektir.**

Ne var ki, Lenin'de işçi örgütü ile ilgili diğeri bazı vurgular, yine de cahil kafaları karıştırır. Lenin'i sınıf dışı anlayışlarını meşrulaştırmak için okuyanları geçici bir sevince boğabilir. Örneğın Lenin, "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de "işçiler örgütü" ile ilgili şu sözleri söylemektedir:

"Birincisi, sosyal-demokrat işçi sınıfı partisinin faal öğeleri, yalnızca devrimci örgütleri değil, aynı zamanda **parti örgütleri olarak kabul edilen bir çok işçi örgütlerini de içine alacaktır.** İkincisi bizim bir sınıf partisi olduğumuz gerçeğinden, partiye bağılı olanlarla kendilerini partiyle işbirliği içinde görenler arasında bir ayırım yapılmasının gereksiz olduğu sonucu nasıl ve hangi mantıkla çıkarılabilir? Bunun tam tersi doğrudur; bilinç ve eylemlilik derecesi arasında farklılık olduğu için, partiye yakınlık derecesinde de bir ayırım yapılmalıdır. " (Bir Adım İleri, İki Adım Geri, sf.7)

Buradaki "işçi örgütleri" tanımlamasının üç örgüt biçimini, fabrika komiteleri, çevreler ve sendikal çekirdekleri bir arada kapsayan, daha geniş bir tanımlama olarak kullanıldığı görülmektedir. Lenin'de "ekonomistlerle" tartışma sırasında bu kavramın yer yer bu geniş anlamıyla kullanıldığı görülür. Bunun bir nedeni, ekonomistlerin, örgüt sorununu ideolojik-politik muhtevastından soyutlayarak, dar bir "işçiler örgütü" tanımlaması içine sığdırma çabalarıdır. Bu kavrayış, sınıf dışı merkezi politik bir sınıf örgütü fikrini yadsıdığı için, Lenin kendi ayırım noktasını çizerken ekonomistlerin kullandığı biçimiyle ve ama ayrı bir öze "işçiler örgütü" tanımlamasını yerli yerine oturtmaya çalışır. İkincisi ise, sendikal örgütlülüğün tümüyle yasak olduğu bir coğrafyada, sosyal-demokratlar bu "işçi örgütlerini" kendi parti çekirdekleri aracılığıyla yaratmaya çalışıyorlar. Dolayısıyla bu durumda bazı parti örgütleriyle sendikal örgütlenme alanı

tanımlanmamış bir biçimde içiçe girebilmektedir. Lenin'de "işçiler örgütü" tanımlaması bazen bu alanı ifade etmek için de kullanılır.

Ne var ki, tam da bu gerçekler yüzünden, Lenin parti anlayışında tanımlanmış ve şekillenmiş bir işçiler örgütü ve devrimciler örgütü ayrımı olduğunu söylemek hiç mümkün değil, tersine böyle bir tasnifin Lenin'in parti anlayışında yeri yoktur. Lenin'in kendi parti anlayışının, organik bir örgütler toplamı olduğu bilinmektedir. Bu organik örgütlerin şematik bir tasnifi ise, ilk kez en net ve sistemli şekliyle, "Bir Yoldaş Örgütsel Görevlerimiz Üzerine Mektup"ta ortaya konmaktadır. Lenin'in bu makalesinde (ki, olan değil, olması gereken bir örgüt modeli tartışılmaktadır) parti, merkez komitesi, merkez organ, yerel örgütler, bölge örgütleri, fabrika komitelerinin* bir toplamı olarak resmedilir. Bu örgütleri ise partiyi sarmalayan çeşitli çevrelerin kuşatması gerektiği vurgulanır. Lenin'in daha sonraları parti sorununu üzerine yazdığı makaleler incelendiğinde, "devrimciler örgütü ve işçiler örgütü" türünden bir ayrımın değil, "Bir Yoldaş Mektup"ta ortaya konulan örgütsel çerçevenin temel alındığı görülür.

Bu tartışmanın önemi, kuşkusuz "şemalarla doğru"yu aramaktan kaynaklanmıyor. Ne var ki, bizim karşımıza çıkarılan leninist parti modeli, gerçeklerle "şematik" olarak dahi üstüste düşmemektedir. Lenin'in parti anlayışının "devrimciler örgütü" ve "işçiler örgütü" gibi bir şemaya dayandığı, yalnızca değinilip geçilen bir yanlış "bilgi" olsaydı kuşkusuz kayda değer bir önemi olamazdı. Ne var ki, tasfiyeciler bu cehaletin üzerine bir de koskoca bir sınıf dışı parti anlayışı inşa etmeye çalışmaktadırlar.

Tasfiyeciler sınıfa, öncü işçilere "güvensizliklerinin" zorunlu bir sonucu olarak, ihtilalci sınıf partisinin temel örgütsel biçimleri olan fabrika hücrelerine de güvensizdirler.

"... Şimdi bu gerilerin içinde ileriye çıkmış, bu geriliği en az bulunduran insanlardan (öncü işçiler kastediliyor -bn) hareketle,

bu toplumu, bu sınıfı dönüştürmek ve istediğiniz düzeye getirmek mümkün olamaz." diyenler, "geri" sınıfın "geriliği en az bulunduran" öğeleriyle, öncü işçilerle yola çıkmanın mümkün olmadığını söyleyenler, elbette ki, fabrika hücreleri yaratma sorununu da devre dışı bırakacaklar, "uzun vadeye", "radikal bir işçi hareketliliğine" havale edeceklerdir.

Ama kuşkusuz, komünizm iddiasından açıkça vazgeçmedikçe bu sözlere belirli kayıtlar da koymak gereklidir. Sınıfı ve öncüleri "uzun vade"ye kadar, güvenilmez ilan edenler, sınıfı ve öncüleri tümenden reddetmeyi "leninistlik" şanına yediremeyecek, bu sözleri sarfettikten sonra, sınıfa ve öncü işçi kuşağına bir "teselli armağanı" vermeyi ihmal etmeyecektir. Nitekim tasfiyecimiz de öyle yapmakta, sınıfa ve komünistlere üzülmeye gerek yok, sınıfın yine de "şanlı" bir rolü var demektedir. Dinleyelim;

"Bu ilk aşamada böyledir. Belirli bir aşamaya, örneğin bir devrim durumu öncesine yaklaşılması durumundadır ki, sınıfın içindeki öncü nüveler aniden serpilecektir ve sınıfı alıp götürecektir, çoğalacaktır hızla bunlar."

Bu yaklaşımla fabrika hücreleri üzerinde yükselen ihtilalci sınıf partisi perspektifi arasında temelli bir yaklaşım farklılığı olduğu açıktır. Sınıfa ve öncü işçilere yaklaşımı bu olan birinin, gerçekte fabrika hücrelerini leninist parti anlayışının temel örgütsel zemini olarak görmesi ve bu doğrultuda bir irade gösterebilmesi mümkün değildir. Böylesi bir tasfiyeci kafa yapısı açısından "fabrika hücresi" temel değil, tali örgütlenme biçimleridir. Olmazsa olmaz bir önemleri yoktur. Ancak "bir devrim durumu öncesine yaklaşılması durumundadır ki" işlevsel, dolayısıyla gerekli ve zorunlu olabilirler.

İşte işçiler örgütü ve devrimciler örgütü ayrımından sınıf dışı parti anlayışı inşa etme çabası burada kendisini göstermektedir. Lenin'in işçiler örgütü ve devrimciler örgütü ayrımında, devrimciler örgütünü öne çıkaran yaklaşımları, cehalet tüccarı tasfiyeciler tarafından, kendi leninizmlerinin temeli sayılmaktadır. Ve artık Lenin'den de "cesaret" aldıklarını düşünen tasfiyeciler, "işçi" lafını duydukları her yerde "alçak uvyeristler" diye nida atmayı "yüksek Leninizm" diye yutturma ce-

saretini kendilerinde bulacaklardır. Cehaletin verdiği cesaret öylesine güçlenmiştir ki, artık "olağan dönemlerde" partinin fabrika hücrelerine dayanmasının imkansız olduğu, büyük bir bilgiçlik edasıyla savunulabilmektedir.

Tasfiyecilere göre, fabrika hücresi için yalnızca "yönü sınıfa dönük yetenekli dava adamlarından kurulu örgütsel yapı"nın varlığı yetmez, aynı zamanda "yaygın, güçlü ve radikal bir sınıf hareketi"nin varlığı da zorunludur. Eğer bu şartlar sözkonusu değilse "oluşacak fabrika hücrelerinin hükümsüz kalması... kaçınılmazdır"

Bu söylenenler özü itibarıyla, yıllardır reformist ve aydın çevrelerce ağızlarda çiğnenen bir sakıza dönüştürülmüş olan "Leninist parti ancak devrim durumlarında kurulabilir" sözde tezinden farksızdır. Nereden bakılırsa bakılsın ihtilalci sınıf partisi perspektifinden uzaklaşma; "zorlu" bir uğraş olan sınıf çalışması alanından bir kaçıştır. "Kendiliğindencilik" eleştirisi altında sınıfa ve öncülere güvensizlikle elele, içiçe ama daha derinlerde sınıfın kendiliğinden eylemine, onun gücüne ve örgütsel yeteneklerine bir "tapma" da vardır bu yaklaşımda. Tıpkı, sınıfın kendiliğinden eyleminin örgütsel biçimleri olan işçi komiteleri, konseyler ve benzeri gibi, partinin temel örgütsel biçimlerinin de sınıfın kendiliğinden eylemine endekslenmesinin başka bir açıklaması olamaz. Öncü işçiye güvensizlik te, kendiliğinden harekete bu tapınmanın yan yana gelişi ilk başta şaşırtıcı bir çelişki gibi görünse de, öyle değildir. Zira, öncü işçiye konjonktürel dalgalanmalara paralel olarak ortaya çıkıp kaybolan bir sınıf kesimi olarak değerlendirmek ve dolayısıyla onları "öncü" yapan özellikleri kavrayamıyor olmakla son derece mantıksal bir iç uyuma sahiptir bu yaklaşım. Tıpkı, öncü işçiye dava adamlarından kurulu profesyonel örgütün yarattığını iddia etmenin, yalnızca aydının kendine tapınması anlamına geldiği gibi; öncü işçiye salt sınıf hareketinin kendiliğinden dayatmalarının ürünü olduğunu iddia etmek te, benzer bir eğilimin, öncü işçiye devrimi adım adım örgütleyen bir özne olarak görmemenin ama onu devrimci durumda sınıfla aydın arasındaki basit bir volan kayışı olarak değerlendirmenin ürünüdür.

Kuşkusuz, Ne Yapmalı'dan böylesine saçma sonuçlar çıkarmak, büyük fikirlerden küçük sonuçlar çıkarmakla ünlü bizim tasfiyecilerimize mahsustur. Ne Yapmalı'da böylesine sınıf dış bir mantığın bulunmadığı açıktır. Ne var ki, tasfiyeciler, fabrika hücreleri sorununu önemsizleştirmek için de, "Ne Yapmalı" ya kanallı eden bazı nesnel etmenler de var. Nedir bu nesnel etmenler? Birincisi, Ne Yapmalı'nın tabanı değil çatıyı, yerelliği değil merkeziliği, işçiyi değil devrimciyi vurgulamasıdır. Daha önce özetlediğimiz gibi bunun temel nedeni, Ne Yapmalı'da üçüncü dönemle, yani yerelliğin, dağınıklığın, işçiciliğin hakim olduğu bir dönem ve anlayışla hesaplaşıyor olmasıdır. Bunun birinciyle bağlantılı, ikinci nedeni de, Ne Yapmalı'da fabrika hücreleri terimine dahi raslanmıyor olmasıdır.

Bu durum, Ne Yapmalı'da fabrika hücreleri üzerinde hemen hiç durulmuyor olması, kuşkusuz Lenin'in ya da Ne Yapmalı'daki Lenin'in, bir örgütsel biçim olarak fabrika hücrelerine mesafeli olmasıyla bağlantılı değildir. Daha önce de belirttiğimiz gibi Ne Yapmalı'dan iki ay sonra, "Bir Yoldaşa Örgütsel Görevlerimiz Üzerine Mektup"ta Lenin, parti örgütünün net bir tasnifini yaparken fabrika komitelerini de parti örgütlerinden biri olarak sayar. Bundan çok önceleri, daha 1897'de, Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri'nde de net bir örgütsel biçim belirtmemekle beraber, fabrika örgütlenmesinden sözeder.

Ne var ki, daha ilk dönemlerden beri, fabrikalarda örgütlenmenin ilk ve temel ayakları görülmekle, Bir Yoldaşa Mektup'ta bu bir örgütsel biçim olarak formüle edilmekle birlikte; Lenin'de fabrika hücreleri sorunu süreç içerisinde gerçek netliğine ulaşmıştır.

Bu netleşmeyi besleyen iki temel neden vardır.

Bolşevik örgütçü Ossip Pyatnitskiy "Bütün dönemlerde bolşeviklerin daha alt düzey parti örgütlenmesi yaşanan bölgeden çok işyerlerinde bulunuyordu" der. Bu RSDİP'in daha başlangıçtan itibaren sınıf zeminine, fabrikalar üzerine oturan bir örgütlenme olduğunu gösterir. Ne var ki, bu ilişkinin örgütsel biçimleri hiç te yeknesak değildir; fabrika hücreleri tipinde örgütlenmeler, belirli bir dönem bu örgütsel biçimler içinde silik

kalmıştır. Yer esasına göre örgütlenme daha tali kalmak üzere, mesleki ve milli esaslara dayalı taban işçi örgütlenmeleri, sosyal-demokrat örgüt içinde ilk dönemlerde, değiştirilmek istenmesine karşın fiili olarak hakim biçimler olmuştur. Partinin taban işçi örgütleri, fabrika hücreleri dışında değişik biçimlere sahiptir. Dolayısıyla RSDİP'in başlangıçtan itibaren sınıf zeminine oturmuş bir parti olduğu açık olmasına karşın, fabrika hücreleri zeminine oturduğu aynı netlik ve kesinlikle söylenemez. Partinin taban işçi örgütlerinde fabrika hücrelerinin ağırlığı arttıkça, fabrika hücreleri hakkında daha net ve kesin tanımlamaların yapıldığı da görülmektedir. Bu birinci nedendir.

İkinci önemli neden ise, daha önce bir başka vesileyle aktardığımız, 1905 yenilgisini izleyen dönemin netleştirdiği gerçeklerdir. 1905 yenilgisinden sonra yalnızca aydınların kaçışına ve onların boşalttığı yeri öncü işçilerin doldurmasına tanık olunmadı; bununla bağlantılı olarak bu dönemde RSDİP'in en dayanıklı örgütlerinin fabrika örgütleri olduğu da ortaya çıktı. "Profesyonellerden" oluşan pek çok örgüt karşı devrimin saldırısı ve terörü karşısında dağılmış, partiye en büyük darbe bu "yönetici örgütlerin" dağılması olmuştur. Oysa, pek çok bölgede, iletişimsiz, yöneticisiz ve merkezsiz kalan dağılık fabrika örgütleri, karşı devrimin terörüne karşı kararlı bir direniş gösterebilmiştir.

Bir üçüncü neden ise, sınıf hareketinin kendiliğinden yükseliş dönemlerinde, hareketin ihtiyaç ve yönelimlerini kavramakta, yükselen harekete uyum göstermekte, sınıfın köklerinde yer alan örgütlenmelerin, diğer komitelere nazaran daha yetenekli olduğunun ortaya çıkmasıdır. Bu dönemde komite adamlarının yükselen kendiliğinden harekete önderlik etmek bir yana, sovyetler örneğinde olduğu türden engelleyici tutumlarla da ortaya çıktığı görülmüştür.

İşte Lenin bu dönemde, "Parti örgütlerinin yeni bir temel üzerinde, daha doğrusu sınıf temeli üzerinde yeniden inşası" sorunu gündeme getirir ve 1908 tarihini taşıyan Doğru Yolda makalesinde*, "doğru yol"u şöyle tanımlar; "... Parti, daha şimdiden

*Söz konusu "Doğru Yolda" makalesi, şu ünlü "çekirdeğin" sınıfla bağını da diyalektik biçimde özetler: "Güçlü bir illegal parti merkezleri

bizzat işçilerin içinden gelen öncü aydınların, emekçi kitlelere önderlik ettiği doğru yola girmiş bulunmaktadır."

Partinin "yeni bir temelde ve yeniden örgütlenmesi" döneminde, Lenin'in yaşanan deneyimin ışığında parti birleşiminin proleterleştirilmesi mücadelesini başlatmasına tanık olunur. Bu mücadele çok çeşitli cephelerde birden yürütülür. Örneğin, 1903 tüzüğünün kongreye delege gönderme hakkını yönetici organlarla sınırlı tutan maddesi değiştirilmiş, 1908 milli konferansı fabrika hücreleri sorununa özel bir ağırlığın tanındığı bir konferans olmuştur.

Yine Lenin, üyelerin %62'sinin işçi olduğu bir partinin yönetici komitelerinde hemen hiç bir işçi bulunamamasının ancak çarpık bir sınıf dışı mantığın ürünü olabileceğini, komite adamlarının "yönetici olmaya yetenekli hiç bir işçi üye olmadığı" gerekçesinin taşıdığı elitist mantığı mahkûm etmiş, bu tarihte de Lenin'in "komite adamlarına karşı yoğun bir mücadelesi"ne şahit olunmuştur.

"Partimizin 3. Kongresi'nde, parti komitelerinin iki ayda karşılık sekiz işçiden oluşturulması dileğinde bulunmuştum. Şimdi ne kadar modası geçmiş bulunuyor! Bu gün parti örgütlerinin bir ayda karşılık birkaç yüz sosyal-demokrat işçiye sahip olmasını dilemeliyiz" (Partiyi Yeniden Örgütlemek Üzerine)

Fabrika Hücreleri / Kadrolaşmada Sınıf Kökeni Sorunu ve Ekim

Tasfiyecilere göre, EKİM açısından, işçi kökenli olmak kadrolaşma politikasının yeterli kıstasıdır. Sınıfa dönük faaliyetleri örgütlemek, mahalli komiteleri oluşturmak için "ille de işçilere dayanılmak" istenmiştir. Dolayısıyla "ideolojik, siyasal, örgütsel ve entellektüel bakımlardan alabildiğince geri olan bu

örgütü, sistemli olarak çıkan illegal yayınlar ve en önemlisi yerel hücreler, özellikle de doğrudan doğruya işçilerin arasından gelen ve kitlelerle sıkı teması içinde yaşayan öncü üyelerin yönettiği fabrika hücreleri: Devrimci ve sosyal-demokrat işçi hareketinin her türlü zorluğu göğüsleyebilecek sağlamlıktaki çekirdeği işte bu temel üzerinde inşa ettik."

unsurlarla yola koyulmak sonraki sürecin niteliğini belirleyici etken" olmuştur. EKİM'in örgütsel planda tıkanıklıkla karşı karşıya kalmasının, amatörlükten kurtulamamasının arkasındaki temel nedenlerden biri de işte, kadrolaşmadaki bu "uvriyerist" politikadır.

Önce yukarıda çizilen çerçevenin açık bir çarpıtma olduğunu belirtelim. Zira, yukarıdaki menşevik bakışın EKİM'in anlayışıyla uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Nedir bu konuda EKİM'in bakışı? Bunu hareketimizin bazı temel belgelerine başvurarak gösterelim:

"Gerek geçmişin birikimi olan ve halihazırda varolan eski güçlerden, gerekse de işçi hareketindeki canlanmanın ortaya çıkaracağı yeni güçlerden en çoğunu proleter sosyalizmin saf-larına katmak...

"... yapılması gereken iş, derhal kazanılmış güçleri en iyi şekilde örgütlemektir" (Örgütlenme Sorunları derlemesi -I, sf.7)

"Örgütçü devrimciler, örgütsel faaliyetlerin teknik yönleri açısından sahip oldukları deneyime karşın, dar anlamda örgütü yönetmeyi kendi içinde amaç haline dönüştürebilmektedirler. İşçi kökenli kadrolar ise deneyimsizliklerine karşın siyasal faaliyeti sınıf hareketinin sorunlarına bağlayabilmektedirler. Öte yandan işçi kadroların sınıf hareketinin dar ve ekonomik sorunları içinde sıkışma yönündeki eğilimleri de devrimci kökenli kadrolar tarafından dengelenebilmektedir.

Dolayısıyla yerel komitelerin kadro bileşimini bu gerçekler ışığında saptayabilmeli, fakat kuşkusuz ki, işçi kökenli kadroların yönetici komiteler içindeki ağırlığını, onları iyi birer örgütçü olarak hazırlamak temelinde (abç) sürekli artırabilmeliyiz."

Örnekler daha da çoğaltılabilir. Ne var ki, bu kadarı tasfiyecilerin iddialarının gerçek dışılığını göstermek için yeter. EKİM'in kadro kriteri olarak işçi kökenli olmayı yeterli kıstas saydığını; hele hele mahalli yönetici komitelerin oluşturulması için "ille de

işçi kökenli" kadroların varlığını şart koştuğunu gösterecek herhangi bir yaklaşıma rastlamak olanaklı değildir.*

EKİM'in vurgularında, perspektiflerinde tasfiyecileri rahatsız eden, EKİM'i "uvriyerist" olarak nitelemelerine yolaçan özellikler muhakkak ki vardır. Bu ise, EKİM'in öncü işçiyi kazanmak sorununa, işçi kökenli kadrolar sorununa verdiği özel önem, yaptığı özel vurgudur. EKİM, bir perspektif olarak kadro potansiyelimiz ve yönetici komitelerimiz içinde sınıf kökenli kadroların sayısının her geçen gün artırılmasını önemle vurgulamış; daha da önemlisi bunun somut bir görev olarak algılanması doğrultusunda sürekli uyarıcı bir işlev de görmüştür.

Ne var ki, EKİM'in, kadroların sınıf kökenine yaptığı bu vurgunun "işçiyse yeterlidir, gel" menşevik/esnafçı bakışı ile herhangi bir paralelliği yoktur. EKİM, bu bakış açısı ile arasına her alanda ve özenle kesin ayırım çizgileri çekmiştir. Sınıfın "öncü, kararlı ve militan kesimlerini ideolojik ve örgütsel alanda yetkinleştirmek" kaydıyla kadrolaştırmaktan söz etmiş; kadro kriteri açısından "ideolojik çizgi ve sınıf yönelimini doğru kavramayı, örgütün ihtilalci niteliklerine sahip" olmayı özel bir önemle öne çıkarmıştır.

Ama EKİM aynı zamanda, bu alanda, geleneksel komiteci-popülist örgüt ve kadro anlayışı ile de net ve kesin ayırım çizgilerine sahiptir. Dahası, bu platformdan kopuşma sorununa, bu eğilimin egemen eğilim olmasından dolayı, daha bir özel önem ve hassasiyet göstermiştir.

EKİM'in kadrolaşmada sınıf kökeni sorununa ve fabrika hücreleri sorununa yaptığı vurgu, temelde onun, marksist yöntem ve ideolojinin devrimci sınıfsal özüne ilişkin kavrayışının bir ürünüdür. Ayrıca bu yaklaşımın arka planında, Türkiye devrimci hareketinin ideolojik/sınıfsal bir eleştirisi, mevcut siyasal konjonktürün analizi gibi temel ilkesel-teorik ve siyasal yaklaşımlar vardır. Buna bir de kuşkusuz yaşanan tarihsel deneyimin gözetilmesi unsurunu eklemeliyiz.

*Nitekim bu iddiaya gösterilebilen tek kanıt vardır. Bir tasfiyecinin kendi kaleminden çıkan bir örgüt içi yazışmadaki tek cümle!

Bir kez, komünist hareket açısından, kadrolaşma sorunu ile sınıf kökeni sorunu arasında yadsınması imkansız zorunlu bir bağlantı vardır. Çünkü kadro sorunu, örgütlenmenin temel sınıfsal alanından, onun temel örgütsel biçimlerinden yalıtık bir tarzda ele almak (genel perspektifi bir yana bırakalım) normal mantık kuralları içinde dahi mümkün olmaz. İşçi sınıfının rolü yalnızca tarihsel/felsefi planda sosyalizmin maddi temeli olmasıyla sınırlı değildir. Aynı zamanda işçi sınıfı, ihtilalci öncü partinin örgütsel zeminidir de. Eğer komünist siyasal hareket, bilimsel sosyalizmle sınıf hareketinin bileşmesi anlamına geliyorsa ve eğer fabrika hücreleri ihtilalci sınıf partisinin temel örgütsel biçimleri ise, tüm bu temel ve ilkesel saptamalar geçerliyse, o zaman temel kadrolaşma alanı ile politik faaliyetin alanı dolaysız olarak birbirine bağlıdır demektir. Bu kadro kriterinin sınıf kökeni sorununa indirgenememesi ya da başkaca deyişle, komünist tanımlamasının sınıf kökeni sorununu aşan bir ideolojik/politik muhtevaya sahip olması gerçeğiyle çelişmez; tersine birbirini bütünlerler. Bunların birbiri ile bağlarını koparmak; marksist omaktan uzaklaşmak ya da ekonomizme, uvriyerizme ya da popülizme, aydın oportünizmine yol almak demektir. Kısacası, kadro kriteri açısından sınıf kökeni önemli değildir diyenler, sınıf içinde örgütlenmek de önemli değil demek zorundadırlar. Zira birincisi ikincisinin zorunlu bir sonucudur.

Bu ikisini birbirinden koparmanın mümkün olmadığı, tasfiyecilerin yaklaşımıyla bir kez daha tanıtlanmış bulunuyor. Nitekim tasfiyeciler, yalnızca kadro sorununda sınıf kökeni sorununu önemsizleştirmekle, silikleştirmekle yetinmiyorlar, zorulu olarak fabrika hücreleri temelinde örgütlenmeyi de "uzun vade"ye, "radikal bir işçi hareketliliği"ne havale ediyorlar. Sınıf içinde devrimci duruma kadar örgütlenilemeyeceğini düşünenler, kaçınılmaz olarak kadrolaşmayı sınıf dışında gerçekleştirmeyi hedefliyorlardır. Başka alanlardan kadro çıkarma anlayışı ise, faaliyetin rotasını da kaçınılmaz biçimde sınıf dışı güçlere, kolay kazanılıp örgütlenebileceği düşünülen kesimlere doğru çevirecektir.

Oysa, tam tersine, yeni şekillenmekte olan, sınıfla kalıcı örgütsel bağları henüz kuramamış bir komünist hareket açısından,

yalnızca fabrika hücresi sorununu değil, aynı zamanda kadrolaşmada sınıf kökeni sorununu da öne çıkarmak çok büyük önem taşır. Bu özel hedef, herşeyden önce faaliyetin rotasından sapmasına karşı duyarlılığı artırıcı bir işlev görecektir. Ayrıca böylesi bir dönemde, sınıfla kalıcı bağlar kurabilmek, sınıf hareketini etkileyebilmek açısından en uygun kadro tipidir işçi kökenli kadrolar.... Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Lenin 1902'de Ne Yapmalı'nın kaleme alınmasından bir kaç ay sonra, "Bir Yoldaşa Mektup"ta bu sorunun taşıdığı öneme bir vurgu yapıyor, işçilere yönetici komitelerde görev vermenin sınıfla kalıcı bağlar kurabilme amacı açısından taşıdığı özel önem üzerinde de duruyordu.*

İlk başlarda tüm pratik ilginin sınıfla birleşme sorununa gösterilmesi, tüm örgütsel görevlerin bu doğrultuda tanımlanması, tüm güçlerin sınıfı örgütlemeye, fabrikalara seferber edilmesi, komünist hareketin stratejik amaçlarıyla doğrudan bağlantılı bir politik yönelimdir.

Hareketin sınıf temeline oturması, fabrika hücrelerine ulaşabilmek, kuşku yok ki bir süreç sorunudur. Bir çırpıda ve kolayca gerçekleştirilebilecek bir görev değildir. Israrlı, sabırlı ve yöntemli bir çalışmayı gerektirir. Ne var ki, tasfiyecilerin iddia ettikleri gibi, bu görevin "acil bir görev" olarak tanımlanmasını yanlış kılmaz. Tersine, böyle bir tanımlamayı daha zorunlu ve daha önemli kılar. Gerçek bir ihtilalci sınıf partisi kimliğini kazanabilmenin bir boyutu sağlam programatik/teorik temelse, diğer boyutu da fabrika hücreleri temelinde yükselen sağlam bir örgütsel temeldir... Parti acil bir görevse, fabrika hücreleri görevi de acil bir görevdir. Partinin ilanı değil ama, leninist partileşme sürecinin asgari bir temelde tanımlanması, gerçek bir ihtilalci sınıf partisinin oluşumu, örgütsel temelde fabrika zeminine oturmadan gerçekleştirilmiş sayılamaz. Bu ikisinden (sağlam bir teorik/

*"İşçilerin arasında olup biten herşeyde yönetimi ele alabilmek için, bütün işçi semtlerine girebilmek, bir çok işçi tanımak, her çeşit kanallara sahip olmak gereklidir. Bu yüzden (yönetici -bn) komite, mümkün olduğunca işçi hareketinin bütün başlıca liderlerini kapsamalıdır" (Lenin, Bir Yoldaşa Mektup)

programatik temel ve sınıf zeminine oturan bir örgütsel inşa sürecinden) bağımsız, bu ikisine tabi olmayan, tersine onlarla karşı karşıya getirilip ikilem içerisinde ele alınan bir profesyonel örgüt sorunu olamaz.

Fabrika hücrelerini "acil bir görev" olarak tanımlamayı zorunlu kılan diğer bir etken se, tam da bu görevi başarmanın zorlu bir süreç olmasıdır. Zira bu süreci, "zorlu" bir süreç olarak tanımlamayı gerektiren en önemli neden, henüz sınıf temeline oturmayı başaramamış hareketin sınıf dışı merkezkaç eğilimlerin basıncına önemli derecede açık olmasıdır. Bu hastalıkların en yaygını ise, hareketin sınıf içinde derinlemesine bir faaliyet ve örgütlenme çizgisi izlemesi yerine, sınıf dışı kesimleri kucaklayan bir "büyüme" eğilimine yönelmesidir. Gerekçe ise sürekli aynıdır. "Sınıfa gitmek için güç olmak, güç olmak için sınıf dışı kesimleri örgütlemek gereklidir."

Bu temel nedenden dolayıdır ki, Lenin, daha 1897'de, demek oluyor ki, sosyal-demokratlar henüz "şekilsiz ve gevşek" bir çevre durumundayken, fabrikalarda örgütlenmek görevinin aciliyetinin altını ısrarla çiziyordu.*

Rusya'da, sosyalizmle sınıf hareketinin organik/politik bağı, 1890'lı yılların ortalarından itibaren kesin bir biçimde kurulmuştu. Türkiye'de ise bu bağ, istikrarlı-kalıcı biçimlerde bugün dahi kurulabilmiş değildir. Üstelik yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye'de "komitecilik" yarının muhtemel sapması değil, geçmişe damgasını vurmuş temel bir özelliktir.

*"Çalışmamız öncelikle ve başlıca fabrika şehir işçilerine yöneliktir. Rus sosyal-demokrasisi güçlerini dağıtmamalıdır; eylemlerini, sosyal-demokrat fikirlere en yatkın, entellektüel ve politik bakımdan en gelişmiş, ülkenin politik merkezlerinde yoğunlaşmaları bakımından en büyük önemi taşıyan sanayi proletaryası üzerinde yoğunlaştırmalıdır. Bu yüzden şehirli fabrika işçilerinin arasında kalıcı bir devrimci örgütlenme yaratılması sosyal-demokrasinin önündeki birinci ve en acil görevdir; günümüzde kendimizi bu görevde oyalamaya bırakmak büyük akılsızlık olacaktır." (abç) (Lenin, Rus Sosyal-Demokrasisinin Görevleri)

Ne "sınıf kökeninden bağımsız profesyonel çekirdek"i ne de "sınıf kökeninden bağımsız kadro" anlayışını bizim tasfiyecilerimiz keşfetmiş değildir. (Bunlar tam da Ne Yapmalı'nın çarpık bir yorumu üzerinden) tam otuz yıldır bu ülkede tekrarlanagelmektedir.

Türkiye devrimci hareketi, anti-kapitalizmden yalıtılmış bir anti-emperyalizmle, anti-faşizmle, demokrasicilikle malûl olduğu gibi, tüm bunlara bağlı olarak, proletaryanın öncü rolüne güvensizlikle de malûldür. Türkiye devrimci hareketinde şu ya da bu biçimler altında sınıfla organik birliği devreden çıkaran, "ideolojik önderliği" esas alan sınıf dışı bir çalışma tarzı ve sınıf dışı bir parti anlayışı egemendir.

EKİM, geçmişin programatik ekseninden bir kopuş olduğu gibi, bununla kopmaz biçimde geçmişin egemen parti anlayışından da bir kopuştur. Kaldı ki, kendi kopuş süreci de tam da bu alandan, geçmiş örgütsel yapıların sınıfsal/ideolojik kimliğini sorgulama alanından başlamıştır. Buradan başlayan sorgulama, giderek ve derinleşerek, geçmişin ideolojik-programatik temelini kapsamlı ve bütünsel bir sorgulamasına dönüşmüştür.*

Böylesi bir gelenekten kopuşmuş olmak, bu kopuşu tüm sonuçlarına götürebilmek, parti, çalışma tarzı, kadro anlayışı vb. gibi tüm alanlarda da geçmişin aşılabilmesiyle olanaklı olabilirdi.

Bu ise geçmişle yalnızca genel ideolojik kavrayış düzeyinde değil, alışkanlıklar düzeyinde de mücadele edilmesini gerektirir. Ki, işin kuşkusuz en zorlu yanı budur. Zira bilinir ki, bir örgütsel mücadelede, öncelikle de dönemeç noktalarında en büyük engel her zaman "alışkanlıkların gücü"dür.

Geçmişten devralınan kadro potansiyeli, ideolojik bakış ve perspektif açısından, geçmişini belirli kritik noktalardan sorgulayıp düşünsel planda aşmış olsalar bile (ki, bu dahi genellenemez); pratik ve örgütsel alışkanlıklarıyla geçmiş küçük-burjuva kültürün izlerini önemli ölçüde taşımaktaydılar. Bu bir yerde doğal ve kaçınılmazdı da...

*EKİM'in kopuş süreci için, bkz. "EKİM'in Doğuşu ve Örgütsel Şekillenışı, EKİM I. Genel Konferansı-Değerlendirme ve Kararlar, Ek-sen Yayıncılık, sf.277-305)

Kadroların işçi sınıfının tarihsel rolü konusunda belirli bir açıklığa kavuşmaları tek başına yeterli değildir. Zira pek çoğu geçmişin küçük-burjuva örgütsel alışkanlıkları içerisinde yetişmiş, sınıf dışı çalışma ortamında şekillenmişti. Sınıf çalışmasında, bu çalışmanın kendi özgün sorunları alanında ise tecrübesizlerdi. Kadroların sınıfla bağları hemen hiç sözkonusu değildi. Bu durum, geçmiş küçük-burjuva alışkanlıklarla birleşince "sınıf dışı kesimlerden kadro çıkarmak" gerekçesi altında sınıf dışı kesimlerde çalışma eğilimini besliyordu.

Demek oluyor ki, kendi yönelimimize uygun kadro tipini yaratabilmek, geçmişten devraldığımız kadroları dönüştürebilmek, hala önemli tortuları bulunan küçük-burjuva örgüt ve politika anlayışını törpüleyebilmek bizde başlıbaşına son derece önemli ve kritik bir sorundu. (Halen de öyledir.)

Zira bir çizginin gerçek hayatta yansısını bulabilmesi, kendi çizgisi doğrultusunda kendisini üretebilmesi kadro sorunuyla dolaysız olarak bağlantılıdır. "Genel olarak söylemek gerekirse, fikirler hiç bir şeyi iyi bir sonuca vardırıamazlar. Fikirleri iyi bir sonuca vardırmaq için, pratik bir gücü kullanan insanlar gerekir." (Kutsal Aile, Sol Yay., sf.182-83)

Bu "pratik gücü kullanan insanlar"ı, kadroları, taşımaları zorunlu vasıflarıyla hazır bulabilmek hiç bir dönemde mümkün değildir. Bu, yirmi yıllık popülist mirasın içinden yeni bir kopuş olarak ortaya çıkan bizim gibi bir hareket için çok daha zor ve kritik bir problemi oluşturur.

Dolayısıyla kopuşun tüm boyutlarıyla gerçekleşebilmesi, yalnızca yeni bir ideolojik-teorik perspektif sayesinde olmaz. Bu kopuşun tüm boyutlarıyla gerçek bir kopuşa dönüşebilmesi için, bu çizginin, politik faaliyet sürecinde kendini pratik bir güce dönüştürecek gerçek kadrolarını da bulması-yaratması zorunludur.

Bunu başarmak ise, Marksizm'in sınıfsal özüne uygun, Türkiye'deki birikimin ve içinde bulunulan dönemin tahliline dayanan, bilinçli bir kadrolaşma çizgisini gerektirir her şeyden önce...

EKİM, kadrolaşma politikasında sınıf kökeni sorununu, ısrarlı ve "abartılı" (!) bir biçimde vurguluyor, ısrarlı ve "abartılı" tarzda fabrika hücreleri yaratma hedefini gösteriyorsa; bu, Marksizm'in devrimci sınıfsal özü konusunda bir açıklığa Türkiye'nin birikimi ve mevcut siyasal konjonktür hakkında bir değerlendirmeye sahip olması nedeniyledir.

Tasfiyeciler, tüm bunların üzerine bir tek söz edebilmiş değillerdir. Onların tek yaptıkları, Ne Yapmalı'dan altını kırmızı kalemle çizdikleri cümleleri, Lenin'in genel yaklaşımından ve toplumsal-tarihsel ortamdan yalıtık bir biçimde tekrarlayıp durmalarıdır.

Eğer onlar çıkışsızlık ve güçsüzlük duygusunun beyinde yarattığı o korkunç parçalanma ve dağılmayı yaşamamış olsalardı; sınıfla az çok bir bağa her zaman sahip olunmuş bulunan Rusya'da bile sınıfla kalıcı bağlar kurmak, işçi semtlerine ve fabrikalara rahatça girebilmek, ihtilalci sınıf örgütünü inşa edebilmek için işçi kökenli kadroların belirleyici öneminden söz ediliyorsa, Türkiye'de bunun binlerce kez daha büyük bir öneme sahip olduğunu anlamakta zorluk çekmezlerdi. Bunun zor bir süreç olması onları bu denli çabuk yıldırılmaz, bu "zor yol"un ihtilalci partiyi inşa çabası açısından taşıdığı stratejik, teorik ve politik önemi bu denli kolay biçimde yadsımazlardı.

EKİM, 12 Eylül yenilgisinin devrimci bir perspektifle eleştirisi zemininde kopuş yaşamıştı, demiştik.

12 Eylül yenilgisi, işçi sınıfı zemini dışında, dayanıksız küçük-burjuva katmanlar içinde faaliyet gösteren ve örgütlenen "sıkı örgütlenmiş profesyonel çekirdek"lerin yenilgisidir. Sınıfla bütünleşme kaygısı duymayan, sözümona "sınıf intiharı" gerçekleştirmiş, sınıf dışı unsurların yenilgisidir. 12 Eylül yenilgisi, küçük-burjuva unsurların ve aydınların sınıfsal kaypaklıklarının açık bir biçimde görüldüğü bir dönemdir. 1905 ertesi yenilgi döneminde aydınların, küçük-burjuva unsurların partiden kaçışının, onların yerini proleter unsurların doldurmasının an-

lamını kavrayanlar, bunun 12 Eylül yenilgisi ile bağıını kurma yeteneği gösterebilenler; ancak bunlar, EKİM'in sınıf kökeni ve fabrika hücresi sorununa yaptığı "abartılı" vurguyu anlayabilirler.

Tasfiyeciler de bir dönem bunu anlamış gözüküyorlardı. Ama yalnızca gözüküyorlarmış! Bugün tasfiyecilerin, devrimci örgütlerin "kan kaybı", "bunalımı" ve "bölünmüşlüğü"nün nedenleri üzerine sarfettikleri sözler, bugün onların tümüyle geçmişe, küçük-burjuva anlayışa döngeri ettiklerinin bir başka göstergesi durumundadır.

"Yıllardır amatörlüğün esiri olan, elli parçaya bölünmüş halde marjinal muhalefet hareketi olmaktan öteye geçemeyen, sürekli kan kaybeden solun, devrimci hareketin teori ve pratiği gözönüne alındığında, bir devrimci öncü örgüt yaratmak isteyenlerin, örgütsel ve pratik çalışmayı profesyonelleştirmede, profesyonel çekirdek fikri üzerinde ısrarla durmaları, daha önemlisi yaratmaları gerekir." (Ertan Göksu, Partileşme Görevi ve Leninist Parti, *ekimler*, Sayı:1, sf.163)

"Profesyonel devrimci çekirdek"i yarat, bunalımdan, kan kaybından, elli parçaya bölünmüşlükten, marjinal muhalefet olmaktan kurtul! Küçük-burjuva sınıfsal ve teorik temel, devrimci hareketin bunalımının ve kolay yenilgisinin bu nesnel temeli tasfiyeci yazar için artık tümüyle önemini yitirmiştir! Peki yirmi yıldır devrimci hareket, zaten bu küçük-burjuva sınıf ve teorik temel üzerinde "sağlam", "sıkı", "çelik disiplinli", "illegal", bir "profesyonel çekirdek" yaratmaya çalışmıyor mu? 12 Eylül tam da bunların, küçük-burjuva katmanlar içinde, aydın ve yarı-aydın unsurlar içinde inşa edilen "profesyonel çekirdek"lerin yenilgisi değil mi? 12 Eylül yenilgisi, bu türden küçük-burjuva örgütlenmeleri ve anlayışları fiziki ve manevi olarak dağıttı. Yenilgi, küçük-burjuva aydın ve yarı-aydın kadroların örgüt ve mücadeleden kaçışıyla, küçük-burjuva kitle temelinin hızla çöküşüyle perçinlendi. Bu küçük-burjuva kesimler korktular, yıldılar ve hızla düzene biat ettiler... Bu sınıfsal/ideolojik gerçek görülmeden, devrimci hareketin bu günkü bunalımının temel nedeni de anlaşılamaz.

Bu bunalımdan komünistler ancak ve ancak fabrika zemininde örgütlenmek, dolayısıyla kadrolaşmasını da bu hedef eksenin-

de gerçekleştirmek doğrultusunda ders çıkarabilirdiler ve öyle de yaptılar...

Tasfiyeciler, EKİM'in bu ilkesel-politik değerlendirmeleri hakkında tek bir söz dahi edememektedirler. Onlar yalnızca işin su üstündeki bölümlerine akıl erdirebilmekte, yalnızca Ne Yapmalı'da ve EKİM'de görünen farklı vurguları (farklı yöntemi ve yaklaşımları değil) esas alarak, buradan "derin" sonuçlar çıkarmaktadırlar. Ne Yapmalı'da fabrika örgütlenmesi sorunu tümüyle tali kalırken, profesyonel örgüt sorunu üzerine yoğunlaşmaktadır. EKİM'de ise tersine fabrika hücresi vurgusu öne çıkarılırken, "profesyonel devrimci örgüt" vurgusu tali kalmaktadır. İşte bu "çelişki"ye dayanarak, bu "çelişki"ye küçük-burjuva bakış açısıyla derin anlamlar yükleyerek, tasfiyeciler EKİM'i, "anti-leninist", "menşevik" ve "uvriyerist" ilan etmiş bulunuyorlar. Dahası yine bu önemli kanıtı dayanarak, EKİM'in profesyonel örgüt ve çalışma anlayışını reddettiği yönünde spekülatif bir kampanya da yürütüyorlar. Tek kanıtları bu büyük "çelişki"dir!

EKİM'in profesyonel çalışma ve örgütlenme fikrini reddettiğine dair, tasfiyeciler tarafından, bu "çelişki"den başka her hangi bir kanıt gösterilebilmiş değildir. Bu iddianın asılsızlığını göstermeye, tek başına (şimdi büyük bir düşmanlıkla saldırdıkları) "I. Konferans Değerlendirme ve Kararları" dahi yeter...

Tasfiyecilerin bu gerçek dışı iddialarının tek bir amacı vardır. Kendilerinin sınıf eksenli bir örgütlenme anlayışından ricat edişlerini gizlemek, kendi sınıf dışı kavrayışlarını "profesyonel çekirdek" edebiyatının arkasına saklanarak meşrulaştırmak... Yoksa, elbette onlar da EKİM'in profesyonelce çalışma ve örgütlenme anlayışını reddetmediğini bilmektedirler. Ama onları rahatsız eden bu değil, EKİM'in profesyonel çalışma ve örgütlenme anlayışını, fabrika hücresi hedefine tabi bir biçimde ele almasıdır. Arasındaki fark, EKİM'in profesyonel çalışmayı reddetmesi değil, tasfiyecilerin profesyonel çalışma edebiyatı arkasına gizlenerek, fabrika hücresi yaratma hedefine sözde "bir devrim durumu öncesine", gerçekte ise sonsuza ertele-

yerek, küçük-burjuva bir örgütlenme ve kadrolaşma anlayışına geri dönmeleridir.

Partileşme Süreci ve Profesyonel Örgüt

Nedir Lenin'in profesyonel örgüt anlayışı?... Lenin, burjuva toplumla birlikte, tarihsel ve nesnel bir olgu olarak politikanın özgül bir uzmanlık alanına dönüştüğünün farkındadır. Politika, burjuva toplumda, sınıflar arasındaki hiyerarşi ile politik-yönetim ilişkisi arasındaki ilişkinin dolaylılaşması ile, özel bir faaliyet haline gelmiştir. Uzmanlaşma gerektiren bir işe, bir mesleğe dönüşmüştür.

Eşitsiz gelişmenin aldığı bu düzey, proletaryanın tümüyle kaçınması mümkün olmayan bir veri, bir nesnelliktir. Devletin kendi yönetim aygıtının (bürokrasi-militarizm) tümüyle bir uzmanlık alanına dönüşmesi; ona karşı mücadelenin de kaçınılmaz biçimde uzmanlaşmasını zorunlu kılmaktadır. Proletaryanın geniş yığınları ise, bu uzmanlık alanının hemen tümüyle (oy verme dışında) uzağına itilmiştir. Bu uzmanlaşma ancak, sağlam bir sınıf bilinci temelinde gerçekleşebilir. Bu yüzden proletarya partisi, geniş yığınların şekilsiz bir hareketi değil, öncü bir parti olmalıdır. Bu yüzden proletarya partisi de profesyonel bir örgüt olmalıdır.

Profesyonel örgüt her şeyden önce sağlam bir merkezi örgütlenme, sağlam bir teorik temel, politik ve örgütsel yetenek ve tecrübe birikimi, düşmanın uzmanlaşmış militarist gücüne karşı uzmanca bir korunma ve saldırı yeteneği demektir. Bu nedenle parti, bu vasıfları kendinde billurlaştıran öncü bir parti olmalıdır.

İşte Ne Yapmalı, bu perspektifle, Rusya'daki teoriye aldırışsızlığa, ilkel pratikçiliğe, dağınık-yerel örgütlülüğe, düşmanın saldırıları karşısındaki dayanıksız yapılanmaya, sınıf kriterini, öncülük kriterini devre dışı bırakacak tarzda öne çıkaran anlayışlara karşı; kısaca amatörliğe karşı profesyonelliği vurgular.

Ama tüm bu özetlenenlerin kendi içinden de çıkarılabileceği gibi, Lenin'in parti anlayışı, eşitsiz gelişmenin yarattığı bu zorun-

lulukları gözetmekle birlikte, ona teslim olan, ona kendi iç işleyiş ve yaşamında belirleyici bir etki alanı bırakan bir anlayış değildir.

Öncü parti, kendi içinde de bir hiyerarşiye dayanmasına karşın, vasıflı-vasıfsız, sıradan ve yetkin kadroların, organların bileşimi değil, öncü örgüt ve kadroların toplamı, merkezi bir öncü örgüttür.

Daha da önemlisi, yetkin sınıf dışı aydınlara dayalı örgüt anlayışı hiç değildir. O, komünist işçi partisidir. Ne sınıf dışı komünistlerin partisi ne de komünist olmayan işçilerin partisi! Bu gerçek yalnızca, işçi sınıfının "bir özelleşmiş politika alanına" ancak sınıf bilincine sahip olduğu takdirde, (kendisi adına) girebileceğini anlatır. Ama asla, öncü işçilerin politika alanına, ancak bir "devrim durumu öncesi" girebileceği, dolayısıyla bu "kutsal vakte" kadar komünist parti ve politikasının, temelde aydınların işi olduğu gibi bir saçmalığı değil!..

Ama tam da bu, Leninizm'le hiç bir ilişkisi olmayan, tümüyle sınıf dışı küçük-burjuva profesyonel örgüt anlayışı, yıllardır, Leninizm adına savunulagelmektedir. "Profesyonel örgüt", "profesyonel çekirdek" vb. konusunda, ortalama devrimcinin bilincinde yerleşik hale gelmiş bulunan da, sorunun bu küçük-burjuva yorumu ve kavranışıdır.

Dolayısıyla sorun, EKİM'in profesyonel örgütü reddetmesi ama tasfiyecilerin bunu savunması değil, tasfiyecilerin bu alanda da küçük-burjuva devrimciliğine döngeri etmiş bulunmalarıdır.

Tabi şu soru orta yerde duruyor. Peki ya şu ünlü "çelişki"ye, tasfiyecilerin parmaklarını bir türlü üstünden kaldırmadığı Ne Yapmalı'daki alıntılara ne demeli? Ne Yapmalı'da profesyonel çekirdek sorunu döne döne işlenirken, fabrika hücrelerine hiç değinilmezken, EKİM'in döne döne fabrika hücrelerinden söz etmesine karşın, profesyonel çekirdek sorununa çok daha az vurgu yapmasını nasıl anlamalı? Bu, EKİM'in Ne Yapmalı'ya, hatta Lenin'in örgütlenme anlayışına "soğuk" baktığı anlamına mı gelir? Asla!... Yoksa bu bize, bir kez daha, yalnızca, tasfiyecilerin kötü birer ezberci ve kötü birer tahrifatçı olduklarını mı gösterir?... Tümüyle!...

EKİM, neden fabrika hücreşi vurgusunu öne çıkarmakta ve profesyonel çekirdek/örgüt vurgusunu tali planda bırakmaktadır? Bu sorunun biri temel, diğeri daha tali olmak üzere iki önemli nedeni vardır. Temel neden, (ki, bu broşürde sık sık tekrarlamak zorunda kaldık) Ne Yapmalı'nın kaleme alındığı 1903 Rusya'sı ile bugünkü Türkiye koşullarının partileşme süreci açısından, partileşmenin sorun ve görevleri açısından, hemen tümüyle farklı olmasıdır. İkinci ve daha tali neden ise, profesyonel örgüt ve çekirdek vurgusunun, geçmiş süreçte leninist anlamından hemen tümüyle koparılacak, sınıf dışılığın methiyesinin bir aracına dönüştürülmüş olmasıdır. Bizim içinden kopup geldiğimiz birikim açısından çok daha fazlasıyla geçerli bir özelliktir bu.*

Biz burada bu ikinci etken üzerinde durmayacağız. Bu sorun EKİM yazınında yeterince işlenmiştir. Birinci ve daha temel olan nedenin ise bazı yönleriyle açılmaya ihtiyacı var.

*"Proletarya, sosyalist devrimin öncüsü, sosyalist toplumun kurucusu, yegane toplumsal kuvvettir. Bu tarihsel misyonu onun adına ve yerine başka hiç bir kuvvet gerçekleştiremez. Tarihsel deneyim, böyle iddia ve hevesleri bugün acı bir iflasla noktalamıştır. Partinin öncü rolü tarihsel amaçlarını gerçekleştirmede proletaryaya yol göstermek, örgütleyip seferber etmekte ifadesini bulur. Bu ise ancak, yalnızca en ileri teori ile silahlanarak değil, aynı zamanda devrimci sınıfın kopmaz bir parçası ve en ileri kesiminin örgütlü ifadesi olursa yerine getirilebilir. Partileşme sürecinin bu başlangıç evresinde, bu basit fakat uzun yıllar hayli bulandırılmış gerçeğin altı ne kadar çizilse azdır."

"Bunun olumsuz sonuçları, yakın geçmişteki toplumsal-siyasal hareketliliği, küçük-burjuva katmanların ve onların aydın temsilcilerinin damgasını vurduğu Türkiye'de özellikle belirgindir. Solun devrimci kanadının popülist ideolojisi, parti sorununda önce 'ideolojik önderlik', sonra da fiilen bir küçük-burjuva 'halk' partisi olarak ifade bulmuştur."

"Solun reformist kanadında ise, parti sorunu, modern-revizyonizmin bürokratik elitist karakterine uygun bir biçimde, bir aydınlar kulübü ya da küçük-burjuva aydınlar ile sendika bürokratlarının birliği olarak ifade bulmuştur."

"Marksist-Leninist hareketin doğumunda parti sorununa ilişkin bu temel zaafın tesbiti ve eleştirisi özel bir yer tutmaktadır." (Parti, Proletaryanın Öncü Müfrezesi, EKİM I. Genel Konferansı-Değerlendirme ve Kararlar)

Rusya'da Ne Yapmalı'yı hazırlayan ve Ne Yapmalı'da da özetlenen ön süreçleri hatırladığımızda; bizim ne denli farklı koşullarda yaşadığımız, dolayısıyla ne denli farklı görev ve önceliklere sahip olduğumuz ortaya çıkar.

Lenin'in Ne Yapmalı'sı, üçüncü döneme son verme çağrısı ve müdahalesidir demiş, üçüncü dönemin özelliklerini bizzat Ne Yapmalı'ya dayanarak aktarmıştık.

Ne Yapmalı'nın açmaya çalıştığı "dördüncü dönem", birinci, ikinci ve üçüncü dönemin kazanımları üzerinde, ama tüm bunların özellikle de sonuncusunun zaaf ve eksikliklerini aşma temeli üzerinde yükselecektir.

Ne Yapmalı ile üçüncü döneme, politikada ve örgütlenmede ekonomist bir perspektifin hakim olduğu, yerel, dağınık ve amatör bir çalışmanın hüküm sürdüğü bir sürece son verilmek isteniyordu. Bunun için hareketin önüne politikada sendikal politikadan sosyal-demokrat politikaya; örgütlenmede ise yerel-dağınık, sendikalist örgütlenmeden, merkezi/profesyonel örgütlenmeye geçilmesi görevi konuluyordu.

Ne var ki, bu olumsuz tablo, Ne Yapmalı'nın yazıldığı tarihe dek Rus sosyal-demokrat hareketinin katetmiş bulunduğu son derece önemli mesafelerin görmezlikten gelinmesine yol açmamalıdır. Zira, profesyonelliği bir biçim olmaktan çıkaran, ona gerçek ideolojik/sınıfsal kimliğini veren kritik kazanımlardır bunlar. Öyle ki, Rus sosyal-demokrat hareketinin dördüncü dönemine sağlam bir temelde başlayabilmesinin koşulları, özellikle hareketin birinci ve ikinci dönemlerinde atılmış bulunmaktaydı.

Ne Yapmalı'da birinci dönem tasnifi, 1883-1894 yıllarını kapsayan zaman aralığını tanımlamak için kullanılır. Bu zaman aralığı, bir bilim ve ideoloji olarak Marksizm'in Rusya topraklarında şekillenmesini gerçekleştirdiği yılları kapsamaktadır. Bu dönemde Emeg'in Kurtuluşu grubunu oluşturan bir grup aydın, marksist teorik birikimi geliştirip, bu birikimi Rus aydınları arasında yaygınlaştırmıştır.

İkinci dönem ise, 1894-1899 yılları arasını kapsar. Bu dönemin başlangıcı olan 1894, Rusya'daki yaygın işçi hareketliliğinin başlangıç tarihini simgeler. Kendiliğinden işçi hareketinin kabarmasıyla marksist aydınlar, sınıf hareketine pratik müdahaleye yönelirler. Bu dönemde marksistler, sınıf hareketinde önemli örgütsel ve politik mevziler elde ederler. Bu mevzilerden en çok bilinenin, Petersburg Mücadele Birliği'nin sınıfla politik/organik ilişki açısından katettiği anlamlı mesafe üzerinde daha önce durmuştuk. Bununla bağlantılı olarak bu aynı dönem, marksist aydınların politik/örgütsel mücadele içinde yeniden şekillendikleri, sınıf çalışması içinde devrimci kadrolar durumuna dönüşme doğrultusunda önemli kazanımlar elde ettikleri bir dönemdir. Nitekim teorik, politik ve örgütsel düzeydeki bu gelişim, sınıf hareketiyle kurulan bu bağ, hareketin gündemine parti sorununu getirir. İkinci dönemin sonu başarısız kalan bir parti girişimi olur.

Üçüncü dönem ise bu birikimin dağıldığı, hareketin merkezilikten tümüyle uzaklaştığı, yerel ve sendikalist çalışmanın boy verdiği, harekette "legal marksizm" in bozucu etkilerinin güç bulunduğu bir şekilsizlik dönemidir.

Rus sosyal-demokrat hareketinin partileşme süreci açısından teorik gelişme ve sınıfla bağ sorunu temel bir sorun değildir artık. Ama tüm bunlar tek başına hareketin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamaya yetmemektedir. Yetmediği gibi, bu kazanımlar örgütlü mücadele birliği içinde cisimleşemediği ölçüde giderek bu alanlarda da bir dejenerasyon kaçınılmaz hale gelmektedir.

Ne Yapmalı, bu temel saptama üzerinden, bu yozlaşma sürecine bir müdahaledir. Hareketi sağlam bir örgütsel zemine oturtma, bir savaş örgütü durumuna dönüştürme çağrısıdır. Böylece Ne Yapmalı ile Lenin, partileşme sürecinin örgüt boyutuna dikkat çekiyor; sosyalizmle sınıf hareketinin birliğinin, parti birliği durumuna dönüşmesi için, bu birliğin eylemci/devrimci bir tarzda bir birlik olabilmesi için, sağlam bir örgütsel zeminin zorunlu olduğunu göstermiş oluyordu. Bu anlamda Ne Yapmalı, devrimci bir teorinin ve devrimci bir sınıfın (alelade bir şekilde değil) birliğinin ancak buna uygun yol, yöntem ve araçlar eksenin-

de, ancak ihtilalci bir örgütsel şekilleniş temelinde gerçekten devrimci bir birleşme haline gelebileceğini gösteren son derece önemli bir müdahale ve katkıdır.

Tüm bu anlatılan süreç, bize açık bir biçimde göstermektedir ki, Ne Yapmalı'nın yazıldığı tarihsel dönemde, Rusya'da hareketin teorik temelini oluşturmak, hareketin sınıfla bağını kurmak, sınıf çalışması içinde şekillenen bir kadro birikimine sahip olmak vb. gibi partileşme sürecinin temel adımları, önemli ölçüde atılmış bulunmaktaydı. Eksik olan ve eksikliği nedeniyle bu kazanımların törpülenmesine, dejenere olmasına yol açan ise, partileşme sürecinin örgüt boyutuydu. Yalnız, partinin örgütsel kimliği açısından ortada böylesi bir temel sorunun, eksikli ve zaafı bir sürecin varlığı, Rusya'daki sosyal-demokrat hareketin tümüyle bir örgütsüzlük durumuyla yüzyüze olduğu anlamına da gelmiyordu. Sorun merkezileşmiş bir örgütlenmenin mevcut olmaması idi; yoksa Rusya'da güçlü bir yerel örgütsel yapı vardı. Bu yerel örgütler çok çeşitli yayınlar çıkarıyorlar, kendi alanlarında sınıf mücadelesine etkiye bulunmaya çalışıyorlardı. Sorun fabrikalarla bağ kurmak olmadığı gibi, temelde yerel planda örgütlenmek sorunu da gündemde değildi. Sorun bunları tek bir "çatı", merkez ve merkezi organ altında birleştirmekti. Ortada çatısı ve merkezi olmayan bir yerel ve taban örgütlülükleri ağı sözkonusuydu. Tüm bunlar merkezi örgütlenme ekseninde yeniden şekillendirilmeliydiler. Rusya'daki partileşme süreci bu tür bir doğal seyir izlemiştir.

Şimdi Rusya'daki bu gelişme ile Türkiye'deki gelişmeyi karşılaştırm. İki coğrafya arasındaki gelişim süreçlerinin farklılığı o kadar belirgindir ki... Sorun üzerinde biraz düşünme gayreti gösteren herhangi biri, Rusya'daki partileşme sürecinin pratik seyri ile bizim partileşmeye dönük pratik planımızın niçin aynı önceliklere sahip olamayacağını anlamakta güçlük çekmeyecektir.*

*Tasfiyecilerimizin fikirleri çok sık değişmektedir. Ama o ünlü mekanik/dogmatik yöntemler ve tasfiyeci kimlik hiç değişmemektedir. Bundan yıllar önce tasfiyeci R, yine Rusya'daki süreci aynen tekrarlamayı öneriyordu. Ama bu kez tarihi 1903'ten değil 1883'ten başlatarak... Önce teorik birikim süreci, sonra sınıfla bağ ve örgüt... Fikir değişik, ama tasfi-

Bir kez daha tekrarlırsak, Rusya'daki partileşme sürecine, partinin organik yapısının üç belirleyici bileşeni, toplumsal-sınıfsal temel, bilimsel-ideolojik temel ve devrimci örgütsel temel açısından baktığımızda sorunun devrimci örgütsel temel üzerinde odaklaştığını görürüz. Orada sorun, partinin örgütsel yapısını, merkezi biçimlenmesini yaratmak noktasında düğümlenmektedir...

Ne var ki, Ne Yapmalı'nın yazılışını izleyen on yıllar boyunca, partileşme sürecinde merkezi/profesyonel bir örgütlenmenin gerekliliği temel bir tartışma olmaktan çıktı. Her marksist ve devrimci çevre, işe, bir merkezi örgütsel yapıyı, bir ilk örgütsel omurgayı oluşturarak başladı. Bu günlerde yeniden kısmen uç vermeye başlayan liberal/anti-merkeziyetçi eğilimler, uzunca süreç boyunca, devrimci hareket içerisinde kayda değer bir eğilim olamazdı. Sorun ve sapmalar, artık temelde merkezi/profesyonel bir örgütlenme fikrinin gerekliliğini reddetme noktasında çıkmıyordu. Tersine, şimdi tasfiyecilerde görüldüğü gibi artık bu argümanlar partinin sınıfın organik bir parçası, sınıf öncülerinin örgütlü gücü olması gerçeğini karartmak için kullanılmaktaydılar. Teorisizlik, sınıf dışılık ve bunlarla elele giden "profesyonel çekirdek" fetişizmi, bu dönemin sözde leninist tüm partilerinin ve parti öncesi örgütlerinin temel karakteristiği de olmuştur.

Örneğin dünün ve bugünün Türkiye'sine bakıldığında, ortalıkta "yukarıdan aşağıya", "merkeziyetçi" temelde örgütlendiği iddiasında olan ve kendince de örgütlenen, bir dizi sözde "profesyonel örgüt"ten başka birşey görmek hemen hiç mümkün değildir. Bunların "profesyonellik"lerini sözde kılan ise, tüm bunların soyut bir "çelik disiplin"li parti anlayışına sahip olmaları değil, bu disiplini gerçek ideolojik/politik içeriğine kavuşturacak olan iki temel öğeden, işçi sınıfı ile bağ ve güçlü bir teorik temelden yapıları gereği yoksun olmalarıdır.

Demek ki, Türkiye'deki partileşme süreci açısından sorun, Rusya'dakinden hemen tümüyle farklıdır. Rusya'daki temel sorun -merkezi bir örgütlenme yaratma- bizde temel bir sorun değildir.

yecî öz aynı... Birisinde sınıfla örgütlü bağ kurma görevini, diğerinde de sınıfla bağ ve teorik gelişme görevini karartarak, proletaryanın ihtilalci partileşmesi görevinden kaçmak!...

Rusya'daki partileşme sürecinin geçmiş kazanımları arasında yer alan teorik temel ve sınıfla bağ sorunu ise, biz Türkiye ve Kuzey Kürdistan komünistleri açısından en temel sorunlardır. Üstelik bu konuda geçmişten devralınan olumlu herhangi bir ciddi mirastan sözedilemez. Tersine, bu görevleri daha da acilleştiren, son derece sorunlu bir mirastır bu. Bu anlatılanlar ışığında söyleyebiliriz ki, bizim partileşme sürecimiz açısından, teorik/programatik temeli yaratma, sınıfla organik düzeyde birleşme, fabrika hücreleri temelinde örgütlenme en kritik görevleri oluşturmaktadır. Yine bu anlamda bizde, profesyonel-merkezi bir örgütlenme yaratma sorunu, kendi içinde (partileşme sürecinin diğer görevlerinden bağımsız ve öne çıkarılır biçimde) ele alınabilir ve tanımlanabilir bir sorun değildir. Zira bizde, çatıyı, merkezi örgütlenmeyi oluşturmak, yerel örgütleri merkezileştirmek, vb. gibi sorunlardan sözedilemez.

Peki bu, bizde faaliyetin profesyonelce yürütüldüğü, sınıfın savaş örgütlenmesinin yaratıldığı anlamına mı gelir? Elbette ki hayır!... Yalnızca şu anlama gelir, bizde profesyonel-merkezi örgüt sorunu, merkezi ve yerel örgütlerin şekli olarak yaratılması sorunu olmaktan çıkmış; bu örgütlerin sağlam bir teorik/programatik çizgiye kavuşturulması ve kararlı, ısrarlı bir fabrika çalışması ile, bu çalışmanın sorun ve ihtiyaçları temelinde şekillendirilmesi, giderek sınıf temelinde oturması sorununa tabi bir soruna dönüşmüştür.*

Tasfiyeciler, fabrika hücresini "acil" bir görev olarak tanımladığı için EKİM'i uvriyerizmle suçluyorlar. Böyle bir bakışın asıl "acil görevi", yani profesyonel örgüt yaratma görevini kararttığını iddia ediyorlar; kendileri "profesyonel örgüt" yaratma görevini "acil bir görev" sayıyorlarmış!...

Bu yalnızca tümüyle saçma bir teori değildir, aynı zamanda amatörlüğün "teori"sidir de. Zira, faaliyetin başarısı ya da başarısızlığı bizzat onun önüne açık bir görev konularak test edilebilir ve böylece bu zaaf ve başarısızlık'ar üzerine tedbir

*Bu nedenledir ki, tasfiyecilerin yaratmaya çalıştığı profesyonel örgüt mü, fabrika hücresi mi ikilemi tümüyle sahte bir ikilemdir. Dahası hareketi fabrika hücresi yaratma hedefinden uzaklaştırdığı ölçüde amatörlüğü hedefleyen bir ikilemdir de...

alınabilir; başarılar ve üstünlüklerin nedenleri ortaya çıkarılıp yaygınlaştırılabilir. Örgütün önüne fabrika hücresi yaratmayı hedefleyen bir sınıf çalışmasından bağımsız olarak bir "profesyonel örgüt" yaratma hedefini koymak; yemek yapma görevini devre dışı bırakarak "iyi aşçı" yaratma görevini acil bir görev olarak saptamaya benzer! Neticede bu, mantıksal olarak ta tümüyle saçma olan "fikir"de ısrar edenler bir türlü amatör aşçılıktan da kurtulamayacaklardır.

Asgari bir örgütsel şekillenişin bulunduğu bir yerde, faaliyet ve örgüt ancak fabrikada kök salmak hedefi doğrultusunda ısrarlı ve soluklu bir çalışma ile kendi kusur ve zaaflarını da giderebilir; profesyonelleşebilir. Böyle bir çalışma içinde ancak işinin ehli sınıf devrimcisi kadroları yaratabilir; böyle bir hedefin olmadığı bir çalışma ise (partinin inşasının temel bir sorununu karatmasını bir yana bırakalım) hedefsiz, önceliksiz, plansız genel bir çalışma olur. Sınıf içine derinlemesine nüfuz etme perspektifinden uzaklaşır. Sonuç kendiliğindenci ve dağınık bir çalışmadır.

EKİM, "fabrika hücresi" yaratma, "öncü işçi" ile birleşme görevini acil bir görev olarak tanımladığı için profesyonel bir çalışma ve örgütlenmeyi inşa etme sorununu karartmamakta; tersine, tam da böyle bir çalışma ve örgütlenmenin oluşturulmasının tek doğru, geçerli çözümünü de ortaya koymuş bulunmaktadır.

Aşağıdaki pasaj fabrika hücresi yaratma hedefi ile, çalışmanın ve örgütlenmenin profesyonelleştirilmesi arasındaki koparılamaz (koparılmaması zorunlu) bağlantıyı da ortaya koymaktadır;

"Siyasal çalışma yığın çalışmasıdır ve örgüt organlarının kolektif organizasyonu ile yürütülebilir. Bilinçli bir şekilde seçilmiş belirli alanlara ve birimlere sistemli ve sürekli bir propaganda ve ajitasyon saldırısı demektir... Böyle bir çalışma biçim ve içerik olarak etkili olduğu ve kesintisiz olarak sürdüğü ölçüde sesimizi, görüşlerimizi, şiarlarımızı binlerce ve binlerce işçiye ulaştırmakla kalmaz, onların en ileri ve en devrimci öğelerini de bize doğru iter. Fabrika çevresi ya da gruplarını ve giderek de bunların içinden fabrika hücrelerini yalnızca ve yalnızca bu tür bir politik çalışmanın sonunda yaratabiliriz...Ve akılda tutmalıyız;

fabrika hücreleri temeline kavuşmadıkça gerçek manada bir leninist sınıf örgütü olmaktan hep uzak kalacağız." (Örgütsel Sorunlar derlemesi -I, sf. 34)

*Yazarın notu: Bu makale, daha geniş bir çalışmanın bir parçası olarak düşünülmüştü. EKİM'de örgüt ve örgüt sorunları, birlik sorunları, teorik atılım sorunu, tüzük sorunu, kadrolaşma sorunu vb., bu çalışmanın kapsamını oluşturuyordu. Ne var ki, bu çalışma önemli ölçüde bir plan ve alıntı notlar olarak kaldı. Çalışmanın profesyonel örgüt, profesyonel çekirdek ve kadrolaşmada sınıf kökeni sorununa ilişkin bu bölümünün önemli bir kısmı Ocak 1993'te yazılmıştı. Bu derlemenin hazırlığına bağlı olarak son iki arabaşlıkla ilgili bölümler de eklendi. Bazı bölümler ise çıkarıldı. Çalışma, bu şekliyle, bitirilmiş bir çalışma değil, geniş bir çalışma planının bir bölümünün yazılabilmiş bir taslağı kabul edilmelidir.

“Tekleşme” mi, birlikte hiçleşme mi?

Bir Bildirge’nin bildirirmedikleri

“ ... Onlara bir an önce legal bir siyasal organ lazım. Onlara bir an önce tersanelerde, bütün işçi mahallelerinde dernekler lazım. Onlara bir an önce HEP içerisinde mevzilenmek lazım. Onlara bir an önce devrimci hareketle ayırım çizgilerini ortadan kaldırarak liberal bir birlik perspektifi içerisinde gevşemek lazım. Dün gevşek bir yurtdışı grubu yaratanlara, bugün gevşek bir yurtiçi EKİM’i lazım.” (Cihan yoldaşın konuşmasından, EKİM Olağanüstü Konferansı Tutanakları, Ekim, sayı:63, s.39)

Önümüzde cep sözlüğü ebatlarında 23 sayfalık minik bir “Bildirge” var. Ocak 1993 tarihi taşıyor ve şöyle başlıyor: “KH, DKB ve SD grupları bir kaç yılı alan bir tanışma, tartışma ve ayrışma sürecinin sonunda güçlerini birleştirerek **Komünist Devrim Hareketi**’ni oluşturdular.” (s.3)

Bu başlangıç sözleri yeni “hareket”i ortaya çıkaran “birleşme” hakkında bilgi veren kısacık iki pasajdan ilki. İkincisi ise “Birlik ve Partileşme” arabaşlığı altında ve 20. sayfada yer alıyor. Olduğu gibi aktarıyoruz:

*“**Komünist Devrim Hareketi**, farklı köken ve geleneklerden gelen üç hareketin birleşmesiyle doğdu. Tekleşme iki aşamada gerçekleşti. KH ve SD, ideolojik-siyasal paralelliğin buluşma, ilkeli, içtenli yoldaşça ilişkilerin yakınlaşma ve eylemli yürüyüşünün kaynaşma sağladığı bir sürecin sonunda birleştiler. DKB ile birleşme ise, KH ile Ekim arasında daha önceden başlayan,*

ama çeşitli nedenlerle sonucu ancak bugün alınan üç yıllık bir çabanın ürünüdür.” (S.20-21)

Tüm Bildirge’de, birleşen üç “hareket” hakkındaki tüm bilgi yalnızca bu. Gerçekten şaşırtıcı. Oysa “hareket” enflasyonu içinde bulunan, buna karşılık ve tüm çabalara rağmen, bir türlü başarılı bir “birlik” pratiği de gerçekleştiremeyen Türkiye solunda, “üç hareket”in bunu nihayet başarması (“tekleşmesi”!) çok büyük önem taşıyan bir olaydır. Nitekim kaşla göz arasında gerçekleşen bu mutlu olayı, *“Parti yolunda eylemli bir yürüyüşün örnek olma gücü taşıyan bir adımı”* (s.21) olarak nitelerken Bildirge de bu önemin fazlasıyla farkında olduğunu göstermiş oluyor. Fakat işte bütün bunlara rağmen aynı Bildirge’nin bu “örnek” olay hakkında devrimcileri bilgilendirme görevinden geri durması, anlaşılması güç bir ketumluğu seçmesi, “gerçekten şaşırtıcı”! *“Deneyimlerimizi, (söz konusu olan “birlik” deneyimidir -Ekim), vardığımız sonuç kadar önemli bir kazanım sayıyoruz.”* (s.21) Buna kuşku yok! Fakat bu “örnek” deneyimi, çok bağlı olunan o ulvi amaçlar doğrultusunda, birleşilmesi düşünülen o “ihtilalci güçler”in hizmetine sunmak varken bunu onlardan esirgemek niye?

Bu şaşırtıcı duruma bir de ilginç bir tutum eşlik ediyor. Birleşik “hareket”in ismi Bildirge boyunca (bir istisna dışında) hep açık biçimde ifade edildiği halde, birliğin bileşenlerini oluşturan “üç hareket” kendilerine ayrılan o iki kısacık paragrafta nedense yalnızca kapalı biçimleriyle (KH, SD, DKB olarak) anılıyorlar. Bildirge, Türkiye’nin bu katı grupçuluk ortamında az görülür bir feragat örneği vermiş bu “üç hareket”i, bu örnek tutumlarına rağmen açık isimleriyle “bildirme”yi yük saymış olmalı. İyi ama neden? İki ihtimal var. Ya nasılsa çok bilinip tanındıkları düşünülmekle buna gerek görülmemiştir, ki eğer böyleyse bu yalnızca biraz hayretle karışık “gülümsemelere yolaçar.” Ya da daha duyulmadan unutulmalarında “yarar” umulmuştur, ki bu da rahatsız edici bir başka soruya kapı açar: Acaba ne tür bir “yarar”?

Türkiye sol hareketinde ciddiyetsizlik eski, köklü ve halen yaygın bir zaaftır. Fakat Bildirge’nin yaptığı, hiç bir sınır tanımamak, işi komediye vardırmasıdır. Bildirge’nin diplomat yazarı bu

anlamsız oyunu iki yıldır oynuyordu. Fakat kısa bir süre önce bu gülünçlüğe artık nihayet bir son vermiş görünüyordu. Tam da kendi durumuna ve konumuna gerçekten uygun düşen yeni bir rolü tercih etmiş görüldüğü bir sırada ve bu doğrultudaki bir adımın hemen ardından, yeniden başa dönmesi, artık tümüyle bir siyasal dejenerasyon göstergesidir.

“Üç hareket” ya da yüz­süz­lüğün sınırı

KH, Kurtuluş Hareketi “üç hareket” içinde az biraz bilinen tek “hareket”tir. Bunu da hemen tamamen EKİM ile olan ilişkilerine borçludur.¹ EKİM’in bugün artık dağılmış bir aydın odağı ile ilişki ve çatışmalarının bir “yan ürünü” oldu. “Likidasyona Hayır! İhtilalci Parti Yolunda İleri!” başlıklı bir bildiri ile yolunu aydın oportünizminden ayırmış göründü.

Bu bir ilk söz olarak elbette ileri bir adım, bir “kazanım”dı. Fakat bildiri yazarlarının bahtsızlığı, bunu bir ilk, dolayısıyla boş sözden ibaret bırakmaları oldu. “Yol ayrımı”na vardılar, orada kalakaldılar. Daha ileriye çıkamadıkları için (bu EKİM I. Genel Konferansı üzerinden EKİM’le birleşmek olacaktı) geriye düştüler. Sözde “ihtilalci parti yolunda” ilerleyeceklerdi, fakat çok geçmeden, yollarını ayırdıkları legal aydın odağının karikatürü bir legal dergi çevresi olmaktan öteye bir dinamizm taşımadıklarını gösterdiler. EKİM’de sonradan tasfiyeciliğe kayanların bu konuda önden bazı tereddütleri olmadı değil. Ne var ki, X’in KH diye ambalajladığı şeyin, yalnızca gevşek bir legal dergi çevresi olduğu üzerinde, Mart ‘92 tarihli MK toplantısında nihayet bir “görüş birliği”ne varıldı.²

Devrimci çevreler, bizim adı var kendi yok KH ile neden bu kadar çok uğraşmak durumunda kaldığımızı hep merak ettiler. Fakat Mart ‘92 tarihli MK tutanakları ile *Ekim*’in geçen sayısında yayınlanan belgelerden sonra, bizim KH ile değil fakat kendi içimizdeki zayıflıkla uğraştığımızı bugün artık anlamış olmalılar.

“Üç hareket”ten ikincisine, SD’ye, yani “Sosyalist Demokrasi”ye geçiyoruz. Bu “hareket”in Türkiye’de herhangi bir devrimci tarafından tanınmak bir yana isim olarak bilindiğini dahi zannet-

miyoruz. Zira bu “hareket” şekilsiz bir “yurtdışı çevresi”dir. Buna rağmen yurtdışında bile bilinmez. Bu şansı elde etmek için özel olarak Paris’te olmak gerekir. Biz bu “hareket”in ismini ilk kez olarak duymak mutluluğunu Bildirge’nin yazarı X’in cömert enformasyonu sayesinde yaşamış olduk. Bir daha da duymak istemedik.

Fakat bu “Paris topluluğu”nun gene de bir yararı olmadığı değil. Onlarla (ve tabi şimdi sessizce geçirilen HDÖ ile) girdiği “birlik ilişkisi” üzerinden bizzat X’in kendisi hakkında bize ek açıklıklar sağladı. Bildirge, ciddi ciddi, KH ile SD arasındaki “kaynaşma”nın “eylemli yürüyüş”le gerçekleştiğini iddia ediyor. “Eylemli yürüyüş”!! Söz kalıbı güzel de beyanla gerçek arasındaki uçurum biraz fazla iç karartıcı.

Geriye kalıyor “üç hareket”ten üçüncüsü. DKB, yani Devrimci Komünist Birlik. Yani? Yani bizim tasfiyeci döküntülerimiz. Bildirge yazarına sığınmalarını saymazsak, bugüne kadar yaptıkları ilk ve tek iş, “bildiri” diye bir utanç verici paçavrayı legal dergi bürolarına bırakmak olduğuna göre, hiç değilse bu çerçevede ve bu çevrelerde, isimleri bir kerelik olsun duyulmuş sayılmalıdır. İyi ama “hareket” olmak bunun neresinde? Utanma duygusundan yoksunluğun bu kadarını anlamak bizim için olanaklı değil.

Bildirge’de haklarında bilgi verilmek bir yana, isimleri bile açıklanmayan “üç hareket”in ol gerçeği bu. Olmayanı açıklama zahmetinden kaçınmakla “Bildirge” isabetli davranmıştır. Fakat buna rağmen örneğin şu tür iddiaları ileri sürerken nasıl davranmış olmalı: *“Komünist Devrim Hareketi böyle bir partinin yaratılmasında motor rolü oynama bilinci ve iddiası içinde olan Parti öncesi bir örgüttür.”* (s.17-18)

Savurmanın ve yüzüzlüğün de bir sınırı olmalı!

Herkes yerli yerine!

Saflarımızdan süpürülüp atılan tasfiyeci güruhun, haklarında yaptığımız tüm değerlendirmeleri olduğu gibi doğrulanmaları için aradan bir ay bile geçmesi gerekmedi. Onları öylesine bir “düşüş”tü ki, hız kesmeleri, bir süre için olsun görüntüyü

kurtarmaları bile olanaklı olmadı. EKİM’le karşı karşıya gelmenin yarattığı şiddetli geriye itme, onları tam da girişteki sunuş sözlerinde işaret edilen yere savurup attı. Gidip bir legal dergi çevresine sığındılar; liberal bir birlik platformunda gevşediler; gevşek bir yurtdışı çevresiyle takviyeli gevşek bir yurt içi çevresine kavuştular.

Bu utanç onlara yeter!

(1) Bu ilişkiler sürecini aydınlatan hacimli bir belgeler demetini geçen sayımızda yayınlamış bulunuyoruz. Fakat bunun, derleme kitap olarak yayınlayacaklarımızın henüz yalnızca bir bölümünü oluşturduğunu okura yeniden hatırlatalım. Bu “ilginç” fakat iç karartıcı deneyimin tek satırlık belgesi bile karanlıkta kalmayacak.

(2) İtiraf etmeliyiz ki bu “görüş birliği”nin nihayet sağlanmasında ve EKİM için bu sayfanın nihayet kapanmasında, bu aynı çevreye sığınmış bulunan tasfiyeci kaçağın (Adil) Bildirge’nin yazarıyla yaptığı görüşmenin raporu, işi hayli kolaylaştıran bir rol oynadı. Bu sözlü rapor tutanaklara geçmiştir ve Olağanüstü Konferans öncesinde örgüte sunulmuştur. (MK Tutanakları, 5. Kitapçık, “KH ile İlişkiler” bölümü ve Adil’in konuşması, s.332-335) Yeni Bildirge “Açıklık” ilkesinden sözettiğine göre, Bildirge’nin diplomat yazarı da bu tutanakları Adil’den almış ve bu soruna ilişkin olarak açıklığa kavuşmuş olmalı!

"EKİM bir dönemi geride bırakmış bulunmaktadır.

I. Genel Konferansımızı izleyen bu dönem, Türkiye devrimci hareketinde yeni bir tasfiyeci dalga olarak yaşandı ve bizim saflarımızda da önemli bir tahribata yolaçtı. Hareketin örgütsel cephesinde ciddi bir önderlik zayıflığı olarak kendini gösteren ve gelişme süreçlerimizde çarpıklıklara yolaçan bu dönem, Olağanüstü Konferansımızla birlikte bugün artık geride kalmıştır.

EKİM yeni döneme yalnızca ayakbağlarını çözerek, yozlaşmış ve yabancılaşmış öğelerden saflarını temizleyerek değil, çok daha önemli olarak, kusurlarını, gelişmesini bozup sınırlayan zaafiyet alanlarını sert ve uzlaşmaz bir mücadele konusu haline getirerek girmektedir. Bu önemli bir başarı ve yeni bir dönemin başında büyük bir avantajdır. Ne var ki bu bitmiş sonuçlanmış olmak bir yana, henüz başlamış bulunan ve hiç ara verilmeksizin kararlılıkla sürdürülmesi gereken bir mücadeledir.

Tasfiyeciliği tasfiye etmiş bulunan EKİM'in önünde görev ve hedeflerini hiç bir biçimde sınırlayıp daraltmadan, fakat bu görev ve hedeflerin farklı alanları arasında zıfıfı uğramış bulunan birlikteliği ve uyumu yeniden kurmak ve pekiştirmek acil görevi durmaktadır. Bunun gerekleri kararlılıkla yerine getirilecektir."

EKİM'in Yeni Dönemi (1 Ocak 1993)